

SC
IN AC
LOGI
PR

TI

S

Altergene

nu

Suim V

in stō

consta

Typis

Ms. B IX.20 (a-b)

CHRISTOPHORI
SCHEIBLERI
IN ACADEMIA GISSENA
LOGICÆ AC METAPHYSICÆ
PROFESSORIS AC PÆDA-
gogiarchæ,
TRACTATUS LOGICVS
de
SYLLOGISMIS
&
METHODIS.

Additi sunt Indices duo,

*Alter generalis, capitum titulorum & quæstio-
num ab initio : Alter specialis, re-
rum, in fine.*

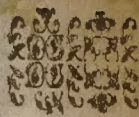
*Sum Wilhelm Mollati
Instörpi Harbinger
constat 17. B.*

GIESSÆ,
Typis & Impensis Casparis Chemlini.

Anno M. DCXIX.

Wielmożny młodzi
A. M. D. C. C. X. / O. d. A. M. D. C. C. X.
W. D. N. A. M. D. C. C. X.
D. A. M. D. C. C. X. / O. d. A. M. D. C. C. X.
W. D. N. A. M. D. C. C. X.
O. d. A. M. D. C. C. X.

B. 8. 1. 2. 1. 2.

GENER

TATE, O

Doctrin

GEORGI

Schach

CRATON

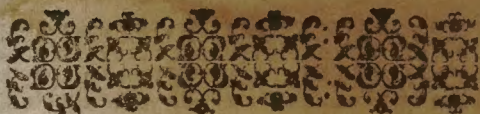
Konman

HENRIC

Pickelsbe

Exemi

Swi

GENERIS ANTIQVI

TATE, OPTIMA INDOLE,

Doctrina & moribus Nobi-
lissimis.

GEORGIO FRIDERICO von
Schachten.

CRATONI REINHARDO à
Roxman

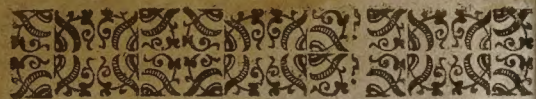
HENRICO JULIO Spiegel von
Pückelsheimb.

Exemi Insula Vigrenes

*Suis in Padagogio Gisseno disci-
pulis dilectis.*

D. D.

Author.

INDEX GENERALIS.
CAPITVM TITVLO-
rum, Questionum &c.

C A P. I.

De Syllogismo in genere ejusque partibus.

TIT. I. De voce Syllogismi.	Num Margiz
TIT. II. De definitione Syllogismi.	5
Quest. 1. An Syllogismus sit oratio?	6
2. An Syllogismus sit λόγος hoc est, oratio vel sermo prelatus?	10
3. An syllogismus sit διάλογος, discursus & quomo- do?	17
TIT. III. De Differentia syllogismi.	25
De consequentia.	30
Quomodo illa consequentia sit necessaria in omni syl- logismo?	33
Quest. 1. An syllogismus sit finis totius Logice?	34
2. An solus syllogismus habeat consequentiam?	35
3. An Dea conveniat syllogismus.	40
4. An bruta faciant syllogismos?	43
TIT.	

TIT. IV. De parti-
ARTIC. I. De p-

Punct. 1. De Majori

2. De Assumptione

3. De Conclusionem

Quest. 1. An conclusio

2. An Assumptio possit

3. An conclusio sit

Punct. 1. An conclusio

2. An sit forma

3. Esse eam par-

4. Solvuntur e-

nionis.

ARTIC. II. De te-

Quest. 1. Cur illa p-

67

2. An medius te-

3. Quot termino-

4. De Inventio-

81

ARTIC. III. De f-

De gener-

Reg. 1. Syllogismus c-

non pauciorib-

11. In syllogismo c-

missis.

TIT. IV. De partibus syllogismi. 44

ARTIC. I. De propositionibus syllogisticis. 45

Punct. I. De Majori propositione. ibid

2. De Assumptione. 47

3. De Conclusionem 45

Quaest. I. An conclusio possit dici propositio. 50

2. An Assumptio possit dici propositio? 53

3. An conclusio sit pars syllogismi? 54

Punct. I. An conclusio sit effectum syllogismi? 55

2. An sit forma syllogismi? 57

3. Esse eam partem syllogismi materiam. 59

4. Solvuntur & explicantur argumenta prima opinionis. 62

ARTIC. II. De terminis syllogisticis. 66

Quaest. I. Cur illae partes syllogismi appellantur termini? 67

2. An medius terminus recte dicatur medius? 68

3. Quot terminos oporteat esse in syllogismo 71

4. De Inventionem & constitutionem medii termini. 81

ARTIC. III. De forma syllogismi. 99

CAP. II.

De generalibus Regulis syllogisticis.

Reg. I. Syllogismus constabit tribus terminis non pluribus non paucioribus. Num. marg. 1

II. In syllogismo conclusio necessario inferitur ex praemissis. 2

(:) 3 III. Ex

III. Ex veris non concluditur falsum.	3
IV. Ex falsis potest sequi verum vel falsum.	4
V. Ex necessario non colligitur nisi necessarium.	8
VI. Necessarium sequitur ex quolibet.	9
VII. Ex impossibili sequitur quodlibet.	10.
VIII. Impossibile solum sequitur ex impossibili.	11
IX. Ex puris particularibus nihil sequitur.	12
X. Ex puris negativis nihil sequitur.	14
XI. Conclusio imitetur partem debiliorem.	19
XII. Syllogismus congruet ad dici de Omni, & dici de Nullo.	20
XIII. Ex uno syllogismo possunt sequi multe conclusiones.	22
XIV. Medium non debet ingredi conclusionem.	24
XV. Medium bis ponitur ante conclusionem.	27
XVI. In conclusione non sit plus vel minus, quod est in premissis.	28
XVII. In propositionibus syllogisticis sit idem perditionis genus.	29
XVIII. Syllogismus habens consequentiam formalem, procedit, servata ea terminorum dispositione, in quavis materia, & semper ex veris premissis elicit veram conclusionem.	34
XIX. Cum conclusio est affirmata, medius terminus cum utroque extremo affirmate disponatur.	36
XX. Cum conclusio est negata, medius terminus disponatur cum altero extremo affirmate, cum altero negate.	37
XXI. Conclusio nunquam negari debet in syllogismo.	38.

CAP.

De syllogismi divi
TIT. I. An syllog
datur?
TIT. II. De syllog
TIT. III. De syllog

De syllogismi divi
re

TIT. I. De ista di

Art. 1. An ista

sino in gener

2. An syllogismi

font, an a pr

TIT. II. De syllog

TIT. III. De syllog

TIT. IV. De syllog

Quaestio. 1. An ex p

17.

2. An syllogismi

sino tertia fig

3. An syllogismi

logismi?

4. De quibusda

riorum.

De divisione syllog

TIT. I. De vocib

politi.

TIT. II. De De

CAP. III.

De syllogismi divisione in affirmatum & negatum.

TIT. I. An syllogismus in genere, rectè ita dividatur? 1

TIT. II. De syllogismo affirmato. 2

TIT. III. De syllogismo negato. 5

CAP. IV.

De syllogismi divisione in universalem particularem & singularem.

TIT. I. De ista divisione in genere. 2

Art. 1. An ista divisio syllogismi conveniat syllogismo in genere. 3

2. An syllogismus dicatur universalis &c. à conclusionem, an à præmissis. 4

TIT. II. De syllogismo universali. 7

TIT. III. De syllogismo particulari. 8

TIT. IV. De syllogismo proprio & expositorio. 14

Quæstio. 1. An ex puris singularibus possit aliquid sequi.

17.

2. An syllogismus expositivus rectè probeat syllogismos tertie figure? 18

3. An syllogismi singulares & expositivi veri sint syllogismi? 22

4. De quibusdam exemplis syllogismorum expositivorum. 30

CAP. V.

De divisione syllogismi in simplicem & compositum.

TIT. I. De vocibus syllogismi simplicis & compositi. 1

TIT. II. De Definitione syllogismi simplicis. 5

(.) 4

TIT.

CAP.

TIT. III. De figuris & modis syllogismorum simplicium.

Quaestio. 1. An possit esse syllogismus simplex qui habet propositionem compositam.

2. Quot sint figurae syllogismi simplicis?

Artic. 1. An pauciores tribus sint figurae syllogismi?

2. An plures tribus sint figurae syllogisticae?

3. An figurae definiantur recte mentione quantitatis & qualitatis propositionum?

4. An modi figurarum recte indicantur barbaris vocabulis?

5. An in figuris syllogismorum recte numerentur modi singulares?

Generales canones ad modos figurarum.

CAP. VI.

De prima figura.

TIT. I. De canonibus primae figurae.

TIT. II. De primae figurae modis.

Artic. 1. De modis indirectis.

2. Modi falsi & inutiles in prima figura.

CAP. VII.

De secunda figura.

TIT. I. De canonibus secundae figurae.

TIT. De modis secundae figurae.

Artic. 1. De modis inutilibus secundae figurae.

2. De modis indirectis.

CAP. VIII.

De tertia figura.

TIT. I. An dentur syllogismi tertiae figurae.

TIT. II. An syllogismi tertiae figurae uspiam occurrant integri.

TIT. III. De definitione figurae.

TIT. IV. De canonibus.

TIT. V. De modis.

Artic. 1. De modis inutibus.

2. De modis indirectis.

3. De modis indirectis.

TIT. VI. De syllogismis.

TIT. VII. Quis.

25.

De affectione syllogismi.

earum.

TIT. I. An doctri.

Logice?

TIT. II. De definitione.

TIT. III. De reductione.

furdam, adeoque.

Bocardo.

TIT. IV. De alio.

17.

TIT. V. De reductione.

De syllogismo.

TIT. I. De appell.

TIT. II. De verisignis.

theticorum, &

4.

TIT. III. De definitione.

TIT. IV. De canonibus.

syllogismorum 6
 complex qui habet 2
 icis? 13
 syllogismi? 14
 istica? 19
 ratione quantitatis 31
 nentur habetis vo- 33
 cum mentem mo- 34
 um. 35
 z. 2
 10
 11
 18
 quia. 2
 6
 7
 10
 z figura. 2
 ulpiam occu- 7

TIT. III. De definitione huius syllogismi tertie figuræ. 11

TIT. IV. De canonibus tertie figuræ. 14

TIT. V. De modis tertie figuræ. 17

Artic. 1. De modis utilisibus. 13

2. De modis inutilibus. 20

3. De modis indirectis. 23

TIT. VI. De syllogismo expositorio. 14

TIT. VII. Quis ordo inter figuras servandus sit? 25

CAP. IX.

De affectione syllogismorum secunda & tertia figura, h. e. earum reductione & Expositione

TIT. I. An doctrina Reductionis tradenda sit in Logicis? 1

TIT. II. De definitione Reductionis 12

TIT. III. De reductione per deductionem ad absurdum, adeoque de reductione r̄s Baroco & Bocardo. 13

TIT. IV. De aliorum modorum reductionibus 17

TIT. V. De reductione per expositionem 22

CAP. X.

De syllogismo composito ejusq. divisione.

TIT. I. De appellationibus huius syllogismi. 1

TIT. II. De veris generibus syllogismorum hypotheticorum, & quinam hic non intelligantur? 4

TIT. III. De definitione syllogismi compositi. 14

TIT. IV. De canonibus syllogismi compositi. 16

(:) 5 TIT. V.

TIT. V. De Divisione syllogismi compositi	25
Quaest. I. An dentur aliqui syllogismi discreti.	27
2. An dentur syllogismi copulativi?	29
TIT. VI. In quo declarantur vocabula tollere & assumere.	34

CAP. XI.

De syllogismo connexo, ejusq³ modis.

Speciales de eo observationes.	35
An duo solum sint modi syllogismi connexi?	35
De variis formis argumentandi in singulis modis.	36

CAP. XII.

De syllogismo Disjuncto ejusq³ modis.

CAP. XIII.

De syllogismo Cryptico.

TIT. I. De syllogismo Cryptico in genere.	1
TIT. II. De Enthymemate.	4
Art. I. De voce Enthymematis.	4
2. De definitione Enthymematis.	6
Quaest. I. An Enthymema sit verè syllogismus.	7
2. An possit fieri ex quavis materia.	10
Artic. 3. De Divisione Enthymematis.	11
4. De supplendo Enthymemate.	16
TIT. III. De Inductione.	18
Art. I. De genere inductionis.	21
Quaest. I. An inductio sit syllogismus.	21
2. An inductio sit Enthymema.	26
Art. 2. De medio inductionis.	27.
3. Recensentur Canones de Inductione.	33.
TIT. IV. De exemplo.	40
TIT. V. De Crypticis redundantia in genere.	49
TIT. VI.	

TIT. VI. I. De A	
TIT. VII. 2. De	
nem.	
TIT. VIII. 3. De	
Quaestio. I. Quomodo	
logismus hypot	
2. An deductio ad	
TIT. IX. 4. De	
Quinam syllogi	
Eorum canones.	
TIT. X. 5. De	
Canones foris a,	
TIT. XI. 6. De	
An dilemma res?	
TIT. XII. 7. De	
Epitome eorum,	
modalibus.	
De missione ex n	
De syllogismo m	
De missione ex u	
106	
De missione ex u	
109	
An necessaria sit	
112	
TIT. XIII. De	
De Divisione syllo	

compositi	25	TIT. VI. 1. De Abductione.	95
serati.	27	TIT. VII. 2. De syllogismo per Transsumptionem.	52
	29		
bula tollere &c	34	TIT. VIII. 3. De Deductione ad absurdum.	55
		Quaestio. 1. Quomodo deductio ad absurdum dicatur syllogismus hypotheticus?	60
modu.		2. An deductio ad absurdum sit demonstratio à priori?	
	1	TIT. IX. 4. De syllogismo ex obliquis.	62
exi?	5	Quinam syllogismi ex obliquis boni sint, qui non?	65
gulis modu.	10	Eorum canones.	67
		TIT. X. 5. De sorite.	73
modu.		Canones soritae.	75
		TIT. XI. 6. De Dilemmate.	87
		An dilemma rectè referatur ad syllogismos redundant-	
generc.	1	tes?	93
	4	TIT. XII. 7. De syllogismis modalibus.	97
	4	Epitome eorum, quae Aristoteles habet de syllogismis	
	6	modalibus.	98
ismu.	7	De missione ex necessario enunciato & puro.	99.
	10	De syllogismo modali ex contingenti.	102
	11	De missione ex una contingente, & altera de inesse.	
	16	106	
	18	De missione ex una necessaria, & altera contingenti.	
	21	109	
	21	An necessaria sit doctrina syllogismorum modalium.	
	26	112	
	27.	TIT. XIII. De syllogismis inversis.	113
ductione.	33.	CAP. XIV.	
	40	De Divisione syllogismi in Necessarium probabilem &	
cia in genere. 49		sophisticum.	
TIT. VI.		(.)	TIT. I.

TIT. I. An syllogismus in Logicis debeat dividi
ratione materiæ? 2

TIT. II. An in Logicis debeat agi de sophistica? 5

TIT. III. An ista divisio syllogismi sit bona & im-
mediata? 10

TIT. IV. An dentur necessarii syllogismi qui non
sunt Apodictici sive demonstrativi? 17.

CAP. XV.

De Demonstratione.

TIT. I. De voce demonstrationis. 2

TIT. II. De definitione demonstrationis. 5

TIT. III. De speciebus demonstrationis. 6

Questio. I. An demonstratio sit vera demonstratio? 8

2. An detur demonstratio? 13

3. An hac demonstrationum genera sufficienter di-
stinguantur? 16

4. Annon dentur alia genera demonstrationum? 18

TIT. IV. De definitione Demonstrationis. potis-
simæ sive? 27

TIT. V. De medio demonstrationis. 33

An medium demonstrationis possit esse definitio sub-
jecti? 35

An medium demonstrationis possit esse aliud à defini-
tione subjecti? 37

An & quomodo medium demonstrationis sit definitio
affectionis? 38

E quo genere causarum sumatur medium demonstra-
tionis? 40

An demonstratio semper postulet causam rigide sic di-
ctam? 41

IN

Ex quibus causis
demonstratio

Quomodo materia
tionem.

De efficiente &

TIT. VI. De n
monstrationi

TIT. VII. Dem
strabili.

An attributum

pradicamen

An pradicatur

proprium?

An demonstratio

TIT. VIII. De p
tionem ingre

Artic. I. Demonst

2. Demonstrati

An etiam assum

diata esse?

Artic. 3. Demons

4. Demonstrat

5. Demonstratio

TIT. IX. De esse

entia.

Artic. I. De nomina

2. De definitione

TIT. X. De dem

Art. I. De demonst

2. De demonst

s debeat divid
 2
 de sophistica?
 si sit bona & im-
 10
 logismi qui non
 ativi? 17.
 2
 tionis. 9
 rationis. 6
 ra demonstratio?
 13
 ra sufficienter di-
 16
 strationum? 18
 strationis potif-
 27
 ionis. 33
 esse definitio sub-
 35
 esse aliud à defini-
 37
 tionis sit definitio
 38
 edium demonstra-
 40
 sam rigide sic di-
 41
 24

Ex quibus causis in particulari possit sumi medium demonstrationis?	46
Quomodo materia & forma veniant ad demonstrationem.	49
De efficiente & fine.	52
TIT. VI. De minori extremo, sive subiecto demonstrationis.	56
TIT. VII. De maiori extremo, sive de re demonstrabili.	60
An attributum demonstrandum semper sit accedens predicamentale?	62
An predicatum demonstrabile semper sit adjunctum proprium?	65
An demonstrari possint attributa quidditativa?	69
TIT. VIII. De propositionibus, quæ demonstrationem ingrediuntur.	71
Artic. 1. Demonstratio est ex veris.	75
2. Demonstratio est ex primis & immediatis.	76
An etiam assumptio in demonstratione debeat immediata esse?	78
Artic. 3. Demonstratio est ex notioribus.	28
4. Demonstratio est ex prioribus.	84
5. Demonstratio est ex causis conclusionis.	85
TIT. IX. De effectu demonstrationis qui est scientia.	87
Artic. 1. De nomine scientia.	88
2. De definitione scientia.	92
TIT. X. De demonstratione secundaria.	97
Art. 1. De demonstratione per causam remotam.	100
2. De demonstratione ex effectu.	10
3. 19	

3. De regressu & circulo.

107

CAP. XVI.

De syllogismo Dialectico.

TIT. I. De nomine syllogismi Dialectici.	2
TIT. II. De Definitione syllogismi Dialectici.	4
TIT. III. De questionibus Dialecticis.	6
De numero questionum Dialecticarum.	9
TIT. IV. De præmissis syllogismi Dialectici.	12
Quanam sint dicenda probabilia?	14
TIT. V. De medio syllogismi Dialectici.	15
TIT. VI. De effectu syllogismi Dialectici h. e. opinione.	19

CAP. XVII.

De syllogismo Sophistico.

TIT. I. De voce & definitione syllogismi sophistici.	2
TIT. II. De Divisione syllogismi sophistici.	6
Artic. 1. De divisione syllogismi sophistici in ἐπισηδὸν, & ψευδογὰρ ἰσδὸν.	7
2. De ejusdem divisione ratione materia vel forma.	9
TIT. III. De speciebus syllogismorum sophisticorum,	13
Artic. 1. De fallacia equivocationis.	14
2. De fallacia Amphibolia.	18
3. De fallacia compositionis & divisionis.	21
4. De fallacia Accentus.	30
5. De fallacia in figura dictionis.	36
6. De fallacia accidentis.	39
7. De fallacia à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter & contra.	45

8. De

8. Deignoratione
9. Deperitione
10. De fallacia
11. De fallacia
12. De fallacia
TIT. IV. De sol

TIT. I. De voce
TIT. II. De do
Methodi in
Vnde debeat M
Expenditur ora
Expenditur ora
Expenditur ord
Expenditur ord
Expenditur prog
Expenditur prog
De Crysibus M
TIT. III. De d
& Arbitrariar
TIT. IV. De di
& particulare
TIT. V. De Met
Artic. 1. De Metho
2. An una tantu
3. De genuin
TIT. VI. De Met
Qua disciplina si
TIT. VII. De Me

8.	De ignoratione elenchi.	49
9.	De peritione principii.	55
10.	De fallacia consequentis.	58
11.	De fallacia non causatur causa.	61
12.	De fallacia πολλοῦ καὶ ἑλαίου.	63
TIT. IV.	De solutione sophismatum.	65

CAP. XVIII.

De Methodo.

TIT. I.	De voce Methodi.	2
TIT. II.	De definitione, natura & proprietatibus Methodi in genere.	6
	Vnde debeat Methodus progredi?	26
	Expenditur ordo dignitatis.	21
	Expenditur ordo temporis.	23
	Expenditur ordo loci.	24
	Expenditur ordo à causa ad effectum.	25
	Expenditur progressus à parte ad totum.	27
	Expenditur progressus à natura prioribus.	28
	De Cryptis Methodi.	42
TIT. III.	De divisione Methodi in Naturalem & Arbitrariam.	47
TIT. IV.	De divisione Methodi in universalem & particularem.	50
TIT. V.	De Methodo universali.	52
Artic. 1.	De Methodo definitiva.	53
2.	An una tantum sit Methodus.	57
3.	De genuinis speciebus Methodi universalis.	58
TIT. VI.	De Methodo synthetica.	59
	Quae disciplina sint disponenda Methodo synthetica?	61
TIT. VII.	De Methodo Analytica.	64

TIT. I.

TIT. VIII. De Methodo particulari in themate
simplici. 72

TIT. IX. De Methodo thematis conjuncti. 79

TIT. X. De Methodo in Analyfibus observanda.
91.

TIT. XI. De Methodo Disputandi. 100

Artis. 1. De voce Disputationis. 102

2. De materia Disputationis. 106

3. De officio Respondentis & opponentis.

EPILOGEVS Tractatus. pag. 348.

F I N I S.

TRACT

Liber IV

DE SY

ET

De Syllogismi

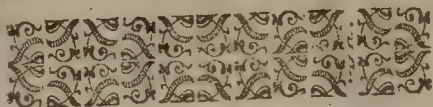
1. Hactenus
& axiomatibus
um Dianoëticum
natiyllogismi &

2. Syllogismi
cum argumento
us præmissis nec
altas Ratiocinationis

3. Ejus Partes
dend. e. præmissis
clusio.

4. Præmissis
prio; vel, pro
minor.

5. Propositio

TRACTATUS LOGICUS

Qui est

Liber IV. & Vltimus Logicae.

DE SYLLOGISMIS

ET METHODIS.

CAP. I.

De Syllogismo in genere ejusq; Partibus.

1. Haecenus fuit de terminis simplicibus, & axiomatibus inde factis: sequitur Judicium Dianoëticum, in quo continetur doctrina syllogismi & methodi.

2. Syllogismus est *Ἀπόδειξις*; qua quaestio cum argumento tertio ita disponitur, ut positis praemissis necessario concludatur. Dicitur alias *Ratiocinatio* & *Argumentatio*.

3. Ejus Partes sunt duae: Pars Antecedens h. e. praemissa, & consequens sive conclusio.

4. Praemissa sunt propositio & assumptio; vel, propositio major & propositio minor.

5. *Propositio*, vel *propositio major*, est prior
A pars

2 *Tractatus Syllogistici Cap. I.*

pars syllogismi, in qua disponitur tota quaestio, vel pars quaestionis consequens cum argumento tertio.

6. *Assumptio* vel *propositio minor* est, quae assumitur ex propositione maiore.

7. *Conclusio* est, quae inferitur ex praemissis.

8. *Vox illativa conclusionis* est, *Ergo*, *igitur*, aut *quipollens*.

9. In his tribus partibus disponuntur tres termini, major, minor, & medius.

10. *Terminus major* est pars consequens conclusionis, & disponitur in propositione in syllogismo simplici.

11. *Terminus minor* est pars antecedens conclusionis, & disponitur in assumptione, in syllogismo simplici.

12. *Medius terminus* est, qui connectit terminum minorem & maiorem, poniturque & in propositione, & in assumptione.

13. In horum omnium legitima coordinatione & dispositione consistit forma syllogismi.

COMMENTARIUS.

Ut rem hanc totam clarius illustremus, *proponam* primo totum aliquem syllogismum, ut ejus inveniatur res singulae intelligantur. Is ergo est hic.

Animal est Corpus.

Homo est Animal.

Ergo Homo est corpus.

Hic

De S

Hic tota illa oratio

duo axiomata (Axiomata

vocantur praemissae)

primus, vocatur propositio

verba, Homo est animal

propositio minor. Illud

corpus, vocatur conclusio

Sunt etiam in

mo. Animal, homo

mal. Terminus major

corpus. Atque hoc

Nunc specialiter

DE VO

Hic primo aliquod

ne. Sumpta igitur

ex proportione aliu

nam colligantur. U

tur. Ad eum igitur

tar & colligit ratio

ligit aliam quae propo

tiuer veluti summa

Et sub hac ultima

la vult nomen syllo

ad 2. 3 f. 640. & lib.

gimus dicatur, ne

tionum vel oratio

quo rationis. Rat

cusio inferitur.

Secundo de amb

ritur vox syllogismi

hendat omne in se

ut Zabarella expo

mitur specialiter

De Syllogismo in genere.

3

Hic tota illa oratio vocatur syllogismus. Et illa duo axiomata (*Animal est corpus; Homo est animal*) vocantur præmissæ. Et illud quidem, *Animal est corpus*, vocatur propositio sive propositio major. Illud verò, *Homo est animal*, vocatur Assumptio vel propositio minor. Illud autem axioma. *Ergo homo est corpus*, vocatur conclusio.

Sunt etiam in summa tres termini in illo syllogismo. *Animal, homo, corpus*. Terminus medius est *Animal*. Terminus minor est *homo*. Terminus maior est *corpus*. Atque hoc est systema totius hujus capitis. Nunc specialius rem aggrediamur.

TITULUS I.

DE VOCE SYLLOGISMI.

Hic primò aliquid sciendum est de ejus notatione. Sumpta igitur hæc vox est ab Arithmeticis, qui ex proportionum rationum conjunctione summam colligunt. Unde & Arithmetica *Logistica* dicitur. Ad eum igitur modum etiam Logicus computat & colligit rationes, ut sit in præmissis, & inde colligit aliam q. proportionalem rationem, quæ continet veluti summam rei. Et hæc dicitur conclusio. Et sub hac ultima ratione, h. e. conclusione Zabarella vult nomen syllogismi sumptum esse *h. post. Anal. ad 2. 3 f. 640. & lib. 1. de Nat. Log. c. 18.* Nempe ut syllogismus dicatur, non quasi *συλλογή λόγων* collectio rationum vel orationum, sed q. *συλλογή λόγων* collectio rationis. Ratio autem colligi dicitur, dum conclusio inferitur.

Secundò de ambiguitate illius vocis. Primò videtur vox syllogismi sumi posse latissime, ut comprehendat omne instrumentum sciendi, etiam methodum, ut Zabarella exponit, *l. 3. de method. c. 3.* Deinde sumitur specialiter pro syllogismo perfecto, quo-

A 2

modo

3
Unde dicitur
tunc syllogis-
mus?

4
Quot modis
dicatur vox
Syllogismi.

Hic

modo Aristoteles distinguit syllogismum ab inductione. Rerum omnium fidem facimus, aut syllogismo aut inductione, ait l. 2. prior. Anal. c. 23. §. 1. Denique sumitur medio modo, ut comprehendat quidem inductionem, h. e. syllogismum tum perfectum, tum imperfectum, distinguatur autem à discursu ordinativo h. e. methodo, Et sic de syllogismo nunc agitur. Aliter syllogismus aliquando significat solam conclusionem, sic Aristot. sumit eam vocem, cum declarat aliquem inutilem modum, atque *ἡ δὲ ἐστὶν οὐ λόγισμός* non erit conclusio: l. prior. c. 4. §. 6. Unde sumitur pro solis præmissis. Itæ Arist. i. post. cap. 2. ait syllogismum demonstrativum constare ex causis conclusionis. Ubi conclusionem Aristoteles vocat effectum syllogismi. Denique sumitur pro toto aggregato ex præmissis & conclusione. Ita Aristot. sumit l. prior. c. 1. Tertio vox æquipollens apud Latinos est vox *Ratiocinatio*. Sicut interpp. Aristotelis, inde libb. priorum, qui sunt de syllogismo appellant, libros de *Ratiocinatione*. Sic & Scaliger. Exerc. 307. sumit. Tertius, actus est, inquit, cum his (propositionibus) ita conjunctis adjungimus alia, ut ex ea compositione aliud educamus. Hæc dicitur *Ratiocinatio*. Græci *συλλογισμὸν* vocant à collectione. Aliud nomen est *argumentatio*. Diciturque sic syllogismus, quod in eo assumamus argumentum ad concludendū. Nunc transsumamus ad syllogismi definitionem.

TITULUS II.

DE DEFINITIONE SYLLOGISMI.

Primò: De genere syllogismi. Aristoteles l. 1. prior. c. 1. §. 8. Genus syllogismi facit λόγος. Sic & l. Top. 1. §. 3. Integra definitio ibi hæc est: *συλλογισμός ἐστι λόγος οὗ ὃ τετέλεσται πᾶν ἐπὶ πειρῶν καὶ κειμένων ἐξ ἀνάγκης συ. εἰς αἰεὶ, καὶ ταῦτα ἐστὶν αὐτόν*. Hic autem vocem λόγον non omnes eodem

Quodnam
sit genus syl-
logismi.

dem modo interpreta-
est, ut λόγος sit oratio,
cem per orationem vo-
Monlorius l. 1. prior. c.
ranam. Alii genus syl-
logismi, ut Colleg. C.
discursum appellant
a. 2. ubi eundem ajū
sit oratio. Ita etiam
orematibus. Sed si

I. C.

An syllogis-

Inprimis sciendū
bigram. Aliquando
mens, & est id quod
sea est idem quod vo-
les vocat λόγος, ut
tem opponitur rectum
juncti dicuntur ora-
tem sumit lib. de inte-
cujus partes significa-
nale; homo currit; Ho-
ligi potest, quod de-
Metaph. 6. 10.

Et h. sclarum est
mum esse orationem
terminus simplex,
cantes. Nam seorsim
ptio; & seorsim con-
aliquid significat.
tionem in hoc sensu
secundum hunc sen-
oratio, ut dictum.
translit genera, tem

Syllogismus ab indu-
citur, aut syllogis-
mus sit. Denique, sum-
mandum quidem in du-
m perfectum, tum im-
m a dictoria orationi-
logismo nunciat tur,
significat solam con-
sentire vocem, eam de-
um, aut; deinde, ad-
prior. c. 4. n. 6. ratione
e Arist. i. top. cap. 2. ac-
m constat ex causis
em Aristoteles vocat
sumitur pro toto ag-
itione. Ita Aristoteli-
ollens apud Latinos
app Aristoteles, inde
mo appellant, liberos
er. Exere. 307. sumit.
propositio, nonibus tra-
ca compositione ut ad
ano. Gæci enim mo-
nomen est argumen-
tus, quod in co silu-
dendū. Nunciant.
em.

Aristoteles l. i. prior. c.
2. Sic & i. Top. i. §. 3.
non prout in syllogis-
mo dicitur, sed in oratione
non omnes eo-
dem

De Syllogismo in genere.

5

dem modo interpretantur. Vulgaris interpretatio
est, ut λόγος sit oratio. Melius tamen verti hanc vo-
cem per orationem vel argumentationem, existimat
Monlorius l. i. prior. c. 1. ad §. 10. in scholia sequens Bu-
rānam. Alii genus syllogismi faciunt ἀπολογία sive dis-
cursum, ut Colleg. Conimb l. i. prior. cap. 1. §. 2. a. 1. ubi
discursum appellant proximum genus syllogismi &
a. 2. ubi eundem ajūt in mediatus genus esse, quā
sit oratio. Ita etiam fecit Ramus & nos ipsi in The-
orematibus. Sed singula videamus.

I. QVÆSTIO.

An syllogismus sit oratio?

In primis sciendum: vocem orationis esse am-
biguam. Aliquando, igitur apponitur conceptui
mentis, & est id quod exprimitur lingua vel voce,
scilicet est idem quod vox prolata, vel sermo. Aristote-
les vocat λόγον τὸν ἔξω vel ἀποφθεῖλον. Aliquando au-
tem opponitur termino simplici, & sic termini con-
iuncti dicuntur oratio, sicut Aristoteles hanc vo-
cem sumit lib. de interp. c. 4. ubi orationem vocat, id
cujus partes significant separatim, ut Animal ratio-
nale; homo currit; Homo est risibilis. Sic etiam intel-
ligi potest, quod definitio dicitur oratio ab Aristot.
7. Metaph. c. 10.

6
Ambigui-
tas in voce
orationis.

Ex his clarum est primò: Bene dici posse, syllogis-
mum esse orationem. Neque enim syllogismus est
terminus simplex, sed habet partes seorsim signifi-
cantes. Nam seorsim propositio; & seorsim assump-
tio; & seorsim conclusio, & singuli earum termini
aliquid significant. Id tamen negari non debet: ora-
tionem in hoc sensu esse genus valde remotum, cum
secundum hunc sensum etiam definitio dici possit
oratio, ut dictum. Peccat autem, qui definiendo
transilire genera, remotiora accipiens. 6 Top. c. 4.

7
Syllogismus
potest dici o-
ratio.

Non est eius
proximum.

Unum est quod hic *objici* possit: Definitionem non esse orationem, sed orationes. Conjungit enim multas propositiones. At unaquaque earum est oratio. *Respondet*. Istæ propositiones omnes copulantur ad invicem. Et sic, etsi seorsim unaquaque propositio sit oratio, tamen syllogistice disposita, faciunt etiam unam copulatam orationem. Conclusio autem copulatur cum præmissis per illativam particulam *Ergo*: itemque per identitatem terminorum *Extremorum*, hoc est, termini majoris & minoris.

9

Præterea autem *secundò* videndum: An syllogismi genus sit oratio, etiam quatenus sermonem vel vocem prolatam significat.

QVÆSTIO II.

An syllogismus sit λόγος h.e. oratio vel sermo prolatus?

10

Ambiguitas in voce λόγος.

Λόγος non eodem modo accipitur. Aliquando *τενέ* (ω λόγος). Aliquando etiam significat argumentationem ipsam, ut Zabarella commentatur *ad 1. post sol 6:6*. Ista vocis ambiguitas fecit hic ambiguas sententias. Igitur vulgò frequens est sententia Aristotelicorum, quod syllogismus sit λόγος h.e. oratio vel sermo prolatus. Recedunt tamen ab ea Monlorius 1. *prior. c. 1. in schol. ad §. 10* Burana *ibid.* Ramus *l. 7. schol. Dial. c. 3.* & jussidemq; interpp.

11

Syllogismus non est λόγος h.e. sermo prolatus

Eidem opinioni me aggrego. Nam 1. Logica in universum debet dirigere & corrigere & perscrutare operationes intellectus, ut in omni recognoscenda veritatem assequatur. At id potissimum est in mente & non in sermone solum ad alium, sed etiam in meditationibus solitariis. Ex quo sequitur syllogismo accidentale esse, ut prof-

proferatur sermo, At quod potest abesse Autoritate. Aristot. *vicum prudentem in syllogismo*. At is syllogismatione & mente Monlorius *in loc.* & demonstrationem

λόγος, quàm ad ex Scaliger in *Exerc. 3. p. 10, ad §. 170* semel

Ex professo hanc Hippium, in problem hanc rem faciunt.

I. *Obijci*. Eadem nitione syllogismi, positionis & Enun- nem B. etiam in de- cio: Syllogismus L. syllogismus qui est cio. Nam officium psum informare, se- tare, illosque, si sop- logismus in mente- tiones non pertin- Resolutione, cum- te, sed a natura. P- iste auctor disputat- sit. At orationis, q-

Ad primum rel- quæmetas potissim- conceptum, ut e- hanc intentione- vox, vel sermo, pibus sive *καθ' ἑμ-* fictim *δοκίμα* A-

ffit : Definitionem
es. Coniungit enim
que earum est o-
piones omnes copu-
scem unaqueque
gitur. Hypothetice
rationem. Conclu-
missis per illam
centem termino-
mini majores & mi-
dam. An syllogismi
sermonem vel vo-

proferatur sermone, quia potest abesse à syllogismo.
At quod potest abesse non est rei genus. 2. Probat
Autoritate. Aristoteles 6 *Ethic. Nicomachic.* docet.
virum prudentem in consulationibus suis uti syllo-
gismo. At is syllogismus non est in voce, sed in co-
gitatione & mente. Iterum ex 1. *post. c. 8.* ostendit
Moulorius *en. loc.* Aristotelem docere, syllogismum
& demonstrationem non tam pertinere ad externum
λόγον, quam ad eum, qui in animo est. Assentitur
Scaliger in *Exerc. 307. f. 23.* *Inus scum*, inquit, *in sei-*
pso, ad sese, pro se met, potest homo facere syllogismum.

Ex professo hanc sententiam oppugnat Fabianus
Hippius, in *problem. log. q. 29.* Unde excerptam quæ ad
hanc rem faciunt.

12
Objectiones.

I. *Obiect.* Eadem est significatio τῷ λόγῳ in defi-
nitione syllogismi, quæ etiam est in definitione pro-
positionis & Enumerationis. At ibi significat sermo-
nem. B. etiam in definitione syllogismi. *Deinde ob-
icit :* Syllogismus Logicus fungitur suo officio. At
syllogismus qui est in mente non fungitur suo offi-
cio. Nam officium syllogismi est, non tantum sci-
psum informare, sed potius alios, & cum aliis dispu-
tare, illosque, si sophistas agant, refutare, quod syl-
logismus in mente præstare non potest. Aliæ ob-
jectiones non pertinent ad præsens thema. Addit in
Resolutione, cum mutus syllogizari non id esse ab ar-
te, sed à natura. Possunt huic referri etiam ista, quæ
iste autor disputat, *probl. Log. 5.* quod Logica solum
sit ars orationis, quæ ex dicendis judicari possunt.

13

Ad primum respondeo. Aristotelem in libro τῷ
ἐπὶ τῆς ἀληθείας, potissimum intendere interpretationem
conceptuum, ut & titulus libri indicat. Et propter
hanc intentionem Aristoteli ibi λόγος est φωνή
vox, vel sermo, ut, contradistinguitur à conce-
ptibus sive *νοήματι* τῶν ψυχῶν. Hæc intentio de-
finit in *doctrina Analytica*, ubi de syllogismis agit. Et

14
Soluntur.

Α 4 alio-

pleur. Aliquando
significat argumen-
tum, inmentatur ad i.
tas fuerit hic amli-
quens est latencia
tas ut 2. 7. & h. o.
tamen ab ea
2. 10. *Boetiana ibid.*
interpp.
ain 1. Logica in u-
gere & perfice-
t in omni respo-
tr. At id possibi-
sermone solum ad
tionibus soluti-
accidentale esse, ut
profe-

alioquin etiam propositiones sunt ἀόριστοι ἀλγεῖται. Quod si enim meus intra se conjungat terminos simplices, concipiendo hominem esse animal, tunc non minus talis ἀόριστος vel compositio erit axioma, ac si sermone proferatur.

15

Ad alterum respondeo: Eo ipso quia syllogismi officium (etsi non solitarium) est, seipsum informare, relinquitur syllogismus officium suum exequi posse etiam in mente, & per hoc τὸ sermone proferri esse syllogismo accidentale, quia ab eo est separabile. Ex quo tamen hoc relinquitur etiam, nec illud syllogismo esse essentialiter esse in mente. Nam & hoc separatur à syllogismo, veluti cum est in voce. Unde existimo, essentiali rationem syllogismi, consistere in indifferentia ad sermonem & ad conceptum, h. e. syllogismum esse dispositionem trium terminorum, vel discursum illarum, siue sit in mente siue in sermone. Atque tum omnia optime coherent.

16

Quod autem mutus syllogizare dicatur non sed arte sed natura, id partim falsum est, partim facit pro veritatis confirmatione. Falsum: Nam contingere potest, ut perito Logico eximatur lingua, aut alioquin adimatur loquela, tunc igitur fiet mutus, & tamen argumentabitur non ex natura, sed ex arte. Facit autem illud pro veritatis confirmatione sic. Nam, id est, de ratione quorumvis habituum, ut faciant potentias naturales ad operandum, vel juventur naturales operationes. Unde hæc consequitur proportio, ut ubi est facultas vel operatio naturalis ibi sit habitus. Et rursus ubi non est illa operatio vel facultas naturalis, ibi non sit habitus. Quod si igitur in mutis naturalis est syllogisatio. Consequens est posse in iisdem etiam syllogisationem artificio.

sam esse.

QVÆ.

Afferre id, cum

mittendum autem

ἀλγεῖται ut de vo

Ac primò quid

patur, ut hystor

prehensionem m

Quod enim hæc

præpositio ἀλγεῖται

tionem, ut de

Hippocratem de in

ἀλγεῖται, inquit. Con

quam induit se in

in ex hoc, 307. f. 5.

inquit; ubi præp

transmissionem ip

post. ad 1. f. 621. n

le ἀλγεῖται. Pe

est, quia 2. ἀλγεῖται

partem animæ in

& cum ratiocinat

animæ pars, ut c

as, ut potius ab

rapus, quam ἀλγεῖται

terptes cam dic

modò dixit cogi

Et ius dixisset dis

ratiocinari. & à

illo.

Ex dictis sequi

plures cognition

existimat, ad

onem, in prolog.

conungat terminos
em esse animal, tunc
compositio erit axio-

iplo est syllogismi
est, seipsum infor-
mationem suam ere-
per hoc est syllogismi
quod ad eo est sepa-
rationem etiam nec il-
lud est in parte. Nam
veluti cum est in vo-
luntate syllogismi
ad rationem & ad
esse d. positionem
illatum, sive sit
tunc cum omnia opti-

posse dicitur non
alium est, parum fa-
lsum. Nam con-
po eximatur lingua,
tunc ingitur fiet mu-
tatione naturae, sed ex
veritatis confirma-
tionem vis habi-
tates ad operan-
tes. Unde hanc co-
mplexas vel operatio-
is ubi est illa ope-
ratio sit habitus. Quod
est syllogismo. Confe-
etiam syllo-
gismo.

QVÆ.

De Syllogismo in genere.

9

III. QVÆSTIO.

Syllogismus an sit Διάλογος, Discursus?

Et quomodo?

Affirmo id, cum superius citatis autoribus. Præ-
mittendum item hâc in re aliquid, tum de voce
Διάλογος tum de voce discursus.

17

διάλογος vox
ambigua.

Ac primò quidem vox Διάλογος, ἀνεγλωττῶς usur-
patur, ut significet omnem intellectionem, vel ap-
prehensionem mentis etiam nudam & simplicem.
Quod enim hæc abutitur sit significatio, patet, quia
præpositio Διά significat transmissionem vel traje-
ctionem, ut Scaliger exponit in verbo Διάκειν ad
Hippocratem de insomniis Apotol. 1. f. 29. Præpositio
Διά, inquit, Conditionem perfectam significat per
quam induat se intellectus ad finem u. q. Sic etiam
in exorc. 307. f. 5. Rationem Græci Διάλογον vocant,
inquit, ubi præpositio declarat motus tractum &
transmissionem ipsius. Atque hinc Zabarella lib. 1.
post. ad 1. 1 f. 621. negat cognitionem definitionis es-
se Διάλογικὴν. Potius enim, inquit, νοητικὴ vocanda
est, quia Διάλογος apud Aristotelem significat quidē
partem animæ intellectivam, sed ut cum discursu
& cum ratiocinatione operantem, siquidem eadem
animæ pars, ut cognoscēs rerum naturas & essenti-
as, & potius ab Aristotele vocatur, & θεωρητικὴ δι-
ναμικὴ, quam Διάλογος. Et in lib. de mente Human. c. 7. In-
terpres eam dictionem (Διάλογικὴν) convertens,
modò dixit cogitativum, modo intellectivum, re-
ctius dixisset discursivum, quia Διάλογος propriè est
ratiocinari & à noto ad ignotum discurrere. Hæc
illa.

18

Ex dictis sequitur: ad omnem Διάλογον requiri Διάλογον
plures cognitiones, contra quam Scotus vult, qui
existimat, ad Διάλογον posse sufficere unam cogniti-
onem, in prolog. sentent. q. 4. & 2. d. 7 q. 1. Id mentio re-
nes.

A 5

prehen-

prehenditur à Cajetano 1. prior. q. 58. a. 3. & Conimbricensibus 1. prior. c. 1. q. 2. a. 1.

19

*Discursus
vox exponi-
tur.*

DISCURSUS, Si propriè loquamur, significat motum, quo animal hinc inde currit. Hinc per similitudinem & metaphoram tracta est ista vox ad operationem mentis eam, quæ mens hinc inde, h. e. ab una noticia ad aliam transit, ut & de *Aquod* dicebam. Videtur quibusdam ista operatio intellectus esse propriè motus, inquit alia, quia nominatur voce motus, h. e. discursus: sed satis est, si intellectus illa operatio sic dicatur per similitudinem, in primis quia aliquæ conditiones motus deficiunt in ratiocinatione, quo minus ista motus dici possit. Vide *Simplic. lib. 6. phys. ad 32. & Pater. libr. 13. de motu cap. 5.*

20

*Discursus
continuus
vel discre-
tus.*

Distingui autem solet discursus à Docteuribus (vide *Arimin. 2. d. 7. q. 5. a. 2. Thom. am. 1. par. q. 14. a. 7.* quod alius sit discursus habens successionem solum ratione ordinis, alius a. qui habeat successionem etiam ratione causalitatis. Prioris generis discursus est, quando cognito auro, v. g. progredior ad cognitionem argenti vel heræ. Aut cum cognito acre, progredior ad cognitionem aquæ, & sic in similibus. Posterioris generis discursus est, cum posterior cognitio dependet à cognitione prioris qualis est, cum cognitis præmissis cognosco conclusionem, cujus cognitio ex præmissis fit. Et hic quidem posterior discursus intelligendus est, in doctrina syllogismi.

21

*Tria requi-
sita ad dis-
cursum.*

In summa, ad talem discursum, tria sunt quæ requiruntur. 1. ut sint plures notitiæ complicatæ. Discursus enim transitum notat, ab uno ad aliud. 2. ut illæ notitiæ ab invicem pendeant. Et proinde 3. ut unum in discursu sit altero notius, ut ab eo, quod est motum, transcat ad id, quod est i-

notum. Et ex his aliquam imperfecti gnoscens, coopto quod transire debet tribui discursus, cu- plici & q. de quiti-

Ex his præcogni- me hinc discursus & eo ea quæ de rati- mus. Et conven- gimus cum me- culus, ve' *Aquod* us de syllogismo

Alj a solet: A gni ut est opus an- nusy logismi. A- geaus opens. ne- rei artistice. Del- *omni* homogene

Respondeo 1. Til- sgo. heans rem r- S. aigerat de mi- in ordi, inquit, el- ad sublevandum i- ne fabricatur hab- affectu, quo rirè d- in voce ræ & aud- turales & ipsos h- rudini & fortitud- ce syllogismi, qua- hultet, tu de iyl- eñ e. gomodū er- tina'e, potest tan- ficiolum signific

loquatur, signifi-
de eorum. Hinc per
tra est ista vox ad
ra mens quae inde,
an sit, ut & de *Algebra*
ista operatio, iustitia,
quia dominatur
atis est, fiat intellectus
itudinem, in primis
definitum in rationi-
ita possit. Vide
Pet. lib. 13. d. 10.

us à Doctribus
am i part. q. 14. n.
s successione fo-
habeat successione
is generis discursus
ogregatorum cogni-
tum cognito arte,
& sic in similibus.
cum posterior co-
ons qualis est cum
elutionem, cuius
hic quidem pos-
sit, in doctrina syl-

um, tria sunt quae
extitit complicare.
e, ab uno ad ali-
tem pendant. Et
sic altero notus, ut
eatur ad id, quod
est i.

De Syllogismo in genere.

II

notum. Et ex his sequitur: discursum implicare
aliquam imperfectionem intellectus vel luminis co-
gnoscentis, eo ipso, quia aliquid ei ignotum est, ad
quod transire debet à noto. Et sic Deo non potest
tribui discursus, cum omnia intelligat notitia sim-
plici & q. 1. de puritate.

Non conve-
nit.

Ex his praecognitis clarum est, syllogismum opti-
mè dici *Algebra* & discursum. Reperiuntur enim in
eo ea quae de ratione *Algebrae* & discursus esse dixi-
mus. Et convenit praeterea in hoc attributo syllo-
gismus cum methodo. Nam & methodus est dis-
cursus, vel *Algebra*. Nec est aliud quod, propinqui-
us de syllogismo ut genus enunciarì possit.

22
Genus Syl-
logismi est
Algebra.

Obj. si solet: *Algebra* est actio Naturalis. At syllo-
gismus est opus artificiosum. E. *Algebra* non est ge-
nus lylogismi. Actio enim non videtur esse posse
genus operis, nec aliquid naturale poterit esse genus
rei artificiosae. Debent enim genus & definitum esse
omnino homogenea.

23
Obje. 10.

Respondet 1. Illud si sequens est, ut idem sit nomen
significans rem naturalem, & etiam habitum, sicut
S. aliger ait de misericordia in exercit. 307 f. 4. Mis-
ericordia, inquit, est affectus. Ex hoc innotatur actio
ad sublevandum inopem, cujus multiplici repetitio-
ne fabricatur habitus qui ejusdem nominis est cum
affectu, quo rirè dicar & ero misericors. Sic est etiam
in voce iræ & audaciae, quae significat & affectus na-
turales & ipsos habitus virtuosos oppositos manue-
rudini & fortitudini. Propius exemplum est in ipsa vo-
ce syllogismi, quae dicitur tum de syllogismo natu. a.
li rustici, tum de syllogismo artificioso philosophi. Ad
eum ergo modum etiam *Algebra*, et si significet aliquid na-
turale, potest tamen etiam aliquid habituale vel arti-
ficiosum significare. 2. Nec hoc est insequens ut
eodem

24
Sol. vitur.

eodem nomine significetur & res permanens & successiva h. e. actio & opus. Ita voluntas significat aliquando, volitione aliquando etiam re volitam & sic in aliis. Sic ergo etiam *quæstio* aliquando potest significare actionem, aliquando opus, actionem consequens.

Et hæc quidem de genere syllogismi dicta sint. Sequitur de differentia ejus.

TITULUS III.

DE DIFFERENTIA SYLLOGISMI.

Hæc exprimitur his verbis: *quæ questio cum argumento ita disponitur, ut positis præmissis necessario concludatur.* Hæc verba sumpta sunt ex Aristotelicâ definitione, in quâ illa differentia sic exprimitur. In qua posita quibusdam, aliud diversum ex necessitate accidit, hoc ipso quia illa sunt. Sensus autem illorum verborum est, quod syllogismus talis sit discursus, in quo disponatur questio cum medio termino, in præmissis, ut istis præmissis positis, non possit aliud sequi, quam conclusio. Sed singulæ voces explicandæ sunt.

Questio. } Per questionem intelligitur ipsa conclusio cum præmissa particula dubitandi: *An homo sit corpus?* Non enim differunt conclusio & questio nisi modo quodam & ratione quod questio appellatur cum adhuc dubitatur, & habet præpositam particulam *An*; Conclusio autem appellatur, cum inferitur, & habet præpositam particulam. Ergo.

Cum argumento tertio disponitur.] h. e. Ordinatur vel collocatur cum medio termino. Sic in superiori syllogismo illa questio (*An homo sit corpus*) disponitur cum argumento tertio sive medio termino (id est cum voce *Animal*) Atque hæc questio cum argumento tertio dispositio fit particulatim, sic ut in syllogismo pars illius questionis antecedens (*Homo*) disponatur cum medio termino (*Animal*) in Assumptione, sic, *Homo est animal*: Et rursus pars illius

illius questionis cum eodem medio termino, sic, *Animal est corpus*.

Positis præmissis. } quid significet, videtur ex Aristotelicâ, positis illi referentes definitioni, sunt syllogismi, & ut hoc sit, de syllogismo, categorico, 7. de Bello Villurati, g. 167. col. 2. Et priorum Analyt. A. M. non prior cap. Verior & simpliciorum sit, restat, quod præmissis, sit quoque, h. e. ibi multa exempla, in quod sumi.

Haec non re censetur. } Igitur primo esse, quod propositum vel respondente; rest idem valere, plus interrogatum ponitur, sed ait aphoristicus exponit. Concessio sunt amplius rogantes, aut vocant.

Hisita constitutis præmissis, h. e. cundum hanc si

permanens & fuerat significat aliter voluit & sic in potest significare eandem consequens. & illi referunt dicta sint.

II. SYLLOGISMI.

Quæstio cum argum. in questione in con-
not et Aristotelica
sic exprimitur. In
um ex necessitate ac-
torem illorum ver-
sit discursus, in
o termino, in
is, non possit ali-
singulæ voces ex-

elligitur ipsa con-
bitandi: in homo
clusio & questio
od questio appel-
habet præpositam
appellatur, cum
ticular. Ergo.

h. e. Ordinar
o. sic in superiori
se corpus] dispo-
medio term no id
e questio cum
particulari, sic ut
ionis antecedens
termino Animal
mal. Et curius pars
illius

illius questionis consequens (corpus) disponatur cum eodem medio termino (Animal) in propositio-
ne, sic: Animal est corpus.

Positum præmissis. Quid hoc sit dubium est, nempe
quid significet, vox positum. Igitur plurimi Logici. ²⁸ Quid sit po-
Existimant, positum esse idem quod concessis, unde & sitis?
isti referentes definitionem Aristotelicam syllogis-
mi, quæ syllogismum esse dicitur in quo positum est con-
cessis, &c. ut hoc sit idem quod concessis illis. Vide Boeth. lib. 2.
de syllog. categ. 6. 7. Gellium l. 1. Not. Astic. Armand.
de Bello Viterbiensi 2. 100. Hispan. tract. 4. copul. La-
gic f. 167. col. 2. Et ita sentiunt fere omnes interpretes
priorum Analyt. Ad hac tamen expositionem recedit
M. n. 1. prior. cap. 10 p. 17. seqq. ubi rejicitur ista ait:
Verior & simplicioris interpretatio videtur esse, ut di-
ctum sit, πρὸς τὸν πρὸς τὸν πρὸς τὸν positum pro sumptis,
quasi πρὸς τὸν πρὸς τὸν sit idem, quod καὶ ἐν τῷ πρὸς τὸν, poni idem
quod sumi, atque adeo sumi in syllogismo idem sit,
quod esse h. e. ibi esse & existere. Postea inducit
multa exempla, in quibus Aristoteli idem est poni
quod sumi.

Hac in re censo esse ambiguitatem in voce con-
cessis. Igitur primo concessa propositio potest idem ²⁹ Quid dicat
esse, quod propositio vera & admissa ab Adversario tur concessa
vel respondente; Deinde: concessa propositio po-
test idem valere, quod talis propositio, quæ nō am-
plius interrogatur, & sub particula dubitativa pro-
ponitur, sed ait aliquid esse aut non esse. Et ita A-
phrodisæus exponit hanc vocem, in definitione syl-
logismi. Concessas enim præmissas vocat, quæ non
sunt amplius rogantes, vel deprecantes, vel inter-
rogantes, aut vocativæ sed certi aliquid signifi-
cant.

His ita constitutis dico, 1. Syllogismus requirit con-
cessas præmissas, h. e. certò aliquid statuentes: & se-
cundum hanc significationem potest positum idem
esse

14. Tractatus Syllogistici Cap. I.

esse quod concessis. 2. Syllogismus non requirit concessas, premisas h.e. propositiones veras & ab adversario vel respondente admissas. Nam syllogismus vel forma, syllogistica potest esse in falsa materia. Sic bonus est hic syllogismus quicquid sit de materia. A finus est animal. Homo est a finus. Ergo homo est animal. Et confirmatur: quodd secundum mentem Interpretis. Aristoteles in prioribus Analyticis (ubi ait conclusionem inferri ex positis premissis) agit de syllogismo abstracto à materia, unde & syllogismus ille solum *Abc davius* vocatur, quia non daretur in materia. Omnino enim hanc de causa Interpretis. existimans: Aristotelem usum esse literis solum *a. b. y. d.* ut doceret, conclusionem in syllogismo non sequi propter subjectam materiam, sed propter solam formam quæcunque tandem subjiciatur materia. Vide Aristot. 1. prior. c. 2. Monitor. f. 27. & Flasiūm l. 5. Log. general. c. 1. Et sic vox *positis*, non potest idem esse quod *concessis* hoc sensu. Esto igitur *positis* quibusdam nihil aliud, quam *premissis* vel *sumptis*, vel *constitutis* acceptisve quibusdam, &c.

30

[Necessario concluditur.] His verbis notatur necessaria illatio conclusionis ad premissas, quæ uno verbo *consequentia* dicitur. Unde ad hæc intelligenda, dicendum est aliquid de consequentia, tum etiam quomodo ea necessaria sit.

Consequentia
Quid sit?

De consequentia.

Igitur consequentia in genere, est fluxus vel dependentia vel consecutio unius ad aliud.

Dividitur autem consequentia bifariam. Primò aliam consequentiam possumus vocare *συμμεταχρηστικήν* aliam *ἀσυμμεταχρηστικήν*, hoc sensu, quod alia syllogismi propria sit, alia alibi etiam reperitur. E. *ἀσυμμεταχρηστική* consequentia est, cum unum enunciatum ad aliud

De Syllogismo

aliud consequitur si
tionibus propositionibus
na est. B. Nullum b
oluptas est bona. E
pm. Et sic in aliis. V
versione Aristotelis.
consequentias syllogi
in istis illationibus
non sit in consequen
terminos, qui in h
syllogistica conse
dente debet esse ma
in consequente. In
illationis debet esse
utrumque extremum
non potest esse in un
positum illa consec
clusionem per inter
diceretur consequenti
minis, hæc erit, quan
Alyter consequen
quarum utramque
tur consequentia syllogi
fit servata forma &
Potest quid esse n
iam in materia falsa
falsis propositionibus

Leo est Virsus.
Lapis est Leo.
B. Lapis est Virsus.
Consequentia a
ea, cum vera conclu
sionis vel formæ s
A finus est qui
Homo non est
E. Homo non

aliud consequitur sine medio, veluti est in conversionibus propositionum. Veluti: nulla voluptas bona est. E. Nullum bonum est voluptas. Item quadam voluptas est bona. E. etiam quoddam bonum est voluptas. Et sic de aliis. Vide de hac Enunciationum conversione Aristotel. 1. prior. c. 2. Non esse autem istas consequentias syllogisticas in de probari solit, quia in istis illationibus nihil est in antecedente, quod non sit in consequente, & vicissim numerando omnes terminos, qui in hoc vel isto sunt. At hoc repugnat syllogisticæ consequentiæ. Nam in hujus antecedente debet esse medius terminus qui non potest esse in consequente. Item: in consequente syllogisticæ illationis debet esse terminus major & minor, seu utrumque extremum, quod utrumque extremum non potest esse in una præmissarum. Atque sic in oppositum illa consequentia, quæ fit eliciendo conclusionem per interventum alterius medii termini, dicitur consequentia syllogistica. Indeque ex vi nominis, hæc erit, quam nunc consideramus.

Aliter consequentia est materialis vel formalis, quarum utramque consideramus in syllogismo. Igitur consequentia syllogismi formalis appellatur ea, quæ servat formam & modo legitimæ consequentiæ. Potest quid esse non solum in materia vera sed etiam in materia falsa. Sic bonus est syllogismus hic in falsis propositionibus.

Leo est Ursus.

Lapis est Leo.

E. Lapis est Ursus.

Consequentia a materialis syllogismi appellatur ea, cum vera conclusio infertur, violatis legibus dispositionis vel formæ syllogisticæ, Exempli gratia.

Asinus est quadrupes.

Homo non est asinus.

E. Homo non est quadrupes.

Hujus

Alia est syllogistica, a-
logica, a-
lia a-
logica.

31
Consequen-
tia materi-
alis & for-
malis.

Hujus syllogismi forma mala est. Nam peccat in regulam, quâ in prima figura requiritur assumptio affirmata: Et tamen habet materiale consequentiam. Nam conclusio quæ sequitur ex isto syllogismo vera est. Alii aliter definiunt. Vide prolixè de his tractantem Foscaram l. 6. *Instit. Dialect.* t. 3. & Javelum l. 9. *Logicæ* s. 3.

32 Ex dictis apparere potest, cum in syllogismo requiritur consequentia, h. e. illatio conclusionis ad præmissas, tum intelligi consequentiam formalem. Loquimur enim adhuc de syllogismo q. abstracto à materia. Sed

*Quomodo illa consequentia necessaria est in
syllogismo Omni?*

33 *H*amenim nostra asserit definitio, sicut & Aristoteles in sua definitione ait. 1. prior. c. 1. *ἡ τῶν πρὸς τὴν ἐπαγὴν π εἰς ἀνάγκην συμβαίνει*, ex necessitate accideret. Idemque docet. 1. prior. c. 4. ubi ait, *cum nihil necessarii colligitur ne quidem syllogismi esse*. In contrarium autem est, quod aliqui syllogismi (non necessarii sed) solum probabiles sunt: unde ipsam etiam consequentiam Doctores faciunt necessariam vel probabilem, ut videtur est apud Fonseca 6. lib. Insistit. Log. cap. 4. o.

Ad hoc respondendum est: In syllogismo duo spectari, primum est materia syllogismi, h.e. ipsæ propositiones, ex quibus syllogismus conficitur. Et sic syllogismi alii sunt probabiles, & intelliguntur habere consequentiam probabilem. Ut,

Mater diligit filium.

Elisabetha est mater.

E. diligit filium.

Alia autem sunt syllogismi necessarii, & sic intel-
liguntur hoc ipso habere consequentiam necessari-
am, nempe quorū propositiones sunt necessariae. Ur.

Omne

ala est. Nam peccentia
a requiritur assumptio
materiale consequen-
quitur ex isto syllogis-
m. Vide prolixè de his
fin. *Dialecticæ* 3. & Javel.

cum in syllogismo re-
latio conclusionis ad
sequentiam formalem.
Syllogismo q. abstractio à

necessaria est in
m?

Ennio, sicut & Aristo-
por. c. 1. *in m. n. p. n. r.*
ex necessaria accideret.
ait, cum nullo necessa-
m esse. In contrarium
gimi. non necessari
de ipsam etiam con-
necessariam vel pro-
secam 6. lib. *Injur.*

Syllogismo duo spe-
gismi. h. e. ipsæ pro-
us conicitur. Et sic
& intelligatur ha-
m. Ur,

necessarii, & sic intel-
sequentiam necessari-
es sunt necessarii. Ur.
Omne

De Syllogismo in genere.

17

Omne animal est sensitivum.

Homo est animal.

E. Homo est sensitivus.

Alterum quod in syllogismo consideratur est for-
ma, aut illatio conclusionis. Et hæc semper est ne-
cessaria. Nam etiam in syllogismo habentæ mate-
riam probabilem vel falsam, impossibile est, ut alia
inferatur conclusio, quam quæ inferitur. Sic in su-
periori probabili syllogismo, istis præmissis (*mater
diligis filium. Elisabetha est mater*) positis, necessariò
colligitur illa conclusio: *E. Elisabetha diligit filium.*
Et impossibile est, ut aliam ex istis præmissis
inferri conclusionem. Vocatur hæc necessitas, ne-
cessitas *consequentie*. Atque hanc Aristoteles & nos
ipsi requirimus in omni syllogismo. Atque sic satis
definiri clara est.

Antequam progrediar ad considerandas partes
syllogismi, aliquæ quæstiones prius resolvendæ, aut
saltem earum solutio aliò remittenda.

I. QVÆSTIO.

An Syllogismus sit finis totius Logicæ?

34

Hæc quæstio satis tractata est ad c. 1. *Dialecticæ* in
Introduc. Log. n. 84. seqq. ubi videatur.

QVÆSTIO II.

An solus Syllogismus habeat con-
sequentiam?

35

Hoc communiter solet disputari ab Interpp. pri-
or. *Analyt.* Patet autem ex superioribus, quæ de cõ-
sequentiâ dicta sunt, dari quasdam consequentias,
quæ non sunt Syllogisticæ, ut ibi allata Exempla &
probationes ostendunt.

Duo autem sunt, quæ obijci possunt. 1. Non vi-
deri, quomodo à definitione syllogismi istæ conse-
quen-

36

B

quen-

quantitatis excludantur. Unde si non ostendi potest, per quid à definitione syllogismi excludantur, consequens erit esse istos syllogismos. 2. Iste consequentia continent discursum. Progreditur enim intellectus in iis (loquendo de conversione propositionum) à conversâ propositione ad convergentem, Sic: omnis voluptas est bona. E. quoddam bonum est voluptas. At discursus est tertia operatio intellectus, quæ dirigitur solum per syllogismum & methodum. At iste discursus non pertinet ad methodum E. pertinet ad syllogismum.

37 Pro decisione questionis dico duo. 1. Ista propositionum conversiones, non sunt simpliciter syllogismi propter rationes antea factas. 2. supponunt tamen aliquod principium, ex quo habent vim quandam syllogisticam, sicque sunt q. per ἀναγωγὴν syllogismi. Potest autem illud fundamentum esse aliqua identica propositio. e.g. universalis negativa per Aristotelem 1. prior. c. 2. convertitur in universalem negatam, ut: Nulla voluptas est bona. E. Nullum bonum est voluptas. Reducitur sic. Nulla voluptas est bonum. Omne bonum est bonum. E. Nullum bonum est voluptas. Ista tamen reductio in aliis non ita facilis est, & quotiescunque est, satis est oborta, nec satis naturalis, unde magis existimo, consequentias illas conversas syllogismos non esse.

38
Per quid à
syllogismi
definitione
excludantur
conversæ
consequentia?

Igitur ad primum respondeo. Excludi has consequentias, tum à definitione Aristotelis, tum etiam à definitione Rami, adeoque & nostra. Aristoteles enim loco supra citato. ait: syllogismum esse talem λόγος in quo positus quibusdam aliud à positis necesse sequitur τὸ καὶ τὸ εἶναι, hoc est, eo ipso quia talia sunt. Ubi hæc posteriora verba Aristoteles 1. prior. cap. 1. Sic declarat, quod syllogismus talem contineat dispositionem, ut necesse sit conclusio-

nem

mem veram sequi
tantum Quod non
etiam non conver
mis, dicit Aristot
conversione sequi
gen. c. 1. 39. Cla
cludatur à def
recedendo eam, E
quæ questio cur
to antecedente
conversionibus
questione, cum
consequente.

Ad secundum
fitionum esse qu
satis est imper
tur in doctrina a
qua eorum. Atque
quod discursus, q
dam, intelligend
fectioni modo dis
versio proposition
patet.

III.

An Deo

Sensus questio
mo; Idque sui
um uti syllogism
vel manifestet, d
à Scaligero exerci
cepat, non ratio
ligit, non cum a
Et sic etiam Augu
ns non particula

non ostendi potest, mi excludatur, con- nos. 1. Iste consequē- greditur enim iatelle- sione propositionū) poverentem, sic: o- ddam inonum est ro- peratui intellectus, ismum & methodum. ad methodum l. per-

ico duo. 1. Iste propo- m. Iste syllogismi pro- ponunt tamen aliquod quantam syllogisicam, fmi. Potest autem il- idemica propositio. storem l. prior. c. 2. gam, ut: Nulla co- est volutras. Reduci- Omne bonum est bo- as. Iste tamen redu- quociensumque est, alia, unde magis exi- verctivas syllogismos

Excludi has conse- ristotelis, cum et- que & nostra. Aristo- syllogismum esse isdam aliud à posi- pax, hoc est, eo ipso ora verba Aristoteles syllogismus talem ecclle sit conclusio- nem

De Syllogismo in genere. 19

nem veram sequi, non adscito ullo alio termino, vel causa; Quod non est in istis conversionibus. Deinde etiam non convenit illa particula, quod in syllogis- mis, dicit Aristoteles sequi ad ad à positis. Nam in conversione sequitur idem. Vide Flacium l. 5. Log. gen. c. 2. 39. Clarius autem eadem conversiones ex- cludatur à definitione Ramza, ut patet, saltem recedendo eam. Ramo enim syllogismus est *aliquid*, quā quæstio cum argumento ita disponitur, ut posi- to antecedente necessario concludatur. At in istis conversionibus non est argumentum distinctum à quæstione, cum idem termini sint in antecedente & consequente.

Ad secundum respondeo: Conversionem propo- sitionum esse quandam discursum, sed propter dicta *39* satis est imperfectus, unde *Conversiones* consentius doce- tur in doctrina axiomatum, tanquam affectio ali- *que sunt discursus* qua eorum. Atque hinc consequenter dicendum est, *sive* quod discursus, qui dividit syllogismum & metho- dum, intelligendus sit q. xal. *exclusio*, de eo, qui per- fectiori modo discursus est, atque sic sub eo ista con- versio propositionum non continetur. ut ex dictis patet.

III. QVÆSTIO.

An Deo conveniat Syllogismus?

Sensus quæstionis est: an Deus utatur syllogis- mo; Idque sui gratiā. (Nam propter nos De- um uti syllogismo, quo nobis aliquid insinuet, vel manifestet; dubium non est) Et hic negatur ista à Scaligero *exercit.* 307. f. 8. Deus, *inquit*, non dis- ceptat, non ratiocinatur, non proponit, non col- ligit, non cum alio confert, non ab ullo accipit. Et sic etiam Augustin. *lib. 15. de Trin. sat. cap. 14.* De- us non particularim sed sigillatim omnia videt,

*Discursus
implicat
multiplicem
imperfectio-*
nem.

velut alternante conceptu, hinc illuc, inde huc, sed omnia videt simul. Et confirmatur, quia discursus notat imperfectiorem cognitionis. At nulla imperfectio convenit Deo. Antecedens patet dupliciter. Nam 1. in discursu est successio cognitionum, quæ requiritur, quia intellectus discurrens non potest omnia simul intelligere. 2. In discursu est processus ab eo, quod est notum, ad id quod est ignotum. Elicitur enim aliqua conclusio cuius adhuc fuit ignorantia vel dubitatio, ex præmissis certis & cognitis. At utrumque hoc imperfectiorem denotat. Confer Thomam 1. part. qu. 14. a. 17. Suarez in *Metaph. disp. 30. s. 15. n. 2.*

41

Obijci hic solet: Cognitio effectus per causam est discursus. At in Deo est cognitio effectus per causam. Cognoscit enim omnia per se ipsum. *U.* in Deo est discursus. Et per consequens etiam non repugnat ei facere syllogismum.

II. Videtur perfectio esse, posse discurrere. Per hoc enim elongamur à brevibus aliisque rebus. Ergo videtur Deo competere, sicut & aliis hominis perfectiones, per quas superat bruta, veluti intelligentia, Libertas agendi, Bonitas, misericordia, iustitia, &c. Et si singulis istis in Deo conveniat excellentior gradus.

42

Cognoscen-
d duplex
modus.

Respondeo ad primum: Phrasin illam, *per aliud cognoscere* esse ambiguam, unde clarioribus terminis uti possumus, ad hanc rem explicandam. Dicitur igitur modus cognoscendi duplex esse, *in alio & ex alio.* Ex alio igitur aliquid cognoscimus, cum unius cognitionem deducimus ex cognitione alterius. In alio autem cognoscimus, cum unum in altero intuemur, quomodo Angeli intuentur in Deo creaturas, ut cum imaginem Petri cognoscimus in speculo. Discurrere igitur est cognoscere unum ex alio, ut ex

De S

ut ex se perius dictum
à causa ad effectum
cogniti per effectum
antea non fuisse cogni-
tum, cum Deus cognoscit
cognoscere eas ut
currere ut dictum
Ad secundum
sed media, & non
imperfectiones
cursu, unde sic
suis attributis.

Q

An Br

Hæc questio

intransigens?

discursiva ab uno

m. 307. s. 5. Ratio

veritatis ab effectibus

sim à causis, ad ea

30 & 2. d. 1. u. v. o.

nihil aliud, quàm

conclusionem. V.

tionem & sic vim

Valla, Plurarchu

quam etiam Ari

ciendis, prudenti

plinabilitatem, &

men quod ista e

principio, sed po

nifestum est, qu

per sint uniusmo

vtos suos dispos

dem modo relas

ne illud, iade huc, sed
parat, quia discursus
transit. Atavilla im-
tedens patet duplici.
cessio cognitionum,
s & scire non po-
In discursu est pro-
ad id quod est igno-
clusio cuius adhuc
ex permissis certis &
perfectionem deno-
qu. 14. n. 17. Suarez in

fectus per causam est
tio effectus per cau-
per se ipsum. B. in
uenas etiam non re-

esse discurre. Per
hisque rebus. Ego
alaz hominis perfe-
veluti intelligentia,
cordia, iustitia, &c.
veniat excellentior

sin illam, per aliud
laxioribus terminis
andam. Dicitur i-
esse in alio & ex a-
femes, cum uolus
nitione alterius. In
nem in altero intui-
tear in De creatura
noseimus in specu-
lacione unum ex alio,
ut ex

De Syllogismo in genere.

21

ut ex li perius dictis constat. Et proinde discurre
à causa ad effectum, est ex cognitione causæ elicere
cognitionem effecti. Istud autem elicere arguit,
antea non fuisse cognitum effectum. Ex dictis clarū
est, cum Deus cognoscat creaturas per se. cum non
cognosceret eas ut ex se, sed ut in se, quod non est dis-
currere. ut dictum est.

Ad secundum respondeo: Discurrere est perfectio,
sed media, & non est perfectio simpliciter, propter
imperfectiones, quas antea ostendi reperiri in dis-
cursu, unde sic dissimilis est discursus ab aliis no-
stris attributis.

QVÆSTIO IV.

An Bruta faciant syllogismos?

Hæc quæstio eadem est cum ista ferè: An Bruta
ut antur ratione? Nam per rationem intelligitur vis
discursiva ab uno ad aliud, sicut Scaliger definit ex-
307. f. 6. Ratio, inquit, est vis animæ, quæ mo-
vet se ab effectibus ad causas investigandas & vicif-
sim à causis. ad ea quorum illæ causæ sunt. Græci &
291 & 292 vocant: Sic & postea. f. 38. Ratio est
nihil aliud, quàm potestas ad motum qui ducit ad
conclusionem. Vide & f. 34. ibid. Cæterum Brutis ra-
tionem & sic vim syllogizandi tribuunt Laurentius
Valla, Plutarchus & alii, intrinsecus in primis eorum,
quam etiam Aristoteles appellat in rebus suis perfici-
endis, prudentiam, ad varias res sagacitatem, disci-
plinabilitatem, & quæ sunt huius generis alia, sed ta-
men quod ista non proficiantur ab intellectivo
principio, sed potius ex phantasia ipsorum, inde ma-
nifestum est, quod actus istorum animalium sem-
per sint uniusmodi. Omnes aves eodem modo al-
veos suos disponunt, araneæ ejusdem generis eo-
dem modo telas suas texunt, & si quando aliqua a-

43

nimalia ad actus alioquin sibi non naturales ad se fi-
ant, similiter tamen eodem modo mota ab obiectis,
non possunt non id agere ad quod assueverunt, pu-
ta, ut salter equus, si audiat pulsari Cytharam, ipsius
saltrationi adhiberi solitam. At hæc longissima ab-
sunt à cognitione intellectiva, quæ semper est con-
iuncta cum voluntate, & sic cum facultate agendi
libere. Sed pleniorẽ huius rei discussionem Phy-
siciis relinquo.

TITULUS III.

DE PARTIBVS SYLLOGISMI.

44

Partes syllogismi sunt vel materiales, vel forma-
les: Et materiales significantur bifariam. Primò per
tres propositiones. Secundò per tres terminos. Un-
de tria sunt membra huius sectionis. 1. De propo-
sitionibus syllogisticis. 2. De terminis syllogisticis. 3.
de forma syllogismi.

ARTICULUS I.

De propositionibus syllogisticis.

45

Igitur nomina istarum vulgò sunt hæc: Proposi-
tio, Assumptio, Conclusio.

I. De propositione maiori.

*Explicatur
ambiguitas
in voce pro-
positione.*

I. Vox propositionis in doctrina syllogistica tri-
fariam sumitur. 1. pro omni axioma, sive Enun-
ciato, quod in syllogismo ponitur. Et sic compre-
hendit propositionem (specialiter dictam) Assum-
ptionem & conclusionem, sicut & titulo proxi-
mo locutus sum. 2. strictius sumitur. Et est idẽ quod
præmissa, unde sic complectitur Assumptionem &
propositionem (specialiter dictam.) Præmissæ n. di-
cuntur proponi vel *proponere* ad inferendam con-
clusionem.

De
clutionem. Et secur
ho non potest dici p
rella debet i. poster.
ficatio huius vocis
vel minor. Nam il
ciatur, quod sit pr
intelligimus a sum
sitionem (specialit
erit propositio. 3.
hendit solum pri
quod propositio n

Ex dictis appa
esse tria nomina,
& maiorem propo

Sed unde cogi
syllogismo *maior* ?
plurimum poni p
quibus constat sy
Quia quandoque
ut partes syllogism
positio cum primi
statim apparet, p
non esse, istum p
gnum autem nec
nis cum medio te
est, ubi pars qu
quæstio disponat
sunt *propositiones*. I.
catum vel pars
tur cum medio. E
nis, in syllogismo
quæ tota quæstio
Est quid in syllog

naturales ad obiecta.
mora ab obiectis,
adueverunt, pu-
Cythar in iphus
et longi. Et ab-
ut tempore est con-
facit are legendi
difficultatem Phy-

I.

OGISM.

riales, vel forma-
riam. Primò per
tres terminos. Un-
is. 1. De propo-
sitionis syllogisticis. 3.

I.

stici.

hæc: Propo-
siti.

ori.

syllogistica tri-
pate. Ave Enu-
Et sic compre-
dictam) Assu-
nuntio p. ori-
Et est itæ quod
Assumptio et
Præmissæ n. di-
inferendæ con-
clusio.

De Syllogismo in gene.

23

clusio nem. Et secundum hanc notationem conclu-
sio non potest dici propositio vel *propositio*, ut Zaba-
rella docet 1. *poster.* 1. 13 p. 669. Est autem ista signi-
ficatio hujus vocis, cum propositio dicitur major
vel minor. Nam ibi & de majori & de minori enun-
ciatur, quod sit propositio. Et per minorem tamen
intelligimus assumptionem, per majorem, propo-
sitionem (specialiter dictam) unde utraque istarum
erit propositio. 3. strictissime sumitur, & compre-
hendit solum primam præmissarum, siue est idem
quod propositio major.

Ex dictis apparet: primi axiomatis in syllogismo
esse tria nomina, nempe propositionem, majorem,
& majorem propositionem.

46

Sed unde cognoscitur: *An aliquid sit propositio in
syllogismo anæn?* Respondeo: Propositionem ut
plurimum poni primo loco inter axiomata, ex
quibus constat syllogismus. Dico ut plurimum.
Quia quandoque contingit *exemplis*, in syllogismo,
ut partes syllogismi transponantur; adeoque pro-
positio tunc primum locum non habet. Ex quo
statim apparet, propositionis signum necessarium
non esse, istum primum in syllogismo situm. Si-
gnum autem necessarium, est dispositio quæstio-
nis cum medio termino, talis. Nempe videndum
est, ubi pars quæstionis consequens, aut tota
quæstio disponatur cum medio termino. Unde duo
sunt *modi*. 1. Illa est propositio, in qua prædi-
catum vel pars consequens quæstionis disponi-
tur cum medio. Estque talis constitutio propositio-
nis, in syllogismo simplici. 2. Illa est propositio, in
quâ tota quæstio disponitur cum medio termino.
Estque id in syllogismo composito.

*Propositio
non semper
ponitur pri-
mo loco.*

Tractatus Syllogistici Cap. I.

Tria autem sunt nomina Assumptionis: Minor, *propositio minor, & assumptio.*

Circa utramque autem hanc partem syllogismi 48
est animadvertendum esse aliqua nomina uniusque Nomina cō-
communē. Ut sunt: *Premissa, propositio, pars antecedi- muni propo-*
dens. Aristoteles frequenter vocat *ἀντιθέσιν* & *ἀποκρίσιν* *sitionis &*
h.c. sumptione. Vide i. Top. i. i. Top. c. i. i. prior. c. i. Et cū *Assumptio-*
nomina omnia intelligunt respectu conclusionis. *na.*
Nam propositio & assumptio proponuntur, & prae-
mittuntur conclusioni, & eam antecedunt & su-
muntur ad eam inferendam.

3. De Conclusionē.

Hæc vox etiam ambigua est. Cicero l. 2. de Di-
vinatione. *accipit pro toto syllogismo. Conclusio rationis*
est probanda est, in qua ex rebus non dubiis, id quod dubi-
tatur efficitur. Ubi, si bene observetur, conclusio
ponitur id quod efficitur ex non dubiis, tūc etiā
ipsas res non dubias, h.c. propositionem & assump-
tionem. Id autem quod tale est, est ipse syllogis-
mus. Deinde conclusio sumitur pro illa parte syllo-
gismi, quæ ex præmissis inferitur & colligitur. Voca-
tur aliās *pars consequens* syllogismi.

49
Explicatur
ambiguitas
in voce con-
clusionis.

QVÆSTIO I.

An conclusio possit dici propositio?

Zabarella negat i. post. ad. i. p. 669. Additque ra-
tionem. *Nom. n. propositionis, inquit, conclusioni conve-*
nens non est, & quisquæ conclusionem propositionem vo-
cat non recte loquitur, quia propositio dicitur tanquam
proposita conclusioni.

Nihilominus in oppositum est, quod vulgatissi-
mè i. *ἀποκρίσιν* censentur, Axioma, Enunciatum, *Conclusio*
Propositio. Et confirmatur, quod definitio propo-
sitionis accommodari potest etiam conclusioni. *proposio.*
propositio.

51
Tria (quod nomen optimè vertitur propositio) est

B 5 oratio

oratio affirmans aliquid de aliquo, ait Arist. *1. prior. c. 1 §. 4.* At tale, quid et. am est conclusio. Ergo conclusio est *propositio* sive propositio. Facitur ex hoc argumento id Monlorius *1. prior. c. 26. sebol. 1.*

32

Ad argumentum igitur Zabarellæ respondeo. I. A notatione non ducitur firmum argumentum. Est enim aliquando latior, aliquando angustior. Et non raro contingit, nominum significationem transferri ad ea, quæ sub notatione non continentur. II. Si generaliter danda sit notatio propositionis, illa dicitur à proponendo. B. propositio dicitur, quia proponitur, sive proponatur, ut probetur, sive ut probetur. Conclusio autem utique proponitur ad probandum, vel ut probanda. Sic Proclus *l. 3. comm. in Euclid.* ait propositionem appellari, id quod proponitur demonstrandum: Vide Monlorium *1. prior. c. 26.* Ex quo sua transcripsit Goclen *l. 4. problem. q. 5.*

QVÆSTIO II.

An assumptio possit dici propositio?

53

Videtur quod non, quia Assumptio notat veluti accessum unius ad aliud. At propositio non accedit ad axiomata alia, sed alia accedunt ad ipsam. Nihilominus satis clarè patuit in prioribus: Assumptionis vocem competere etiam propositioni majori, in quantum scilicet in imperfecto syllogismo ipsa prius omissa, accedit alii axiomati (Assumptioni & conclusioni) posito. Et per hoc solum etiam est prius argumentum. Vide de his Monlorium *1. prior. cap. 4 p. 42.*

QVÆSTIO III.

An conclusio sit pars syllogismi?

54

Hâc in re tres sunt opiniones. I. Eorum, qui existimant conclusionem non esse Syllogismi partem sed

sed effectum. Hi igitur nihil aliud quam collectionem missarum. 2. Alii velut maiorem. 3. Alii dicunt. Mea sententia est: post syllogismi, quam amplectitur *comm. 2. Monlor. lib. 1. p. 101. 1. prior. 1. Conin. lib. 3. Leg. comm. c. 3. Et* rum tamen sententia

1. An Conclusio

Igitur conclusio syllogismi, probantur a *ex l. 1. prior. c. 26. Man. stare ex duobus pronan-* clusio esset pars syllogismi pronunciat. s. 8. m m esse accommodat. stare è pronunciat. a. Rursum *1. post. l. 8. Den-* gimus) vocat Geomet. ometicum. Etiam si hoc non esset, si conclusio syllogismi sit definitio *ait unum esse ad quatuor* quatur, ubi non obsequatur aliud è premisis.

Deinde dem. obsequatur conclusionem. B. mi. Non enim potest scus ejusdem. Ant. caulat opinionem monstrativus) sed aliud quam conclusio discursus. Ergo consequentia, quæ

uo, ait Arist. 1. prior. c. conclusio. Ergo conclusio. Facitur 1. hoc ar. 2. 6. schol. 1.

rellaz respondeo. 1. A argumentum. Est. g. altit. Et non raro rationem transferri ad in. n. ut. II. Si gene. tronis, illa dicitur a. tur, quia proponi. sive ut probet. Con. bandum, vel ut pro. cludat, ait propo. sitor demonstranda me. quo sua transcripserit

I I.

propositio?

mpio notat veluti positio non accedit ad ipsam. Nihil. bus: Assumptionis lutioni majori, in. Il-gismo ipsa prius. lumptioni & con. tam etiam est pri. corlorum 1. prior.

III.

logismi?

i. Eorum, qui exi. Syllogismi partem sed

De Syllogismo in genere.

27

ed effectum. Hi igitur existimant Syllogismum esse nihil aliud quam collectionem vel dispositionem præmissarum. 2. Alii volunt esse partem syllogismi formalem. 3. Alii dicunt materiam vel partem materialem: Mea sententia est: posse dici partem materialem syllogismi, quam amplectuntur etiam Buran. l. 1. 17 or. com. 2. Menlo. lib. 1. de ratio. c. 4. schol. l. p. 44. Philo. ponus 1. prior. 1. Conimb. ibid. q. 2. a. 2. Fortun. Crell. lib. 3. Log. comm. c. 3. Hippus in probl. Log. q. 28. Aliorum tamen sententia prius inducenda est.

1. An Conclusio effectum sit syllogismi?

Igitur conclusio nem esse non partem sed effectum syllogismi, probant aliqui sic. Primo autoritate Arist. ex l. 1. prior. c. 26. Manifestum est, inquit syllogismum constare ex duobus pronuntiatis & non pluribus. At si conclusio esset pars syllogismi, constaret syllogismus ex tribus pronuntiatis. Sic & 1. prior. c. 22 ait: Syllogismum esse accommodatum ad conclusionem & constare ex pronuntiatis accommodatis ad conclusionem. Rursus 1. post. l. 8. Demonstrationem (quæ est syllogismus) vocat Geometricam, cujus medium est Geometricum. Etiam si conclusio esset Arithmetica. At hoc non esset, si conclusio contineretur intra essentiam syllogismi. Et definiens syllogismum, lib. 1. prior. c. 1 ait: unum esse id in quo, positis aliquibus, aliud sequatur, ubi non obscure significat, conclusionem esse aliud præmissis.

Deinde idem probat rationibus. Syllogismus causat conclusionem. E. conclusio non est pars syllogismi. Non enim potest unum idemque esse pars & effectus ejusdem. Antecedens patet, quia syllogismus causat opinionem (probabilis) vel scientiam (demonstrativus) sed illa opinio vel scientia est nihil aliud quam conclusio. 2. Conclusio non est pars discursus. Ergo nec est pars syllogismi. Patet consequentia, quia Syllogismus est discursus.

Ante.

55

56

Antecedens patet, quia, discurrentes, discurrimus ad eliciendam conclusionem. Et per hoc solum conclusio est terminus discursus. Sicut igitur terminus v.g. linea, non est pars lineæ: Ita nec terminus discursus potest esse pars discursus.

3. Si conclusio esset pars syllogismi, eum etiam ejus mentio fieret in definitione figurarum. Nam figuræ sunt Syllogismi. Id autem non est, ut patet ex 1. prior c. 4. seqq. ubi Aristoteles definit figuras solum ex diversa dispositione præmissarum, ut patet. Hanc sententiam tenent & ita tradunt Albertus 1. prior. tr. 1. c. 3. Niphus 2. posterior. com. 2. Molitorius 1. prior. c. 26. Dn. Arnisæus in Crell. un. libr. 3. part. comm. c. 3. p. 307. seq. Argumenta hæc deinceps solvantur.

2. *An conclusio sit forma syllogismi?*

57

Hæc secunda censetur esse sententia in hæc controvertitâ. Tribuiturque Zabarella, qui in *tabulis Logie*. f. 149. ait: conclusionem supervenire præmissis, tanquam formam, quæ materiam perficiat. Et ita multi alii Philosophi loquuntur. Non invenio tamen probationem, quæ conficiat, conclusionem esse formalem partem vel causam Syllogismi.

58

*Quomodo
possit dici
forma?*

Hac in re Existimo: diversitatem nullam esse in re, sed solum in modo loquendi. Non enim existimo; Zabarellam aliosve, per formam, in præsentia intelligere id, quod aliàs causa formalis dicitur, sed conclusionem appellant formam, per similitudinem ad formam, quia aliquod illius officium exercet, nempe, quod distinguit syllogismum à rebus aliis. Similem censo esse modum loquendi, illi, quo multi dicunt, ultimam unitatem in numero, velut ternario, quaternario, &c. esse formam numeri, qua locutus ne utitur Thomas, 9. *Metaph. ad. 10.* Et enim unitas numeri forma, non est aliter, quam analogiâ & portio-

*Vnitas quo-
modo sit for-
ma numeri*

Portione, ut bene explicat
4. Num. 12.

3. *Conclusio
min*

Igitur primâ sententia explicatâ, aliter materiam vel integram syllogismi esse autem plenius repetatur.

pro solis præmissis, aliquando pro aggregatis Syllogismis aliquando non efficit, ut conclusio nec præmissæ definiatur, ut (sepe sumptissimè) Molitorius 1. de Rationibus sequitur: non efficit, quâ syllogismi significat non; Sed autem conclusio cum præmissis, an ista vox apte includat conclusionem.

His positis statuo aliquando non est pars syllogismi sumitur pro præmissis quia conclusio sequitur naturæ est posterior, frequentius est, quam præmissis & quæ sunt milia.

11. *Conclusio non est* ter, quia de ratione formæ, At conclusio non

erentes, distinctas
Ex hoc loquimur con-
duntur: igitur terminus
ita nec tenemus dis-

gismi, tunc etiam e-
figuratum. Nam si
non est ut patet ex
definitis figuris solum
arum, ut patet. Hanc
Albertus 1. prior. 11.
1. 1. 26.
part. 1. 1. 26.
1. 1. 26.

logismi?
entia in hac con-
ellaz, qui in talibus
per venire præmis-
nam perficit. Et ita
1. Non invenio ra-
tione, conclusionem ef-
sylogismi.

rem nullam esse in
Non enim existi-
mam, in præsen-
dialis dicitur, sed
per similitudinem
ficum exercet, pē-
a rebus aliis. Simi-
i. Illi, quo meli di-
ero, velut ternario,
amari, qua locutio
10. Et enim unitas
analogia & pro-
portio-

De Syllogismo in genere.

29

ortione, ut bene explicat Suarez disp. 41. Metaph. 5.
Num. 12.

3. Conclusionem esse partem Syllogismi materiale.

Igitur primâ sententiâ dimissâ, & secundâ com-
mode explicatâ, assero: conclusionem esse partem
materiale vel integram syllogismi.

Initiô autem aliqua sunt advertenda. Primò, vo-
cem syllogismi esse ambiguum, ut superius dixi, un-
de plenius repetatur. Nempe 1. aliquando sumitur
pro solis præmissis, aliquando pro solâ conclusionem,
aliquando pro aggregato ex his. II. Et proinde, quod
Syllogismus aliquando sumitur pro solis præmissis,
non efficit, ut conclusio non sit pars Syllogismi, si-
cut nec præmissæ desinunt esse partes Syllogismi, et
si Syllogismus aliquando sumatur pro solâ conclusi-
one, ut sæpe sumpsisse vocem syllogismi, auctor est
Monlorius 1. de Ratione. c. 4. sel. 1. III. Rursus ex di-
ctis sequitur: non esse nunc quæstionem, an in ali-
quâ syllogismi significatione conclusio sit pars syllo-
gismi an non; Sed an vox syllogismi ita sumi possit,
ut conclusio cum præmissis eum constituat, aut et-
iam, an ista vox apud bonos autores ita sumpta sit,
ut includat conclusionem, ut partem.

His positis statuo aliquas propositiones. 1. Conclu-
sio non est pars Syllogismi sed effectus, quatenus Syllo-
gismus sumitur pro præmissis. Hoc per se clarum est,
quia conclusio sequitur præmissas. Et istis ordine
naturæ est posterior. At pars est prior toto. Et nihil
frequentius est, quam dicere, conclusionem habere ex
præmissis & quæ sunt loquendi genera alia, huic si-
milia.

II. Conclusio non est formalis causa syllogismi. Ita pa-
ret, quia de ratione formæ est, ut immer in mate-
riam, At conclusio non est diffusa ad præmissas, sed
aliis

39

Quatenus
conclusio sit
effectus syl-
logismi.

61

Conclusio nō
est forma syl-
logismi,

ab iis est sejuncta. Deinde: unius & ejusdē rei effen-
dū formæ: Tūm, quia arte factorum forma est dis-
positio & coordinatio partium: proindeq; istam for-
mam habet syllogismus, & præterea p̄t̄ forma ef-
fet conclusio: Tū etiam, quia sæpe unius syllogismi
sunt plures conclusiones. Alia mitto. Quo tamē sen-
su conclusio possit dici forma syllogismi, ante dictum
est, numero 58 hujus capituli.

61
En lasso
est pars ma-
terialis Syl-
logismi.

III. Conclusio est pars materialis sive integralis syllo-
gismi. Ac primò conclusionem esse partem syllogis-
mi, patet, quod alioquin syllogismus nō esset discursus.
Nā discursus est ista mentis operatio, quā intel-
lectus unū elicit & deducit ex alio. Ergo ad essentiam
discursus pertinet, unde elicitur, & id quod elicitur.
Et confirmatur, quod alioquin discursus non distin-
gueretur a secunda operatione mentis si ipse non e-
liceret unum ex alio. Si ergo ad discursus essentiam,
pertinet id, unde aliquid elicitur, & id quod elicitur,
utiq; utrumq; est etiam in syllogismi essentia. At illud
sunt præmissæ. Hæc conclusio. Deinde Arist. ita sum-
plisse vocem syllogismi, patet ex syllogismi definiti-
one. Ibi nā ait syllogismum esse λόγος in quo ex positis
aliud sequitur. Ergo judicat Arist. in syllogismo esse &
illud aliud. Et etiam ἡ ἑτέρα ποσὶς, hoc est, præmissas.

Altera pars nostræ propositionis clara est, quod
nempe conclusio sit pars integralis seu materialis syl-
logismi; Nā si est ejus pars, & non formalis (quorum
utrumque confirmatum est, nihil aliud relinquitur,
quam quod sit pars materialis.

4. Solvuntur & explantur argumenta
primæ opinionis.

Ac primò Aristot. testimonio explicanda sunt. Ad
primum. Responderi potest bifariam. i. per ἀνεγχείς
sive pronuntiata Aristotelem non intelligere quod-
vis axioma Syllogisticum, sed præmissas. Ita v. ple-
runque saltem, si non semper Aristoteles eā vocē uti-
tur.

qui. Et ita admitto ven-
dum duabus ἀνεγχείς (eo
quod nihil officit notū
den potest. Aristoteles
Facitur d. syllogismus
lam dispositionem p̄t̄
sequitur, syllogismi
conclusionem. Quemad-
quando accipitur p̄t̄
men inde sequitur: p̄t̄
non esse partes syllogis-
do accipitur pro solū
tamen non sequitur
Philosophia non con-
tinas & sic in aliis. Et
gumentum responsio

Ad tertium Respon-
Nam quod syllogismus
qui habet medium Ge-
clationem Arithmetici
gismo potior est ratio
quæ in conclusione se-
a porio. i. si denominat
medio, non autem a
ergo Elenchus causæ.

Ad quartum Respon-
mi, cum dicitur aliud
aliud non a syllogismo
ta patet. i. quia expressi-
xipatur, aliud a positi-
decur definitionem
in quo positus quibus-
tur. At tales definitio-

Ad primam rationem
logismū cum die tur-
ne, sumi posse inde, p̄t̄

ius & ejusdē rei effen-
tiam formā est dis-
tinctio: itam for-
mā: etā p^{ri} forma el-
f^{ic} p^{ri} unus syllogismi
mitto. Quo tamē lan-
guagium ante dictum

alia siue integrali syllo-
gismo esse partem syllogis-
mum nō est. et dicitur
operatio, quā intel-
ligo Ergo ad essentiam
tur, etia quod elicitur,
et dicitur non distin-
ctio: siue siue non ad
essentiam, etia quod elicitur,
& id quod elicitur,
sine essentia. At illud
einde Arist. ita sum.
Syllogismi definitio
est in quo ex positis
in syllogismo esse &
hoc est, p^{ri}missas.
omnis clara est, quod
is seu materialis syl-
logismus formalis (quorum
aliud relinquitur,

argumenta

explicanda sunt. Ad
iam. s. per negatū Cas-
in intelligere quod
nem illas. Ita o. ple-
torelles etā vocē uti-
tur.

ui. Et ita admitto verum syllogismum constare so-
lūm duabus p^{ri}missis, hec est, duabus p^{ri}missis:
quod nihil officit nostrā disputationi. Deinde respō-
dēt potest: Aristotelem vocē Syllogismi uti p^{ri} cōdē.
Fatemur nō syllogismum aliquando significare so-
lam dispositionem p^{ri}missarum. Inde autem non
sequitur, syllogismi partem nullo modo esse con-
clusionem. Quemadmodum etiam syllogismus ali-
quando accipitur pro solā conclusionē. Neque ta-
men inde sequitur: p^{ri}missas in alia significā-
tione non esse partes syllogismi. Sic Philosophia aliquan-
do accipitur pro solis disciplinis practicis. Unde
tamen non sequitur, alia significā-
tione Philosophiæ non comprehendī disciplinas specula-
tivas & sic in aliis. Et hæc etiam est ad secundum ar-
gumentum responsio.

Ad tertium Respondeo: negando consequentiā.
Nam, quod syllogismus Geometricus appellatur,
qui habet medium Geometricum, et si habeat con-
clusionem Arithmetica, id est inde, quia in syllo-
gismo potior est ratio medii, quā extremorum,
quæ in conclusionē solū sunt. Et hoc ipso, quia
a p^{ri}o: i. si denominatio, syllogismus appellatur a
medio, non autem a conclusionē siue extremis. Est
ergo Elenchus causæ.

Ad quartum Respondeo. In definitionē syllogis-
mi, cum dicitur aliud & qui, conclusio dicitur esse a-
liud non a syllogismo, sed a positis siue p^{ri}missis. I-
ta patet 1. quia expresse dicit Aristoteles *ἐν τῷ πρῶτῳ*
καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ, aliud a positis. 2. quia aliās definitum ingre-
deretur definitionem Nempe syllogismus est *λόγος*
in quo positis quibusdam aliud a syllogismo sequi-
tur. At tales definitiones sunt nugatorię.

Ad primam rationem respondeo 1. dici, posse syl-
logismū cum die tur scientiam causare vel opinio-
nē, sumi posse itidē, pro collectionē p^{ri}missarū. Et
sic

63.

64.

65.

*Syllogismus
quomodo
causet scien-
tiam.*

sic nihil est ad rem. Nam nemo dicit conclusionem esse partem syllogismi, hoc est, præmissarum. 2. Si syllogismus ibi sumatur pro toto syllogismo, tum potest dici, id prædicari de syllogismo, per Synecdochē, quia scilicet secundum alteram sui partem hoc est præmissas causet opinionem & scientiam. 3. Conimbricantes 1. prior. cap. 1. q. 2. a. 2. in fine, animadvertunt, in tali modo loquendi non necessarios significari diversitatem syllogismi à conclusione sive scientiā vel opinione. Nam definitio dicitur causare definitivam cognitionem, quæ tamen sunt idem. Unde sic dicendum esset, causæ, nunc sumi improprie.

66

Ad secundam rationem respondeo esse Elenchum definitionis in voce discursus. Nam discurre non est intellexisse ad eliciendam conclusionem, tãquam aliquid à discursu distinctum: Sed est intellectio eliciens ex aliis conclusionem. Secus enim ut dictum a. 2. b. questionis non distingueretur intellectio hic gradus, à gradibus aliis. Et sic in vertendum est argumentum, quod ex ratione discursus sumitur, ut supra factum est.

67

*Cur figura
ex præmissis
solus definitur?*

Ad tertiam Respondeo: Figuræ solùm definiuntur mentione præmissarum & non conclusionis, quia in istis solùm est dispositio medii termini, cujus varietas facit varietatem figurarum. Unde est Elenchus causæ in argumento proposito.

ARTICULUS II.

De terminis Syllogisticis.

68

Sancit Aristoteles, 1. prior. x. 2. 5. debere esse tres terminos in syllogismo. Et hi termini appellantur, terminus major, minor, & medius, sive argumentum tertium, quæ quid sint satis clarè pater ex Theorematibus, solùm nunc enodandæ sunt aliquæ quæstiones

De Syllogismo
nes. Et de hinc agendum
Axiomate ad medium terminum

1. Q

Cui illa parte

Aristoteli Græc
rem Latine est terminus
interpretatur. Diffe
1. prior. c. 1. in schol. 9 p
gitur variæ possum
nis, 1. ut dicat. ut re
dunt pronuntiarum
ria, ex quâ confic
resolucione axiom
vitæ in axioma in
finitione termini, qu
& Damasc. in Dial.
or. Algor. & regu. C
ma principia, unde in
positio syllogismi. Et
citur terminus, tam
quia ab illis sumitur
quia terminant resol
des lib. 1. Elementar
quod alterius est extr
minos Syllogisticos.

QVA

An medius

Argumentum tert
degr. medium termin
est appellat 1. prior. c. 2
tur autem pugnant

nes. Et de hinc agendum est de inventione, ac con-
futatione ad id termini.

I. QVÆSTIO.

*Cui illae partes syllogismi appellantur
Termini?*

Aristeteli Græcè appellantur *ὅροι*. *¶* *Q*uod au- 67
tem Latine est terminus, non verbum, ut Peronius *Cur ha pa-*
interpretatur. Diferat autem hâc de re Monlorius *tes syllogis-*
1. prior. c. 1. in schol. 9 p. 13. Ex quo pauca extraham. *mi dicantur*
igitur varîæ possunt esse significationes hujus nomi- *termini?*
nis. 1. ut dicat. ut termini, quia terminant & conclu-
dunt pronuntiatum. Sunt enim termini istius mate-
ria, ex quâ conficitur propositio. 2. Quia terminat
resolutionem axiomatum Syllogisticorum. Resol-
vitur en. in axioma in terminos. Ita sumitur ex de-
finitione termini, quam Aristot. tradidit. *1. prior. c. 1.*
& Damasc. in *Dialectica. c. 64.* *ὅροι καὶ*, inquit, *εἰς*
ὧν ἀρχαὶν ποιεῖται. 3. Sic dicuntur, quia sunt pri-
ma principia, unde incipit prima factura vel com-
positio syllogismi. Et sic materia illa syllogistica di-
citur terminus, tam à quo quàm ad quem. *Ad quod*,
quia ab illis sumitur initium syllogismi. *Ad quem*,
quia terminant resolutionem syllogisticam. Eucli-
des *lib. 1. Elementorum* ait *ὅροι* esse *ὁ πρὸς ἐπὶ πρῶτος*.
quod alterius est extremum. Quod congruit in ter-
minos Syllogisticos. Plura vide citato loco.

QVÆSTIO II.

*An medius terminus recte dicatur
medius?*

Argumentum tertium Aristoteles appellat μέσος, medium terminum 6 E. h. c. 10. Et scorum μέσος appellat 1. prior. c. 25 μέσος α, 1. prior. c. 4. §. 6. Videtur autem pugnantia esse in hac complicatione.

Nam terminus notat extremitatem, sicut Euclides cit. l. dicebat ὄψος esse πέρυσις. At medium opponitur extremo. Ergo si quis sit terminus, non videtur esse medium, & si sit medium, non videtur esse terminus.

69 Hâc in re dico I. medium terminum (qui sic dicitur) rectè vocari *terminum*, ob causas priori quæstione positas, quæ non minus conveniunt argumento tertio ac terminis cæteris.

79 II. Rectè etiam ille terminus dicitur *medius*, idque tam ratione situs, quam ratione officii. Hoc enim officium est illius termini, ut terminos extremos uniat & jungat, quomodo arbitrium vocamus mediatorum, qui partes extremas & dissidentes, coniungit. In primâ tamen figurâ ait Arist. medium etiam esse medium & hoc est situ sive positione.

QVÆSTIO III.

Quot terminos oporteat esse in syllogismo?

71 Aristoteles tres requirit 1. prior. c. 25. Et illorum numerus sufficientiaque satis patet inde. In syllogismo requiritur conclusio. Hæc cum sit axioma integrum, requirit duo argumenta, sive duos terminos. Illi 2. duo termini conclusionis in syllogismo ostendendi sunt, quod vel affirmantur vel negantur, quod non est aliter quam per convenientiam aut disconvenientiam ad alium terminum. Ille erit ergo tertius terminus. Sic ergo nec plures neque pauciores debent esse in syllogismo.

72 Sunt autem hic aliqua observanda. 1. Tres terminos non esse numerandos ex numero vocum vel terminorum simplicium. Sed terminus unus est qui facit unam partem axiomatis, subiectum vel prædicatum, et si pluribus designationibus enuncietur. Indeque contingit sæpe ut unus terminus multa conglomeret. Veluti:

Ille

Ille est verus Melioris visum, surdis auditum. 70. Hebdomada prii Judaici, stante belis, &c.

At Jesus Nazarenus surdis auditum, &c.

Ergo Jesus Nazarenus tres terminos

Nazarenus. 3. Leprosus visum & quæ sequuntur

Estque 2. ad hoc

tarum vocum con-

sumptionem non r-

posita, sed compend-

est *Missus*. Aut, ut p-

ris, dicatur, &c. Ecce

vi harum vocularum

propositi.

3. Observandum

esse necessariò realit-

si distinguantur con-

gismus habet tres ter-

Omne ens est

Accidens est

Ergo Acciden-

Et si ens & bonum

est syllogismus.

Quicquid est

Acilius Dei est

Ergo est Deus

Et si esse Deum, &

que est de syllogismi

4. Observandum

minos, si, prout

ca, termini adjecti

teratam, sicut Buchides
At medium opponitur
terminus, non videtur
non videtur esse ter-

terminum (qui sic di-
ob causas prior quæ
convenient argu-
eris.

us dicitur medium idq;
ne officii. Hoc enim
terminos extremos
arbitrium vocamus
mas & dissidentes, co-
ait Arist. medium et
sive positione.

III.

se in syllogismo?

rior. c. 25. Et illorum
et inde. In syllogis-
cum se axioma in-
ta, sive duos ter-
elusionis in syllogis-
affirmantur vel ne-
am per convenienti-
um terminum. Ille
ergo nec plures nec
mo.

avanda. 1. Tres ter-
numero vocum vel
terminus unus est
paris, subjectum vel
tionibus enuncietur.
us terminus multa

De Syllogismo in genere.

35

Ille est verus Messias, qui leprosis sanitatem, cœ-
cis visum, surdis auditum restituit, qui venit sub fi-
nem. 70. Hebdomadam Danielis, sub finem sce-
ptri Judaici, stante Bethlehem & templo Zoraba-
belis, &c.

At Jesus Nazareus restituit leprosis sanitatem,
surdis auditum, &c.

Ergo Jesus Nazareus est verus Messias.

Ibi tres termini sunt hi. 1. Verus Messias. 2. Jesus
Nazareus. 3. Leprosis sanitatem restituere, cœcis
visum & quæ sequuntur.

Estque 2. ad hoc observandum, cum talis mul-
tarum vocum conglobatio sit, ut plurimum as-
sumptionem non repetere omnia in propositione
posita, sed compendium sæpe fieri. Veluti. *At talis*
est Messias. Aut, ut positis aliquibus, omis-
ris, dicatur, &c. Et tum adhuc sunt idem termini,
vi harum vocularum (*talis & cetera*) qui fuerant
propositi.

3. Observandum est, illos terminos tres non
esse necessariò realiter differentes. Satis igitur est,
si distinguantur conceptibus logicis. Ita hic syllo-
gismus habet tres terminos.

Omne Ens est bonum.

Accidens est Ens.

Ergo Accidens est bonum.

Etsi Ens & bonum realiter sint idem. Sic bonus
est syllogismus.

Quicumq; est æternus, is est Deus.

Ac filius Dei est æternus.

Ergo est Deus.

Etsi esse Deum, & esse æternum idem sint. Idem
que est de syllogismo ex definito & definitione.

4. Observandum est: non fieri quatuor ter-
minos, Si, prout fert constructio Grammati-
ca, termini adjectivi mutantur in alia genera

C 2 aut

73
Compendi-
um in con-
globatis syl-
logismo.

74

75

Ille

aut persona una in verbis mutetur in aliam. Velut
Omne animal est sensitivum. Omnis homo est ani-
mal. Ergo omnis homo est sensitivus. Hic idem
terminus est, *sensitivum sensitivum*. Et si genera vari-
ent. Item. Qui dicit blasphemiam in spiritum sanctum
ejus peccatum est irremissibile. Atque vos Judaei dicitis,
&c. Hic non fiunt 4. termini, cum verbum tertiam
personam dicit in propositione, mutetur in assumpti-
one in secundam personam, dicitis.

76

De πλοκῇ
in terminis.

5. Est observandum. Esse aliquos terminos in
quorum propositione est aliqua πλοκῇ, hoc est,
eiusdem de eodem predicatum, cum quadam em-
phasi quales sunt: *Quod scriptum est, scriptum est. Ho-*
mo est homo, &c. Hic & in similibus praedicata con-
notant Emphasin. Nam illud praedicatum *scriptum*
est significat idem quod, ita scriptum est, ut perma-
nere oporteat. Et alterum praedicatum *homo* valet
idem, ac aliquid mortalitati ac errori obnoxium.
Et hinc non est putandum, cum ex talibus propo-
sitionibus fiunt syllogismi, quod isti syllogismi con-
stent duobus terminis. Nam aliud est homo sim-
pliciter & aliud est homo cum accessu alterius em-
phaseos. Et sic, qui est terminus unus materiali-
ter, hoc est attendendo solum vocis structuram. Est
tamen terminus duplex formaliter, hoc est, atten-
dendo significationem ejus. Veluti. Quod scriptum
est, scriptum est (hoc est permanebit scriptum). Atqui
scriptum est: Jesus Nazarenus est Rex Judaeorum.
Ergo illud scriptum est (hoc est permanebit scri-
ptum.)

77

6. Observandum est: Tres terminos esse in syl-
logismis, non plures, non pauciores, in his scilicet,
qui manifesti & perfecti, non autem qui imperfe-
cti & Cryptici sunt. Hi enim saepe sunt Conglobati,
& non unus syllogismus, sed potestate plures sunt
syllogismi. Hoc docet Aristoteles 1. prior. c. 25. po-

DEMI

non exceptionem reg-
Manifestum est, inquit,
per tres terminos & non
gumenta fiat conclusio.
Idea pures sunt syllog-
gismus inductione, &
Phy. c. 8 1. 7. conclusio
cia sunt, sed ars imita-
natur, alicujus gra-
mini sunt. Ante fieri
esse. Et Naturam in-
logismus est, sed Co-
syllogismus in volu-
Enthymematicus,
sunt. Ergo & quae
Probatio hujus En-
tur naturam.

Et his judicati pos-
sunt hoc:

Dextra Dei est

Christus sedet

Ergo est ubi

Hic Calviniani ve-

perinde ac omnes

aliquando h. cum

terminorum. Quod

pace dicam, non ex

talibus terminorum in

quentia syllogistica

materia. Quia cons

abundantia ab omni

conclusiones fieri p

gnum est, inflexion

bus, viciu esse in

dum est, esse illu

alio priori ostendun

utetur aliam. Velut
Omnishio. oest
re artus. Hic
rum. Esi genera van
ma in huius sancti
is. At vos sodas
min. et verbum teriz
e. muretor in aump
dicit.

Ne aliquos terminos in
liqua *παρα*, hoc est,
antiquum quodam em
um est, scriptum est. Ho
imibus prædicata con
ad prædicatum scriptum
Scriptum est, ut prima
ædicatum homo valet

ac errori obnoxium.
m ex talibus propo
de in syllogismi con
aliud est homo sim
a accessu alterius em
minus unus materiali
voci structura. Est
aliter, hoc est, atten
clari. Quod scriptum
anobis scriptum. Atqui
est Rex Judæorum.
et permanebit scri

terminos esse in syl
tiores, in his scilicet,
autem qui imperfe
pe sunt Cong. obari
potestate plures sunt
oteles: *prim. 6. 2. 3. po*
neus

uens exceptionem regulæ huius de tribus terminis.
Manifestum est, inquit, omnem demonstrationem fieri
per tres terminos & non plures. Nisi per alia atq; alia ar
gumenta fiat conclusio. Cumque hæc sunt, non unus,
sed plures sunt syllogismi. Rursus id est in prosyllo
gismis inductione, &c. Exempli gratia. Aristotel. 2.
Phys. c. 8 & 7. concludit. Quæ arte fiunt alicujus gra
tia sunt, sed ars imitatur naturam. Ergo & quæ fiunt
naturâ, alicujus gratiâ fiunt. His plures tribus ter
mini sunt. Arte fieri. Natura fieri: Alicujus gratia
esse. Et Naturam imitari. Nihilominus bonus syl
logismus est, sed Cæpticus, Involvens duos, vel est
syllogismus involvens suam probationem Prior est
Enthymematicus. Quæ arte fiunt alterius gratia
sunt. Ergo & quæ natura fiunt alterius gratia sunt.
Probatio huius Enthymematicis est, quia ars imita
tur naturam.

Ex his judicari potest quid sentiendum de syllo
gismo hoc:

Dextra Dei est ubique.

Christus sedet ad dextram Dei.

Ergo est ubique.

Hic Calviniani voc ferantur esse 4. terminos, &
perinde *ἀνομογιαν*. Nostorum aliqui respondent,
aliquando licentem esse inflexionem qualemcumq;
terminorum. Quod tamen, ut bona cum ipsorum
pace dicam, non existimo admittendum. Nam si
talis terminorum inflexio stare posset cum conse
quentia syllogistica. Tunc ea licita esset in quavis
materia. Quia consequentia syllogistica, ut sic, est
abijuncta ab omni materia. At tunc multæ absurdæ
conclusiones fieri possent. Ergo hoc infallibile si
gnum est, inflexionem terminorum, cæteris pari
bus, vitium esse in syllogismo. Hoc autem scien
dum est, esse illum syllogismum Criticum, sicut in
alio priori ostensum est, & habere loco propositio
nis,

nis, ejus probationem, Et sic esse potestare geminum. Prior ergo syllogismus est hic: Qui sedet ad dextram Dei est ubique. Christus homo sedet ad dextram Dei. Ergo est ubique. Probatio propositionis (quæ est veluti alter syllogismus) est, quia dextra Dei est ubique.

7. Observandum est: posse multifariam contingere, ut plures tribus fiant termini in syllogismo. 1. Si expresse ponantur plures termini: Ut, Credentes salvantur. Judæi sunt hostes Christianorum. Ergo Judæi salvantur. 2. Si sit ejusdem termini qualiscunque inflexio. Vestis est res artificiosa. Corpus humanum est indutum veste. Ergo Corpus humanum est res artificiosa. 3. Si sit ambiguitas in aliquo termino ut semel proprie, & semel improprie sumatur. Ut, Petra est res inanimata. Christus est petra. Ergo Christus est res inanimata, &c.

De Analogismo.

80 Pro coronide hic quæri solet de Analogismo. An non is habeat quatuor terminos, Analogismus autem dicitur syllogismus, sumptus ex analogiâ terminorum. Veluti. Quemadmodum se habet caput ad membra: Ita se habet magistratus ad subditos. Sed caput conservat membra. E. etiam magistratus subditos. Hic videntur esse quatuor termini. Imò hoc generaliter dicunt omnes Logici, analogiam (disjunctam) esse inter quatuor terminos.

Resp. Analogiam habere quatuor terminos in ratione similitudinis, sed non in ratione syllogismi. H. E. quatuor termini sunt qui faciunt analogiâ similitudinē. 1. Caput. 2. Membra. 3. Magistratus. 4. Subditi. Quando a. illa analogia facit syllogismū, tunc analogia solum habet duos terminos. Unus terminus est relatio capitis ad membra. 2. terminus est relatio magistratus ad subditos. Tertius autem terminus

Analogia
habet quatuor terminos.

minus præterea requiritur, in quo analogia illustratio, in superiori syllogismo habere analogismum minis in syllogismo.

Quia medius terminus in syllogismo, ideo dicitur secundum analogiam. Certe per analogiam cognoscere, nisi per medii inventionem, non potest. docet 2. prior. 2. post. in primis. p. 72.

Ad hanc ergo referenda est conclusio cum ratione terminorum.

Et conclusionem considerando, quod concluditur & qualis ea sit, & quod sit. Igitur. Unum est facile refutatur. Ita habet, quia ea conclusio paucioribus figuris facilius autem, quæ casus concludit. Ar. nisi in unico modo, nempe in Barbara, conclusiones affirmatæ conclusiones universales modis, non refutantur. Talis a universali ostenditur falsitas per contrarium regulatis objectu.

esse potestate gemit
est hic: Quia scilicet
istius homo sedet ad
pe. Probatio propo-
logismus est, quia de-

esse multiplicam con-
terminum in syllogismo.
es terminum: Ut, Cre-
ant hostes Christiano-
2. Si sit enim ter-
Verus est res artifi-
mentum velte. Ergo.
ficio. 3. Si sit a-
Temel proprie, & c.
Petrus est in anima
istius est res inani-

de analogismo. An-
s. Analogismus au-
tius ex analogia ter-
dum se habet caput
stratus ad subditos.
E. etiam magistratus
natus terminum. In-
Logici, analogiam
terminos.

qua terminos in ra-
tione syllogismi.
tione analogica si-
Magistratus. 4. Sub-
e syllogismum, tunc
terminos. Unus termi-
na. a terminus est re-
Terminus autem ter-
minus

De Syllogismo in genere.

39

minus præterea requisitus in syllogismo est medi-
um, in quo analogia illa conveniunt. Veluti, confer-
ratio, in superiori syllogismo. Et sic apparet: nihil
habere analogismum contra regulam de tribus ter-
minis in syllogismo.

QVÆSTIO IV.

De inventione & constitutione me- dii termini?

Quia medius terminus est potissimum quid in
syllogismo, ideo eius constitutio diligenter pen-
sanda est. Certè primum est, syllogismi structuram
cognoscere, nisi potestatem illius conficiendi, quæ
per medii inventionem conceditur, obtineas, ut A-
ristot. docet 2. prior. c. 28. & confer Coll. Conimbr.
2. post. in præm. p. 725.

Ad hanc ergo rem in primis diligenter cognos-
cenda est conclusio, vel questio, tum in se tota, tum
cum ratione terminorum.

Et conclusionem quidem, eam in se totam con-
siderando, quod concernit, observandum est, quan-
ta & qualis ea sit, & quæ sint similia istis.

Igitur 1. Universalis affirmativa difficiliter probatur,
facile refutatur. Ita habet Arist. 1. prior. c. 27. Et pro-
bat, quia ea conclusio difficiliter probatur, quæ in
paucioribus figuris & per pauciores casus probatur:
facilius autem, quæ in pluribus figuris & per plures
casus concludit. At universalis affirmans non potest
nisi in unico modo, unius primæ figuræ concludi,
nempe in Barbara, quia figura secunda non habet
conclusiones affirmantes & figura tertia non habet
conclusiones universales. In aliis autem primæ fi-
guræ modis, non reperitur conclusio universalis affir-
mans. Talis a. universalis affirmans facile destruitur,
quia ostenditur falsa esse, unius particularis vel sin-
gularis objectu. Inde Scaliger frequenter vocat
peri-

81

82

Primum cō-
clusio cognos-
cenda.

83

De conclusi-
one univer-
sali affirma-
ta.

periculosas propositiones universales *Exerc. 295. & 212. § 317. § 4. & aliás.*

83

De univ. ev. erit. Facile, inquam, ev. erit. Distribuitur e. sal. negante.

2. *Univ. negans difficulter probatur facilius* nim, ostendendo particularem affirmantem, quæ istius sit contradictoria. Particularis autem affirmans facile probatur. Ergo hoc ipso facile ev. erit. ejus contradictoria, quæ est univ. negans. Difficulter autem probatur. Quia ad veritatem univ. sal. (qualiscunque sit, affirmata an negata nihil refert) requiritur veritas omnium particularium & singularium, quæ isti univ. sal. subalternantur. Istiusmodi autem Inductiones sunt probari valde difficiles. Facilius tamen probatur univ. negans quam univ. affirmans, quia hæc concludi potest in tribus modis duarum figurarum, nempe in *Collatæ, Cesæ & Camestræ.*

84

De particulari affirmante.

3. *Particularis affirmans facile probatur, difficulter ev. erit.* Facile, inquam, probatur, quia ejus veritas salvatur, si unicum singulare Exemplum habeatur. Difficulter enim destruitur, quia ev. erit non nisi per universalem negatam, quæ sit ejus contradictoria. Universalis autem negata difficulter probatur ut visum est.

85

De particulari negante.

4. *Particularis negans facile probatur, difficulter refutatur.* Patet prioribus argumentis. Nam ut probetur, satis est, si ad eam habeatur unum singulare exemplum. Ut autem refutetur, oportet confirmari ejus contradictoriam, quæ est universalis affirmata, universalis autem affirmata, ut ostensum est, difficulter probatur. Vide de his Aristot. *diff. l. 1. prior. c. 27.*

86

Cognoscenda extrema in conclusionibus.

Jam quoad extrema, tenendum est, quod ex his sumendus sit medius terminus, ut Aristot. docet. *l. 1. prior. c. 28.* Ut igitur ex istius extremis recte eruantur medius terminus, varia ibi Aristoteles præcepta tradit.

Igitur

Igitur. Expone. Entia universalis an libris & aliter in unius terminus. Et ibi proceditur ex t.

1. Recte proponitur est disputatio, ut licet veritas. Deinde dividitur, & deinde proprie. atque tam consequentia & antecedentia hoc loquatur, quæ in recte antecederent.

3. Ad tractanda membra sunt, quæ recte. Estque hic subiectum enim v.g. nullum repugnat animali ita.

4. Ea quæ subiecti consequuntur, ut ea prædicata Aristoteles docet.

esse, non quæ partem sequuntur. Verum hominis, non lumen, vel album, quæ licet, similiterque tria, ex quibus res quibus totis sequitur deinde animalis, potest, sed hominis subiectum aut attrahitur consequentibus universo, non

facile probatur facili-
ter. Distribuitur e-
tem affirmantem, quæ
negantem autem affir-
mantem facile evenit
universali negans. Diffi-
cile venientem in verita-
tem an negantem nihil re-
latum. particularem de
spatium negantem. I-
tem probatur valde
facile universalem negans
hæc concludi potest
etiam, nempe in Ce-

probatur, diffi-
cultas, quia ejus veri-
tatem habet
quia evenit non
quæ sit ejus contradi-
ctoria diffi-
cultas probatur

probatur, diffi-
cultas. Nam ut probatur
in singulari ex-
pote: confirmari e-
universalem affirmantem.
est enim est diffi-
cultas. Prior. 27.
est, quod ex his
est, ut Aristoteles docet.
est mis recte eruitur
Aristoteles præcepta

De Syllogismo in genere.

41

Igitur. Expendendum est, si tunc termini illi
Entia universalis an singularia. Aliter n. in singu-
laribus & aliter in universalibus constituendus est
medius terminus. Et frequenter quidem in singula-
ribus proceditur ex testamento, in aliis secus.

καμία
de extremis
unde summa
tur medium

2. Recte proponenda est quaestio, de qua futura
est disputatio, ut licet recte formetur status con-
versæ. Deinde dividenda est, in subjectum & præ-
dicatum, & dehinc querenda sunt definitiones &
proprietas tam subjecti quam attributi, item
consequentia & antecedentia. Dicuntur autem con-
sequentia hoc loco, ut Monlorius ibi interpreta-
tur, quæ in recta argumentatione ex aliis deducun-
tur. Antecedentia verò ex quibus alia sequuntur.

3. Ad tractandam quaestionem negantem, su-
metienda sunt, quæ repugnant subjecto vel prædica-
to. Estque hic subjecti & prædicati eadem ratio. Si
enim v. g. nullum animal est lapis, tunc sicut lapis
repugnat animali ita animal repugnat lapidi.

87

4. Ea quæ subjectum vel prædicatum quaestio-
nis consequuntur, distinguenda sunt. Non enim
sunt ea prædicata uniusmodi. Igitur ad hanc rem ibi
Aristoteles docet. 1. Ea consequentia accipienda
esse, non quæ partem rei sequuntur, sed quæ totam
rem sequuntur. Veluti si queramus consequentia
hominis, non sumemus, Grammaticum vel Musi-
cum, vel album, quæ non conveniunt omni sed a-
licui, similiterque non sunt accipienda antecedentia,
ex quibus res proposita sequitur ex parte, sed ex
quibus totis sequitur. Veluti si querantur antece-
dentia animalis, non sumemus album, nigrum ani-
matum, sed hominem, leonem, sentiens. 2. Cum
subjectum aut attributum quaestionis, cujus qua-
runtur consequentia, continetur sub aliquo attri-
buto universo, non sunt accipienda consequentia

C 5 remo-

Igitur

remota, quæ sequuntur illud attributum univer-
sum, sed consequentia proxima, quoniam in his po-
testate continentur remota, ut qui sumit proxima,
etiam remota sumat. Eodemque modo non sunt
accipienda repugnantiæ remota, ut quæ repugnare
animali, sed proxima. 3. Non sunt accipienda ea
consequentia, quæ sequuntur utramque partem
quæstionis, quia ex his fit argumentatio ex duob. as-
seruantibus in secunda figura, quod est Sophisti-
cum. Confer Monitorium I. prior. c. 28. 29.

82 Jam porro illæ generales regulæ sunt applicandæ
Particula- ad particulares quæstiones syllogismo concluden-
res observa- das, quemodo videlicet quæstiones universales
tiones de in- aut particulares, hujus alteriusve qualitatibus con-
veniendo me- cludendæ sint. Hæc de re Aristoteli agit, *i. prior. c. 19.*
dio termino. Unde ex Monlosii paraphrasi, ut quæ textum Ari-
 stotelis dilucidius referat, præcepta Aristotelica re-
 periam.

89
Ad quæstio-
nem univer-
sale affir-
mantem.

1. Ad concludendam quæstionem universalem affirmantem, primum est dividenda in subiectum & prædicatum: rùm sunt inspicienda omnia subje-cta & antecedentia attributi, de quibus dicitur i-pta attributum, rursus ea quæ consequuntur i- subiectum. Quod si in his reperiatur aliquid, quod unum & idem antecedit attributum, & sequatur subiectum, id erit medium accommodatum ad cõcludendam quæstionem propositam. Ut, si veli- mus cõcludere: omnem hominem esse substantiam quia substantiam antecedunt animal, vivens, cor- pus, & alia, ac eadem sequuntur hominem, unum- quodque ex his erit medium accommodatum. Ut omne animal est substantia. Omnis homo est ani- mal. E. Omnis homo est substantia.

90 2. Ad quæstionem particularem affirmantem
Ad particu- spectanda sunt antecedentia utriusque partis, sub-
jecti

attributum univer-
salium quoniam in his po-
tetur sumi proxima,
quae modo non sunt
ut quae repugnat
sunt accipienda ea
ut utramque partem
medietate ex duob. as-
sumitur quod est Sophisti-
ca. 23. 29.

propter sunt applicandae
conclusiones universales
sive qualitates con-
sistent ag. 1. prior 1. 29.
ut quae rextum Ari-
stotelem Aristotelica re-

tionem universalem
denda in subiectum
denda omnia subje-
ctibus dicitur i-
consequenter sub-
iuncta quia quod u-
trumque, & sequatur
modum ad co-
sistentiam. Ut, si reli-
quum esse substantiam
animal, vivens, cor-
poralem, unum-
commutatam. Ut
omnis homo est ani-
malia.

latam affirmantem
tribusque partibus, sub-
iecti

De Syllogismo in genere.

43

et si scilicet & praedicari. Nam si aliquid reperia-
tur, quod idem sit antecedens subiecti & attributi.
Hoc ipsum est medium accommodatum, ut: si sit
quaestio proposita: *An aliquod animal sit album*, me-
dium erit *Cygnus*, & fiet ratio in tertia figu-
ra. Omnis Cygnus est albus. Omnis Cygnus est a-
nimal. E. Quoddam animal est album. Vel etiam
conversus assumptione in prima figura. Omnis Cy-
gnus est albus: Quoddam animal est Cygnus. Ergo
Quoddam animal est album.

3. In concludenda, universali negante confide-
randae sunt duae partes, quia duplex medium sumi
potest. 1. Igitur spectanda sunt, quae sequantur
subiectum & repugnant attributo. Nam si idem sit
consequens subiecti & repugnans attributo, erit
idoneum medium. Veluti ut concludatur: nullum
hominem esse lapidem, medium erit animal. ut:
Nullum animal est lapis. Omnis homo est animal.
Ergo Nullus homo est lapis. 2. spectanda sunt,
quae repugnant subiecto & sequuntur praedicatum,
si igitur unum & idem repugnet subiecto, & se-
quatur praedicatum, erit aptum medium. Ut: si ad e-
andem quaestionem pro medio sumatur, inanima-
tum, ut: Omnis lapis est inanimatus. Nullus homo
est inanimatus. Ergo nullus homo est lapis. Atque
ita, si utrovis modo reperiat medium, quod unum
extremum sequatur, & alteri repugnet, erit medium
accommodatum. Si enim cum utroque extremo
constituit, fac et syllogismus, & proinde etiam
conclusionem affirmantem: Sin autem utriusque repu-
gnat, faciet syllogismus, ex puris negatis, qui est
negativus.

4. Ad concludendam particularem quaestionem
negatam, spectanda sunt quae antecedunt subje-
ctum & repugnant attributo Nam si in his reperia-
tur

rem affir-
mantem.

91
Ad univer-
salem ne-
gantem.

92
Ad particu-
larem nega-
tam.

ruraliquid; quod idem antecedit subiectum, & repugnet prædicato, erit medium idoneum, ut: si probandum sit. *Aliquod animal non esse album*, medium aptum erit *corvus*. Nullus corvus est albus. Omnis corvus est animal: E. Quoddam animal non est album. Idemque erit, assumptione per accidens conversâ in prima figura, in *Baroco*.

93 *Præcepta in utilia inven- di.* Atque hæc sunt præcepta Aristorelis, quæ utilia vocat ad inveniendum medium. Subjungit autem deinceps etiam præcepta inutilia, per quæ non rectè constituitur medium. Veluti, si sumatur medium, quod sequatur & subsequi & prædicarum

Ut fidelius illa præcepta Aristotelis memoriâ tenerentur, Logici excogitârunt, more suo, quædam vocabula his versibus inclusa.

Fecana, Caçeti, Dafenes. Hebare Gedaco.

Gebal: Itant: Non Itant Febas, Hebas, Hecas.

95
*Explicatur
 versum de in*

In istis [a. sex prioribus vocābulis (quæ singula sunt trisyllāa) ultima syllaba notat conclusionem vel quæstionem, juxta usitatum valorem quatuor illarum vocalium, *a, e, i, o*. Nempe ut :

Afferat a , neget e , verum generaliter amba:

Affirati, noget o, sed particulariter ambo.

Si ergo debeas inferre univ(ers)alem affirmantem,
con-

conclusionem, deser-
gantem, deseruit Da-
res affirmantes, Ca-
negans, deseruit God

Demprâ ergo illâ
quantitatem cono
est: secundò observa
duabus syllabis occu
nempe a, & e, ex q
B significat subject
inferendâ.

Terrio in istis
vocalorum sing
nantes. Priorestr
A. hoc est, ad attrib
f. g. h. deservunt Ad
pe B. significat conse
ficat Antecedentia a
pugnantia illi. Ex a
quentia subjectum. V
H. significat repuga
signari solent huiusm

dat subiectum, & re-
idoneum, utri pro-
prie album, medium
us est a bus. Omnis
animal non est al-
ne per accidens con-

istotelis, quæ utilia
n. Subiungit autem
ita, per quæ non re-
peti, si sumatur medi-
um, & predicatum.
puris affirmantibus
medium, quod ad-
subiecto. Sic enim
hæc ens assumptio
repugnet utrique ex-
ex puris negatis.
istotelis memoria re-
te, more suo, quæ-
la.

re Gedaco.

Hebas, Hecar.

ad declaranda utilia
qua autem tria non
medum idoneum

bulis (quæ singula
otat conclusionem
n. valore quatuor
pe ut:

aliter amba:
per ambo.
alem affirmantem,
con-

De Syllogismo in genere.

43

conclusionem, deservit Fecana. Si universalem ne-
gantem, deservit Dafena & Hebars. Si Particula-
res affirmantes, Cageri & Gebali: Si particularis
negans, deservit Gedaco.

Dempræ ergo illâ ultimâ syllabâ, quæ qualitatem
& quantitatem conclusionis indicabat, ut dictum
est: secundò observandum est, quod in prioribus
duabus syllabis occurrant duæ vocales solùm,
nempe *a*, & *e*, ex quibus *A*, significat attributum.
E significat subiectum quæstionis vel conclusionis
interendæ.

96

Tertiò in istis prioribus duabus syllabis horum
vocalium singulorum reperiantur sex conso-
nantes. Priores tres, nempe *b*, *c*, *d*, deserviunt Ad
A, hoc est, ad attributum. Posteriores tres, nempe
f, *g*, *h*, deserviunt Ad *E*, hoc est ad subiectum. Nem-
pe *B*, significat consequentia attributum. *C*, signifi-
ficat Antecedentia attributum. Et *D*, significat re-
pugnantia illi. Ex altera parte. *F*, significat conse-
quentia subiectum. *G*, significat Antecedentia. Et
H, significat repugnantia subiecto. Hæc omnia de-
signari solent huiusmodi tabellâ.

97

2) S (25
2

D. Con-

B] Consequentia attributum. ut sunt: Utile, optabile, appetendum.	F] Consequentia subiectum. ut sunt: Motus, Actio, secundum naturam appetendum.
D] Repugnancia attributo. ut sunt: Malum, Noxiū, imperfectum, fugiendum.	H] Repugnancia subiecto. ut sunt: Morbus, labor, indigentia timor.
C] Antecedentia attributum. ut sunt. Valetudo, felicitas, perfectum.	G] Antecedentia subiectum. ut sunt: Sanitas, Gloria, vita sine labore.

A. Attributum Bonitas

F. Subiectum Voluptas

Si ergo jam inferre debeas, conclusionem universalem affirmantem, tum vides id faciendum esse juxta directionē vocis *Fecana*. Illa n. vox sola habet *a* in tertia syllaba. Veluti inferendum est: *Omne volupstatem esse bonam*. Quale igitur tum debet esse medium? *Resp.* id assumendum esse, quod sit *F. ad E.* (talis est prima syllaba) hoc est, consequens subiectū. Et quod sit *C. ad A.* (quæ est secunda syllaba) hoc est antecedens attributum. Idemque processus observandus

vandus est in aliis. Cōmodi inutiles, qui dē
 Est tamen hic modocarior, Et proinde, h
 uem, ex iis medi
 Attonum, accedente
 habebit, unde argum
 Id hic pro cōroni
 dium, ex præscito
 conditione extrem
 doque ex Philosoph
 clusiones Theolog
 peccatum orig nū s
 ex natura substanti
 tigenus sit signum
 ra ligni & generis.
 Denariū distinguant
 ex conditionibus di
 sunt Philosophica. N
 substantia, vel signis
 reali, ex instructo leg
 Undero in casa non
 Sicuti neq
 Eurus, quando a ge
 species eum & genu
 Veluti cum a natura
 raphysica agit) argu
 prur. Aut cum ex
 rum argumentor ad
 generaliratione sign
 sacramentorum: A
 (quæ a solo Metaph
 argumentor, quod
 persona. Et sic in ali

Consequenter
judicium,

ut sunt:

us, Actio, secun-
um naturam ap-
tendum.

Repugnancia sub-
iecto.

ut sunt:

bus, labor, iadi-
entia timor.

Antecedentia sub-
iectum,

ut sunt:

as, Gloria, vita
in labore.

conclusionem uni-
es id faciendum esse
a. n. vox sola habet
dum esto: Omne vo-
tum debet esse me-
e, quod sit. Et ad E. (ta-
on sequens subjectu:
unda syllaba, hoc est
que procellus obser-
vandus

Et subiectum Voluptatis

De Syllogismo in genere.

vandus est in aliis. Cognoscanturque exinde etiam
modi inutiles, qui dicti fuerunt.

Est tamen hic modus procedendi fortasse intri-
catior, Et proinde, si quis diligenter consideratis ex-
tremis, ex iis medium sumat pro diversitate qua-
estionum, accedente exercitatione, sat mediorum
habebit, unde argumentetur.

Id hic pro coronide observandum est: Cum me-
dium, ex praescripto Arist. sic semendum à natura &
conditione extremorum, incidere non posse non qua-
doque ex Philosophia sumi medios terminos ad cō-
clusiones Theologicas. Veluti cum quaeritur: An
peccatum originis sit substantia? argumentandum est,
ex natura substantiae. cum quaeritur: an Sacramen-
ti genus sit signum? argumentandum est, ex natu-
ra signi & generis. Cum quaeritur, An res persona
Dei realis distinguantur realiter, argumentandum est
ex conditionibus distinctionis realis, quae omnia
sunt Philosophica. Nusquam enim in Theologia de
substantia, vel signis, vel genere, vel distinctione
reali, ex instituto legitimae methodi tractari potest.
Unde et in casu non committitur illa *versus* eis
à mo. Sicuti neque tum committitur illa *versus* eis
Species enim & genus non sunt à mo. *versus* eis
Veluti cum à natura principiorum (de quibus Me-
taphysica agit) argumentamur ad proprietates scri-
pturae. Aut cum ex generali natura actuum libero-
rum argumentor ad actus Dei liberos. Aut cum ex
generalis ratione signorum argumentor ad naturam
sacramentorum: Aut cum ex definitione personae
(quae à solo Metaphysico generaliter proponitur)
argumentor, quod Christi humana natura non sit
persona. Et sic in aliis.

98
Aliquando
ex philoso-
phia possumi
medium
ad quæstio-
nem Theo-
logicam.

Metaphisica
eis à mo. *versus* eis
argum-
tari à genere
ad speciem.

ARTICULUS III.

De Forma syllogismi.

Forma syllogismi quo sensu sit, & quo sensu non sit, supra declaratum est. Est autem vera ejus forma colligenda ex propositione ad alia: Entia aggregata. Horum igitur forma est partium coordinatio vel unio: Unde specialiter forma syllogismi est coordinatio certa propositionum & terminorum syllogisticorum. Est autem ea talis, ut cohæreant termini ita, ut impossibile sit aliud ex præmissis emergere, quam certa aliqua conclusio & prorsus non possit emergere conclusio alia. Hoc modo si circumscribam is formam syllogismi, apparet, quomodo distingatur ab omnibus aliis rebus.

Arguitur autem sunt aliquid simplex non aggregatum ut syllogismus. Propositio, autem non est coordinatio propositionum, ut est syllogismus. Denique Methodus elicit quidem unum ex alio, sed in illa illatione, non est necessitas, peculiare quiddam inferendi, ut hoc inferatur, & nullum aliud inferri possit. Sed illatio illa maximam partem est libera. Veluti. Proponitur mihi definitio Logica. Ex ea ergo methodus discurret ad inferenda alia. Ibi autem non necessarium tenetur, ut inferat hanc propositionem. E. Logica & Dialectica idem sunt. Sed etiam potest inferre hanc. E. Logica est ars intellectus. Vel. E. Logica versatur in omni Ente; Vel. Ergo quot sunt operationes intellectus tot etiam eis respondentes sunt partes Logicae. At secus est in syllogismis, qui semper aliquid peculiare inferunt. Veluti positis his assumptionibus. *Homo est animal. Petrus est homo*, impossibile est, ut aliud inferatur, quam hoc. *E. Petrus est animal.* Namque regulas generales syllogisticas tradam.

CAPUT

De generali

CA

De generalibus

Syllogismus const

ribus, non pauci

Hæc regula in fine

clarata est, unde nihil

addere.

II. In syllogismo co

præmissis.

Hæc regula non v

mus sit necessarius.

Syllogismus, qui solidum

us est, quod consequens

logismo. Consequens

quæ est ex positione q

logismo sequela est ex

empli gratia. Expositio

pit. *Petrus est homo* in

tur, quam hæc unica p

& in materia conting

missis. Tempore Maji.

tempus Maji. Necess

E. nunc incipiunt tor

posunt ex his quæ sup

nem syllogismi.

III. Ex veris non

Regula est Aristot

autem hæc regula d

densenim, h. e. viol

positionum, ex veris

Veluti: hæc præmissæ

tia non est temperanti

tu sit, & quo sensu non
autem eratur forma.
ad alia. Ent a aggrega-
tionum coordinatio vel
a sylogismi e it coor-
& i. rationum sylo-
gismorum, ut coharcent termi-
nis ex præmissis emerge-
re, & profus non pos-
sit de modo si circum-
stati, apparet, quomodo
crebus.

plex non aggregati-
onem non est coordi-
natio. Denique
ex alio, sed in illis
culiare quiddam ia-
nullum aliud inferri
am partem est libe-
ratione Logica. Ex
inferenda ala. Ibi
ut inferat hanc pro-
positionem idem sunt.
Logica est ars intel-
ligendi omni Ente; Vel
intellectus totam eis
est. At secus est in syl-
logismo inferri. Vel
Homo est animal. Pe-
trus, ut aliud infe-
retur animal. Nunc
logisticas

De generalibus regulis syllogisticis.

Syllogismus constabit tribus terminis, non plu-
ribus, non paucioribus.

Hæc regula in fine præcedentis capitis satis de-
clarata est, unde nihil necessarium est, hic aliquid
addere.

I. In syllogismo conclusio necessariò inferitur ex
præmissis.

Hæc regula non vult hoc, quod omnis syllogis-
mus sit necessarius. Nam & ille syllogismus est syl-
logismus, qui solùm est probabilis. Sed sensus illi-
as est, quod consequentiæ necessitas sit in omni syl-
logismo. Consequentia autem necessitas est ex
quæ est expositione quorundam. Sic igitur in syl-
logismo sequela est ex positione præmissarum. Ex-
empli gratia. Ex positione horum (*omnis homo sen-
tit. Petrus est homo*) impossibile est, ut aliud sequa-
tur, quam hæc unica propositio. *E. Petrus sentit.* Sic
& in materia contingenti. Positis his duabus præ-
missis. *Tempore Maji incipiunt tonitrua. Nunc est
tempus Maji.* Necessariò inferitur hæc conclusio.
E. nunc incipiunt tonitrua. Plenius hæc intelligi
possunt ex iis quæ superius dicta sunt, ad definitio-
nem syllogismi.

III. Ex veris non concluditur falsum.

Regula est Aristotel. 2. prior. c. 2. § 2. Intelligitur
autem hæc regula de eo, quod sit per se. Per acci-
dens enim, h. e. violatâ dispositione verarum pro-
positionum, ex veris falsum aliquando colligitur.
Veluti: hæc præmissæ (*Temperantia est Virtus. Iusti-
tia non est temperantia*) sunt veræ. Ecceamen falsa

conclusio sequitur, hæc. *E. Iustitia non est virtus*. Id
que propter violatam dispositionem, quæ in pri
mâ figura requiritur, in qua Assumptio non debe
esse negata. Usus hujus regulæ est ad ostendendum
quamnam dispositio, quive modi legitimi sint in
quavis figurâ syllogistica. Quia igitur ex veris nun
quam falsum sequitur: Iccirco si modo argu
mentandi non erit legitimus qui quando ex veris
falsum concludit. Veluti: qui ex omnibus ne
gatis, aut omnibus particularibus, aut ex Assumpti
one negata in prima figura, & sic in cæteris. Vide in
primis Arnisæum in Crellium, 3. part. comm. cap. 3.
part. 316. seq.

4

IV. Ex falsis potest sequi verum
vel falsum.

Hoc itidem est Aristot. 2. prior. Anal. c. 2. Brem
pli gratia. *Lapis est corpus. Homo est lapis. E. Homo est
corpus*. Hic conclusio vera sequitur ex falso, falsa, in
quam, Assumptione. Item *lapis est inanimatus. Homo
est lapis. E. Homo est inanimatus*. Hic falsum sequitur
ex falso. Perinde autem est si v. alterutra siue utraq
præmissæ sit falsa.

Obiectio.

Obiectis. Ex falsis non posse sequi verum, quia se
cundum Aristotelem 1. Physic. l. 10. 22. Dato uno
inconuenienti, sequuntur alia infinita. Inconve
niens autem idem est quod falsum. E. Dato uno
inconuenienti, h. e. falso, sequuntur alia falsa. Quod
manifestè videtur esse contra propositum a
xioma.

6
Solutur.

Respondeo 1. Obiectio est contra experientiam.
Nam ex supèrioribus exemplis patet, ex falsis elici
tum esse verum. 2. Resp. per distinctionem, quam
subinducat Arist. 2. prior. c. 2. his verbis. *Ex falsis*, in
quit, licet colligere verum non tamen cur sit, sed ita esse
modo.

De generali

modo. Ex quibus dico.
sequi falsum loquendo
mitur aliquid falsum
mitur aliud falsum
trum nostrum esse sub
tur admittere hoc in
assumerit substantia
Deinde. Ex falso sequi
quando de diu. se
Hoc est, posito fals
sicio falsa sit causa
pliciter sequitur vel
gisticam. Unde ap
falsas præmissas, ut
adæquata causa est d
lu summa autem
sunt. 1. Ex falso potest
falso potest sequi fals
est homo. E. Animus est
nisi ex falso. Hujus
quia ex vero non nisi

V. Ex necess

Sumitur hæc regu
ristoteles, conclusio
cessariam, quia habet
as. Est a. ejus regul
propositio est vera. C
h. e. potest esse vera
sequeretur conting
vero sequi continge
non nisi verum, ut p

VI. Necessari

Intelligitur sequi

modo. Ex quibus dico. Ex inconvenienti h. e. falso, equi falsum loquendo de causa falsi, h. e. cum admittitur aliquid falsum, cum ponitur causa, ut admittatur aliud falsum. Veluti, qui admittit peccatum nostrum esse substantiam nostram, ille tenetur admittere hoc in convenienti, quod Christus non assumeret substantiam nostram. Et sic cæteris. Deinde. Ex falso aliquando sequitur verum, non loquendo de *dicto*, sed loquendo de *in* simpliciter. Hoc est, posito falso sequitur verum, non quod positio falsa sit causa vera conclusionis, sed solum simpliciter sequitur veritas propter dispositionem syllogisticam. Unde apparet, hoc esse per accidens ad falsas præmissas, ut inde sequatur verum. Eius enim adæquata causa est dispositio syllogistica.

er. Anal. 2. Erem-
est l. p. E. Homo est
ur ex falso, s. illa in-
st inanimata. Homo
Hic fallum sequitur
algebrae sive utraq

sequi verum, quia se-
c. 10. 22. Dato uno
a infinita. Inconve-
nitum. E. Dato uno
naturalia falsa Quod
contra propositum 2.

contra experientiam,
s. water, ex falsis elici-
dist notionem, quam
s. verbis. Ex falsis, in-
men cur sit, sed ita esse
modo.

In summa autem de illatione falsi ut sequenda
sunt. 1. Ex falso potest sequi verum, ut dictum. 2. Ex
falso potest sequi falsum. Ut homo est lapis. A falsus
est homo. E. A falsus est lapis. 3. Falsum non inferitur
nisi ex falso. Hujus ratio patet ex priori axioma,
quia ex vero non nisi verum sequitur.

V. Ex necessario non colligitur nisi
necessarium.

Sumitur hæc regula ex *Arist. 2. c. 6.* ubi colligitur A.
ristoteles, conclusionem demonstrationis esse ne-
cessariam, quia habet ipsa propositiones necessari-
as. Est a. ejus regulæ ratio manifesta. Necessaria
propositio est vera. Contingens a est ad utrumlibet,
h. e. potest esse vera vel falsa. Si ergo ex necessario
sequeretur contingens, posset ex necessario tanquã
vero sequi contingens tanquam falsum. At ex vero
non nisi verum, ut prius dictum.

VI. Necessarium sequitur ex quolibet.

Intelligitur sequi necessarium ex necessario, cōtin-

gente & impossibili. *Ex necessario.* Ut omne corpus est quantum. Animal est corpus. B. Animal est quantum. *Ex contingenti;* ut, Philosophus movetur loco. Deambulans est Philosophus. E. Deambulans movetur loco. *Ex impossibili.* ut: Omnis lapis per se subsistit. Homo est lapis. E. Homo per se subsistit.

10

VII. Ex impossibili sequitur quodlibet.

H. e. & necessarium & contingens & impossibile. *Necessarium* ut in priori. *Exemplo:* Contingens ut: Omnis lapis movetur. Omnis homo est lapis. E. Omnis homo movetur. *Impossibile*, ut Aurum est argentum, lapis est aurum. E. Lapis est argentum.

11

I. Impossibile solum sequitur ex impossibili.

Ita patet per regulam de connexo secundi modi. Ibi enim à remotione consequentis tanquam absurdi & impossibilis, removeretur antecedens tanquam impossibile. Ista igitur regula vacillaret, si impossibile posset sequi, si maxime quod tollitur in connexo absurdo non esset.

12

IX. Ex puris particularibus nihil sequitur.

Est Aristot. 1. prior. c. 7. cum ambo termini (affirmantes aut negantes) sumuntur in parte, cum medio nihil efficitur necessarium. Vide etiam 1. prior. c. 24. §. 1. Est autem hujus regulæ ratio, quia cum utraque propositio est particularis, fieri potest ut termini non intelligantur de eodem. Unde fiunt quatuor termini. Velut. Quoddam animal est homo. Quoddam animal est bestia. E. Quoddam bestia est homo. Hic termini conclusionis non conveniunt in medio (*Animal*) eodem modo sumpto.

Urget.

Urgetque hanc rationem ut in cæteris. Deinde variat dicta de omni & ad non est, cum omnes are.

Est autem observandum in consequentiæ formatione quidvis ex quocumque tantumque in particularibus aliqui est terminus singuli sumptione sumitur do medium in Assumptione distribuitur. 5. est negativa. Vide 170. b. Deinde est hic realitudo sumatur ut universalis & singularis generaliter & tunc singulari Ita videtur 1. prior c. 1. & 2. propositio particulari ren aliqui, quando 1. Affirmatam, O parti referunt ad Darii etiam homo potest errare errare. Ubi Assumptio Hic ergo particulari ex puris particularibus liquet sequitur.

Fundamentum in nientia duorum ab nientiam eorum in

ergoque hanc rationem etiam Aristot. 1. prior. c. 24. sic in cæteris. Deinde syllogismi debent infortari ad dici de omni & dici de nullo, ut mox dicitur. Et id non est, cum omnes præmissæ sunt particu-
ares.

Est autem observandum valere istam regulam in consequentiæ formali. Nam materiali conse-

quentiâ quidvis ex quovis potest sequi. Alii obser-
vant quinque modos secundum quos ex puris par-
ticularibus aliqui sequatur. 1. Quando medium
est terminus singularis 2. quando medium in As-
sumptione sumitur eam voce idem, vel illud 3. Quâ-
do medium in Assumptione sumitur in Assumpti-
one distributivè 4. Quando medium sumitur in Assumpti-
one distributivè 5. Quando minor in primâ figura
est negativa. Vide Hispani commentar. lib. 4. folio
170. b. Deinde est hic observandum: quod particula-
re aliquando sumatur specialiter. Et tunc opponi-
tur universali & singulari, Aliquando autem suma-
tur generaliter & tunc sub se comprehendit etiam
singulari. Ita videtur sumptisse Aristoteles, cum ait
1. prior c. 1. & 2. propositionem esse universalem aut
particularem. Sumuntque eo modo Logici
aliqui, quando 1. dicunt significare particularem
Affirmatam, O particularem negatam: Et deinceps
referunt ad Darii etiam hunc syllogismum. Omnis
homo potest errare. David est homo. E. potest
errare. Ubi Assumptio est singularis sive propria.
Hic ergo particulare intelligitur priori modo. Nâ
ex puris particularibus h. c. singularibus omnino a-
liquid sequitur.

X. Ex puris negativis nihil sequitur.

Fundamentum hujus regulæ est, quod discon-
venientia duorum ab uno tertio, non facit discon-
venientiam eorum inter se. E. non sequitur. Lapis non
est ani-

Deo. Verbum Dei contemnunt. Sic etiam Arist. 1. post. Anal. c. 10. Concludit: Quod NON scintillat prope est. Planetae NON scintillant. E. Propè sunt. 17
Instit. quomodo in talibus syllogismis præmis. *Obiectio.*
 & non sunt negatæ, cum in singulis ponatur particula negans? Respondet id esse bitariam. 1. Dici potest: negatio illas non esse negationes propositionis, sed est negationes terminorum, hoc est, subjecti vel prædicati. Sic autem non sunt propositiones negatæ sed infinitæ. S. ergo secundum hoc tales syllogismi informari possunt. Non enim ex Deo est Non audiens Verbum Dei. Iudæi sunt Non orti à Deo. E. Iudæi sunt Non audientes verbum Dei. Hoc autem quidem sunt negati & infiniti, sed non a priori. Sicut est negata, cum negatio non præcedat u. capiat. Deinde dici potest propositiones, quæ habent duplicem negationem, esse, conversas per contrarietatem & sic acquiescere suis contrarietibus, quæ sunt affirmatæ. Exempli gratia. Ille propositio. Qui NON est ex Deo relictum Dei NON audit. Est conversæ ex hac: Omnis audiens verbum Dei est ex Deo. Illa autem conversæ est eadem cum sua convergente. Sicut ista: Quis non est rationalis non est homo. Convertitur ex hæc sibi æquipollente. Omnis homo est rationalis. Ergo tales syllogismi, h. e. habentes duplicem negationem in propositione, sic conversi, habent propositionem affirmatam, & tum non procedunt ex puris negatis. Omnis audiens verbum Dei est ex Deo. Iudæi non audiunt verbum Dei. E. Non sunt ex Deo.

XI. Conclusio imitetur partem debiliorem.

Debilior est propositio negata affirmatæ & particularis universali. E. Sensus regulæ est, quod cum permiscetur propositio universalis cum particulari

riculari, conclusio fiat non universalis sed particularis; Item cum permiscetur propositio affirmata negata, quod fiat conclusio non affirmata sed negata.

19 *Obijciunt: Si conclusio sequitur semper a partem debilem, E. si præcedat præmissa aliqua falsa, etiam conclusio erit falsa. Nam falsum est debilius vero. Aliud est ab urdum. Nam ex falsi præmissis potest sequi vera conclusio, ut Aristoteles docet 2. prior. Anal. c. 2. Rursus, si præcedat propositio aliqua contingens vel impossibilis: conclusio, etiam erit contingens & impossibilis, non autem necessaria. Nam contingens & impossibile, sunt debiliora necessaria. Atque est falsum. Nam in superiori sexta regula ostensum est: necessarium sequi ex quolibet, etiam contingente & impossibili. Respondetur superiori regulæ non valere solum intendo quantitatem & qualitatem propositionum, h. e. universalitatem & particularitatem; affirmationem & negationem earum. Ceteroquin semper non valet. Vide Monlor. 1. prior. c. 9. in Scholii. Ceterum intelligenda est regula de syllogismo simplici. Nam in syllogismo composito in assumptione potest aliquid tolli & negari & conclusio tamen reliquum concludit, & affirmatè infert.*

20 XII. Syllogismus congruet ad dici de omni & dici de nullo.

Dici de omni & dici de nullo vulgo statuuuntur principia syllogismorum. A Zabarella l. de quarta figura syllogis. c. 6. Vocantur radices naturales omnium syllogismorum. Quid utrumque sit, declarat Aristoteles. 1. prior. c. 1. § II. λέγουσι δὲ τὸ πᾶν κατὰ πρότερον, ὅτι μὲν δὲ ἔστιν ἀποκρινόμενον λαβεῖν, καὶ ἔστιν ἀποκρίναι λέγουσιν, καὶ τὸ πᾶν μὲν δὲ ἀποκρίνεται. Dicitur autem semper de omni prædicatione, quando nihil est sub subjecto suo.

Quid sit dici de omni & dici de nullo.

more,

De generali alterum (paucum autem similiter. Ceterumque hanc re. Nil significare aliud quam affirmativam vim. Item de 4. figura syllogismos. Item de 2. secundum prædicationem terminum prædicationis qui de secundo termino quidem in dicto de 2. loco: secundum vel, utitur, qui utrimus ostendimus & sub secundo termino continetur. Mihi horum dicatur & per explicari ista syllogismorum principiorum huius generis verum est, specie sub illo generali. Omnem bestiam esse mortalem. Ergo omne, quod comestibile est, h. e. aves, pisces, tem si verum est: Nolum. B. etiam verum, tum esse immortale, divites, nec pauperes mortalem. Ergo principium regulati. Sine autem duo telligi in syllogismo. 1. 2. Essendi principia, quæ procedunt figuræ ea regulatur ad primam

statuuntur prin-
cipalia de quibus figu-
rales omnia,
sic, declarat Ari-
stoteles in his
sententiis suis
vitiis. Dicimus autem
esse ab effectu sui
more.

Sunt autem duo observanda 1. principia illa intelligi in syllogismis omnibus, Excipiendo proprios, 2. Esse illa principia in primis adaptata propriis, quæ procedit à genere ad speciem: Alias autem figuras à regulare, in quantum istæ reducuntur ad primam

XIII. Ex uno syllogismo possunt sequi
multæ conclusiones.

23

Quemadmodum plura media secundum Arist.
1. prior. c. 25. possunt inferre eandem conclusionem.
Ita etiam eadem media possunt inferre eplures con-
clusiones, per doctrinam Arist. 2. prior. c. 1.

Est autem observandum primò, quod proxime unū
sylogisum habere unam conclusi^{onem}, scilicet: Secunda-
riò autem & per consequens habere plures. Et tūc
quod sequitur ad consequens boni: consequentia,
sequitur etiam ad antecedens, quodque usus hujus re-
gulæ in reductionibus syllogismorum. Nempe sæ-
pe contingit, ut syllogismus reductus non habeat
eandem conclusionem, quam primo inferat, cum
reducibilis. Nihilominus reductus & reducibilis
sunt idem syllogismus. Quia in reducto syllogis-
mo potest alia conclusio sequi per consequens, ut
infra videbitur.

23

*Varii modi,
quibus plu-
res conclusi-
ones sequun-
tur in uno
syllogismo.*

Cæterum variis modis possunt alia conclusiones
annecti principali concludenti alicujus syllogismi.
I. per conversionem conclusionis. Veluti, si ad con-
clusionem universalem negatam inferatur cōversa
simpliciter. *Item*: si ad universalem affirmatam infe-
ratur particularis affirmata conversa. *Item*: Si ad par-
ticularem affirmatam inferatur conversa particula-
ris affirmata. Ita enimistarum propositionum con-
versiones sunt, per Arist. 1. prior. c. 2.

II. Potest inferri ad conclusionem universalem, alia particularis. Veluti si conclusum sit, omnem virtutem esse laudandam. Etiam inferri potest. Et per consequens etiam talis virtus est laudanda. Idemque est in universalibus negativis. Si conclusum sit, nullam plantam sentire, recte inferitur. Et per consequens, nec ficus sentit. Sic etiam extoto, alia

De generala

lize inferuntur partes.
 esse in quolibet mem
 bris per consequens etia
 m in. Deus est ubiq
 ueque; Deus, etiam
 Deus semper est iustu
 sequens Deus sicut ju
 stitiam et in tempo
 III. Potest et co
 sequens, quod de
 luti, qui condunt
 dit etiam in mem
 bris materis possun
 tidem etiam fieri
 ri, sive conclusion
 lates.

XIV. Medium no

Axiomatis hujus
liud a praemissis, ut
rist *a priori* c. i. Ac
retur conclusionem
tui minori exten
prio, vel jungetur
positio, vel junget
logismus. Notus e

Lex generalis e

ad conjunctionem ubi
deunt in conclusionem
E. Petrus est sanctus
tor. E. Joannes est
gumento de con
ctus homo. E. est
gimos valde effe
propositioneq; or

posse sequi
iones.

Secundum Arist.
lem conclusionem
ut in ea plures con-
tineantur.

primus, proxime unum
aliquid, secundum.
habet plures. Et cum
bor, consequentia,
et alius huius re-
morum. Nemp. se-
redus non habeat
quomo inferat, cum
ductus & reductionis
in reductio syllogis-
per consequens, ut

et alia conclusiones
aliquos syllogismi.
is. Ve uti, si ad con-
inferatur conversa
affirmatam infer-
versa. Item: Si ad par-
con e. f. particula
propositionum con-
tineantur.

homo univ. falem,
alium sic, omnem
inferri potest. Et
us est laudanda. I.
activus. Si conclu-
sionem inferatur. Et
Sicutiam ex toto,
aliter

De generalib. regul. Syllogist.

58

lice inferuntur partes. Veluti si illatum sit. Animu
se in quolibet membro viventis. Recte inferitur:
Et per consequens etiam est in pede viventis. Si illa-
tum sit. Deus est ubique. Recte atteritur. Et per co-
sequens: Deus etiam est apud reprobos. Ad hanc:
Deus semper est iustus. Recte atteritur. Et per con-
sequens Deus est iustus. Semper enim requirit u-
niversitatem temporis.

III. Potest etiam conclusionem de causa inferri co-
sequens, quod eadem etiam competat effectus. Ve-
luti, qui concludit rem aliquam esse ignem, conclu-
dit etiam eam rem esse facere, & sic in summa, ex qui-
bus materiis possunt fieri principales syllogismi, ex
quidem etiam fieri possunt tales additi syllogis-
mi, sive conclusiones & consequentia appendicu-
lares.

XIV. Medium non debet ingredi conclusionem

Axiomatis huius ratio est 1. quia conclusio est a-
liud à præmissis, ut habet definitio syllogismi apud
Arist. 1. prior c. 1. At id non esset, si medium ingrede-
retur conclusionem. Vel enim ibi medium jungere-
tur minori extremo, Et sic conclusio esset Assum-
ptio, vel jungeretur majori extremo, & sic fieret pro-
positio, vel jungeretur utriusque, & sic esset totus syl-
logismus. Notus est versiculus.

Lex generalis erit medium concludere nescit.

Obijciuntur 1. Syllogismi, qui procedunt à divisis
ad conjuncta, ubi omnes termini ante egressu re-
deunt in conclusione. ut: Petrus est sanctus & homo.
E. Petrus est sanctus homo. Joannes est suavis & can-
tor. E. Joannes est suavis cantor. Idem est in ar-
gumento de conjunctis ad divisa: Joannes est san-
ctus homo. E. est homo & sanctus. Resp. istos syllo-
gismos valde esse imperfectos, & Enthymemata,
propositioneq; omissam esse hanc: Qui est sanctus &
homo

25

homo. Ille est sanctus homo. At Petrus est sanctus.
&c. Item. Qui est suavis & cantor, Ille est suavis cā-
tor. Atqui Joannes est suavis & cantor. E. Tum i-
gitur de eo, medium non ingredi cōcl^u sionem. Nam
medium in prioribus syllogistinis sunt istae voces co-
pulatē sumptae. Sanctus ET homo. Suavis ET
cantor. At ista sic copulata non rede^{nt} in conclu-
sione, sed sine copula. Alia responsio etiam potest
dari si dicatur, tales consequentias in esse syllogis-
mos, sed consecutiones ἀσυνλογιστοῦ, prout existimat
de his Keckerman. l. 3. syst. Log. c. 11. p. 53. Alique.

26

Obijciunt II In conclusione sēpe ponitur aliquid
universale, cujus particulare est medium in syllo-
gismo. Ad particulare continetur in universali. E. U-
niversali p^{re}cedente in conclusionem, etiam in-
greditur particulare. Veluti. Omnis homo est ani-
mal. Petrus est homo. E. Petrus est animal. Hic in
conclusionem ponitur animal, in quo includitur ho-
mo, qui est medius terminus. Respondeo particulare
includitur in universali, potestate & virtute, non
autem actu & formaliter, quomodo ponitur parti-
culare in p^{re}missis. Unde sic particulare eo modo
non ingreditur conclusionem, quo erat in p^{re}-
missis.

XV. Medium bis ponitur ante con- clusionem.

27

Hæc est altera nota medii termini. & sumitur
ex Aristot. l. 1. prior. c. 32. μέσος ὁ ἑρτίον τῶν ὁρῶν τὸ ἐν ἀμ-
φοτέρω τῶν ἀποδείξεων ἀποδείκνυται. Ἀνάγκη γὰρ τὸ μέσον
ἐν ἀμφοτέρω τῶν ἀποδείξεων, ἐν ᾧ πάλιν τῶν ἑξῆς αἰτιῶν. H. e.
Ponendum est hanc esse medium inter terminos, qui in
utraq^{ue} p^{re}missarum ponitur. Necesse enim est, medium
in utraq^{ue} esse in omnibus figuris. Est autem hujus re-
gulæ ratio, quia medium est causa connac^{ten}di aut
disjun-

disjuncti extremi
non potest nisi medi-
um, & per consequen-
sa. Atque hinc etiam
nandam esse ad syllo-
constant utraq^{ue} p^{re}-
thymemate, quod
missam, etiam habet
sed semel positum a

XVI. Introductio

Hujus regulæ ratio
est p^{re}missarum.
re causa. Potest autem
re p^{re}missis. 1. Cum
sione vertitur in plu-
litum. Judas est Apo-
prodiderunt Christo
solum. 2. Cum in cōcl^u-
æquipollens, & non
minent in sapientia
sunt honorandi. At
randi & invocandi v-
one attoritur condi-
missis, derogasset
reddendum. Arma
da furioso. Item. Ex
quod minus est. E-
p^{re} blasphemia. C-
malum sive peccatum
recedente per malu-
malum p^{re}missis si re-
reperitur ea form-
aliud ab homine.

Ar Petrus est sanctus,
ator, licet et havis cā-
is & canon. B. Tum i-
enicoel. Nonem. Nam
mis sunt hz voces co-
T homi. Suavis ET
ontede acin conclu-
repon: h etiam potest
ntiar: in et sic syllogi-
xior: prout enitimar
t hz. Alique.
t hz. ponitur aliquid
est medium in syllo-
gus in universali. B. U-
lationem, etiam in.
Omnis homo est ani-
s est animal. Hic in
in quo includitur ho-
spondeo particulare
ate & virtute, non
modo ponitur parti-
articulare eo modo
quo erat in prae-

isjungendi extrema conclusionis. Id autem fieri
non potest nisi medium apponatur utrique extre-
mo, & per consequens ponatur in utraque prae-
missa. Atque hinc etiam patet, regulam hanc determi-
nandam esse ad syllogismos perfectos, qui nempe
constant utraque praemissa. Secus enim est in En-
thymemate, quod cum unam saltem habeat prae-
missam, etiam habet medium terminum non bis
sed semel positum ante conclusionem.

XVI. In conclusionem non fit plus vel minus,
quam est in praemissis.

Hujus regulae ratio est, quia conclusio est affe-
ctus praemissarum. At effectus debet corresponde-
re causae. Potest autem contra hunc canonem va-
riè peccari. 1. Cum numerus singularis in conclu-
sione vertitur in pluralem. Ut: Judas proditor. Si
Iudas est Apostolus. Ergo quidam Apostoli
prodiderunt Christum. Plus est *Apostoli* quam *Apo-
stolum*. 2. Cum in conclusione ponitur, quae putatur ei
aequipollens, & non est aequipollens. Ut: Qui e-
minent in sapientia, potestate, & nobilitate, illi
sunt honorandi. At tales sunt sancti. E. Sunt hono-
randi & invocandi vel colendi. 3. Cum in conclusi-
one attexitur conditio, quae, si posita fuisset in prae-
missis, derogasset earum veritati. Ut depositum est
reddendum. Arma sunt depositum. E. sunt reddenda
da furioso. Item. Ex duobus malis eligendum est id
quod minus est. Ergo. Eligenda est misericordia
prae blasphemia. Quia immisericordia est minus
malum sive peccatum, quam blasphemia. Nam in an-
tecedente per malum non intelligitur peccatum sed
malum poenae sive calamitas. 4. Cum termini non
reperuntur eâ formâ qua erant positi. ut, Equus est
aliud ab homine. Socrates non est aliud ab homi-
ne. E.

18
Quomodo
plus fiat in
conclusionem
quam fuit
in praemissis.

ur ante con-

termini & sumitur
pro ratione et causa
Adversus hanc
regulam. H. c.
per terminos, qui in
se non est, me diu-
rit autem hujus re-
la conacendi aut
disjun.

62 Tractatus Syllogistici Cap. I I.

ne. E. Socrates non est aliud ab equo. Conclusio debet esse: E. Socrates non est equus. Alii simili modi possunt esse plurimi.

XVII. In propositionibus syllogisticis sit idem genus predicationis.

29

Regula hæc specialiter traditur ^p Melanchthone l. 3. Dialect. p. 214. Non valet consequentia mutato genere predicationis usitato in peregrinum. b. e. inusitatum. E. mala est consequentia. Cætera creatura. Ady est caro. E. Ady est creatura. Nam propositio est regularis, xioma, generis de specie. Assumptio a. est irregularis, in qua alterum unitorum, in unione personalis, coniungitur de altero. Sic etiam paralogismus est. Corpus domini pependit in cruce. Panis Eucharisticus est corpus domini. E. Panis Eucharisticus pependit in cruce. Nam mutatur & hic genus predicationis regularis, quod est in propositione, in inusitatum, quale est in assumptione. Similis est iste syllogismus. Diabolus est res invisibilis. Serpens qui decepit protoplastos est Diabolus. E. Serpens ille est invisibilis. Et sic in aliis.

30

2. Sic etiam non valet consequentia, cum propositiones sumuntur ex distinctis predicamentis, veluti cum loquitur hæc de substantia, Altera de accidente. Ut carnem quam emisisti comedis. Atqui carnem cradam emisisti. E. carnem cradam comedis. Propositio loquitur de substantia. Assumptio de qualitate. Sic paralogismus est: Corpus domini quod pependit in cruce id est in cæna. At illud ibi videbatur. Ergo etiam videtur in cæna. Nam propositio loquitur etiam de substantia, assumptio de accidente, hoc est, passione.

Pertinet igitur huc, & illud, cum prædicatio essentia-

De generali

entialis & accidentalis
ibilis non est spiritus
quit Lutho, fuit res vi
xius vel Angelus. Pro
est per accidentis.

3. Non valet viisti
commutatur per propositi
pria. Veluti: Lutus est
est lupus. E. est angelus.

4. Cum in qua
accipitur materia
est generis masculini
sculini. E. Femina
neris neutrius. Homo
Homo non est animi

monosyllabum. E. m
Atque de his casib
liquoia enim bonæ c
aliis modis variantur
cūp commiscetur ad
particulari, falsæ vera
paret.

XVIII. Syllogismus
sem procedit: servat
in quavis ma
premissis

Hæc regula contin
tie. Igitur in primis
quentias, quæ cam
materie & non inter
vatam dispositionem
pis est baptizandus.
go nulla campana ef
infert veram conclusi

Ab eoque. Conclusio de
a eis equis. Alii simile

Syllogismus est idem
rationis.

Adicitur melancholice
nigra. immutatio gene-
tritur. b. e. unisum.
ide. creatura. Az. 3.
a. Nam propositio est
specie. Assumptio a. est
minorum, in uelone
o. Sic etiam paralysia
pendit in cruce. Paris
ni. E. Paris Eucharis-
taturatur & hic genus
ita propositio, in
tione. Similis est
invisibilis. Serpens
abolus. E. Serpens il.

Consequencia, cum pro-
dis predicamentis,
stantia, Altera de
si comedisti. Anqui
in cruce comedisti.
etia. Assumptio de
st. Corpus domini
ceca. Ac illud ibi
in cena. Nam pro-
positio, assumptio de
cum predicatio ef-
fectiva.

De generalib. regul. Syllogist. 63

entialis & accidentalis commutatur. Veluti. Res vi-
bilis non est spiritus vel angelus. Id quod appa-
uit Lotho, fuit res visibilis, Ergo id non fuit spi-
ritus vel Angelus. Propositio est per se. Assumptio
est per accidens.

3. Non valet viistius regulæ consequentia, cum
commutatur propositio figurata sive tropica & pro-
pria. Veluti: *Lapis est animal irrationale. Tyrannus
est lupus. E. est animal irrationale.*

4. Cum in una propositione terminus aliquis
accipitur materia per in altera formaliter. Ut homo
est generis masculini: Fœmina non est generis ma-
sculini. E. Fœmina non est homo, Animal est ge-
neris neutrius. Homo non est generis neutrius. E.
Homo non est animal. Mus rodit panem. Mus est
monosyllabum. E. monosyllabum rodit panem.

Atque de his casibus intelligitur ista regula. Ex
loquia enim bonæ consequentiæ possunt esse, ubi
aliis modis variantur genera prædicationum. Veluti
cum commiscetur affirmanti negans, universalis
particulari, falsæ vera, necessaria contingenti, ut
patet.

XVIII. Syllogismus habens consequentiam forma-
lem procedit servata ea terminorum dispositione
in quavis materia & semper ex veris
premissis elicit veram con-
clusionem.

Hæc regula continet notam formalis consequen-
tiæ. Igitur in primis clarum est dari multas conse-
quentias, quæ tamen solum pendunt ex veritate
materiæ & non inferunt conclusionem propter ser-
vatam dispositionem syllogisticam. E. G. Nullus la-
pis est baptizandus. Nulla campana est lapis. Er-
go nulla campana est baptizanda. Hic syllogismus
infert veram conclusionem. Sed an id est, ex servatâ
dispo-

31

32

33

34

dispositione Syllogistica? Respondeo negando per
superiorem regulam. Si enim formalis consequen-
tia esset in isto discursu tunc procederet secundum
illam dispositionem in quavis materia, quod non
est. Assumatur enim pro termino *campana*, termi-
nus *homo*, & inferretur falsa conclusio. Nullus lapi-
des est baptizandus. Nullus homo est lapis: Ergo nul-
lus homo est baptizandus. Sic etiam iudico hunc syl-
logismum, etsi inferat veram conclusionem, non habere
formalem consequentiam. *Quaenam virtus occupa-*
tur in terribili, Fortitudo est virtus. E. occupatur in ter-
ribili. Nam si, servata hac dispositione, assumam al-
iam materiam, veluti pro termino *fortitudinis* ter-
minum; *emperantia*, elicietur falsa conclusio. *Qua-*
enam virtus occupatur in terribili. Temperantia est vir-
tus. E. occupatur in terribili. Hæc conclusio falsa est,
& tamen omnes præmissæ sunt veræ. E. signum est,
talem modum argumentandi & dispositionem ter-
minorum non esse legitimam.

Ex his cognoscitur male Colleg. Conimb. ad 1.
prior. c. 6. q. unic. a. 1. & Fonseca m. l. 6. Institut. Dial. c.
23. docere, quod syllogismi expositorii fiant in se-
cunda figura ex utraque præmissa affirmata. Veluti
Marcus Tullius est Cicero. Hic homo est Cicero.
E. Hic homo est Marcus Tullius. Nam quoddam syllo-
gismus hic non habeat formalem consequentiam,
apparet ex alio ejusmodi dispositionis. Jacob est fi-
lius Isaaci. Hic homo (monstrato Esau) est filius
Isaaci. E. hic homo i.e. Esau, est Jacob.

XIX. Cum conclusio est affirmata, medius termi-
nus disponitur cum utroque extremo
affirmatè.

Affirmativa enim conclusio non inferretur nisi per
consensum utriusque extremi cum medio. Volo i-
gitur, Exempli gratia, hanc inferre conclusionem:

Petrus

*Petrus est animal. Ad hoc
medium, quod cum u
est homo. Unde sic c
animal. Petrus est homo.*

XX. Cum conclusio
disponitur cum
um

Sic esto conclusio, n
hanc conclusionem p
medium, quod cum
sentiat, cum altera
eum utroque extre
gata conclusio, si au
tremo, fiet ex puris
esto variari in antibus
Scientia, dissensit à L
Omnis scientia versatur
satur in aereali. E. Log
dium esse potest: Re
cum Logica dissensit
mus, Nulla scientia vers
ppm. E. Logica non est se

XXI. Conclusio
S)

Hoc est, qui solvi
ect. Nego conclusionem.
gando consequentiam
legitima, vel negando
assumptionis, vel diss
tamen quandoque pri
nam syllogismus &
luci cum ea est adver
vel contra apertos se

*Petrus est animal. Ad hoc inferendum necessarium ut
or medio, quod cum utroque consentit. Id autem
est homo. Unde sic concludo. Omnis homo est ani-
mal. Petrus est homo. E. Petrus est animal.*

*X. Cum conclusio est negata, medius terminus
disponitur cum altero extremo affirmate,
cum altero negatè.*

*Sic esto conclusio negata. Logica non est scientia. Ut
hanc conclusionem inferam, oportet ut adiscam
medium, quod cum altera parte questionis con-
sentiat, cum altera dissentiat, si enim consentiret
cum utroque extremo, quomodo inde nascitur ne-
gata conclusio, si autem dissentiret ab utroque ex-
tremo, fieret ex puris negatis. Istud igitur medium
esto versari in entibus realibus, quod consentit cum
scientia, dissentit à Logica. Hinc est Syllogismus.
Omnis scientia versatur in ente reali. Logica non ver-
satur in ente reali. E. Logica non est scientia. Aliud me-
dium esse potest: Referrì ad opus, quod consentit
cum Logica dissentit à scientia. Hinc est Syllogis-
mus. Nulla scientia refertur ad opus. Logica refertur ad
opus. E. Logica non est scientia.*

*XXI. Conclusio nunquam negari debet in
Syllogismo.*

*Hoc est, qui solvit argumentum aliquod non di-
cet. Nego conclusionem. Respondebitur igitur vel ne-
gando consequentiam, cum violata est dispositio
egritima, vel negando veritatem propositionis aut
assumptionis, vel distinguendo terminos, & solet
tamen quandoque primo responderi ad conclusio-
nem, ut syllogismus & illatio reddatur suspecta, ve-
luti cum ea est adversus sensum vel experientiam,
vel contra apertos scripturæ textus. Hæc tamen*

E non

non tam responsio, quam proœmium responsionis est.

CAP. III.

De Syllogismi divisione in affirmatum & negatum.

1. Syllogismi divisiones sunt variae.
2. Igitur PRIMò Syllogismus est affirmatus vel negatus.
3. Affirmatus est cujus conclusio est affirmata.
4. Negatus, qui constat conclusione negativa.

COMMENTARIUS.

Ad materiam hujus capitis illustrandam tractandum est. Primò de hujus divisionis bonitate, tùm scorsim de Syllogismo affirmato & negato.

TITULUS I.

AN SYLLOGISMVS RECTE DIVIDATUR in genere in Syllogismum affirmatum & negatum.

Variant hac in re Logici. Et Rasmus quidè solum Syllogismum simplicem per ista div. sit. Alii autem faciunt eam generalem divisionem.

Hac in redico. 1. Syllogismi denominationem bonam, hanc ad rem, sumi à conclusione (quam perinde sit, si ita dicatur à præmissis) ut scilicet dicatur Syllogismus à affirmatus vel negatus ex conclusione. Conclusio enim est effectus præmissarum: At ex effectu apparet causa, ejusque vis. Ex his clarum est: omnem Syllogismum posse dici affirmatum.

De Syllog. d. affirmatum vel negatum conclusio, quæ non sit inde sic ea divisio non est simpliciter. 2. applicari per excellentiam etiam multum attente parum, in ordine tria est, in syllogismo Comm. Dial. c. 10. p. 11.

DE SYLLO

De isto hæc sunt affirmatum esse cujus conclusio quæ in priori. 2. Hinc sequitur, si omnes affirmatas si fuerit negata, nec esse negatam, quia certius est.

3. Unde rursus conclusio syllogismo affirmato parte questionis sue. 4. Est 2. principium hoc: Quæ conveniunt in se. Ad quod principium, servata prius dispositione.

Invenitur ad hæc syllogismos affirmatos prædictas eorum conclusiones: Omnis homo est trius est animal. Hic omnes præmissæ sunt (consonant cum uno) subjectum conclusionis vicis infima vel indivi-

procedunt responsio

III.

in affirmatum &

presunt variæ.

Syllogismus est affir-

matum conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

firmata conclusio est af-

De Syllog. divis. in Aff. & negatum. 65
affirmatum vel negatum. Impossibile enim est, ut sit
conclusio, quæ non sit affirmata vel negata: Et pro-
inde sic ea divisio non pertinet ad solum syllogis-
mum simplicem. 2. Potest tamen syllogismo sim-
plici per excellentiam tribui ista divisio, quia in eo
etiam multum attenditur affirmatio & negatio
partium, in ordine ad consequentiam, quod non
ita est, in syllogismo composito. Vide Douam. l. 2.
Comm. Dial. l. 6. 10. p. 667.

TITULUS II.

DE SYLLOGISMO AFFIRMATO.

De isto hæc sunt tenenda. 1. Syllogismus affir-
matum esse cujus conclusio est affirmata. Idque
per ea quæ in priori titulo dicta sunt.

2. Hinc sequitur: Syllogismi affirmati præmis-
sas omnes affirmatas esse. Si enim aliqua è præmis-
sis fuerit negata, necesse est etiam conclusionem
esse negatam, quia conclusio imitatur partem de-
biliorem.

3. Unde rursus consequitur: quod medium in
syllogismo affirmato debeat consentire cum utraq;
parte questionis siue conclusionis.

4. Est 2. principium syllogismorum affirmatorum
hoc: Quæ conveniunt in uno tertio, illa conveniunt in-
ter se. Ad quod principium omnes syllogismi affirma-
ti, servatâ prius dispositione legitima, regulantur.

Intueatur ad hæc intelligenda, Logicæ studio-
sus syllogismos affirmatos, & in iis consideret su-
pradictas eorum condiciones. Hæc talis syllogis-
mus: *Omnia homines sunt animalia. Petrus est homo. Ergo Pe-
trus est animal.* Hic 1. Conclusio est affirmata. 2.
omnes præmissæ sunt affirmatæ. 3. medium (ho-
mo) consentit cum utraq; parte conclusionis. Nam
subiectum conclusionis (*Petrus*) est hominis spe-
cies infima vel individuum. Prædicatum autem con-

Est 2. conclusio.

clutionis (*Animal*) est hominis genus 4. Ratio igitur illationis est convenientia horum extremorum ad idem medium.

TITULUS III.

DE SYLLOGISMO NEGATO.

De isto hæc sunt tenenda. 1. Quod syllogismus negatus sit, cujus conclusio negata. Id etiam patet per ea quæ prius dicta sunt.

2. Inde consequitur: Aliquæ præmissarum esse negatam in iis syllogismis, quos negatos dicimus. Impossibile enim est sequi negatam conclusionem, ubi nihil negatum præcessit.

3. Altera tamen præmissarum necessariè est affirmata. Nam ex puris negativis nihil sequitur, ut dictum est superius. 2. 2.

Obiectio. Hic obijci solet: Cum ex puris affirmativis aliquid sequatur, cur ex puris negativis nihil sequatur? vel, cum affirmativus syllogismus sit, qui constat omnibus propositionibus affirmativis, cur negativus non definiatur ex omnibus negativis? *Respondeo* ejus rationem esse hanc. 1. in affirmativis bene proceditur ex omnibus affirmativis, quia servatà dispositione syllogistica, quæ conveniunt in aliquo tertio, etiam inter se conveniunt, At 2. in negativis non potest procedi ex omnibus negativis, quia si duo disconveniant in aliquo tertio, non ideo disconveniunt inter se, veluti si maximè homo & animal disconveniunt in lapide, ut nec homo sit lapis, nec animal sit lapis, non ideo etiam inter se disconveniunt, ut homo non sit animal. Et, non posse definiiri syllogismum negativum ex omnibus negativis, apparet, quia, si talis sit non esse amplius syllogismus. Omnis enim syllogismus, servatà dispositione syllogistica, ex veris præmissis semper elicit veram

con-

* De Syllog. di
conclusionem. At cur
ta, ex veris præmissis

4. Principium neg
ni solent à logicis: Qu
iam inter se dissentiant
est: Si sit aliquod re
sentiant, ea etiam in
probreantur syllogi
sus est hic. Si sit al
extremum consenti
ab eo dissentiat, tū
dissentiant. Veluti
nullum, assumo duo
paro, lapidem & aur
metallo. Est enim
dissentiat à metallo.
& aurum dissentire.
reger sic syllogismus
lapis non est metallu

4. Quicunque igit
negativum, ille assu
clutionis altera parte
dissentiat, ut id etiam

CA

De Syllogismi divi
laren

1. Syllogismu
ris vel proprius.

2. Universalis
niversales.

is genus 4. Ratio igitur horum ex eorum

III.

TO NEGATO.

1. Quod syllogismus negatus. Id etiam patet

quod præmissarum est. s. quos negatos dicitur. sequi negatam conclusionem.

arum necessarium est a. t. v. is nihil sequitur, ut

s affirmativis aliquid s. nihil sequatur? vel, sit, qui constat omni-

is, cur negativus nō is; Respondeo ejus ra-

ativis bene proceditur a servatā dispositi one

in aliquo tertio, etiam negativis non potest

is, quia si duo discon-

cedit disconveniunt o & animal disconve-

o & lapis, nec animal sit se disconveniunt, ut

on posse definiti syllo-

bus negativis, appa-

mpius syllogismus. traria dispositione syl-

temper elicit veram con-

conclusionem. At cum dispositio est prorsus negati-
va, ex veris præmissis potest elici falsa conclusio.

4. Principium negativorum syllogismorum tale po-
ni tolet à logicis: *Qua dissentiunt in aliquo tertio et-
iam inter se dissentiunt.* Hujus regulæ hic sensus non
est: Si sit aliquod tertium, à quo duo extrema dis-
sentiunt, ea etiam inter se dissentiunt. Sic enim ap-

probarentur syllogismi ex paribus negativis, sed sen-
sus est hic. Si sit aliquod tertium, cum quo unum

extremum consentiat, alterum extremum autem

ab eo dissentiat, tunc illa duo extrema etiam inter se

dissentiunt. Veluti: sit tertium *comparationis me-
tallum*, assumo duo extrema, quæ in hoc tertio cō-

paro, *lapidem & aurum*. Hic aurum consentit cum

metallo. Est enim metallum genus auri. At lapis

dissentit à metallo. Hic pronuncio etiam lapidem

& aurum dissentire. Et proinde ex hac materia in-
teger fit syllogismus negatus: Aurum est metallum,
lapis non est metallum. E. Lapis non est aurum.

4. Quicunque igitur vult facere syllogismum

negativum, ille assumet medium, quod cum con-

clusionis altera parte consentiat, ab altera autem

dissentiat, ut id etiam declaratum est supra cap. 2.

CAPUT IV.

*De Syllogismi divisione in universalem, particu-
larem & proprium.*

1. Syllogismus est universalis, particula-
ris vel proprius.

2. Universalis est cujus præmissæ sunt u-
niversales.

E 3 3. Parti-

3. Particularis cujus est particularis, præmissarum altera.

4. Proprius cuius permissum utraq; est
propria sive singularis.

COMMENTARIUS.

Divisio ista syllogismi sumitur ex propositionum
divisiōe secundum quantitatem, ex qua etiam ex-
plicatur. Est autem divisio necessaria, quia ratio
universalitatis vel particularitatis facit ad bonita-
tem vel vitiositatem formalis consequentiae, ut pa-
teat ex regulis syllogisticis in cap. 2. & adhuc ampli-
us patebit in sequentibus.

2
Cur Syllo-
gismus di-
vidatur in
universa-
lem, &c. &
non in ve-
rum ac fal-
sum.

Atque ex his patet solutio quæstionis: Cur divisio propositionis in universalem, &c. faciat divisionem similem in syllogismo, & non faciat idem divisio propositionis in veram & falsam? Genuina enim hujus solutio est, quia veritas & falsitas nihil faciunt ad formam syllogisticam, cum in falsa materia æque bona consequentia sit, ut patet, æque bona

At ad consequentiam istam admodum attendi-
tur, an aliqua propositio sit universalis an particu-
laris, ut notum. Agam autem primò de hac divisi-
one in genere tum in specie.

TITULUS I.

DE ISTA DIVISIONE IN GE-
nere.

ARTICULUS. I.

An ista divisio syllogismi conveniat syllogismo
in genere?

Ramus l. 2. Log. c. 10. Eam divisionem solum tradit de syllogismo simplici, quem sequuntur ejus Scholastæ. Alii tamen in distributè eam divisionem affi-

est particularis, pra-

missa, una utraq; est

ARIVS.

itur ex propositionum
rem, ex qua etiam ex
necessaria, quia ratio
natis facit ad bonita-
s con- p-entis, ut pa-
cap. 2. & adhuc amplius

o quætionis: Cordi-
alem, &c. faciat divi-
o, & non faciat idem
& falsam? Genuina
veritas & falsitas nihil
am, cum in falsa ma-
esse potest, ac in vera.
admodum attendi-
niversalis an particu-
primò de hac divisio-

Syllog. divis. in univers. & partic. &c. 69
figant syllogismo. Potestque id fieri commodè
ot. neri. In priore supponendum est: quod com-
panit. & da. ut: Syllogismus sic dici à proposi-
um sive axiomaticum syllogismorum quant. rare.
supra hoc autem dubia non: an isti syllogismi sic
licentur à con- clusione, an à præmissis. E. si dicatur
syllogismus generalis. vel, &c. à præmissis. potest
dici, eam divisionem terminos istos laxè accipien-
do, competere omni syllogismo generatim. Nam
etiam axiomatica composita, qualia sunt p. opositio-
nes compositorum syllogismorum possunt dici ge-
neralia, vel specialia, ut sumitur ex eo, quod secun-
dum A. istor. 1. Prior. c. 4. 5. in prima figura debet esse
propositio universalis (v. l. propria) At ista sæpè est
ibi composita. (Veluti: Si homo sentit etiam vivit.
Atqui si est animal etiam sentit. Ergo. Si est animal et-
iam vivit.) Ergo. co- polita propositio suo modo
potest dici generalis. Rursus: si dicatur: istas syl-
logismorum denominationes sumi à conclusione,
tunc aperte syllogismi compositi dici possunt u-
niversales vel, &c. quia inferunt hi syllogismi con-
clusionem, quæ est axioma simplex, quod sine du-
bio est universale vel particulare vel proprium.

An syllogis-
mus sit uni-
versalis, &c.
ratione con-
clusionis?

ARTICULUS II.

An Syllogismus dicatur universalis, &c. à con-
clusionem præmissis?

In priori divisione, syllogismi in affirmatum &
negatum, perinde erat, diceretur à concludi-
one an à præmissis, id fortasse etiam erit in hac divi-
sione. At disparitas est: Cum in syllogismo conclu-
sio est negata etiam aliqua præmissarum est negata.
Cum & conclusio est affirmata, etiam præmissæ sunt
affirmatæ & vicissim. Unde sive dicatur negatus
vel affirmatus syllogismus, cuius præmissæ aut con-
clusio

E 4 conclusio

clusio negant vel affirmant vel eodem redit. Sed secundum hanc divisionem secus est. Ex p̄ enim con-
tingit: conclusionem esse particularem, cum pr̄-
missa sunt universales vel propriae. Unde tales syl-
logismi, si denominatio esset a conclusione, essent
particulares. Eriidem, si denominatio sumeretur a
pr̄missis, essent universales aut proprii.

Dico igitur: Syllogismos hos optime definiri
ex pr̄missis, quia membra distributionis debent
equali passu ambulare; Et si unus eorum non po-
test aliter definiri quam ex conclusione, similiter
nec ceteri sunt definendi nisi ex conclusione. At
talis est syllogismus proprius. Nam hic syllogis-
mus verè proprius est. *Aristoteles est Philosophus; A-
ristoteles ambulat. E. Quoddam ambulans est Philoso-
phus.* H. c. inquam, syllogismus est proprius. Neq;
est in ullo modo. At id convenit solis propriis syl-
logismis. Iste tamen syllogismus non habet nisi
pr̄missas proprias, conclusionem autem non pro-
priam, sed particularem.

Ex his per proportionem sequitur: Quemad-
modum syllogismus proprius est, qui habet pr̄-
missas proprias, etsi conclusio sit particularis: ita
etiam syllogismus universalis erit, qui habet pr̄-
missas universales, etsi conclusio sit alterius quan-
titatis, nempe particularis. Ita est in *Felapton* &
Darapti. *Omnis homo est imago Dei. Omnis homo est
creatura. E. Quadam creatura est imago Dei.* Atque
hanc opinionem tenet etiam Ramus lib. 2. *Dial.* c.
10. Dissentit Goelenius *part. 4. probl. Legis. q. 25. in
q. 20.* Aliquis pro ista sententia rationes ponit, sed
ipse ibidem eas, nihil efficere iudicat, ut proinde i-
bi relinquat utramque sententiam in medio.

TITULUS II.

DE SYLLOGISMO VNIVERSALI.

Osten-

De Syllog. divi-
Ostenso, quod den-
missis, sequitur statim
esse, qui habet pr̄missas
adæquata nota est: Sy-
mo universali & conc-
esse iidemq; quod in
xi syllogismi universa-
Ergo syllogismi uni-
veni, Cesare, camefere
sunt: Omne animal
Omnis homo vivit.
Omnis Adamus est lapsus
tem: Omnis homo est
mal. E. quoddam an-

TIT

DE SYLLOGIS

Huius exempla
Quoddam corpus est a-
in lapide Item: Quodd-
m est substantia. E. Q-
Est autem observa-
re adæquate opponi
primum five singulare
vocem istam non su-
tur syllogismus parti-
Ergo particulari
conclusionem particu-
2. Non potest ha-
Gales. Quia a pr̄mi-
logismum,
3. Semper syllogi-
tionem particularem
particulari, ut in *D-
Disamis.*

vel eodem redit. Scilicet
us est. Szpe enim con-
articularem, cum prae-
opriaz. Unde tales vel
ta conclusionem, essent
nominatio sumeretur a
aut proprii.

os hos optime defini-
distributionis debent
sionum eorum non po-
conclusionem, similiter
si ex conclusione. At-
us. Nam hic syllogis-
teles est Philosophus; A-
m ambulans est Philo-
phus est proprius. Neq;
cait solis propriis syl-
logismus non habet alic-
em autem non pro-

sequitur: Quemad-
est, qui habet prae-
sit particularis: ita
erit, qui habet prae-
sio sit alterius quan-
ita est in *Felapton* &
Dei. *Omnis homo est*
est imago Dei. Atque
Ramus lib. 2. Dial. c.
probl. Legit. q. 25. in
a rationes ponit, sed
iudicat, ut proinde i-
tam in medio.

II.
UNIVERSALI.
Osten-

De Syllog. divis. in univers. partis. &c. 71

Ostenso, quod denominatio debeat fieri à prae-
missis, sequitur statim, syllogismum universalem
esse, qui habet praemissas universales omnes. Et hæc
adæquata nota est: Spurium igitur est, in syllogis-
mo universali & conclusionem debere universalem
esse iidemq; quod in tertia figura non possunt fie-
ri syllogismi universales.

Ergo syllogismi universales sunt in *barbara*, *cela-
rent*, *Casare*, *camestres*, *darapti* & *Felapton*. Exempla
sunt: *Omne animal vivit*. *Omnis homo est animal*. E.
Omnis homo vivit. Item: *Nullus homo est lapis*. O-
mnis Adamus est lapis. E. *Nullus Adamus est homo*: I-
tem: *Omnis homo est rationalis*, *Omnis homo est ani-
mal*. E. *quoddam animal est rationale*.

TITULUS III.

DE SYLLOGISMO PARTICULARI.

Hujus exempla sunt: *Nullum animal est lapis*.
Quoddam corpus est animal. E. *quoddam corpus non*
est lapis. Item: *Quoddam animal est homo*. *Omne ani-
mal est substantia*. E. *Quadam substantia est homo*.

Est autem observandum: Aliquando particula-
re adæquate opponi universali: Et sic includere pro-
prium sive singulare: in ea tamen latitudine nunc
vocem istam non sumimus, quia nunc distingui-
tur syllogismus particularis contra proprium.

Ergo particularis syllogismus, 1. semper habet
conclusionem particularem.

2. Non potest habere omnes praemissas univer-
sales. Quia à praemissis nunc denominavimus syl-
logismum, *particularis*.

3. Semper syllogismus particularis elicit conclu-
sionem particularem, ex permixta universali cum
particulari, ut in *Darii*, *Ferio*, *Ferijon*, *Boarado*, *Baroco*,
Disamis.

Quid syllo-
gismus
universalis.

Requisita
syllogismi
particularis.

72 Tractatus Syllogistici Cap. IV.

4. Nunquam conclusio particularis elicitur ex utraque particulari. Nam ex puris particularibus nihil sequitur, ut supra est expositum, cap. 2.

11
Objectiones.

Tria hic obijci possunt. 1. Si syllogismus universalis est ex omnibus universalibus, cur particularis non est ex omnibus particularibus? 2. Si ex puris singularibus potest elici vera conclusio, videtur multo magis id fieri posse ex puris particularibus, quia aliquod particulare potest equivalere toti speciei. Veluti quoddam animal potest esse idem, quod homo vel bestia. 3. Quo pertinet illi syllogismi, qui ex universalis subsumunt singularem. Veluti: *Homo est animal. Petrus est homo. Ergo Petrus est animal.* An & illi Syllogismi sunt particuli res?

12
Solutio.

Respondet. In primis exempla ostendunt, bonas esse consequentias, & semper eas ex veris elicere verum, quæ procedunt ex omnibus universalibus aut omnibus singularibus. At in contrarium est experientia in particularibus.

13
Cur ex puris particularibus nihil sequatur, cum sequatur. Ex puris singularibus, & puris universalibus.

3. d, inquit, à priori quæ hujus rei causa est? Respondet: ex puris particularibus ideo nihil sequitur, quia propositiones particulares non continentur sub invicem. Est enim particulare vagum, quare in eo locum habet ambiguitas, ut affirmativa particularis sit vera in hoc, & negativa item vera, sed in alio. At ista ambiguitas facit quatuor terminos. Veluti: *Quoddam animal est homo. Quoddam animal est bestia. Ergo quædam bestia est homo.* Hic particularitas propositionum, facit ambiguitatem in voce *animal*, unde quatuor termini fiunt. Et sic in aliis. Ista autem causa cessat in universalibus & singularibus. Universalia enim quia omnia implicant & comprehendunt, non permittunt istam ambiguitatem terminorum. Singulare autem hac in re imitatur universale, quia significat non ad modum partis, sed ad modum totius, & non est aliquid vagum, sed certa, unde

Syllog. divisi
inde illud non recipit a
ell. de quart. fig. 4. 7
tertio tractatum est
5. 6. in fine, ubi vide.

TIT
DE SYLLOGI

Syllogismus prop
bus præmissis propri
riam. 1. Si syllogism
priis, ut: *Indus est p
lus. Ergo quidam Apes
pria conclusio infer
uri: *Marcus Tullius e
T. Ergo Cicerò est Con
Ex his sequitur: no
eum conclusio elicitu
universalis. Veluti: *Om
lus est homo. Ergo Aristot
syllogismus est in mo
gismus propriis. Est
bara, modo prima si
sumptio & conclusio
juxta eam, quæ de qu
versalium proposition
erunt.***

Dicuntur hi syllog
quia subjectum prop
mis est aliquid singula
Pertinent huc eti
stioris ergo syllogis
propriis sive singula
prædicentur, quam
tia figura medium su
positivus syllogism

particularis elicitur ex
partis particularibus
positum, cap. 2.

S. Si unus finis univer-
salius, ut particularis
est? 1. Si ex parte
conclusio, videtur
ex parte particularibus,

et aquivalere non spe-
ciali potest esse idem,
per tamen illi syllo-
gismos singularem Ve-
luti. E. Perme est a-
nima particularis?

Pla ostendunt, bonas
et ex veritate eue-
ntibus universalibus aut
conclusionum est experi-

us rei causa est? Re-
spondeo nihil sequitur,
res non continentur
laxum, quare in
affirmativa particu-
laris idem vera, sed in
negativa quatuor terminos.

Quidam animal
est. Hic particulari-
tatem in voce ani-
malis. Et sic in aliis. Ista
libus & singularibus.
simpliciter & compo-
situm. Ambiguitatem ter-
minorum reimitatur uni-
modum partis, sed ad
vagam, sed certum,
unde

Syllog. divis. in univers. & partic. Et c. 73
ade illud non recipit ambiguitatem. Vide Zaba-
rell. l. de quart. fig. c. 7 & 1. poster. c. 8 ad l. 63 p. 767. De
tertio tractatum est in doctrina propositionum
6. in fine, ubi vide.

TITULUS III.

DE SYLLOGISMO PROPRIO ET expositivo.

Syllogismus proprius dicitur, qui constat dua-
bus præmissis propriis. Id autem potest fieri tri-
tiam. 1. Si syllogismus inferat particularem ex pro-
priis, ut: *Iudas est proditor Christi: Iudas est Aposto-
lus. E quidam Apostolus est proditor Christi.* 2. Si pro-
pria conclusio inferatur ex propriis præmissis. Vel.
ut: *Marcus Tullius est Consul Romanus. Cicero est M.
T. Ergo Cicero est Consul Romanus.*

Ex iis sequitur, non esse syllogismum proprium,
eum conclusio elicitur ex altera propria & altera u-
niversali. Veluti: *Omnis homo potest errare. Aristote-
les est homo. Ergo Aristoteles potest errare.* Nam revera hic
syllogismus est in modo, quod non convenit syllo-
gismis propriis. Est autem iste syllogismus in Bar-
bara, modo primæ figuræ. Unde sic ista propria af-
sumptio & conclusio aequipolent universalibus
juxta ea, quæ de æquipollentia singularium & uni-
versalium propositionum, superiori libro dicta fu-
erunt.

Dicuntur hi syllogismi proprii etiam singulares,
quia subiectum propositionum, in talibus syllogis-
mis est aliquid singulare.

Pertinent huc etiam syllogismi expositivi. Expo-
sitorius ergo syllogismus est, qui procedit ex medio
proprio sive singulari. Cumque singularia non tan-
tæ prædicentur, quàm subjiciantur: In sola autem ter-
tia figura medium subjiciatur, ideo in primis ex-
positorius syllogismus dicitur ille proprius, qui est

14

15
Non est sin-
gularis syl-
logismus.
qui tantum
habet alte-
ram singu-
larem.

16

Syllogismus
expositorius

in

Metaph. Anal. c. 6. § 6. 14. Vnde
Alexander & Averroes
mitem, ut Zabarella re-
r. Est quoratio appella-
gismus rem aliquam in
s exponat in dicendam
tines universalis. Omnia
vo vivit. E. quiddam vi-
fimus nihil sensile habet
qui concludat eandem
videndum, quod coram
hominis. Hic homo, ut
homo, ut Socrates vi-
animal. Fabianus Hip-
es censet expositorium
exponit dispositionem
pius dicam quæstio-
narius syllogismus a-
ritor. in expositione
sed sensibus commu-
aliquicibi observant.

O I.
us possit aliquid
d ex puris particulari-
solueum est in priori-
nem hic nihil addo.
O II.
re recte probet syllogis-
figura?
Aristot. 1. prior. c. 6. "En d'
per 77, unde Cui, est autem
us

ut probetur (hic syllogismus tertiæ figuræ) & per
impossibile & per expositionem.

Duos sunt. primum, quæ contra hoc faciunt.
1. quod in aliis etiam figuris dantur expositorii syl-
logismi. Cur igitur ad solam tertiæ figuram eos
retulit Aristoteles? Antecedens pater. Nam omnem
syllogismum, qui procedit ex medio singulari, vo-
camus expositorium. Ad tales sunt etiam in prima
figura, ut: *Aristoteles est præceptor Alexandri: Philoso-
phus Stagiritæ est Aristoteles. E. est præceptor Alexandri.*
In secunda: Ut: *Qui informavit Alexandrum, ut est
Aristoteles Stagiritæ. At ille Aristoteles, qui vixit in
quarta Monarchia non est Aristoteles Stagiritæ. E. in non
informavit Alexandrum.* Secundo. Videtur exposi-
torius Syllogismus æquæ ignotus esse ac syllogis-
mus principalis, quem exponere debet. Male igitur
videtur adhiberi tanquam principium ex quo pro-
betur consequentia tertiæ figuræ.

Ad primum respondeo: Verum esse, quod expo-
sitorii syllogismi esse possint in aliis figuris. Nihilo-
minus specialiter illi vendicantur ab Aristotele
tertiæ figuræ, quia frequentius in ea fiunt, duabus
de causis. Primo syllogismus tertiæ figuræ per se in-
fert conclusionem particularem. Id autem bene
congruit syllogismo expositorio. Cum enim is pro-
cedat à singulari. A singulari autem non possit in-
ferri universale. (Non enim sequitur. *Socrates est in tertia
Philosophus. E. Omnis homo est Philosophus.* Sed hoc
bene sequitur. *E. Quidam homo est Philosophus*) Id-
circo hac in parte, tertia figura optime accommo-
data est syllogismo expositorio. Aliæ figuræ autem,
quandoque inferunt conclusiones universales. Al-
tera causa est, quod medium in syllogismo tertiæ
figuræ semper subieitur. Hoc etiam maxime con-
gruit syllogismo expositorio. Hujus enim medium
est res singularis, Singularia autem non tam subji-
ciuntur.

19
Objectiones

20
Soluntur.

Cur frequen-
tius fiant
syllogismi
expositorii
in tertia
figura?

cuntur, quàm prædicantur. At in cæteris figuris medium vel in utraque, vel in alterutra præmissarum prædicatur.

II
Cur Syllogismus Expositorius sit potior?
Ad secundum dico: Syllogismum expositorium esse notiore in principali syllogismo, quia sunt medium singulare contentum sub illius medio universalis. At singularia sunt vicina sensui, & sic magis sunt cognoscibilia quàm universalis, quæ à sensu non cognoscuntur. Ita esse, apparet ex ratione syllogismi expositorii. Qui plura vult videat Collegium. l. Prior. c. 6. q. 1.

QUESTIO III.

An Syllogismi singulares sive expositorii veri sint syllogismi?

22
Crellii ar. gumenta contra syllogismos proprios.
Fortun. Crellius, l. 3. Log. com. c. 10. hos syllogismos, rejicit, & vocat eos *συνεχόμενα*. Unde consequenter rejicit eorum doctrinam, qui in prima & secunda figura recitant etiam syllogismos proprios sive singulares. Ejus ratio duplex est. 1. Quia ad syllogismum ratio necessaria est. At eadem non est opus, in syllogismis singularibus, quippe quorum consideratio tota est sensibilis. Ubi nihil universale est; sed omnia singularia, ibi nullus rationi & dianois locus reliquus, sed totum officium sensus exequitur. Hinc addit postea: Syllogismus est instrumentum idè datum hominibus, ut quod sensu cognoscitur non potest, cognoscatur per eum. Altera ratio est. Syllogismi finis est demonstratio. At hæc solum est universalium non singularium, & corruptioni obnoxiorum.

23
Alii addunt 3. singulares syllogismi non congruunt additum de omni & de nullo. E. non sunt syllogismi: quia ista supponuntur esse generalia principia syllogismorum Item 4. syllogismi proprii non sunt

re Syllog. divisi
dunt in modo. Omnes
junctione proportion
latum, ut est evidens
morum de omni & de nullo.

Nihilominus sing
syllogismos, apparet.
gunt ad definitionem
2. q. 3. in quo positus
quidam. 2. quia multa
sententia, veluti Deus,
rum. At ista tamen
gnoscibilia per inte
gnoscibilia per disc
entibus quæ sensalia
Tum ergo corrigi de
nisi à ratione. E. tum
lanibus. Denique in
d. eorum, patet ex ip
ap. 2. Induct. onem
et. Prior. c. 6. Exposit
nentis Logici. Ac ist
sunt tamen evidenter
et alio.

A. primam obiectio
id est quod in esse
singularia, ut saltem ex
Z. ar. de ord. m. l. 1. c.
l. 4. Scalig. Exe. c. 307.
et. Per. 13. de Pb. l. m.
alique plurimi. Et pa
bus, quæ sensu appreh
ant Deus, individua
ad eorum omnia entia in
mona singularia. i. v. s. m.
men illud complexum
et. Apollon. &c. non

Cap. I. 77.

At in ceteris figuris vel in alterutra pramissi

Syllogismus expositivus, quia sumitur ab illius medio universalis, & sic magis, apparet ex ratione ipsa, vult deat Colleg

IO III.

es five expositivus veri

cap. 1. 10. hos syllogis

cap. 1. 10. Unde conse

nam, qui in prima & se

syllogismus proprios

plex est. 1. Quia ad syl

At ea non est opus,

qui ppe quorum confi

ta universalis est, sed

rationi & dianoz lo

rum sensus exequitur.

mus est instrumentum

quod sensu cognoscit

eum. Altera ratio est,

ratio At huc solam est

m, & corruptioni ob

s syllogismi non con

de nullo. E non sunt syl

entur esse generalia pri

syllogismi proprii non

sunt

Syllog. divis. in univers. & part. &c. 77

sunt in modo. Omnes enim modi construuntur cōjunctione pro, orationum universalium & particulartum, ut est evidens. At hoc signum est syllogismorum. *ἀσυνδοκίμων.*

Nihilominus singulares syllogismos bonos esse syllogismos, apparet. 1. quia dispositio in illis congruit ad definitionem syllogismi. Syllogismus est *λογος*, in quo positis quibusdam al. ud necesse sequitur. 2. quia multa singularia sunt, quae non sunt sensilia, veluti Deus, individua angelorum, formatum. At ista tamen sunt cognoscibilia. E. sunt cognoscibilia per intellectum, & proinde etiam cognoscibilia per discursum syllogisticū. 3. Quia in iis entibus quae sensilia sunt, potest tamen sensus falli. Tum ergo corrigi debet. Id autem non est aliunde, nisi à ratione. E. tum ratio ratiocinabitur de singularibus. Denique singulare non esse ineptum ad discursum, patet ex ipso Aristotele, quod 2. prior. cap. 2. Induct. onem. & ibid. cap. 24. Ex. m. plura. Et 1. prior. c. 6. Expositionem connumeravit instrumentis Logici. At ista non sunt sine singularibus, sunt tamen evidenter discursus quia unum eliciunt ex alio.

Ad primam objectionem Trellii respondeo: Falsū dici, quod intellectus five ratio non cognoscat singularia, ut saltem ex dictis apparet. Docetque id Zobar. de ord. intell. c. 4. Colleg. Conimb. 1. 1. hysic. q. 4. Scalig. Exe. 1. 307. f. 16. Aegid. Roman. l. 3. de sen. 13. Peret. 1. 3. de Ph. l. nat. c. 19. Jacell. 7. metaph. q. 16. Alique plurimi. Et patet veritas. 1. ab iis singularibus, quae sensu apprehendi non possunt, veluti fuerat Deus, individua angelorum & animarum, indeoque omnia entia incorporea. Et si maximè. *anima singularia* nihil cognoscerentur a sensu rationis illud complexum (*Cesar est animal. Marcus hic est Apostolus, &c.*) non potest cognosci à sensu.

25
Approban-
tur syllogis-
mi singula-
res.

26
Solvuntur
Trellii ar-
gumens.

Intell.
cogno-
singulav.

sensus

Sensus enim iudicium est simplex non complexum. Et adhuc, si maxime adhuc istud singulare complexum cognosceret sensus; intellectus tamen potest idem cognoscere. Nam quod potest virtus inferior, id etiam potest virtus superior; quæ secunda est probatio. Deinde intellectus ponit discrimen inter duo singularia. At non potest quicquam discrimen ponere inter duo, quod non cognoscit utrumque. Alia vide apud Dd. citatos.

27 *Demonstratio non est finis adæquatus syllogistica.*
Ad secundum Resp. negando, finem syllogismi esse demonstrationem, loquendo de fine adæquato. Quomodo enim ad eam pertinet syllogismus Di-
lecticus sive probabilis, utpote qui opponitur demonstrationi.

28 *Singulariū syllogismorū principia.*
Ad tertium: dictum de omni & nullo non est adæquatum principium syllogismi. Neque enim syllogismi secundæ figuræ, sistendo intra eos (ubi tamen adhuc habeat consequentiam syllogisticam) satis ad illud congruunt, ut proinde reducendi sint. Alias autem syllogismi proprii etiam sua habent principia. Veluti principium syllogismi expositori est, *Quæ duo in uno tertio singulari conveniunt, ea inter se conveniunt.* Et: *quæ duo in uno tertio singulari non conveniunt, illa quoque inter se non conveniunt.*

29 *cap. 23.*
Ad quartum: Modi, & vocabula istis modis significandis constituta sunt ordinata ad modos universales & particulares. Nihil autem prohibet, addere istos modos proprios, prout id nunc communiter etiam faciunt Peripaterici. Vide Fons. l. 6. *Instit.*

QUÆSTIO IV.

De quibusdam exemplis syllogismorum expositiorum.

30 *Quid sentiendum de hoc syllogismo?*

Essentia

Syllog. divini
Essentia divina est
Essentia divina est
Tergo finis est pater.
Iam hoc syllogismo va
tū, ajentes per expoli
Ternitatem, sed vera
syllogismum expositio
syllogismo expositio de
non solum quoad tem
patecandi: Quæ e qu
divina etiam divina est
habet tamen modum
eum ipsa sit commu
habetenus imitatur qu
versalium. Unde sic n
admodum nec cum sic
divini. *Aliqui homo est*
Vide Marfil in 1 q. 6. m. 3
118. Colleg. Conimb. 1
Instit. l. 6. c. 24. Nomi
iaquit ibi Fons. l. 6. c. 24. Nomi
propositum confirmat
epitetur pro reindividu
est idem re cum ea quæ
sunt in Scot. d. 2. q. 4. fo
mo est fallaciam figuræ
tur quale quid, in hoc
propter quale quid, ha
pliciter singularis, quia
ut quo & ut quod, cui
etaturis, id eo habet
positum divinum habet
quæ simpliciter est in
igitur: tenet talis syllo
incommunicabili, scilicet
est eadem divina. Hæc Ly

simplex non complexus
huc istud singulare con
lar: Intellectus tamen p
am quod potest virtus
us superior: quæ secun
ellectus ponit discrimen
potest quicquam discer
d non cognoscit utrum
catos.

gendo, suem syllogism
uendo de sic ad quatuor
eritur syllogismus Dia
tore qui opponitur de

mini & nullo non est ad
mini. Neque enim syllo
modo in ea eos (ubi ta
entiam syllogisticam
proinde reducendi sine
prii etiam sua habent
syllogismi expositorii
lar conveniunt, ea inter
uno tertio singularium
non conveniunt.

ocabula istis modis si
ata ad modos univer
tem prohibet, addere
id nunc communiter
vide Fons. l. 6. Inq.

D IV.

Syllogismorum expo
m.

Syllogismo?

Essentia

Essentia divina est pater.

Essentia divina est filius.

Ergo filius est pater.

In hoc syllogismo valde eripudiant Antirritia
li, agentes per expositivum syllogismum evēti
ritatem, sed vera est responsio non esse hunc
syllogismum expositivum. Nam medium in syl
logismo expositivo debet esse aliquid singulare,
non solum quoad rem, sed etiam quoad modū si
nificandi: Quale quid non est essentia divina. Es
sentia enim divina est et si aliquid singulare, non
zabet tamen modum significandi singularem, sed
um ipsa sit communicabilis, ad multas personas,
na tenus imitatur qualitercunque rationem uni
versalium. Unde sic non valet consequentia. Quē
dum modum nec cum sic arguo: *Aliquis homo est An
chises. Aliquis homo est Eneas. Eneas est Anchises.*

Vide Marfil in 1 q 6. a. 3. Bellarminum l. 2. de Christo
18. Colleg Conimb. 1. prior c. 6. q. un. a. 1. Fons. in
Instit. l. 6. c. 24. Nomine mediū germini singularis,
nquit ibi Fons. c. 24. quo syllogismus expositivus
propositum confirmat, intelligendus est is, qui ac
cipitur pro re individua, quæ nec est plures res nec
est idem re cum ea quæ est plures res: Lychettus lib.

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

sent. in Scot. d. 2. q. 4. fol. 62. col. 3. a. 1: in tali syllogis
mo est fallaciam figuræ dictionis, quia commute
tur quale quid, in hoc aliquid. Et licet Deus non sit
proprie quale quid, hoc est universale, cum sit sim
pliciter singularis, quia tamen est communicabilis,
et quo & ut quod, cuiusmodi non est singulare in
creaturis, ideo habet rationem *qualis quid*, & sup
positum divinum habet rationem *hujus aliquid*,
quia simpliciter est incommunicabile. Nunquam
igitur tenet talis syllogismus, nisi medio existente
incommunicabili, saltem ut quod: quod non est de
essentia divina. *Hæc Lychettus.*

F

Quid

Quid sentiendum de his Syllogismis?

Paulus raptus est in tertium coelum.

Paulus raptus est in Paradisum.

Ergo Paradisus est coelum.

Item:

Ananias mentitus est Deo.

At Ananias mentitus est Spiritui sancto.

Ergo Spiritus sanctus est Deus.

Respondeo 1. Si hi & similes syllogismi putentur esse simplices, hoc est non ex pluribus compositi non habent formales consequentias, ut recte ostendit Da. Anselmus, in *Credendum partem omni* lib. 10. p. 382. Et patet, quia syllogismi habentes hanc consequentiam, servatam compositionem ex praemissis semper eliciunt veram conclusionem. Quod non est in istis. Nam falsa est conclusio, ut sic inferitur. Veluti. *Paulus abest in tertium coelum. Itaque Paulus abest in locum. Ergo tertium coelum est in locum.* *Ananias est mentitus Spiritui sancto. Ananias mentitus est Petro. Ergo Petrus est Spiritus sanctus.* Vera autem illatio in superioribus est haec: *E. quidam qui raptus est in coelum, est raptus in paradisum. Item. E. quidam qui mentitus est Spiritui sancto, mentitus est Deo. Alioquin manus est in conlatione, quam non est in praemissis.* Nam in horum syllogismorum antecedente non ponitur simpliciter, *tertium coelum, paradisus* sed *raptum esse coelum, raptum esse in paradisum.* Sic & in altero exemplo. Non tamen i. dico, quatenus veritate cupiam divinitatem Spiritus sancti. Solum dico: per istam argumentandi formam eam non concludi. Alioquin satis clare concluditur ex textu. *Act. 5.* quia dicitur *Ananias non esse mentitus homini, sed Deo.* Unde inferitur: *Cuius mentitus est Ananias is est Deus. Atqui tunc Ananias mentitus est Spiritui sancto. Ergo Spiritus sanctus est Deus.*

Ex

De Syllog. divis. in

Ex quo Respondeo: p. spiritui sancto (qui equi te duplicem: Et sic co. poni pro conclusione sy. go concludo: Ananias non an mentitus est Deo. tui si mentitus est De. alter qui spiritus ex pr. directe sequetur conclu.

C A

De divisione Syllog.

1. Tertio: Syllogismus compositus.

2. Syllogismus huiusmodi conclusionis consequentiae; antecedens assumptione. Ut: *omne est animal. E. O.*

Hic conclusionis hoc disponitur (c. propositione. Propositio animal sentit. Antecedens est homo. Hoc a assumptione. Assumptio homo est anima.

3. Syllogismi si figura & modus.

Ex quo Respondetur: posteriorem syllogismum de spiritu sancto (quicquid sit de altero) esse potestatem duplicem: Et sic conclusionem prosyllogismi, omni pro conclusione syllogismi principalis. Sic ergo concludo: *Ananias mentitus est Spiritus sancto. Ananias mentitus est Deo. E quidam qui mentitus Spiritui sancto mentitus est Deo.* Hinc secundo assumitur licet syllogismus ex prima figura, ante positus, & indirecte sequetur conclusio.

CAPUT V.

De divisione Syllogismi in simplicem & compositum.

1. Tertio: Syllogismus est simplex vel compositus.

2. Syllogismus simplex est, in quo Conclusionis consequens disponitur in propositione; antecedens verò pars conclusionis in assumptione. Ut: *Omne animal sentit. Omnis homo est animal. E. Omnis homo sentit.*

Hic conclusionis consequens est, *sentit.* Hoc disponitur (cum medio termino) in propositione. Propositio enim hæc est: *omne animal sentit.* Antecedens autem conclusio- nis est *homo.* Hoc antecedens disponitur in assumptione. Assumptio enim hæc est. *Omnis homo est animal & sic est in aliis.*

3. Syllogismi simplicis affectiones sunt figura & modus.

4. Figura est certus ordo & dispositio
medii termini cum extremis.

5. Modus est coordinatio præmissarum
secundum certam earum quantitatem
qualitatem.

6. Figuræ Syllogismi simplices sunt tres
quæ nominantur nominibus numeralibus
prima, secunda, tertia.

COMMENTARIVS.

TITULUS I.

DE VOCIBVS SYLLOGISMI SIMPL
• et Compositi.

Primum est aliquid observandum de vocibus sy-
Non dicitur logismi simplicis & compositi. E. Sic dicuntur sy-
sylogismus l logismi non à propositionibus: Sed à dispositione
simplex vel Nam propositiones in syllogismo simplici possunt
compositus esse compositæ. Veluti, Si dies est, sol ortus est. Si ma-
à tali propo- ridies est, dies est. E. Si meridies est: sol rursus est. Hic co-
sitione. munes propositiones sunt compositæ, & tamen syl-
 logismus non est compositus, sed simplex, Dicitur
 ergo hic syllogismus à dispositione.

Quomodo Sed, *inquas*, quomodo simplex est dispositio in syllogismo simplici & non in syllogismo composto?

*Quomodo sit simplici-
or disposi-
tio in sim-
plici quam
in compo-
sito?*

Quomodo
sit simpli-
cior disposi-
tio in sim-
plici quam
in compo-
sito?

De diuif. Syllog. in 3.
 1. premiffa ponatur.
 2. compofiti. 1. et 2. proinde
 Aliter fyllogifmus
 3. compofiti autem di
 portetur quidem fuo lo
 rem fyllogifmi appellari
 4. conficitur autem Categori
 5. ubi unum vel a firmat
 6. cap. 11. 11. aliusque
 7. portus poffet effe idem
 8. us. Opponitur enim
 9. rem Categori cum op
 10. rem Categori cum axioma
 11. fyllogifmus, fimplex
 Dicitur autem fyllo
 12. a categoria propofitio
 13. eodem : hanc notati
 14. rationi ejus, prout alibi
 15. notat. Dantur enim, ut d
 16. qui non habent pr
 17. fimplices. Aristotel
 18. fyllogifmum alium de
 19. quod compofitus. Un
 20. nem effe qui fimplex fyl
 21. r. c. 12. Schol. 1.

TITU
DE DEFINITI
fin

Definitio syllogismi
servandumque est: per
mum simplicem à com
gismo simplici, parten
in propositione, & al
in exemplo, ostensum e

De divis. Syllog. in simpl. & compositum. 83

â præmissâ ponatur. Divulsiô autem opponitur
impositiôni. & proinde aruit simplicitatem.
Aliter syllogismus simplex dicitur *Categoricus*; ³
impositus autem dicitur *Hypotheticus*. Ac de hy- *Syllogismi*
pothetico quidem suo loco dicam *Categorici* au. *Categorici*
im syllogismi appellatio potest esse ambigua. Si- *vox exponi*
ficat enim *Categoricum* aliquando idem quod *tur*.
tributum vel affirmativum, ut; 1. *prior* c. 5. §. 22.
c. 14 §. 11. aliis quoque locis Unde syllogismus *cate-*
goricus posset esse idem, quodd syllogismus *affirma-*
us. Opponitur enim sic categoricum *hypothetico*. Ad
im *Categoricum* opponitur *Hypothetico*, tunc
Categoricum axioma, simplex axioma; *Categoricus*
Syllogismus, simplex syllogismus.

Dicitur autem syllogismus simplex categoricus;
categorica propositione. Ubi tamen non est diffi-
cendum: hanc notationem esse nomini & signifi-
cationi ejus, prout aliâs etiam sæpè fit, in adæqua-
um. Dantur enim, ut dictum est, syllogismi simpli-
ces, qui non habent propositiones *Categoricas* si-
e simplices. Aristoteles 1. *prior*. cap. 23. §. 3. Vocat
syllogismum alium *destrictum* ostensivum, & alium
sed *hypotheticus* ibi verè non est idem
quodd compositus. Unde nec *destrictus* simpliciter i-
dem est qui simplex syllogismus. Vide Monlor. 1.
prior. c. 23. Schol. 1.

TITULUS II.

DE DEFINITIONE SYLLOGISMI
simplicis.

Definitio syllogismi simplicis satis clara est. Ob-
servandumque est: per eam satis distingui syllogis-
mum simplicem à composito. Dicitur ibi in syllo-
gismo simplici, partem quæstionis unam disponi
in propositione, & alterâ in assumptione, ut etiam
a exemplo ostensum est, At in syllogismo compo-

F 3 firo

§ 4. *Tractatus Syllogistici Cap. V.*

sito tota quaestio disponitur in una propositione. Veluti: Si Petrus est animal, etiam sentit. At Petrus est animal. E. e. iā sentit. Hic syllogismus est compositus connexus. Et eius conclusio est. E. Petrus sentit. Huius conclusionis utraque pars & antecedens (Petrus) & consequens (sentit) disponitur in propositione. Id non est in syllogismo simpliciter.

TITULUS III.

DE FIGURIS ET MODIS SYLLOGISMORUM simplicium.

De figuris & modis syllogismorum, sciendum est, eas voces aliquid variare.

Ergo *Figura* vox respicit situm medii termini in ordine ad extremam. Veluti: an medius terminus subiiciatur an praedicetur. Ita peculiaris figura est, in qua medium semper sequitur: alia, in qua medium semper antecedit. Et sic deinceps: Estque sumpta haec vox, sicuti & aliae, à Geometris, quibus figura est peculiaris ordo vel dispositio linearum vel quantitarum.

Modus autem est certa configuratio propositionum, in ordine ad earum quantitatem & qualitatem. Quantitas autem propositionum est earum universalitas & particularitas, & singularitas; Qualitas autem est earum affirmatio & negatio. E. peculiaris modus est per quem coordinantur propositiones, quae sunt universales & affirmatae. Sic rursus alius modus est, cum propositioni universali negata, atroxitur assumptio universalis affirmata. Et sequitur universalis conclusio negata. Et sic deinceps in ceteris.

Ceterum, quia modi in figuris diversis possunt esse utiles & inutiles, ut videre est, apud Aristot. 1. prior. c. 4. 5. 6. idcirco, ut statim appareat, qui nam utiles

Explatur
vox figura.

7
Quid mo-
dus.

De divisi. Syllog. in
siles modi essent. ad
ad smous. siles. oc.

apud C
prima figura
apud D

apud C
secunda fig
apud

apud
tertia figura
apud

Circa hanc doctrinam
Veluti 1. modos esse ve

2. Est observandum
orum respondere singu-
latis. Ergo prima syl-
qualitatem propositionis
tertia conclusionis.

3. Considerandae se-
bus. Ergo 4 significat
affirmatam. E universa-
tem affirmatam. O pa-
tor huius versiculi:

Afferit A. negat. E. ut
asserit I. negat. O. sed

4. Sciendum Latinis
praeposuerant) praeter
propositionum (quod

ur in una propositione
transfente At Petrus
conclusio est. E Petrus
is utraque pars & ante
petrus (sentit) disponi
onett in syllogismo lum

DIS SYLLOGI-

cium.

logismorum, sciendum

e.

scitum medi termini in

am medius terminus sub-

peculiaris figura est, in

tra alia in qua medium

nceps: Estque sumptus

metris, quibus figura

positio linearum vel

figuratio propositionis

quantitatem & qualita-

tionem est earum

is, & singularitas; Qua-

atio & negatio. E. pe-

in coordinatur propo-

& affirmatur. Sic rur-

propositioni universali

o universalis affirmata.

luto negata. Et sic do-

figuris diversis possunt

esse est, apud Aristot.

tem appareat, quoniam

ut.

De diversis syllogismis simplicibus & compositis. 85

les modi essent, addita sunt vocabula ad signifi-

cos modos. Illa vocabula sunt:

prima figura { apud Græcos: *περὶ μάλιστα, ἐξ ἁπλῶς*
περὶ φιδι, περὶ χιός.

apud Latinos: *Barbara, celarent*
Darii, ferioq.

secunda figura { apud Græcos: *ἐξ ἁπλῶς, καὶ περὶ, κα-*
τερίον, ἀρχολο.

apud Latinos: *Cesare, Camestres,*
festino, Baroco.

tertia figura { apud Græcos: *Ἀπασί, ἀναπό, ἰσά-*
νις, ἀπασί, ἐμμελός, φέρεται.

apud Latinos: *Darapti, Felapton,*
Disamis, Datisi, Bocardo, Fe-
rison.

Circa hanc doctrinam sunt aliqua observanda:

1. Veluti r. modos esse veluti species figurarum.

Explicatur
vocalula
modorum

2. Est observandum: singulas istorum vocabu-
lorum respondere singulis propositionibus syllogi-
sticis. Ergo prima syllaba notat quantitatem &
qualitatem propositionis, secunda assumptionis;
tertia conclusionis.

3. Considerandæ sunt vocales in singulis voci-
bus. Ergo A significat propositionem universalem
affirmatam. E universalem negatam. I particula-
rem affirmatam O particularem negatam. T enen-
torum versiculi:

Afferit A. negat E. verum generaliter amba,
asserit I. negat O. sed particulariter ambo.

4. Sciendum Latina vocabula (in quò Græcis
præponderant) præter quantitatem & qualitatem
propositionum (quod faciunt per vocales) signifi-

care etiam reductionem & modum reductionis in singulis figuris.

10 Loquendo igitur in ſumma, de uſu horum vocabulorum, dico *primo* vocales notare quantitate propositionum in ſyllogiſmo. *Secundo*. Literas inchoantes in prima figura ſunt *B. C. D. F.* Ab his literis inchoantur omnia cætera vocabula. Ergo ſimilitudo literarum, indicat quod modi, qui in ſecunda & tertia figura inchoantur à *B.* reducuntur ad *B. Barbara*. Qui modi inchoantur à *C.* reducuntur ad *Celarent*. Et ſic in cæteris vocibus. 3. Literæ mediæ & finales in modis ſecundæ & tertiæ figuræ (quæ ſunt *C. M. P. S.*) declarant modum, quo ſyllogiſmi illi reduc debeant ad ſyllogiſmos primæ figuræ, ſunt hæc de re iſti verſus:

S. Vult ſimpliciter verſi; P. verò per acci:

M. Vult transponi C. per impoſſibile duci.

Hoc eſt, ubi occurrit in modo ſecundæ & tertiæ figuræ *S.* ibi reductione illius ſyllogiſmi ad primam figuram, propositio iſta eſt convertenda ſimpliciter: nempe, *Universalis in converſam univerſalem, particularis in particularem*. 2. Ubi occurrit litera *P.* ibi ſignificatur fieri debere in iſta propositione converſio per actideas, hoc eſt, propositiōis univerſalis in particularem. 3. Ubi occurrit in aliquo modo, litera *M.* ibi ſignificatur tranſmutatio debere fieri propositiōum, hoc eſt, *Assumptiōis in ſecundam propositiōis. Et viciffim*. 4. Quando v. litera *C.* occurrit eſſe opus reductione indirecta ſignificatur, hoc eſt, deductione ad abſurdum ſive impoſſibile.

11 Illa vocabula non comprehendunt omnes modos. 5. Eſt obſervandum. Non poni per ſuperiora vocabula omnes modos. Igitur in iis eſt triplex defectus. *Primò* ponuntur ibi ſolùm modi univerſales & particulares, non etiam ſingulares. Hi enim ſunt minus principales. Addentur tamen à nobis in ſingulis

De diſt. Syllogiſtis figuris. 1. Poſſunt tamen imperite ſci: quæta figuræ in modis anteriorum figuræ sunt modi quartæ figuræ: cætera apud non quæta figura. Nun

Q. An poſſit eſſe Syllogiſmus per

Hæc quaſti quatur, tamen propter Conſecutor qui i. prior. c. propositiōes contrarios; Addeque pro Socrates eſt virtutis eſt iuſtus eſt virtutis dignus.

Reſpondeo tam ſte ſimplicem. N. terminus iuſtus v. mi compoſiti o in propositiōe. res quaſtionis d igitur: quod po propositiōnem

Quot ſim

Tres figuræ prior. cap. 23. Sec

De divisi. Syllog. in simpl. & compositum. 87

his figuris. 2. Ponuntur ibi solum modi perfecti, non etiam imperfecti quales sunt *Baralipon*, *Celan-*
tes, *Dabius*, *Fapesmo*, *Eristemorum*. Adeoque 3.
hinc quarta figura placet, ponuntur ibi solum
modi priorum trium figurarum. Peculiares autem
sunt modi quartæ figuræ. Atque hi sunt omisi, quia
et cetera apud nobiles Philosophos putata esse
quarta figura. Nunc aliqua inquirō.

QUÆSTIO I.

An possit esse Syllogismus simplex, qui habet pro-
positionem compositam?

Hæc quæstio etsi ex prioribus satis decisa relin-
quatur, tamen nunc iterum eam tractare placeat
propter Fonseca, qui lib. 6. inst. D. 2. c. 32. & Mon-
tor. qui 1. prior. c. 23. schol. 1. Syllogismos, habentes
propositiones compositas, omnes facit compo-
sitos; Additque pro exemplo hunc syllogismum: Si
Socrates est virtute præditus est, laude dignus. Si autem
est iustus est virtute præditus, igitur si est iustus est laude
dignus.

Respondeo tamen hunc syllogismum esse manife-
ste simplicem. Nam pars aliqua quæstionis, nempe
terminus *iustus*, non est in propositione. At syllogis-
mi compositi omnes partes quæstionis disponunt
in propositione. Syllogismi autem simplicis est, par-
tes quæstionis dividere in præmissis. Relinquitur
igitur: quod possit syllogismus simplex esse, qui
propositionem habet compositam.

QUÆSTIO II.

Quot sint figurae Syllogismi simplici?

Tres figuras posuit & confirmavit Aristot. 1.
prior. cap. 23. Sed hæc de se dubitatio est propter Ga-
lenum,

lenum qui, ut Averroës refert (neque enim aliquid
hac de re amplius extat apud Galenum (1. prior. c. 8.)
in comment. quatuor posuit figuras, addens eam, quæ
medius terminus prædicatur in propositione, &
subiicitur in assumptione. Hac in re disquiritur
primò: An pauciores tribus sint formæ syllogismi
simplices? *Secundò*: An plures tribus sint: Et nomi-
natum de figura Galen ca ibi agitur.

ARTICULUS I.

An pauciores tribus sint figurae Syllogismi?

14
Rationes
dabitur.

Negativa videtur suaderi posse, sic 1. Natura non
abundat in non necessariis. Ergò nec ars. At non esse
se necessarium præter primam figuram ponere alias
figuras, patet, quia omnes quæstiones concludi
possunt in prima figura, nempe conclusiones parti-
culares & universales, affirmatæ & negatæ, ut appa-
ret inveniendi modos illius figuræ. Quorsum igitur
opus est aliis figuris? 2. Natura progreditur per li-
neam rectam, non per ambages. Nec utendum est
arti ambagibus. At istæ ambages sunt in usu secun-
dæ & tertiæ figuræ. Nam postquam conclusio con-
firmata est in aliqua harum figurarum, jam redu-
cendus est iste syllogismus, & demum tandem
conclusio inferenda est per primam figuram. Cur
igitur non statim inferebatur per primam figuram
istæ quæstio? Denique: Aristor. ipse fateatur, secun-
dum & tertiam figuram imperfectas esse, 1. prior. c. 5.
& 7.

15
Confirma-
tur secunda
& tertia
figura.

Nihilominus non demittendæ sunt duæ postea-
riores figuræ, quia in naturali differentium usu fre-
quentissime reperiuntur. At omnis habitus ad hoc
comparatus est, ut juvet & faciliat potentias vel
actiones naturales. Unde si esset aliqua naturalis
intellectio, vel syllogizatio, quæ non juvaretur per
artem,

artem, necessarii
sta. 2. quia in Logi
sunt ultimissimi; A
probus applicatâ, a
esse potest quod
& artibus abjuncta
paret, harum figur

Ad primum pos
dare in necessariis
ut comprehendat
tate immutabili
cessarium vocat
modo necessari
tè sine alterutro
geminis, quia si
necessarium nec
figuras, tamen pro
multis modis.

Principaliter
& tertia figura sit
ima, (esto forma
sit evidentior, q
modus naturalis
prædicentur ad
quod non semper
ad hanc fieri duc
versio mutat qu
in innaturalem.
stam (visibile est
videntior est pro
tio vel dispositio
termini, ut dim
aliqua observat
sa. Veluti: si pro
pū est homo, pro
meo, an mal.

que enim aliquid
num. i. prior. c. 8.
addens eam, qua
propositione, &
in re disquiretur
forma y. logisimi
us fiat: Et nomi
r.
I.
Syllogismi?
sic. Natura non
ecceat. At non es
ram ponere alia
ones concludi
elationes parti
egata, ut appa
Quorum igitur
greditur per li
ecurandum est
in usa secun
conclusio con
tum, jam redu
temum tandem
n figuram. Cor
mam figuram
faceret, secun
esse. i. prior. c. 5.
tunc dux posse
entium usu fre
habitus ad hec
et potenti as vel
aliqua naturalis
on juvaretur per
arrem,

rem, necessariò relinqueretur Logica im
sta. 2. quia in Logica utente, in id. m. t. es sy. egisimi
unt utratissimi; At nihil in Logica utente, hoc est,
ebus applicatâ, atque aded doctorum discursibus
esse potest: quod non sumatur ex Logica docente,
& à rebus abjuncta. Et ita à priori, & à posteriori ap
paret, harum figurarum necessitas.

Ad primum notandum est: Naturam non abun
dare in necessariis, sumendo vocem necessarii late,
at comprehendat non solum necessarium necessi
tate immutabilitatis, sed etiam utile, quod alias ne
cessarium vocant, necessitate expedientiz. Quo
modo necessarii sunt duo oculi animali. Potest cer
te sine alterutro esse animal. Et tamen natura dat
geminos, quia sic est utilius. Atque sic, etsi non esset
necessarium necessitate immutabilitatis, esse tres
figuras, tamen proculdubio est unus tot esse. Idq;
multis modis.

Principaliter autem, quia sæpè fit, ut in secunda
& tertia figura sit materia evidentior quam in pri
ma, (esto forma vel modus arguendi in hac emper
fit evidentior, quam in istis) veluti cum servatur
modus naturalis, disponendi argumenta nempe ut
prædicentur adjuncta & subjeantur subjea,
quod non semper fieri potest in prima figura. Nam
ad hanc fit redutio, sæpè per conversionem. At con
versio mutat quandoque naturalem propositionem
in innaturalem. Veluti hanc (homo est visibilis) in i
stam (visibile est homo) naturalis autem innaturali e
videntior est propositio. Deinde cogit sæpè nos tra
tio vel disceptio quaestionis, & præst. utio medi
termini, ut dimittamus primam figuram utramq;
aliâ, ut observavit Zabarell. de 4 Figur. Syll. cap. 10. ad
fia. Veluti: si proponatur conclusio hæc (nullus ia
pis est homo) probanda per syllogismum, sumpro hoc
medio, animal. H. impossibile est, ut dispositio fiat
sine

16
Solvuntur
rationes
dubitand.

Natura in
necessariis
quomodo
non abundat.

Cur utile
sive esse figu
res pluras
unâ.

sine ambigibus in prima figura. Nam terminus minor est laus, ideoque in assumptione disponi debet cum medio termino (an mal) Hoc autem non potest fieri nisi per axioma negatum. At repugnat syllogismo primæ figure, hab. re assumptionem negatam. Proinde statim formabitur in secunda figura sic: Omnis homo est animal. Nullus lapis est animal. E. Nullus lapis est homo. Dixi: *sine ambigibus*. Nam convertendo conclusionem universalem in aliam universalem (quod fieri posse Arist. docet, 1. prior. c. 2.) sic: *Nullus homo est lapis*, illatio recta fit, ex prima figura. *Nullum animal est lapis*. *Omnia homo est animal*. E. *Nullus homo est lapis*. E. per consequens vi conversionis. *Nullus lapis est homo*.

17

Ad 2. Respondeo ex dictis. Syllogismos secundæ figure & tertie sæpè progredi per lineam rectam, eorundemque conclusiones non nisi per ambages inferri ex prima. Quod autem illæ figuræ admittunt reductionem, id sic est, ut tamen eæ etiam carere possint. Accipiunt enim per reductionem solum tales syllogismi evidentiam, quæ dimissâ adhuc tamen habent infallibilem consequentiam, eamque fundatam in naturali usu differentium, quæ sic satis est, ad faciendum peculiarem syllogismum.

18

Quomodo
secunda &
tertia figura
dicantur
imperfectæ.

Ad 3. dico: Vocari has figuras & *releis*, imperfectas, comparando eas cum prima figura secundum evidentiam consequentiæ, quæ in ista major est. In se tamen etiam perfectæ sunt, intruendo consequentiam simpliciter.

ARTICULUS II.

An plures tribus sint figurae syllogisticae?

19

Hic potissima difficultas est, circa figuram Galenicam, ut initio dictum. Igitur Galenus ultra alias quartam figuram posuit, eam scilicet, quæ medijs terminis

Deiuss. Syl.

terminis ponitur
Subjicitur in assum
mediæ, & novissim
ad 11. Matthias F
convererat quinqu
perit:

Sunt Cadere &

Igitur exemplum

CA Om

DE No

RE. E.

FE N

GA Om

NO. E.

BA Om

LA Om

NI. E.

FE No

DI

BO. E.

DI

GA Om

MI. E.

Tradunt: au
gulas: 1. Quod
2. quod assump
traque regula, e
Cæterum tal
Primo ex diver
dam. Medium
dam) & c. Ergo
& subijciatur in
tam) ratio con

De divif. Syllog. fimpl. & compositum. 91

Nam terminus ponitur loco prædicati in propositione, & subjicitur in assumptione. Defendunt eam multi medici, & novissime doctissimus Urfinus q̄q̄ illustr. *Modi quinque figura.*
 §. 14. Matthias Flacius. l. 5. Log. general. cap. 8. & 14. enumerat quinque modos hujus figuræ, per hunc versum:

Sunt Cadere & Fedibo Digami, Fegano Balan' q̄.

Igitur exempla secundum istos modos sic sunt: 20

- CA Omnis homo est animal,
 DE Nullum animal est terra affixum.
 RE. E. Nullum terra affixum est homo.
 FE Nullus lapis est animal,
 GA Omne animal est grave,
 NO. E. Quoddam grave non est lapis.
 BA Omnis homo est animal,
 LA Omne animal est substantia,
 NI. E. Quoddam substantia est homo.
 FE Nullus homo est terra affixus.
 DI Quoddam terra affixum crescit,
 BO. E. Quoddam crescens non est homo.
 DI Quidam homo est vir bonus,
 GA Omnis vir bonus est justus,
 MI. E. Quidam justus est homo.

Tradunt autem defensores illius figuræ has regulas: 1. Quod conclusio debeat esse particularis. 2. quod assumptio debeat esse affirmata. A qua utraque regula; excipendus est modus cadere.

21
Regula
quarta
figura.

Cæterum talem figuram dandam esse, probatur. Primo ex diversitate disponendi medium terminum. Medium, bis prædicat, facit figuram secundam &c. Ergo etiã, si prædicetur in propositione, & subjiciatur in assumptione, facit figuram (quartam) ratio consequentiæ duplex est. Prior. Quia

22
Argumentum
pro ista
figura.

logistica?

figuram Gale-
 nus ultra alias
 et, quã med, es
 termi-

ex diversitate disponendi medium terminum cur
extremis, nascitur diversitas figuratum. Illa au
tem fuit quadruplex. Posterior est à pari. Si hæc &
ista varietas faciat peculiarem figuram, cur non & a
lia varietas faciat idem?

23 Deinde Syllogismi quartæ figuræ reduci possunt
ad primam. E. habent evidentem consequentiam.
Consequentia patet ex fine reductionis, qui est
manifestare consequentias figurarum imperfecta-
rum. Antecedens patet. Nam cadere convertendo
conclusionem, & transponendo præmissas, optime
reducitur ad eadem. Sic: Nullum animal est terra
affixum. Omnis homo est animal. E. Nullus homo est ter-
ra affixus. Et per conversionem, Nullum terra affixum
est homo.

24 Tercio Syllogismi illi quatuor figuræ, servatis suis
regulis semper eliciunt veras conclusiones, in qua-
vis materia. E. signum est infallibile, habere eos for-
malem consequentiam. E. conveniunt eis etiam defi-
niti syllogismi, secundum quam definitur syllogis-
mus, quod sit oratio, in qua positis quibusdam
aliud necessario sequitur, quia talia sunt. At cui con-
venit definitio, ei etiam convenit definitum.

25
*Aliorum
sententia.* Nihilominus illi sententiam hanc esse commu-
niter impugnant, sequentes Averroë'n, qui primus
forte adversarius fuit hujus sententiæ, 1. prior. 8.
Quem prolixè defendit & explicat Zabara. in lib. de
quarta figura Syllog & interpp ad 1. prior.

26
Decisio. *Figuratus aliquis propositio, i. Syllogismi quatuor figure habet: formalem consequentiam: Et proinde sic boni sunt syllogismi. Id apud Aristonem satis patet, quia nunquam deprehensum est, syllogismos illos, servando legitimam dispositionem, conclusisse, ex vero falsum. Unde probatidem, reductio horum syllogismorum, insinuata in secunda objectione. Confer Fab. Hipp. Probl. Logic. q. 34.*

i Syl.

25
Aliorum
sententia.

26
Decisio.

Boni sunt
Syllagismi
quarta fi-
gura.

2. Syllogi morum quarta figura consequens a est in-
 naturalis & inordinata. Hoc rursus a poste. non ap-
 aret. primum, per experientiam cuiusvis. Expe. i.
 aur nos ipsi, in mēte nostra cōspiciamus has duas
 propositiones: *Omne hōmā est animal*. Et *omne ani-
 mal est substantia*. Non nos expectare hanc illatio-
 nem. Ego quaedam sūst. ntia, est homo. Sed aliam:
 Ergo *omnis homo est substantia*. Atque hinc & nun-
 quam audimus, naturaliter differentes, tales quat-
 a figura syllogismos formare. Deinde a priori pa-
 et huius innaturalitatis fund. mentum quod in ta-
 lū figura ordo extremorum in propositione, in verti-
 tur & immutatur in conclusionē. Sic ut quod sub-
 ectum fuit in propositione, fiat prädicatum in
 conclusionē, & quoddā prädicatum fuit in conclu-
 sione, fiat subiectum in alio priore. Et adhuc
 ita in termino um in versionem, esse innaturalem,
 patet, quod per eam fit, ut idem terminus medius
 sit maior majori termino, (quia de hoc prädicatur)
 & tamen sit minor minori termino, (quia huic sub-
 icitur) quod prorsus absurdum, cum minor termi-
 nus, sic fiat maior majori, quod fieri non potest.
 Cum semper terminus maior prädicetur (in con-
 clusione) de minori. Et hoc ipso maior sit minori
 termino. Ergo hoc evenit tale quid, ac si aliquis ho-
 mo sit maior Gohatho. Et tamen minor sit Davide.
 De hac innaturalitate prolixē scripsit Zabarell. d. l.

1. 8. 9. 10
 3. Ex dictis relinquitur: Quod non necessarium
 sit, aliis syllogismis addere quartam figuram. Nam
 huius habitus ad hoc comparatus est, ut juvet ac
 facilius naturalem aliquam facultatem vel actum,
 ita tumitur ex generali essentia & definitione huius
 tus. At in naturali usu non occurrit quarta figura
 per ea quae dicta sunt. E. nec est ars de ea.

4. Rursus est ex dictis relinquitur: quoddā videri
 possit

27
 Sunt innat-
 urales.

11
 Figura
 quarta est
 inpervacua-
 nea.

possit solum esse controversia de voce. Si enim figura syllogismi dicenda est omnis illa, quæ ex certo modo disponendi medium terminum inferi verum: Sic quarta figura est peculiaris figura. Si vero figura syllogismi dicenda sit non simpliciter, propter peculiarem dispositionem medii, sed quæ eam habet naturalem: Sic quarta ista figura non est peculiaris figura. Et hoc magis existimo dicendum per ea quæ dixi *propof. 2. & 3.*

30
De Objectionibus.

Ad argumenta objecta, ex dictis patet responsio, quatenus contra superiores propositiones ea faciunt.

QUESTIO III.

An figura rectè definiatur mentione quantitatis autæqualitatis propositionum?

31

Ita fecit Ramus, qui figuras ita definiuit: primam figuram, quod in ea sequatur argumentum affirmatum in assumptione: secundam, quod in ea sequatur argumentum negatum in altera parte: Terciam, quod in ea particulari quæstioni, &c. Sed Aristoteles distinguens figuram a modo, solum definit figuram per dispositionem medii. Ideoque illi simpliciter prima figura est, ubi argumentum antecedit in propositione, & sequitur in assumptione. Secunda, ubi semper sequitur. Tercia, ubi semper antecedit. Vide *1. prior. Anal. cap. 4. §. 6.* Et licet etiam Alexander definit figuram in genere, quod sit *ἡ ἐκ τῶν δύο ἀποκρίσεων ἢ τῶν πρὸς τὸν ὅρον*; hoc est, communio duorum pronuntiatorum, secundum medium terminum; ut refert Monlor. *1. prior. t. 4. in schol. & 2. 6. schol. 1.*

32
Decisio.

Videtur hæc in re nihil interesse, quicquid faciamus. Ramus paralogismos peccantes in forma syllogismi, statim rejicit per definitiones figurarum. Veluti;

De divinis Syllogismis. Si effectus est...
...neat negram cur...
...ione & sequitur i...
...ne huiusmodi...
...nes dicit, cum esse...
...olius aut huius...
...inque satis exclu...
...re p. 2. e. g. m. i. (C...
...obolentiam A...
...etiam qualiter...
...atur ad p. 2. m. i. l...
...mo est animal...
...onclusio. E. A. f. m...
...ellectus noster n...
...le bonus sit nec a...
...uram, & propter c...
...lle in secunda figu...
...do illius figur...
...lius figura modo i...
...ta figura sunt neg...

QUÆSTIO

An modi figurarum...

Ramus ista v...
...ncea esse docent...
...ment Dial. c. 10...
...ia, pag. 973, seqq...
...que contra ea disp...
...eq; apparet eorun...
...stum appereat, &...
...consequentes sine...
...etiam videri possu...
...illa vocabula brev...
...dixit circumlocut...

De divif. Syllog. in fimpl. & compofitum. 95

Dei, fi offeratur fyllogifmus, qui affumptionem
eat negatam cum medium antecedit in propo-
one & fequitur in affumptione: Ramus dicit
oc tyl og ifmum effe in nulla figura. Sed Aristo-
es dicit, cum effe in figura prima, fed effe in mo-
illius inutili, vide Ar. ftor. 1. Prior. c. 4. Atque fic
inque fatis excluduntur fyllogifmi à Curren-
e paralogifmi. Quasquam impliciter magis
obofententiam Aristorelis. Nam in paralogifmis
eriam qualifcunque difcurfus, & conclusio fe-
itur ad p.æmilas. Poftis enim his præmiſſis,
mo est animal. Afinus est animal. Sequitur hæc
nclusio. E. Afinus est homo. Quæ cum ita ſunt, in-
llectus noſter non ſtatim iudicat, an fyllogifmus
e bonus ſit nec ne; ſed primò refert eum ad fi-
uram, & propter confequenciam medi, dicit, eum
ſe in ſecunda figura. Poſtea examinat eum, ad
do illius figuræ, & tum deprehenditur effe in
ius figuræ modo inutili, quia modi utiles omnes
ea figura ſunt negati.

QUÆSTIO IV.

An modi figurarum rectè judicentur Bar-
baris vocabula?

Ramus iſta vōcabula neglexit; & negligendā
inc ea effe docent. ejus interpp. Vide Dounain. l. 2.
omment Dial. c. 10 p. 671. Et Beurhaſ. in Compar. Lo-
cis. pag. 973. ſeqq. ſed non ſunt magni momenti,
uæ contra ea diſputat. Unde nec ea hæc refero. Sa-
isq; apparet eorum non conſemendus uſus. 1. Ut
tatim appereat, quanam modi utiles, æque adeo
onſequentes ſint in ſingulis figuris. Unde ſtatim uſus iſto-
riam videri poſſunt inconſequentes ſyllogifmi. 2. rum vōcā-
lla vocabula breviter explicant, quod non niſi pro-
bulorum.
ixis circumlocutionibus fieri poteſt à Ramæis.

G

Veluti

Veluti si nominare velim primum modum primæ figuræ, tum unicam vocem prof. ro: *Bar: ara* Ramæos dicere oportet. *Syllog: sm: aa: univer: alia aff: ras: l. 2. Dial. c. 10.*
mas in prima figura, vel, secun: a spe: dei syllog: sm:
plicati. Ita est in aliis. Quis hic non videt multi
dine vocabulorum, in re una significanda, disti
intellectum?

3. Ostendant illa reductiones syllogismo-
 secundæ & tertiæ figuræ, modumque quo id fi-
 debeat, per initiales teras & medias consonan-
 ut supra declaratum est. Et reductiones istas quide-
 non curant Ramæi, eis tamen suum esse usum, in-
 videbitur. Plura non addo.

QUESTIO V.

*An in figuris syllogismorum rectè numerentur
 modi singulares?*

34. Eos neglexit Aristoteles. Et sic multi Logici e-
 etiam rejiciunt: sed nihilominus assi-
 manda est questio proposita, quia syllogismus est *diaroiā*
 disquirendum quodvis dubium. Dubitationes au-
 tem sunt circa singularia. Unde hæc etiam qua-
 stione concludi debent. Videatur supra cap. 4. q.
 ubi probatum est: Syllogismos proprios bonos
 syllogismos esse, & solutæ sunt objectiones con-
 trarie.

Canones.

35. I. Solus syllogismus simplex est in aliqua figurarum.
 Aristot. 1. prior c. 23. (mihi) ostendere vult: omnem
 omnino syllogismum esse in aliqua trium figura-
 rum, quia tribus modis solum conjungi possit me-
 dium cum extremis, ut ibi habet §. 3. scilicet deficit pro-
 batio propter syllogismos connexos & disjunctos
 qui, ut tales sunt, & extra reductionem, non habent
 dispositionem cujusquæ figuræ, ut rectè observavit

Ramus

De divis. Syllog. in simpl. & compositum. 97

num modum primus ad h. l. in schol. Dial. l. 7 cap. 12. Atque sic re-
 ab eo solus syllogismus simplex dividitur in fi-
 as, l. 2. Dial. c. 10.

Quot sunt naturales dispositiones medii termini
 extremis tot sunt figurae syllogismorum. Hoc satis
 positum est antea, tractando de quarta figura.

Omnes modi (addo: Non proprii) debent ha-
 bere aliquem terminum universalem. Tradit Aristot.
 prior. c. 24 §. 1. Sensus est, quod nullus syllogismus
 debeat esse ex puris particularibus. De hoc supra
 is, c. 2. reg. 9. Et patet breviter transcurrente per
 iculos modos, ubi in singulis a vel e reperitur.

Omnes modi figurarum debent habere aliquem
 terminum affirmatum, est apud Aristot. dicto loco, &
 is patuit supra c. 2. regula 10. Indeque in omnibus
 modis a vel i reperitur.

Modi qui aliquando falsum concludunt sunt in-
 utiles, sumuntur ex regula 18. c. 2. Estque hic observan-
 dum: quod modorum diversitas sit ex differente
 qualitate & quantitate propositionum syllogistica-
 rum. Id autem potest fieri sedecim modis in singu-
 laribus. Nam singularum figurarum praemissae
 modis variari possunt in quantitate sua. Vel enim
 utraque sunt universales; vel utraque particulares; vel
 una major universalis & minor particularis; aut minor
 universalis & major particularis; Rursus varietas
 est secundum affirmationem & negationem. Vel
 una propositio est affirmans & assumptio negans;
 ut ista negans haec affirmans; aut utraque negans;
 ut ista negans haec affirmans. Atque ex his modis, inutiles
 sunt illi, qui aliquando fallunt. Veluti sunt tria. prima fi-
 gura, cum omnes praemissae sunt universales nega-
 tivae: cum maior est universalis affirmata, minor u-
 niversalis negata, & sic deinceps. Vide Aristotel.
 prior. c. 4. seqq.

CAPUT VI.

De prima figura.

1. Syllogismus primæ figuræ est, in quo
medius terminus antecedit in propositione
& sequitur in assumptione: ut, *Omne animal
est sentiens. Omnis homo est animal. Ergo
homo est sentiens.*

2. Ejus Canones duo sunt. 1. Propositio
semper sit universalis vel propria. 2. Assumptio
semper sit affirmata.

3. Ejus igitur modi utiles sunt sex: duo
universales, duo particulares, & duo singu-
lares. Itaque

4. Universales dicuntur: *Barbara* & *Celarent*:
particulares: *Darii* & *Ferio*: singulares
carent nominibus.

5. I. *Barbara* est modus primæ figuræ, ha-
bens omnes partes affirmatas & universale
Talis est superior syllogismus.

6. II. *Celarent* est modus primæ figuræ
habens omnes partes universales, propo-
sitionem & conclusionem negatam; assump-
tionem affirmatam. Ut:

CE Nullum animal est lapis,

LA Omnis homo est animal,

RENT. Ergo Nullus homo est lapis.

7. III. *Darii*, est modus primæ figuræ
habens

De pri
pens omnes par
verusalem, cæter

DA Omnis homo

RI Quadam su

1. E. Quadam

8. IV. Ferio est

ns propositione

umptione parti

isionem partici

FE Nullus homo

RI Quadam

o. E. Quadam

9. V. Modus

et omnes præmi

Ottavio est h

Ego sum Ott

E. Ego sum ha

10. VI. Mod

ui habet omnes

ositionemque

onclusionem. u

Iohannes no

Hic homo est

E. Hic homo

COM

De ordine figur

modum tractabitur

uras. Definitio pe

ens omnes partes affirmatas, maiorem
universalem, ceteras particulares. ut:

DA *Omnis homo est animal,*

RI *Quedam substantia est homo,*

ti. E. *Quedam substantia est animal.*

8. IV. *Ferio est modus primæ figuræ, ha-*
ns propositionem universalem negatam;
umptionē particularem affirmatam, con-
clusionem particularem negatam. ut:

FE *Nullus homo est lapis.*

RI *Quedam substantia est homo.*

o. E. *Quedam substantia non est lapis.*

9. V. *Modus proprius prior est, qui ha-*
t omnes præmissas affirmatas singulares.

Octavius est hares Caesaris.

Ego sum Octavius.

E. *Ego sum hares Caesaris.*

10. VI. *Modus proprius posterior est,*
ui habet omnes præmissas singulares; pro-
positionemque negatam, & exinde etiam
conclusionem. ut:

Iohannes non est filius Caesaris.

Hic homo est Iohannes.

E. *Hic homo non est filius Caesaris.*

COMMENTARIUS.

De ordine figurarum disputatio est, sed ea com-
modius tractabitur post cognititas reliquas duas fi-
guras. Definitio per se clara est. Vnde hic nihil ex-

plicandum relinquatur, prater hac duo. 1. De Can-
nibus primæ figure. 2. De illius modis.

TITULUS .1.

DE CANONIBVS PRIMÆ FL.

2474.

2

1. Propositio semper sit universalis vel propria.

Sumitur ex Aristotele, 1. prior. c. 4. patetque veritas ejus, cum intuen- do illius modos in quorum pro-
positione non propria semper est A vel E: cum
iam, quod ex veris falsum concluditur, si propositio
sit particularis, quod infallibile est signum vicio-
ritatis, in talibus syllogismis. Nam ex vero (serva-
bonâ consequentiâ) non nisi verum. Talis syllo-
gismus est vitiosus.

Quoddam animal est rationale.

Asinus est animal.

E. Asinus est rationalis.

Item

Quidam homo non est doctus.

Aristoteles est homo.

E. Aristoteles non est doctus.

3 Limitanda autem hæc regula est, ad modos di-
rectos. Nam in *Frisesomorum*, qui est modus indire-
ctus primæ figure datur propositio particularis. ut
in regula. *Quoddam animal est substantia. Nullus lapis est ani-*

mal. E. quoddam substantia non est lapis. Reducuntur
enim sic, ut propositio fiat universalis, sic: Nullum
animal est lapis. Quoddam substantia est animal. E. Qua-
dum substantia non est lapis.

2. Limitandum est hoc axioma ad formalem
consequentiam. Nam materialis consequentia po-
test esse in primâ figurâ ex particulari propositione

ut

Quoddam animal

Homo est rationalis

Est autem hic obli-

strictè prout oppo-

non prout adæqua-

tatem propositionis

Il. Assumptio in p-

Elle x. prior. c. 4

veritas, si di. vel op-

Hoc est

quens, mediam au-

simus. Clavore

e majus extremum

iversaliter, alter

ltero extremum ip-

anc non valet con-

quod theo. em. no-

non valet con. qu-

sinus non est homo.

Grammatica est ars.

tia non est ars. Si

Colloq. Manu: ruc-

manus Christi non

li non est utiq. & c

Est a ad illam

ratio, i. ut intellig-

figura directè con-

directis. assumptio

sino & Frisesomoru

gimus: Omne ani-

animal. E. quoddam

men reducatur hi-

am affirmatam

Nullum animal e-

mal. E. Quoddam

fateam.

Quoddam animal est rationale. Homo est animal.
Homo est rationalis.

Est aut. in hinc observandum: particulare hic su-
 strictè prout opponitur universali & singulari,
 non prout adæquatè opponitur universali. Po-
 t enim propositio in prima figura esse singularis.

II. *Assumptio in prima figura semper sit affirmata.*

Est ex prior. c. 4. § 6. *Et το οδο πρῶτον, πᾶσι τοῖς μέ-
 λους, τὰ δὲ μέλη μὲν τῶν ἐξ αὐτῶν ἀρχῶν, καὶ ἐκ
 τῶν μελῶν. Hoc est: Si primum omni medio sit con-
 sequens, medium autem nulli extremo insit, non erit syl-
 lismus. Clarior est hæc paraphrasis: si primum si-
 majus extremum prædices de medio termino u-
 versaliter, alteri autem extremo non insit, si de
 tero extremo ipsum medium prædices negativè;
 tunc non valet consequentia. Valet autem hoc idem
 quod thesima nostrum, breviter scilicet. Ita
 non valet consequentia. Omnis homo est animal. A-
 snus non est homo. E. Asinus non est animal. Item:
 Grammatica est ars. Logica non est Grammatica. E. Lo-
 gica non est ars. Similis est paralogismus Oleviani
 in Colloq. Maubrun. Ad 2. Dextra Dei est ubiq. Hu-
 manitas Christi non est dextra Dei. E. Humanitas Chri-
 sti non est ubiq. &c.*

Est a. ad illam regulam triplex adhibenda limi-
 tatio. i. ut intelligatur ista regula de modis primæ *Cautela ad*
 figuræ directè concludentibus. Nam, in modis in- *hanc regu-*
 directis, assumptio potest esse negata, ut est in *lam.*
smo & Erisomorum. Sic in *Fapesmo* datur talis syllo-
 gismus: *Omne animal est substantia. Nullus lapis est*
animal. E. quadam substantia non est lapis. Quod sita-
men reducatur hic syllogismus, habebit assumptio
nem affirmatam. Reducitur autem ad Ferio. Sic:
Nullum animal est lapis. Quadam substantia non est ani-
mal. E. Quadam substantia non est lapis. Et sic est in
cæteris.

6 II. intelligitur illa regula de formali consequentia primæ figuræ. Nam alioquin, loquendo de consequentia materiali, potest syllogismus aliquando habere veram conclusionem ex assumpptione negativa. ut: *Omnia homo est animal. Nullus lapis est homo. E. Nullus lapis est animal.* Quod autem hæc formalis consequentia non sit, patet, quia pro termino lapidis sumendo bestiam falsa erit conclusio. *Omnis homo est animal. Nulla bestia est homo. E. Nulla bestia est animal.*

7 III. Aliquando etiam fiunt syllogismi in prima figura ex assumptione negatâ, vi secundæ figuræ. Estque id, cum propositio est convertibilis. ut: *Homo est animal rationale. Bestia non est homo. E. Bestia non est animal rationale.* Hæc illat o valida est, propter convertibilitatem propositionis (*omne animal rationale est homo*) unde talis syllogismus concludit in secunda figura, in qua assumptio negata esse potest. Attendendum autem hic est quando verè sit aliqua assumptio negata, de quo vide supra cap. 2. Reg. 10.

3. *Prima figura est generalissima.*

Vulgare est: Et intelligitur axioma illud non de communitate prædicationis, quod hæc figura, tanquam genus, prædicetur de aliis: sed intelligitur illa generalitas solum ratione materiæ vel objecti, nempe quoad quæstiones concludendas. Ergo sic hæc figura est generalior aliis. Nam secunda solum concludit quæstiones negatas. Et tertia particulares. At prima concludit & universales & particulares: Et affirmatas & negatas. Universales in *Barbara* & *Celarent*, particulares in *Darii* & *Ferio*: Affirmatas in *Barbara* & *Darii*; negatas in cæteris. Singulares autem quæstiones non minus concludit etiam, quàm cæteræ figuræ, ut patuit ex positis modis.

4. *Prima*

De prima figura est
Perfectio figuræ
materiali conseq. entia.

Primo modo omni
modo sunt Ar.

etiam: i. prior. c. 5. &
in prima figura.

est hæc, quia ma
modo: Unde & alio

Aque hæc Aristoteli
figuram ad demo

nam. Dixi autem
formalis conseq.

ex præ maiore est in
prima, ut ostensum

est.

DE PRIM

Triplex generatio
ra. Alii sunt dire

indirecti & veru

concludentes falsi
dum actum est, in

aliis ergo solum

AR

De

Modi indirecti
positione hujus

Celarent. Dabuntur

1. Baralipon
modus indirectus

salubus, & concl

stans est.

TITULUS II.

Triplicis generis modi referuntur in prima figu-

ARTICULUS I.

Modi indirecti sunt qui deviant à naturali dispositione hujus figuræ. Hi vocantur: *Baralepton, Celantes, Dabitis, Fapesmo, Erisformorum.*

4. Pri-

*Omne animal est mixtum.**Omnis bestia est animal.**E. Quoddam mixtum est bestia.*

Estque in naturalitas huius syllogismi in eo, quod situs extremorum in propositione, immutatur in conclusione, sicut, quod prædicatum est in præmissis (*mixtum*) in conclusione subjiçitur, & quod subiectum est in præmissis (*bestia*) prædicetur in conclusione. In talibus syllogismis convertenda est conclusio per accidens, hoc est, particularis mutanda est in universalem. Sic: *Omnis bestia est mixtum.* Et tum syllogismus erit in *Barbara*, directo modo primæ figuræ. Sic:

*Omne animal est mixtum.**Omnis bestia est animal.**E. Omnis bestia est mixtum.*

Et per consequens, vi conversionis (secundum quam universalis converti potest in particularem, per *Aristot.* 1. prior. c. 2.) *Quoddam mixtum est bestia.*

13
Celantes.

II. *Celantes.* Habet omnes partes universales; Negatam propositionem & conclusionem, affirmatam assumptionem, ut:

*Nullum animal est lapis.**Omnis homo est animal.**E. Nullus lapis est homo.*

Hic in naturalitas eadem est, quæ in priori, quod scilicet mutatur situs extremorum in præmissis & conclusione; quod hic subjiçitur, ibi prædicatur, & quod ibi prædicatur hic subjiçitur. Tolliturque illa innaturalitas, si conclusio simpliciter convertatur in hanc. *Nullus homo est lapis.* Licet enim convertere universalem negatam, in universalem negatam, per *Aristot.* 1. prior. c. 2. Hoc modo igitur conversâ conclusio-

De
fione, syllogism
tripus est.

III. *Dabitur*, h
propositione univ

Omnis homo

Quadam

E. Quoddam

In naturalitas h

priori us, in imm

Syllogismus (in I

convertenda est

stantia est homo.

ille, qui supra se

in hoc syllogism

tum, ubi particul

particulatè affir

IV. *Exposmo*;

ticularem conclu

tam, ceteras par

Omnis homo

Nullus lapis

E. Quoddam

Hunc modum

prior. c. 4. Est quæ

extrema, ut & per

latione secundum

potest esse negat

sumptio: Sic: a

conversa, potest

tem, quæ in su

renda est in loc

est per accidens

Quadam substanti

logismus hic e

usione, syllogismus est in *Calazent*, iste qui supra triptus est.

III. *Dabitur*. habet omnes partes affirmatas. 14
propositionē universalem, ceteras particulares. ut: *Dabitur*.

Omnis homo est animal.

Quadam substantia est homo.

E. Quodam animal est substantia.

Innaturalitas hic iterum apparet, eadem quæ in prioribus, in immutatione extremorum. Atque hic syllogismus (in *Dabitur*) ut directus fiat simpliciter convertenda est conclusio in hanc: *Quadam substantia est homo*. Et tum ille syllogismus est in *Darii*, ille, qui supra scriptus est. Estque vis consequentiæ in hoc syllogismo itidem, ex conversione axiomatum, ubi particulare affirmatum licet convertere in particulare affirmatum.

IV. *Fapesmo*; Habet præmissas universales, particularem conclusionem. Propositionem affirmatam, ceteras partes negatas. ut: 15
Fapesmo.

Omnis homo est substantia.

Nullus lapis est homo.

E. Quodam substantia non est lapis.

Hunc modum inter indirectos ponit Aristot. 1. prior. c. 4. Estque innaturalis iste. i. quod transponit extrema, ut & priores. Deinde quod in naturali illatione secundum primam figuram, assumptio non potest esse negata. Convertenda autem i. hic est Assumptio: Sic: *Nullus homo est lapis*. Deinde hæc sic conversa, ponenda est loco propositionis. Ea autem, quæ in superiori syllogismo erat major, ponenda est in locum Assumptionis, & convertenda est per accidens, hoc est in suam particularem sic: *Quadam substantia est homo*. Atque tum integer syllogismus hic est in *Darii*, ille qui supra scriptus fuit.

V. *Friso*.

16
Frifeſomorum.

V. *Frifeſomorum* eſt modus indirectus primæ figuræ, habens Aſſumptionem univerſalem, cæteras particulares. Et propoſitionem affirmatam cæteras negatas. ut;

Quidam homo eſt ſubſtantia.

Nullus lapis eſt homo.

E. Quedam ſubſtantia non eſt lapis.

Innaturalitas hujus ſyllogiſmi eſt in tribus: quodd extrema tranſpoſitum habent ſitum in præmiſſis & concluſione, ſicut & priores indirecti modi. 2. Naturaliter in prima figura aſſumptio non poteſt eſſe negata. 3. nec propoſitio eſſe particularis.

Eſt autem in tali ſyllogiſmo. 1. ſimpliciter convertenda aſſumptio. Sic: *Nullus homo eſt lapis.* 2. hæc tranſponenda eſt in locum propoſitionis. 3. propoſitio ſuperior eſt convertenda ſic: *Quedam ſubſtantia eſt homo.* Et tum ſequitur ſyllogiſmus in Ferio: Is qui ſupra ſciipſus eſt. Atque ſic & hic ſyllogiſmus habuit bonam conſequentiam ex conversionibus propoſitionum.

17
Cur dicatur modus indirectus?

Ex his ſummatim patet. 1. Recenſitos modos hujus figuræ indirectos eſſe partim, quia pugnant contra directum modum concludendi in hac figura, ſicut eſt tum, cum propoſitio eſt particularis vel aſſumptio negata; partim quia naturalem ſitum extremorum in præmiſſis immutant in concluſione. 2. Atque aded apparet: hos ſyllogiſmos non admodum curandos eſſe in artibus. Ars enim non perſicit niſi quod inchoat natura. Tales autem ſyllogiſmi non ſunt naturales. Rurſus patet ex diſtis. Tales ſyllogiſmos non eſſe malos & inconſequentes, quia nunquam in tali forma deprehenduntur concluſiſſe falſum. Eſt que ratio hujus clara, quia, poſt conversionem (præmiſſarum vel concluſionis) quæ eſt eadem ſuam neceſſitatem & infallibilitatem haber, tales

Tales ſyllogiſmi diſtincti ſunt figuræ, ut viſi ſunt in cauſa hos modos concludentes.

AR

Modi falſi

Supradictum
 gna (non proprii
 prima figura ſola
 Darii, Ferio, Ig
 inutiles. Illi igitur

1. Cum utraque
 gativa. Hic ſyllogiſmus
 puris negatis: r
 gata, quod in
 2. Cum utraque
 ſed propoſitio eſt
 Hic ſyllogiſmus
 negatam.

3. Cum propoſitio
 univerſalis, & a
 prima figura ne
 ſitione.

4. Cum major
 nor univerſalis.

5. Cum propoſitio
 negativa, minor

6. Cum major
 mative, minor

7. Cum propoſitio
 laris, & amb

8. Cum propoſitio
 & aſſumptio pa

ales syllogismi directè sunt in modis directis huius figuræ, ut visum est in singulis. Hac igitur de causa hos modos *indirectos* dixi, sed tamen *verum concludentes*.

ARTICULUS II.

Modi falsi & inutiles in prima figura?

Supradictum est, directos modos in quaque figura (non proprios) esse sedecim. Ex his igitur, in prima figura solum 4. sunt utiles, *Barbara, Celarent, Darii, Ferioq.* Igitur in prima figura erunt 12. modi inutiles. Illi igitur hi sunt.

1. Cum utraque præmissarum est universalis negativa. Hic syllogismus vitiosus est, tum quia est ex puris negatis: tum quia assumptionem habet negatam, quod in prima figura fieri non debet.

2. Cum utraque præmissarum est universalis, sed propositio est affirmativa, assumptio negativa. Hic syllogismus vitiosus est propter assumptionem negatam.

3. Cum propositio est particularis & assumptio universalis, & ambæ affirmativæ. Vitiosus est, quia prima figura non potest esse ex particulari propositione.

4. Cum major est particularis (vitiositas) & minor universalis. Et ambæ (vitiositas) negativæ.

5. Cum propositio est particularis (vitiositas) negativa, minor universalis affirmativa.

6. Cum major est particularis (vitiositas) affirmativa, minor universalis negativa (vitiositas).

7. Cum propositio est universalis, minor particularis, & ambæ (vitiositas) negativæ.

8. Cum propositio est universalis affirmativa, & assumptio particularis, negativa (vitiositas).

9. Cum

9. Cum utraque præmissarum est particularis (vitiositas) affirmata.

10. Cum utraque præmissarum est particularis (vitiositas) negativa.

11. Cum major est negativa, minor affirmativa, & ambæ (vitiositas) particulares.

12. Cum major est affirmativa, minor (vitiositas) negativa. & ambæ particulares (vitiositas.)

Ita hos modos recensere solent Aristotelici. Ego brevissimè circumscribam, totam hanc farraginem modorum inutilium per hanc regulam: Omnes modi inutiles primæ figuræ, vel habent propositionem particularem vel assumptionem negatam, vel utrumque. Ergo quicunq; syllogismus aliquo horum membrorum comprehenditur ille vitiosus est. Proinde duo in hac figura sunt

Sophismata:

1. Cùm propositio est particularis, patuitque in Canone primo.

2. Cum assumptio est negata. Patuitque in Canone secundo.

CAPUT VII.

De secunda figura:

1. Syllogismus secundæ figuræ est, in quo medius terminus prædicatur in utraq; præmissa. ut:

Omne sentiens est animal.

Nulla planta est animal.

E. Nulla planta est sentiens.

2. Ejus canones primarii duo sunt. 1. in secunda

anda figura, pro

cularis. 1. Altera

3. Ejus igitur

ortales, ut: Cefare

res ut: Festino Ba

4. 1. Cefare

habens partes or

ceteras negatas

Nullus lap

Omnis pla

E. Nulla p

5. II. Cam

æ habens omni

tionem affirm

clusionem nega

Omne sent

Nulla plan

E. Nulla p

6. III. Festi

habens propos

partes particula

ram, ceteras ne

Nullus lap

Quadam

E. Quadam

7. IV. Baro

ra, habens pro

verbialem, ceter

culares, ut:

anda figura, propositio nunquam sit particularis. 2. Altera præmissarum sit negata.

3. Ejus igitur modi sex sunt: Duo universales, ut: *Cesare*, *Camestres*, duo particulares ut: *Festino* *Baroco*. Et duo proprii.

4. I. *Cesare* est modus secundæ figuræ, habens partes omnes universales, affirmatas, cæteras negatas. ut:

Nullus lapis est animatus.

Omnis planta est animata.

E. Nulla planta est lapis.

5. II. *Camestres* est modus secundæ figuræ habens omnes partes universales. Propositionem affirmatam, assumptionem & conclusionem negatam. ut:

Omne sentiens est animal.

Nulla planta est animal.

E. Nulla planta est sentiens.

6. III. *Festino* est modus secundæ figuræ habens propositionem universalem cæteras partes particulares; assumptionem affirmatam, cæteras negatas. ut:

Nullus lapis est animatus.

Quedam substantia est animata.

E. Quædam substantia non est lapis.

7. IV. *Baroco*. Est modus secundæ figuræ, habens propositionem affirmatam universalem, cæteras partes negatas & particulares. ut:

Omne

Omne sentiens est animal.

Quaedam substantia non est animal.

E. Quaedam substantia non est sentiens.

8. V. Proprius prior est, qui habet propositionem affirmatam, ceteras partes negatas ut:

Iohannes Baptista fuit decollatus ab Herode.

Iohannes Evangelista non fuit decollatus ab Herode.

E. Iohan. Evangelista non est Iohannes Baptista.

9. VI. Proprius posterior est, qui habet Assumptionem affirmatam ceteras negatas ut:

Iohannes Evangelista non fuit decollatus ab Herode.

Atqui Iohannes Baptista fuit decollatus ab Herode.

E. Iohannes Baptista non fuit Iohannes Evangelista.

COMMENTARIUS.

Secundam figuram Ramus vocat primam speciem syllogismi explicati. Definit eam sic: Quod argumentum in ea semper sequatur, negatum in altera parte. Nos tamen mentionem nullam negationis fecimus in ipsa definitione. Eiusque causa prius reddita in cap. 4. Sum. ut autem nostra definitio ex Aristot. 1. prior. cap. 5. §. 2. Medium, inquit, in ea appello, quod ambobus extremis attribuitur. Extrema verò de quibus illud prædicatur. Sed & hic de duobus tantum agendum est, nempe de Canonibus & modis huius figurae.

TITULUS.

DE CANONIBUS

I. In secunda figura

Hoc collegatum

20. omni omni omni

propter sequenti in

Comprimissa sunt

per negativa, ne

ad hoc in d. p. vel ay

quodammodo, in d. d.

non sit affirmatio

a) sed omnis negatio

Pulchri, inquit, si

vis argumentum

ex hoc principio

Cicuta succus queri

iam. At Huius

eriam. E. Huius est

pollentia hic sunt

ur non debet esse

In secunda figura de

Est a item inter

quentia formali,

dispositione, non a

Nam secundum ha

ini a affirmativi in

animal sentit. Omni

um est, posse fieri

anda figura, cum

enim medius term

logizandi erit in

priori exemplo, ut

sentit animal) v

imus in prima figu

TITULUS I.

DE CANONIBVS SECVNDÆ FI-

GURÆ.

I. In secunda figura non sunt syllogismi affirmativi.

Hoc vulgatum sumitur ex Aristot. 1. prior. cap. 5.

20. οτιν ουνοχρημονες εσταν δι τε τελευταις, οιον αμφο-

τερον στεγνιται η καθεστηκυια εδωκεν εσται πυροχρημονες.

Cum premissæ sunt similes sive ambe sint affirmat. ve,

ve negative, nequaquam est syllogismus. Et § 29.

ηλον οτι ε' ηνελαι καθεστηκυια πυροχρημονες, Αλητ' ετε

χηματι, αλλοι παντες στεγνιται. Manifestum quod

non sit affirmativus syllogismus in illa (secunda figu-

ra) sed omnis negativus. Sic Scal. ger. 1. de plantis. p. 173.

Nolens, inquit sunt Dialectici: qui de duabus affirma-

tivis argumentantur in secunda figura. Et Ex 153 § 9.

x hoc principio castigat syllogismum Cardani,

Cicuta succus quaritur a Gracis ad mortem voluntaria-

tam. At Hince succo utuntur Inds ad mortem volun-

tariam. E. Hince est de genere Cicuta. Cæterum æqui-

pollentia hic sunt axiomata: Conclusio in secunda fi-

gura non debet esse negata. Item alterutra premissarum

in secunda figura debet negata esse

Est autem intelligenda hæc regula. i. de conse-

quentia formali, quæ attenditur in ipsa syllogismi

dispositione, non autem de consequentia materiali.

Nam secundum hanc aliquando boni sunt syllogi-

smi affirmativi in secunda figura. Veluti: Omne a-

nimal sentit. Omnis bestia est animal. E. 2. Intelligen-

tum est, posse fieri syllogismos affirmativos in se-

cunda figura, cum propositio est cōvertibilis. Tum

enim mediæ terminus subijcitur, & forma ista syl-

logizandi erit in primâ figurâ. Idem est etiam in

priori exemplo, ubi convecta propositio (Quirquid

sentit est animal) vera erat, Et sic bonus fiet syllogi-

smus in prima figura.

H

Sed,

TITU

4
Cur non
fiant affir-
mativus syl-
logismus
secunda fi-
gura.

Sed inquit, cur in prima figura sunt syllogismi affirmativi, & non etiam in secunda: Resp. ideo effectus. Quia syllogismi secunda figura affirmativi inducunt fallam conclusionem ex veris praemissis fecus ac in prima: veluti. *Omnis homo est animal. Omnis avis est animal. E. Omnis avis est homo. C. Gygnus est albus. Paries est albus. E. Paries est cygnus.*

11 in secunda figura propositio non sit particularis
Sumitur etiam ex Aristot. 1. prior cap. 1. § 26 ubi ita summa duos ponit modos inutiles ex particularibus propositionibus in secunda figura. Ita *Quoddam animal non est avis. & est syllogismus. Quoddam animal non est avis. Asinus non est avis. E. Asinus non est animal.* Convenit autem in hoc secunda figura cum prima, cujus propositio eadem non debet esse particularis. Differt autem a tertia figura, cujus propositio est particularis in modo *Disamis & Boardo.*

TITULUS II.

DE MODIS SECUNDÆ FIGURÆ.

Modi directi & utiles in hac figura sex sunt, ut patuit in Theorematibus. Habereq; eos formalem consequentiam saltē ex posteriori clarum est, quod tales syllogismi in talibus modis nunquam deprehenduntur ex veris falsum concludere. Sunt autem eorum syllogismorum duo universales, & duo particulares. Vnde relinquuntur 12. modi (non proprii) inutiles in hac figura. Sunt enim in unaquaque figura sedecim modi in universum, ut priori capite dictum est.

ARTICULUS I.

De modis inutilibus secunda figura.

ta sunt syllogismi
ro: R. sp. nabo, c.
e h. g. x. affirmati
ex veri: pramissu
homo e: anima
rui est h. mo. Cy
es est. g. us
so. si particulari
cap. § 26 ubi
les ex particulari
tura. Ita quod
animal non est avu
animal. Conve
cum prima e: ju
particularis. Dis
propositio est par
ticularis.
E FIGURÆ.
gura sex sunt, ut
eg. eos formalit
clarum est, quod
nunquam depre
dere. Sunt autem
ales, & duo par
modi (non pro
mori in unaqua
um, ut priorica

Intelligitur 12 modi inutiles in hac figura sunt hi:
1. Cum utraque præmissarum est universalis aff
irmativa.
2. Cum utraque præmissarum est universalis ne
gativa.
3. Cum propositio est particularis negata, assump
tio universalis affirmata.
4. Cum propositio est particularis affirmata, as
sumptio universalis negata.
5. Cum propositio est universalis, assumptio par
ticularis, & utraque affirmativa.
6. Cum propositio est universalis & assumptio
particularis, & ambæ negativæ.
7. Cum propositio est particularis & assumptio
universalis, & ambæ affirmativæ.
8. Cum propositio est particularis & assumptio
universalis & ambæ negativæ.
9. Cum utraque præmissarum est particularis
affirmata.
10. Cum utraque est particularis negata.
11. Cum utraque est particularis propositio af
firmata assumptio negata.
12. Cum utraque præmissarum est particularis,
propositio negata, assumptio affirmata.
Peccant autem hi syllogismi vel contra genera
les regulas argumentandi, ut: quod ex puris nega
tivis, vel particularibus nihil sequitur. Vel contra
regulas speciales, ut, quod in secunda figura propo
sitiō nunquam debet particularis, nec utrūq; præ
missarum negata, vel affirmata, sed altera affirmata,
altera negata esse debet. Specialia autem in hac fi
gura sunt duo sophismata.

Sophismata:

I.
de figura.

1. Cum conclusio est affirmata. Patuitque per ca
nonem secundam.

H 2

2. Cum

2.

9

2. Cum propositio est particularis patuitque per canonem primum.

ARTICULUS II.

De modis indirectis.

Circa hanc doctrinam inquirendum est. *An in secunda figura etiam sint modi indirecti?*

An in secunda figura dicitur modus indirectus.

Hac in re sententiae variant. Applicaturque ea quaestio satis prolixè à Colleg. Conimb. 1. prior. c. 7. q. 2. Et affirmativa vera est, per exempla.

Nullus homo est lapis.

Omnis Adamas est lapis.

E. Nullus homo est Adamas.

Hic syllogismus est in secunda figura ut apparet ex situ medii termini. At non concludit directè. Nam in omni directà illatione subjectum conclusionis disponitur in assumptione, & consequens in propositione, quod hic immutatur, & proinde expenmur in mente nostra ex istis præmissis non sequi istam, sed hanc conclusionem E. Nullus Adamas est homo.

Obijciunt: hunc syllogismum non esse indirectum, quia sit Camestres directo modo huius figurae. Et secenim propositionem non hanc (nullus homo est lapis) sed istam (omnis Adamas est lapis.) Esseque maiorem propositionem non mensurandam ex ordine prolacionis; sed ex ratione terminorum, sic, ut major propositio sit, quæ continet terminum majorem quocunque loco ponatur. Major autem terminus est prædicatum quaestionis. B. Ubi prædicatum conclusionis ponitur, ibi est major propositio.

Respondet: duobus modis posse explicari hunc syllogismum, & in utroque tamen salva i, quod syllogismus ille sit indirectus. 1. per transpositionem præmissarum, ut sic in priori loco ponatur, quæ in

De
superiori syllogism
ostulatum fuit in
illam transposition
messur; hanc transp
gismus; Directus
positione partium,
perma; istam con
um; ante transpos
s non sequi. Relin
tionem præmissarum
matipia transpos
er alia) etiam Es
indirecti.

Al o modo ex
conversionem con
Nullus Adamas est
tem sequitur ista co
Nam universalis
em negatam. Atque
est, quia pro principi
Adamas est homo)
ionis, nempe illu
conversionem elic
Adamas. Atque
argumentandi.

Quod sequitur
ita sequitur etiam
quens bonæ conse
quens convertit.
de-s. Proinde:
tur ad præmissas,
tamen erit illatio
convertentem, sec
Postquam igitur
indirectos in hac
ratio. Neque eni

periori syllogismo ponebatur secundo loco, ut ostentatum fuit in objectione. Et tunc verum, post hanc antipositionem syllogismum quidem esse in *Cantestres*: Ante transpositionem a, qualis est iste syllogismus? Directus non esse potest, quia eget transpositione partium, & illatione nostra naturali. ex-primus istam conclusionem in tali situpremissam (ante transpositionem earum) ex illis premis- non sequi. Relinquitur igitur, ut, ante transposi- onem premissarum, sit indirectus. Atque hoc con- mat ipsa transpositio. Nam propter eandem (in- x alia) etiam *Fape mo & Frisefomerum* fuerunt mo- indirecti.

Alio modo explicari potest syllogismus ille per conversionem conclusionis, quæ conversâ sit habet: *Nullus Adamus est homo*. Ad illam autem converten- tem sequitur ista conversâ: *Nullus homo est Adamus*. Nam universalis negata convertitur in universa- m negatam. Atque tum ille syllogismus indirectus est, quia pro principali conclusione (quæ est, *Nullus Adamus est homo*) ponit consequens illius conclu- sionis, nempe illud quod ex ista conclusione per conversionem elicitur, quale est hoc: *Nullus homo est Adamus*. Atque sic iterum indirectus modus est argumentandi.

Quod sequitur ad consequens bonæ consequen- tiæ sequitur etiam & antecedens. Atqui ad conse- quens bonæ consequentiæ sequitur ea, quæ conse- quens convertit. Ergo etiam sequitur ea ad antec- edens. Proinde: si hæc conversâ immediatè ponat- ur ad præmissas, tum bona & valida est illatio: Et amen erit illatio indirecta, quia directè in se non convertentem, sed conversam.

Postquam igitur constitutum est: dari modos indirectos, in hac figura, illi igitur (hic in conven- tario. Neque enim necessaria pars Logicæ est ista

doctrina, ut ad modos indirectos prioris figuræ dē-
dum est) nunc explicandi sunt.

Illi igitur modi sunt hi: *Cesares, Camestre, Fesmo, Bocardo.*

16
Cesares.

Cesares, ut:

Nulla planta est animal.

Omne sentiens est animal.

E. Nulla planta est sentiens.

Convertatur simpliciter conclusio (sic: *Nullum
sentiens est planta*) Et directa fiet illatio in *Cesare*.

17
Camestre.

Camestre, ut:

Omne sentiens est animal.

Nulla planta est animal.

E. Nullum sentiens est planta.

Convertatur conclusio (sic: *Nulla planta est sen-
tiens*) Et directa fiet illatio in *Camestres*.

18
Fesmo.

Fesmo, ut:

Quoddam substantia est animal.

Nullus lapis est animal.

E. Quoddam substantia non est lapis.

Transponantur præmissæ & directa erit illatio in
Fesmo.

19
Bocardo.

Bocardo, ut:

Quoddam animal non est avis.

Omnis corvus est avis.

E. Quoddam animal non est corvus.

Transponantur præmissæ & directa erit illatio
in *Bocardo*.

CAPUT VIII.

De tertia figura.

1. Syl-

D
1. Syllogism
simus simplex, in
utraque præmiss
simus contractus, ut
Omne homin
Omne homin
E. Quodan
2. Ejus cano
simprio temp
semper sit part
3. Modi ej
Disamis, Datisi.
4. I. Darap
bens omnes part
particularem,
mnis homo est sen
5. II. Felap
habens a sum
partes negatas
clusionem part
Nullus ho
Omne ho
E. Quada
6. III. Di
habens omnes
nem universal
Quodda
Omne a
E. Quada

1. Syllogismus tertiæ figuræ est syllogismus simplex, in quo medium antecedit in utraque præmissarum, Ramo dicitur syllogismus contractus. ut:

Omnis homo est sentiens.

Omnis homo est substantia.

E. Quædam substantia est sentiens.

2. Ejus canones primarii duo sunt. 1. Assumptio temper sit affirmata. 2. Conclusio temper sit particularis.

3. Modi ejus 8. sunt: Darapti, Felapton, Disamis, Datifi, Bocardo, Ferison, & duo proprii.

4. I. Darapti est modus tertiæ figuræ habens omnes partes affirmatas, conclusionem particularem, præmissas universales. ut: *Omnis homo est sentiens, &c. ut supra.*

5. II. Felapton est modus tertiæ figuræ, habens assumptionem affirmatam cæteras partes negatas: Præmissas universales, conclusionem particularem. ut:

Nullus homo est lapis.

Omnis homo est substantia.

E. Quædam substantia non est lapis.

6. III. Disamis est modus tertiæ figuræ, habens omnes partes affirmatas, assumptionem universalem, cæteras particulares. ut:

Quoddam animal est rationale.

Omne animal est substantia.

E. Quædam substantia est rationalis.

H 4

7. IV.

7. IV. *Darsi* est modus tertiæ figuræ habens omnes partes affirmatas, propositio-
nem universalem cæteras particulares, ut:

Omnis homo est substantia.

Quidam homo est albus.

E. *Quoddam album est substantia.*

8. V. *Bocardo* est modus tertiæ figuræ, habens assumptionem universalem affirma-
tam, cæteras partes particulares negatas, ut:

Quoddam animal non est Cygnus.

Omne animal est substantia.

E. *Quadam substantia non est Cygnus.*

9. VI. *Ferison* est modus tertiæ figuræ, habens assumptionem affirmatam, cæteras
negatas: Et propositionem universalem cæ-
teras particulares, ut:

Nullus homo est lapis.

Quidam homo est albus.

E. *Quoddam album non est lapis.*

10. VII. *Proprius prior* est ex utraq; præ-
missa affirmata, ut:

Iudas est proditor Christi.

Iudas est Apostolus.

E. *Quidam Apostolus est proditor Christi.*

11. VIII. *Posterior proprius* est ex pro-
positione negata, ut:

Pilatus non est Iudas.

Pilatus fuit persecutor Christi.

E. *Quidam persecutor Christi non fuit Iudas.*

COM-

De

COM

Omnis labor in

nisi supponatur cat

T

AN DENTV

Laurentius Va

tratus hanc figu

in paucorum mar

terul. sic cap. 9 m

Sic: Eit: non possum

O P. yphor. Nuga

rica/familia. O nar

gumentantem audy

ari ausus est: quis

metur, intelligere.

esse naturam ducoz

omnes: quia natu

nam femina, etia

stos meos: annetar

cum audiunt ne n a

ti prodigia, reform

colligere, aut esse su

has duo raram h

poterant ita collige

Quoddam animi

est substantia. It

lapis. Quoddam

quoddam anima

Aristot. autem

gismum, l. i. prior

imis conveit v

COMMENTARIUS.

Omnis labor inutilis est circa hanc materiam,
 si supponatur eam dari: Id igitur primum con-
 tuendum.

TITULUS I.

AN DENTVR SYLLOGISMI TER-

tia figura.

Laurentius Valla l. 3. *Dialecticarum* disp. c. 2. § 9. ²
 torus hanc figuram repudiat. Cujus, quia liber est *Valla sententia.*
 a paucorum manibus, verba huc refero. Igitur cum
 erulisset cap. 9. modos sex hujus figuræ, subjungit.
 ic: *Hic non possum me continere, quo minus exclamem.*
 P. *Pythone: Negator.* O nugarum argatrix Peripate-
 ica familia. O natio insaniens, quem unquam ita ar-
 gumentantem audisti? Imò quis vestrum ita argumen-
 tari ausus est? quis ita argumentantem admittet, pa-
 retur, intelligeret. &c. Annon intelligi in omnibus
 se naturam ducem: Cur enim alios modos approbant
 omnes? quia natura ducem eis utuntur etiam rustici,
 etiam scemina, etiam pueri. quorum in ore licet omnes
 suos modos annuntiare. Nullum autem eorum sex. Ideo hos
 cum audiunt nec agnoscunt in se, sed admirantur velu-
 ti prodigia, reformidantq; contingere. Quod si volebant
 colligere, aut esse substantiam, aut non esse lapidē (Nam
 hæc duo tantum his sex modis colligere volunt) annon
 poterant ita colligere: Omne corpus est substantia.
 Quoddam animal est corpus. E. Quoddam animal
 est substantia. Item: Nullum corpus animatum est
 lapis. Quoddam animal est corpus animatum. E.
 quoddam animal non est lapis. Hæc ille.

Aristor. autem proposuit & defendit hunc syllo-
 gismum, l. 1. *prior. cap. 6.* & rectè. Nam i. his syllogi-
 smis convenit vera definitio syllogismi. Nempe
 sunt ³ *Assentur* ³ *tertia fi.* ³ *gura.*

sunt orationes in quibus aliud necessitate sequitur. Dicitur enim, quid debet istis syllogismis, ut non sint formales syllogismi: 2. Probatur ab insuffi-
 entia, & quoad alias quas termines in evidentia, ca-
 terarum figurarum. Ita patet. Si dicam: Aliquis ho-
 mo erectus est in cœlum, exemplo Elæ, vel quia E-
 lias est raptus in cœlum: tunc ibi implicatur dis-
 cursus. At ille discursus non est ullo modo secun-
 dum figuram, nec secundam nec primam, ut est satis
 evidens. Et danda est tertia figura, Assumptum ap-
 pareret. Nam *Elas* (qui ibi est terminus medius) com-
 extremis questionis non potest dari in secunda
 figura, nisi ut istis subiciatur, servatis alioquin re-
 gulis conclusionis. Nam si prædicaretur Elias, de
 utroque, tunc non fieret particularis utraque præmissa,
 ut: *Quoddam erectus in cœlum est Elias. Et: Quidam homo est Elias.* Ex puris autem particulis
 nihil inferri potest. Atque sic secunda figura inepta est ad
 istam questionem concludendam. Prima autem
 figura non est satis evidens ad hanc questionem.
 Nam semper evidentiores sunt propositiones de
 singularibus, in quibus singularia subiciuntur,
 quam in quibus prædicantur. At in assumptione
 primæ figuræ necessarium prædicandum est indivi-
 duum

Et proinde exoptimur in intellectu nostro in-
 videntiore esse talem syllogismum:

Elias est erectus in cœlum.

Quidam homo est Elias.

E. Quidam homo est erectus in cœlum.

Evidentior autem esse syllogismus istum:

Elias est erectus in cœlum.

Elias est homo.

E. Quidam homo est erectus in cœlum.

De
 Sic & in aliis ex
 am formaz licet
 imp. o. 2. pporaz. Inc
 Zippora licet
 Zippora fut
 E. Chidam

Confer pro hac

Vallz objection
 ous. 1. Quia in
 in tertia figuræ
 hac figura conclu
 figura.

Ad primam re
 tales syllogismi
 ferent am. Nam
 dille omnes nat
 habet istam unive
 differentium eo sy
 lam dare potest V
 differentes tali syl
 pla differentium
 clarum est.

Ad alteram neg
 logismi etiam se
 ma. Et tamen p
 Faciente Valla, l. 3.
 q. 2. n. 1.

AN SYLLO

us

Hac in re vari

am negat Et in

contradictum; Alio

Sic & in aliis exemplis. Volo concludere: cui-
us feminæ licere, circumcidere masculum, ex-
emplo Zipporæ. Inde directæ fit illatio.

Zipporæ licuit circumcidere masculum.

Zipporæ fuit femina.

E. Cuiusdam femina, &c.

Confer pro hac sententia Hippium, *probl. Logic.*

32

Vallæ objectiones duæ insinuantur in superiori-
us. 1. Quia in naturali usu differentiam syllogi-
smi tertiæ figuræ non dantur. 2. Quia quæstiones
ac figura concludendæ possint concludi in prima
figura.

Ad primam respondeo per insinuationem: quod *Solvuntur*
tales syllogismi non reperiantur in naturali usu dif- *objectiones*
ferentium. Nam 1. Vallæ dicere non potest: se au-
divisse omnes naturaliter differentes. Unde igitur
habet istam universalem, quod nullus naturaliter
differentium eo syllogismo utatur? 2. Neque cau-
sam dare potest Vallæ, unde repugnet, naturaliter
differentes tali syllogismo. ut: 3. Dari tamen exem-
pla differentium ex hac figura, sequenti quæstione
clarum erit.

Ad alteram neganda est consequentia. Nam syl-
logismi etiam secundæ figuræ possunt fieri in pri-
ma. Et tamen propter ea illi non sunt innaturales,
Fatente Vallæ, l. 3. *Disp. Dial. cap. 8.* Vide supra *cap. 4.*

q. 2. a. 1.

ARTICULUS II.

AN SYLLOGISMI TERTIÆ FIGURÆ
usquam occurrant integri.

Hac in re variant Dialecticorum sententiæ. Ra-
mus negat Et inde syllogismum hujus figuræ vocat
contradictum; Alios autem explicatus. Eo quod iste

non

nunquam occurrat explicatus omnibus suis partibus, sed semper Enthymematicè. Vide ipsum l. 2. Dial. c. 10. Et Julque Interpp. ad hunc locum. Recedunt ab hac sententia Schonerus in Epist. ad Snellum, Ma. kilmenæus in Logis (ubi etiam scribit: Ramum retractasse priorem sententiam. & ipi imposuisse, ut Logi. am hac in parte corrigeret, Go. lenius part. 4. probl. Log. q. 15. Atque ita sentit etiam Ramus ipse, in prioribus Editionibus Logicæ, in quibus ait tertiam figuram Enthymematicè ferè (non semper) contractam esse, item eam in usu perfectam & plenam rarissimam esse. Rarum autem quod est, id non est nunquam.

Hæc res non est magni momenti proinde dicam breviter.

I. Si syllogismus hic apud autores bonos, vel etiam in usu differendi, occurrat contractus solum, nihilominus esset bonus syllogismus. Nam contractio Enthymematica nihil derogat formali perfectioni syllogismi, sed solum materiali, & id quidem non simpliciter, sed secundum quod illa materia syllogismi externo sermone perfertur. Hæc autem non admodum curatur.

II. Et si non attenderim ipse, an in bonis autoribus invenire possim tales syllogismos, tamen nullus dubito eos occurrere. Nam 1. non invenio repugnantiam inter syllogismum hunc, & ejus formam explicaram: Ergo nulla causa est, unde negetur, quod tales syllogismi occurrant. Et proinde 2. cur non possint boni autores sic loqui & discurrere. Alicui scēminæ l. cet masculum circumcidere. Nam Zipporæ, quæ & ipsa scēmina fuit, circumcidit filium suum. Hic occurrunt omnes partes syllogismi tertie figuræ. Et proinde talis est syllogismus transpositis partibus. Zipporæ licuit circumcidere filium, Zipporæ fuit scēmina. E. cuidam scēminæ, &c.

Sic

9
Probabile
est occurrere
tales syllo-
gismos.

etiam discutimus: Quendam hominem san-
ctum posse peccare, patet exemplo Davidis, qui
vixit secundum morem Dei (sanctus) & tamen pec-
cavit homicidio & adulterio. Hic syllogismus est
tertiaz figuræ. Et habet omnes partes. Et proinde sic
habet directè formatus: David peccavit. David
ut sanctus. E. Quidam sanctus peccavit. Sic etiam
indicandum est de hoc syllogistico discursu. Qui-
dam infideles manducant carnem dominicam. Nam
id est utique infidelis fuit. Et tamen inter fuit cor-
de Dominicæ, vel manducavit carnem domini-
cam. Syllogismus ex hac materia talis est: Judas
manducavit carnem Christi. Judas fuit infidelis. E.
Quidam infidelis manducavit carnem Christi.

Atque huc possunt referri isti syllogismi, quos
ii autores (supra citato loco) observarunt, in di-
citis autoribus, ex Cicérone, Horatio, Vitellone,
Platone, Aristotele, aliisque, ubi videri possunt.

TITULUS III.

DE DEFINITIONE HUIUS SYLLO-
gismi tertiaz figuræ.

Aristot. 1. prior. cap. 6 sic ait: Cum eadem (termi-
no) inest aliud quid. in omni a iud verò nulli, vel ambo
omni, vel ambo nulli. huiusmodi figuram vocat etiam
hæc verba si intellegantur pro definitione tertiaz
figuræ, falsa est definitio, propter defectum reci-
rocationis. Nam sunt aliqui syllogismi tertiaz figu-
ræ etiam speciales, in quibus extrema attribuntur
non omni vel nulli, sed alterutri particulariter. Et
proinde syllogismi in *Disamis*, *Datissi*, *Bocardo* & *Fe-
lison*, non continentur sub ista definitione. Ut recte
enfer Ramus, l. 7. *schol. Dial. c. 7 in intro.*

Existimo tamen Aristotelem hæc verba non
proponere pro definitione plena tertiaz figuræ. Sed
soluisse solum inchoare definitionem tertiaz figuræ,
& sic

Expositio
locus Ari-
stotelis.

& sic velle eam planè definire per inductionem omnium modorum (ut illum & inutillum. Neque enim Aristoteles de figuris loquens, in ipsa definitione figuræ distinguit inter modos, an utiles sint, an inutilis, sed sumit eam ad equatè existit medii termini illius figuræ. Et sic definitio tertie figuræ hæc est apud Aristotēlem. *Tertiam figuram voco, cum eisdem medio extremis, aut universaliter, hoc est vel utrumque omni vel utrumque nulli, vel alterum omni vel alterum nulli* (ex §. i ante citato) Item: *cum alter terminus extremus prædicatur de medio universaliter, alter particulariter.* (§. II. Et sequentibus) Atque ita summam tertie figuræ secundum sententiam Aristotelis (omittendo mentionem diversorum modorum) est, cum extrema prædicantur de medio in utraque præmissa. Ut sumitur ex hujus 6. cap. §. 2. *In tertia figura, inquit, medium voco, id, cui ambo attribuiuntur. Extrema vero quæ attribuiuntur. Atque hinc sumimus nostram definitionem.*

13
Rami definitio:

Ramus, l. 2. *Dispositio* sic definit: *Contradictus syllogismus est, inquit, quando argumentum pro exemplo ita subicitur particulari questionem, ut utramque pariem antecedens & assumptione affirmativam intelligatur. Nos tamen nolumus figuras definire ex quantitate & qualitate propositi. omnium, causæque in superioribus posita fuit. Et sic hanc figuram non definimus vel particulari conclusione vel assumptione affirmata, sed simpliciter dico: syllogismus tertia figuræ esse, in quo medium antecedit in utraque præmissa.*

TITULUS IV.

DE CANONIBVS TERTIÆ FIGURÆ.

I. In tertia figuræ Assumptio non sit negatæ.

Est axioma Aristot. i. Prior. cap. 6. §. 18. ὅταν ὁ ἐλάττω τῶν ἢ τῆς πρὸς, ὁ κρείττω συλλογισμὸς. Cum minor (terminus)

De
haus est negativum
et conq. cutia. Pe
hannu B. Iovanne
a Hmo non est B. s
Examen obliu
fir, & aliquando c
um, unde cont ne
qua, quæ tamen
ut omne anima
alio est homo.
o Hic syllogi m
gatæ Sed tamen
moj veid non it
mater, quia in syllo
tur subiectum co
sic reducit &
Quoddam animal
stantia. B. Quæ
II. In tertia figuræ
Eltititnem apu
dicitur syllogi
et minor est negativum
figura (tertia) ne
negativum. E. ne
o affirmativum. On
ens est rationale: se
nitur. E. Quoddam
Per accidens ta
ulsi inferatur, qu
eluti: Omnis ho
lterationalis. E. On
guræ primæ, cum
is. ut: Omnes e
est sunt præciti
cati. Hic conve
et in prima figura,

p. VIII.

inductionem o-
rum Neq. eni
la de huiusmodi
falsitas: ut au-
t. medi termini
e figuraz huc est
voto cum eien
ce est de utrum
um omnia vel al-
cum alterter
unio falsiter ab-
bus) que in
sententiam Ari-
stotelem mo-
nari: de medio
huius 6. cap. § 2.
ei, cui amio ac-
cur. Atq. hinc
Contradictio
tum pro exempla
tr amque pariem
m intelligatur.
te ex qua utate
ue in inferiori
non definitur
mptione affir-
m. tertia figura
pramissa.

TIA FI-

negati.

§ 18 utav oia d-
Cuiusmodi (ter-
minus)

aus) est negativum non erit syllogismus. Sic non va-
con e q. c. ita. Petrus est apostolus. Petrus non est
pauces 2. io. anne n. est apostolus. Homo est ani-
Homo non est B. si a. B. Bestia non est animal.

Est tamen observandum per accidens tecus eve-
re, & aliquando committi transpositio nem par-
um, unde conat ng t, ut sepe videat. r assumptio
gata, quæ tamen non ass. mptio, sed propositio
e. Ut omne animal est substantia. Quodam ani-
al non est homo. E. Aliqua substantia non est ho-
o. Hic syllogismus videtur habere ass. mptionem
gata. Sed tamen illud axioma (quoddam animal est
mo) verè non est assumptio, sed p. opositio. Ut ap-
uer, quia in syllog. smi simplicis assumptione po-
tur subiectum conclusionis. Unde syllogismus il-
sic reducitur & con- gatur ad modum Borardo.
quoddam animal non est homo. Omne animal est
stantia. E. Quodam substantia non est ho- o.

II. In tertia figura conclusio non sit universalis
Est ita enim apud Aristoteli in prior. 1. 6 § ut τὸ
θόλος συλλογισμοῦ ἂν τῆς ἐξ ἡμετέρων συνθεσῶν, ἐπε-
τηκὸν ἐπὶ καὶ ἀφαικτόν, h. e. Vnde ale or. b. a. re m
e figura (tertia) non licebit, neque affirmativum ne-
que negativum. E. non valet consequentia. Omni ho-
o est rationalis. Omnis homo est sentiens. E. Omne sen-
sientis est rationale: sed hoc solum vi huius formæ se-
nietur. E. Quoddam sentiens est rationale.

Per accidens tamen & hoc evenit, ut nova con-
clusio inferatur, quæ sit universalis. 1. Vi materiæ.
eluti: Omnis homo est sentiens. Omnis homo
est rationalis. E. Omne rationale est sentiens. 2. Vi
uræ primæ, cum aliqua propositio est converti-
lis. ut: Omnes electi sunt iustificati. At omnes
electi sunt præsciti. Ergo omnes præsciti sunt iustifi-
cati. Hic convertit Assumptionem & syllogismus
est in prima figura. Sic: Omnes electi sunt iustifi-
cati.

cati. Omnes præsciti sunt electi. E. Omnes præsciti sunt iustificati.

15 *III. In tertia figura est processus a specie ad genus.*

Cur in hac figura fiat tantum conclusio particularis.
Veluti in hoc syllogismo. Omnis homo est animal. Et omnis homo est substantia. E. Quædam substantia est animal. Ibi species est homo. Genus autem est substantia, ad quam fit processus. Ex quo etiam apparet, processum qui hic dicitur a specie esse ad genus, non intelligi esse inter extrema, sed a medio (quod est species) ad extrema (quæ sunt genus medii.) Quia autem omne genus est latius, quàm species & proinde una species non potest continere totam potestatem generis, igitur a genus illatio fieri non potest nisi in particulari. sicut in priori exemplo, atque omnibus aliis modis huius figure patet.

TITULUS V.

DE MODIS TERTIÆ FIGURÆ.

17 In singulis figuris, ut c. 5. dictum est, & defensum, c. 6. reperuntur trium generum modi. Igitur de singulis etiam hinc breviter dico.

ARTICULUS I.

De modis utilibus.

18 In genere dico illos modos utiles esse in hac figura, qui secundum talem dispositionem ex vera materia semper colligunt veram conclusionem, Aut qui formantur secundum canones superiores. Unde reliquitur istos modos omnes inutiles esse, qui vel peccant contra superiores canones, aut etiam generales concludendi regulas. Vel etiam, (quæ tamen coincidunt) ex vera materia fallam conclusionem eliciunt.

In specie autem sunt isti octo, qui in theorematibus

De

us definiti & per
hil de iis hic dicen

Quæritur. Cur in
nam in aliis & in pri

regulam solum sex
quia in hac figura p

tum præmissas
In prima enim

premissæ, ut scilicet
in apto negata. S

ber legem, ut p
co utraque præm

artæ præmissæ u
sumptionis a firi

hæc tertia figura
ART

De n

In genere qui s
de figura, ex Paulo

e autem cum in u
decim sunt modi

erò hic sex sunt uti
h, idcirco decem

elici.

1. Cum major e
utraque universa

2. Cum utraque
3. Cum major

articularis negata
4. Cum major

universalis negata
5. Cum major e

utraque negata.
6. Cum major

is, & utraque neg

us definiti & per exempla illustrati sunt: Unde
nil de iis hic dicendum superest.

Quæritur: Cur in hac figura plures modi utiles sunt, 19
in aliis? In prima enim & secunda figura sunt Cur hic plu-
illatim solum sex modi. Respondetur: esse in e, res modi
ia in hac figura pauciora sunt observanda secun-
m præmissas. urles sint,
quam alibi.

In prima enim figura duplicem legem habent
emissæ, ut scilicet nec propositio sit particularis nec
in præmissis negata. Secunda figura itidem duplicem
bet legem, ut propositio scilicet non sit universalis,
ne utraque præmissarum sit affirmativa. At figuræ
tertiæ præmissæ unicam solum legem habent, de
sumptionis affirmatione. Unde fit, ut quasi laxior
sit hæc tertia figura.

ARTICULUS II

De modis inutilibus.

FIGURÆ.

In genere qui sunt modi inutilis & sophistici in
e figura, ex Paulo antedictis apparet satis. In spe-
e autem cum in unaquaque figura in universum,
decem sint modi (universales & particulares) &
hic sex sunt utiles, ut in theorematibus visum
est, idcirco decem relinquuntur inutilis ab Aristote-
licis.

1. Cum major est affirmata, assumptio negata,
utraque universalis.
2. Cum utraque est universalis negata.
3. Cum major est universalis affirmata, minor
particularis negata.
4. Cum major est particularis affirmata, minor
universalis negata.
5. Cum major est particularis, minor universalis,
utraque negata.
6. Cum major est universalis minor particula-
ris, & utraque negata.
7. Cum

7. Cum utraque est particularis affirmata.

8. Cum utraque est particularis negata.

9. Cum utraque est particularis, propositio affirmata, assumptio negata.

21

*Augentur
modi inusi-
les.*

Quia tamen hi modi omnes sumuntur ex vi
sa quantitate, & qualitate præmissarum, ut appa-
& verò peculiaris ratio est conclusionis, quoad ex
quantitatem, quod scilicet semper debeat esse particu-
laris idcirco hinc possumus plures facere modos
utiles hujus figuræ. Veluti.

11. Cum omnes partes sunt universales affi-
matæ.12. Cum omnes partes sunt universales nega-
tæ, &c.

Ex dictis patet: Omnes istos modos, vel pug-
re contra generales syllogizandi regulas, vel vici-
os esse, quia peccant in canones hujus figuræ.

Atque hæc specialiter in hac figura fiunt duo

Sophismata.

22

1. Cum assumptio est negata: Patuitque in exem-
plis positis in canone 1.2. Cum conclusio est universalis. Patuitque
militer in exemplis positis ad canonem 2.

ARTICULUS III.

De modis indirectis.

23

*An hic den-
tur modi
indirecti.*An ii in hac figura dentur disputari solet, sed ju-
dicarires potest ex dictis priori capite.

Est a. hic fundamentum modorum indirecto-
rum, quod particularis affirmata conclusio conver-
ti potest in particularem affirmatam per Aristotelis
1. prior cap. 2. Unde si convertens ponatur in locum
convertæ indirectus erit syllogismus, ut in Dis-
mis,

Quadam

*Quadam v.
Omnis volu-
E. Quod dicitur*

*Directe hic era-
fectus est bonus. I.
modos affirmatis,
modi, qui con-
clusiones, particu-
tur, idcirco ex il-
non possunt, per
ibi fit indirectus
positionem præ-
ponendo præmis-
animal. Quidam h-
mal non est sanem.*

T
DE SYLLO

*De hoc syllog-
sed quia verè nihil
co supra de eo egi-
ationis, & an syl-
logismus, ac deni-
gnum tertie fig-
um superest.*

T
QUIS OR

*Aristot. 1. prior
quem nos etiam
mus autem, 1. 2. Di-
plexque Interp-
inverunt, faciunt
teli tertius est, &*

aris affirmata.
aris negata.
aris, propositio

sumuntur ex vic
iffarum, ut appo
lutionis, quoad e
debeat esse part
tes facere modos

nt universales affi

nt universales nega

modos, vel poge

regulas, vel viti

hujus figurae.

ra fiunt duo

Paruitq; in exem

alis. Paruitque fi

onem 2.

IIL

utari solet, sed ju

ptice.

nam indirecto

conclusio conver

ram per Aristotel

ponatur in locum

mus, ut in Dialo

De tertia figura.

119

Quadam voluptas est bona.

Omnis voluptas est affectus.

E. Quoddam bonum est affectus.

Directe hic erat concludendum. E. Quidam af
fectus est bonus. Idem autem fieri potest in cæteris
modis affirmatis, Darapti & Datifi, Cæteri autem
modi, qui concludunt particulares negatas con
clusiones, particularis autem negata non converti
tur, idcirco ex istis syllogismis alii indirecti fieri
non possunt, per conversionem conclusionis. Sed
bi fit indirectus modus argumentandi, per trans
positionem præmissarum. Veluti in Bocardo trans
ponendo præmissas sic concludo: Omnis homo est
nimis. Quidam homo non est sanus. E. Quoddam ani
mal non est sanum. Et sic in cæteris.

TITULUS VI.

DE SYLLOGISMO EXPOSITIVO.

De hoc syllogismo solet à Logicis hic tractari:
sed quia verè nihil aliud est, quàm proprius, idcir
co supra de eo egi, c. 4 l. 3. Deditque rationem appel
lationis, & an syllogismus expositivus sit verè syl
logismus, ac denique an, & quomodo prober syllo
gismum tertiæ figuræ. Unde de eo hic nihil dicenda
lum superest.

24

TITULUS VII.

QUIS ORDO INTER FIGURAS

servandus sit?

Aristot. 1. prior. Analyse servavit eum ordinem,
quem nos etiam in hac tractatione habemus. Ra
nus autem, l. 2. Dial. c. 10. Et l. 7. schol. Dial. c. 5. ejusque
plerique Interpp. ad priorem locum, hunc ordinem,
convertunt, faciuntque primam figuram, quæ Aristo
teli tertia est, & tertiam quæ Aristoteli prima est.

25

I 2 Probat

Quadam

*Sententia
Remissionis
ordine figura-
rum.*

Probat autem suam sententiam Ramus in *secho Dialecticis*, sic, quia tertia figura (Aristotelica) simplicissima & natura prima. Prius enim est, argumentum præcedere tertium, quod fit in tertia ista figura, quam sequi tantum, quod fit in secunda, a etiam, quam partim sequi & partim anteceder quod fit in prima.

26
*Confirmatur
Aristo-
telicus ordo
figurarum.*

Nihilominus Aristotelicum ordinem rectè se vari judico; supponendo non admodum referre quænam figura primo loco doceatur. Unde notam rationes, quam congruentiæ talis ordinis afferendæ sunt. Ita igitur confirmatur propositum.
1. Quia syllogismi huius primæ figuræ sunt evidenter (quoad consequentiam) alii. Ita patet à priori quia maximè congruunt ad dictum de omni & de nullo, tum à posteriori, quia frequentius occurrunt in naturali usu differendi syllogismi primæ figuræ quam tertiæ, quod adeo verum est, ut propter raritatem exemplorum illius, Valla l. 3. *Dial. c. 9.* putaverit in naturali disputatione nullos dari syllogismos tertiæ figuræ. 2. Quia prima figura apta est ad quasvis quæstiones concludendas; universales & particulares (in quo differt à tertia) affirmatas & negatas, (in quo differt à secunda) Atque hac ratione etiam utuntur Conimbric. 1. *prior. c. 4. in expositione textus.* 3. Quia (prædictis ex causis) figura hæc est nobilissima, ut Aristot. docet. 1. *post. c. 11.* At nobilitas, cum cætera sunt paria, frequenter solet esse mensura ordinis.

27
*Solvitur
Obiectio.*

Ad objectionem Rami respondendum est, negando, quod tertia figura sit simplicissima & natura prima. Nam 1. situs prior medii termini in ista figura, quomodo faceret istam simplicem citarem explicari non potest sive in principium unum componens ponatur primo loco, sive ponatur secundo loco, semper æqualiter fit compositivo. Deinde subijci meadum

De
tum terminum sem
cari enim nobilius
Conimbr. d. l. Unde
tema.

CA

De affictione syllogi
gura, b. c. e.

1. Syllogismi
sunt imperfecti
tuentia.
2. Hæc imper
expositione.
3. Reductio e
in syllogismo
et primam figuram
4. Etque con
5. Communis
rdum, quæ on
robati possunt.
6. Specialis
usionis vel præ
7. In hac red
es & mediæ con
a.
8. Initiales c
prima figura,
tio.

in Ramus in *scilicet*
 (Aristotelica)
 rius enim est, argu-
 d fit in tertia ista
 fit in secunda, et
 antem antecederet

ordinem rectè se-
 dmodum referre
 teatur. Unde no-
 ae talis ordinis al-
 matur propositum
 et sunt evidenti-
 . Ita pater à priori
 tum de omni & eo
 tentius occurrit
 (in primæ figure
 t, ut p. opter rati-
 Dial. c. 9 putave-
 dari syllogismos
 apta est ad qual-
 iverfales & parti-
 cularitates & nega-
 tivas. Atque hac ratione
 . c. 4. in expositione
) figura hæc est
 . c. 11. At nobili-
 quenter solet esse
 dendum est, ne-
 cillima & natura
 mini in ista figu-
 ra etiam explicari
 componens po-
 tunc loco, sem-
 inde subijci me-
 dum

am terminum semper arguit ignobilitatem. Præ-
 cari enim nobilius est quam subijci. Vide Colleg.
 onimbr. d. l. Unde sic figura tertia est ignobilis-
 na.

CAPUT IX.

de affectione syllogismorum secunda & tertia fi-
 gura, h. e. earum reductione & ex-
 positione.

1. Syllogismi secundæ & tertiæ figuræ
 sunt imperfecti, h. e. inevidentes inconse-
 quentiâ.
2. Hæc imperfectio tollitur, seductione
 expositione.
3. Reductio est manifestatio consequen- *Reductio.*
 tiæ in syllogismis secundæ & tertiæ figuræ,
 ad primam figuram.
4. Estque communis vel propria.
5. Communis est per deductionem ad ab-
 solum, quâ omnes imperfecti syllogismi
 reduci possunt.
6. Specialis est per conversionem con-
 sistentis vel præmissarum.
7. In hac reductione attenduntur initia-
 les & mediæ consonæ, figuræ secundæ & ter-
 tiæ.
8. Initiales consonæ monstrant modum
 primæ figuræ, ad quem fieri debeat redu-
 ctio.

9. Incipientes igitur à similibus consonantibus reducuntur ad similem modum.

10. Atque sic quia consonæ initiales in prima figura sunt B. C. D. F. idcirco, qui modus in secunda & tertia figura incipiunt à B. reducuntur ad B. qui à C. reducuntur ad C. & c.

11. Igitur ad *Barbara* reducuntur *Baroco* & *Bocardo*.

Ad *Celarent* reducuntur *Cesare*, *Camestre*

Ad *Darii* reducuntur *Darapti*, *Disamis*
Datisi.

Ad *Ferio* reducuntur *Festino*, *Felapton*, *Fesison*.

12. Consonæ mediæ indicant modum reductionis.

13. Sunt autem illarum consonantium quatuor: S. P. M. C.

14. S. Notat illam partem, quam signat simpliciter convertendam esse, h. e. universalem in universalem, particularem in particularem.

15. P. Notat partem, in qua ponitur, convertendam per accidens, h. e. universalem in particularem.

16. M. Notat præmissas transponendas esse.

17. C. Notat syllogismum in quo ponitur reduci aliter non posse, quam deductione ad absurdum.

Noti sunt versiculi:

De affect. Syl.

S. Vult simpliciter

M. Vult transponi

18. Explicatio

& universalium

per medium fingit

COM

Principio hic

nam laboramus

T

AN DOCT

17

Reductionem

prior. Anal. & con

notelicitis. Repudia

gacer & Chrysipp

Valla, l. 3. Dispositio

tionem secundæ

et alibi Downham

lag part. 2. p. 940

Utuntur illi hi

habent per se con

versos reduci ad prim

tionem secundam &

istas a. hanc, 3. P

da & tertiaz sapp

nem Unde non

reduci.

Hac in re stat

esse simpliciter n

syllogismi habea

quis vel per reali

ta & secundæ si

cessarium est cor

S. Vult

De affect. Syllog. 2. & 3. figura. h. e. & c. 133

S. Vult simpliciter verti. P. veroper acci.

M. Vult transponi. C. per impossibile duci.

18. Expositio est manifestatio particulariū *Expositio.*
et universalium syllogismorum tertiæ figure
per medium singulare. Exempla postea erunt.

COMMENTARIUS.

Principio hic inquirendum est, de an sit, ne in
anum laboremus.

TITULUS I.

AN DOCTRINA REDUCTIONIS

tradenda sit in Logico.

Reductionem syllogismorum posuit Aristot. 1.
prior. Anal. & communissimè solet defendi ab Ari-
stotelicis. Repudiant tamen eam ex veteribus Anti-
ciant redu-
tionum
doctrinam 3
ater & Chrysippus & Galenus, quos secutus est
Valla. l. 3. Diss. Dial. c. 8. & Ramus, negans imperfe-
tionem secundæ & tertiæ figuræ l. 7. schol. Dial. c. 6.
& alibi Dounam. l. 2. Dial. c. 12 p. 710. Beurhus. Pe-
lag part. 2. p. 940 & in Collat. p. 208. part. 2.

Utuntur illi his argumentis. 1. singuli syllogismi
habent per se consequentiam. Igitur non opus est
eos reduci ad primam. Unde 2. ajunt, non majori ra-
tione secundam & tertiam ad primam referri, quam
2
eorum ar-
gumenta,
istas ad hanc. 3. Post reductionem, syllogismi secun-
dæ & tertiæ sæpè non habent eandem conclusio-
nem Unde non sunt iidem syllogismi reducendi &
reducti.

Hac in re statuendum est. I. Reductionem non
3
esse simpliciter necessariam. Ita patet, quod singuli Reductio
syllogismi habeant consequentiam. Atque sic, si non est simi-
quis vel per malitiam, vel per imperitiam neget ter-
tiæ & secundæ figuræ consequentias non illicò ne-
cessarium est confugere ad reductionem; Quia fieri
potest.

potest, ut eadem de causa, aliquis neget consequentiam primæ figuræ. Probari igitur consequentiam secundæ & tertiæ figuræ potest, principio à posteriori, quod scilicet, secundum tales modos argumentantii, nunquam deprehentum sit, & veris falsum sequi. Potest etiam contrariam præscindi omnis disputatio, utpote, qui principia negat.

4 II. Nihilominus reductionis doctrina non est
Utilitas huiusmodi doctrinae. simpliciter inutilis.

Nam prima figura habet evidentiorē consequentiam quàm cæteræ. Et proinde secundæ & tertiæ figuræ, cū in suo genere perfectæ sunt, rectè tamē hoc respectu dicuntur imperfectæ, ab Aristoteli 6. cap. 1. prior. Anal. Atque adeò rectè tum reducuntur ad primam, ad deponendam quæ imperfectiorē suam.

5 Circa hoc argumentum tria sunt accuratè tenenda. Primò. Evidentiam in syllogismo esse duplicem. Alia est evidentia materiæ; Alia formæ. Illa est, cū servatur naturalis ordo, quo disponi debent aliqua argumenta, veluti, si subiectum subji-
Evidentia in syllogismo duplex. ciatur & adjunctum prædicetur. Non contra. Ita, si subji- ciatur definitum & prædicetur definitio. Nō contra. Ita cū prædicatur aliquid de re singulari & sensili, magis evidens est, quàm cū quid dicitur de re universali & insensili, &c. Proinde sic evidē-
Evidentia in syllogismo duplex. tiores sunt hæc propositiones; Homo est risibile, & Homo est animal rationale. Hic homo moritur, ista risibile est homo. Animal rationale est homo. Omnis homo moritur. Evidentia autem formæ syllogisticæ est in ipsa consequentiæ evidentia. Vide Zabarell. de quari. fig. syllog. c. 10. ad finem. Atque ex hoc dico: Non intelligi evidentiam materiæ, cū prima præ-
Evidentia in syllogismo duplex. fertur cæteris figuris. Nam hæc sæpe evidentiorē materiam habent quàm ista. Ut patet. Hic syllogismus

primus est in Celaro. Homo est risibile. Nihilominus convertitur in Celaro. Sic: Nullus denotat est prior p. hæc illi q. n. natura. Itaque: Subiectum est. At accidentale. Subiectum est ob-
Sed modo est ob-
quentiæ mensura. Quentia. Illud autem de nullo, cuius gulis. I. Quicquid est, id etiam affirmat. ur: Si omni-
onem quid continetur. Aliter substantia de omni. II. Quicquid negatur etiam in: Si nulla plan- que dicitur plantare. Estque hoc gulas experimor modos primæ figurarum. Igitur sequentiam.
Tertio est ob-
erit ad dandam syl-
consequentiam, lustrandam. N-
gruunt ad dictu-
ductionem ad pi-
hoc ipso habent
principium con-
ac in prima figura

ismusest in Cesare: Nullus lapis est visibilis. Omnis homo est visibilis. E. Nullus homo est lapis: Hic syllogismus convertendo propositionem, reducitur ad celarent. Sic: Nullum visibile est lapis, &c. Hic evidentior est prior propositio hac posteriori: Quia hæc est, quæ naturalis, cum prædicatum faciat substantiam: Subjectum autem, concretum accidentale. At accidentia naturaliter prædicantur, non subjiciuntur substantiis. Efficie aliis.

Secundo est observandum. Evidentiam consequentiarum mensurari ex principio regulativo consequentiarum. Illud autem principium est dictum de omni & de nullo, cujus vis comprehenditur his duabus regulis. I. Quicquid universaliter affirmatur de subiecto, id etiam affirmatur de quolibet contento sub illo subiecto. ut: Si omnis substantia est ens. Tum etiam quicquid continetur sub substantia. vel de quocunque dicitur substantia, id est ens. Atque hoc est dictum de omni. II. Quicquid universaliter negatur de subiecto, negatur etiam de quolibet contento sub subiecto. Venerunt: Si nulla planta sentit: Tum etiam, de quocunque dicitur planta, de eo etiam negatur ipsum sentire. Estque hoc dictum de nullo. Ad istas igitur regulas experimur in mente nostra statim quadrare modos primæ figuræ, non autem modos aliarum figurarum. Igitur isti his evidentiores habent consequentiam.

Tertio est observandum: Reductionem non fieri ad dandam syllogismis secundæ & tertie figuræ consequentiam, sed solum ad manifestandam & illustrandam. Nam quia syllogismi etiam hi congruunt ad dictum de omni & de nullo (ut per reductionem ad primam figuram ostenditur) idcirco hoc ipso habent consequentiam. Quæ tamen illud principium consequentiarum in iis non est tam evidens, ac in prima figura, idcirco nec ipsa consequentia est

6
In quo consistat evidentia consequentiarum

7
Cur fiat reductio?

fatis evidens. Vide Zabarellam de quarta fig. syllogismorum c. 7.

8
Solvuntur
objectiones. 2 p. 253. seqq. Igitur tanto brevior nunc sum.

In prima committitur Blenchus finis. Ut earum ex priori tertia assertione, ubi dictum, red. et non fieri solum ad consequentiam manifestationem.

10
Ad secundam Causa, cur secunda & tertia ad primam: Non autem hæc ad istas reducatur paruit in secunda observatione, quia scilicet prima habet evidentioris consequentiam quam cæteræ.

11
Ad tertiam respondeo. 1. Conclusionem sæpe prorsus eandem servat reductio, & syllogismus reducendus. 2. Sed per aurem, prima conclusio saltem virtualiter continetur in conclusione syllogismi reducendis. Atque adeo præcisè syllogismus reductus & reducibilis semper habent eandem conclusionem. Nam quod sequitur ad consequens bonæ consequentiarum, sequitur etiã ad antecedens Veluti, cum in *Camestris* concluditur hæc conclusio. *Nullus homo est lapis.* Tum post reductionem in *Calareni* colligitur non ista, sed hæc: *Nullus lapis est homo.* Hæc autem in virtute sua continet & priorem conversionis. Convertitur enim universalis negata veritas in universalem negatam. Et sic in cæteris.

TITULUS II.

DE DEFINITIONE REDUCTIO-

nis.

12
Ex dictis ea, quæ in Theorematis assignata est, satis clara est. Tangunturque in ea summam tria. 1. Terminus à quo. Et sunt syllogismi tertiarum & secundarum figurarum. In quibus hoc ipso supponitur esse imperfectio, quæ qualis sit, jam dictum est.

Nempe

De affect. S.

Nempe non est illis de formalis compositione defectum evidentius minus quem. Et ipso supponitur per autem de illius quæ consistit in manifestatio in secundum obsecrationem per primam

DE REDUCTIO
nem ad ab-

Hæc Reductio dicitur figuræ Baroco modis litera C. sic: q. isti soli mo- reduci non possunt. Alias autem possunt. Atque ac- quævis propositione tamen alia facili- & transpositione- ctionem ad absolu- est, solum delecta-

Ad horum igitur quis velit negare, non aliter syllogismi eliciantur missis. Unde eorum præmissarum contradi- ctoria præmissarum sunt etiam ad conce-

enter solute sunt
Syllog. 2. 7. ad ibi
nunc sum.

shois. Ut carui
dictum, red. duo
manifestatio

da & tertia ad pri

docatur. parvis

prima habet exi

catere.

clutionem sapie

& syllogismus re

conclusio. Item

que syllogismi. e.

primus reductus

dem conclusio.

quens bonæ cō-

dens. Veluti, cum

clatio. Nullus ho-

min Calamit. col-

pus est homo. Hæc

prioriorem vi con-

tralis negata ve-

catereis.

f,

DVCTIO

bus assignata

in ea summam

syllogismi tertia

ipso supponitur

jam dictum est.

Nempe

De affect. Syllog. 2. & 3. figura. h. e. 137

Tempe. non est illa imperfectio essentialis, quasi
is deficit formalis consequentia, sed est accidentalis,
per defectum evidentie in consequentia. 2. Est ter-
minus ad quem. Et est iste, *prima figura*. In qua hoc
ipso supponitur perfectior consequentia sive lumen
ut evidentia illius. 3. Denique ipsa q. formalitas,
quæ consistit in manifestatione, quod consequen-
tia obscurior in secunda & tertia figura, sit lucida &
patens per primam figuram.

TITULUS III.

DE REDUCTIONE PER DEDUCTIONEM ad absurdum, adeoque de reductione, Ba- roco & Bocardo.

Hæc Reductio peculiariter tribuitur modo secū-
dæ figuræ *Baroco*, & tertiæ *Bocardo*, ut indicat in his
modis litera C. Id autem non est intelligendum:
sic: q. isti soli modi sic reduci possint, sed q. aliter
reduci non possint, quæ per deductionem ad ab-
surdum. Alias autem omnes ceteri modi sic reduci
possunt. Atque aded per deductionem ad absurdum
quæ vis propositio probari potest. Quandoquidem
tamen alia facilius reductio est per conversionem
& transpositionem & ceteris modis, idcirco deduc-
tionem ad absurdum, quæ operosior & difficilior
est, solum declarabo in *Baroco* & *Bocardo*.

Ad horum igitur reductionem præsciendum est,
si quis velit negare consequentiam talium modo-
rum, non aliter id fieri posse, quàm quod tales syllo-
gismi eliciant falsam conclusionem ex veris præ-
missis. Unde qui negat tales syllogismos, supponit
eorum præmissas veras esse, atque aded falsas esse
earum contradictorias. Ex quo sequitur, si sumptæ
contradictoria conclusionis eliciatur quod aliqua
præmissarum falsa sit, tunc cōvictum esse ad versa-
rium ad concedendam principalem conclusionem.

Igitur

138 *Tractatus Syllogistici Cap. IX.*

15
Modus re-
ducendi,
Baroco.

Igitur forma syllogismi in Baroco.

BA Omnis ars est effectiva.

RO Quidam habitus non est effectivus.

CO. E. Quidam habitus non est ars.

Hunc syllogismum ais non habere bonam con-
sequentiam, admittisque præmissas. Et dicis, falsam
esse conclusionem. Ergo ad te convertendum, ego
sumo contradictoriam meæ conclusionis (quæ est:
Omnis habitus est ars) eamque subjungo meæ pro-
positioni. Sicque facio integrum syllogismum in
Barbara.

Omnis ars est effectiva.

Omnis habitus est ars.

E. *Omnis habitus est effectivus.*

At hæc conclusio est absurda. Neque eam conce-
dere potest adversarius. Nam in meo Baroco ille ad-
misit ejus contradictoriam (hanc: *Quidam habitus
non est effectivus*, quæ erat altera præmissarum, nem-
pe assumptio, in meo Baroco.) Quia ergo hæc con-
clusio est absurda, idcirco in proximè præcedente
syllogismo absurda est altera præmissarum. At non
propositio. Nam illam admisit adversarius in meo
Baroco, E. Assumptio. At illa est contradictoria meæ
conclusionis in Baroco. Relinquitur igitur, quod
mea conclusio vera fuerit. Nam contradictio sem-
per dividit verum à falso. Ita etiam faciendum est in
aliis syllogismis, qui sunt in Baroco.

16
Modus re-
ducendi in
Bocardo.

Reductio r̄ Bocardo eodem modo fit, nisi quod
conclusionis contradictoria, non in Assumptione
sieber in Baroco, sed in propositione ponitur. Esto,
syllogismus in Bocardo.

BO Quidam voluptas non est bona.

CAR Omnis voluptas est affectus.

DO. E. Quidam affectus non est bonus.

Hic

De affect. Syl.

Hic negas mi-
seriam, & tamen
goignitur ostend-
tuzimo contradic-
est. Omnis affectus
propositionem. E
nem, facioque syl-
Omnis affe-
Omnis vol-
E. Omnis

At hæc conclu-
dere potest adve-
admisit ejus con-
dupras non est bona,
pe propositio in m-
clusio est absurda,
syllogismo absur-
assumptio. Nam
Bocardo. Ergo p-
tia meæ conclusio
tur, quod mea co-
tam faciendum e-
Bocardo.

T
DE ALIO

Non curo nun-
men reductio ex
potest. Loquar
sunt; Nempe Cesi-
lapon Dijamis, D
in horum red-
menta certa. Præ-
nem habere bona

Hic tu negas mihi consequentiam, admittisque
præmissas, & tamen conclusionem falsam putas. E-
rgo igitur uro ostendam evidentiam hujus consequen-
tæ sumo contradictoriam illius conclusionis, quæ
est. *Omnis affectus est bonus*. Hanc igitur nunc facio
propositionem. Et subjungo ei meam assumptionem.
sem, facioque syllogismum in Barbara sic.

Omnis affectus est bonus.

Omnis voluptas est affectus.

E. Omnis voluptas est bona.

At hæc conclusio est absurda. Neque eam conce-
dere potest adversarius. Nam in meo Bocardo ille
admisit ejus contradictoriam (hanc: *Quædam vo-
luptas non est bona*, quæ erat altera præmissarum, nem-
pe propositio in meo Bocardo) quid ergo hæc con-
clusio est absurda. Itecirò in proxime præcedente
syllogismo absurda erit altera præmissarum. At non
assumptio. Nam illam admisit adversarius in meo
Bocardo. Ergo propositio. At illa est contradicto-
ria meæ conclusionis in Bocardo. Relinquitur igitur
quod mea conclusio vera fuerit. Atque ita et-
iam faciendum est in aliis syllogismis, qui sunt in
Bocardo.

TITULUS IV.

DE ALIORVM MODORVM RE- ductionibus.

Non curo nunc modos indirectos: quorum ta-
men reductio ex supradictis, cap. 6. & 7. satis haberi
potest. Loquar igitur solum de directis, qui super-
sunt; Nempe *Cesare*, *Camestres*, *Festino*: *Darapti*, *Fe-
lapson*, *Disamis*, *Darisi*, *Ferison*.

In horum reductione duos supponuntur funda-
menta certa. Primum est: Legitimam conversio-
nem habere bonam consequentiam. Illa autem con-
versio

17

18

Funda-
menta ad
versio

Hic

*reductiones
aliorum
modorum.*

versio consistit in tribus regulis. 1. Universalis negata convertitur in universalem negatam. Si nullus lapis est animal. Tum etiam nullum animal est lapis. 2. Universalis affirmata convertitur in particularem affirmatam. Si omnis homo est animal. Etiam quoddam animal est homo. 3. Particularis affirmata convertitur in particularem affirmatam. Si quoddam voluptas est bona. Etiam quoddam bonum est voluptas. Sumuntur hæ regulæ ex Aristotele 1 prior. c. 1.

19

Alterum est; Quod sequitur ad consequens Bonæ consequentiæ, sequitur etiam ad antecedens. Proinde, cum convertens ad conversam sequatur, ideo, qui concludit conversam, concludit etiam convertentem, veluti, qui concludit universalem affirmatam, concludit etiam hoc ipso ejus particularem conversam. Et qui concludit particularem affirmatam, etiam concludit ejus conversam, particularem affirmatam. Et qui concludit universalem negatam, concludit etiam ejus conversam, universalem negatam. Estque hoc in primis observandum propter *Disamis & Camestres*. Nam hi reducti habent conclusionem, ad quam se habet istorum conclusio, ut convertens, ut indicat litera finalis S. in utroque modo.

20

Ceterum qua ratione fieri debeat istorum reductio satis monstratur per eorum consonantes, ut indicatum in theorematibus. Nunc tentemus praxin.

I. *Cesare*. Reducitur ad *Celarent*. Ut indicat initiale C. Estque in eo simpliciter convertenda propositio, ut indicat S. in prima syllaba. Esto exemplum.

Nulla planta est sentiens.

Omne animal est sentiens.

E. Nullum animal est planta.

Redu-

De affect. S.

Reducitur prædi-

Nullum sen-

Omne anim-

E. Nullum a-

II. *Camestres*. u-

Omnis homi-

Nullus spiri-

E. Nullus s-

Reducitur ad

Etio autem fit, i-

ptionem, indica-

Sic: Nullum ani-

præmissas, ut indi-

Simpliciter con-

ee, in syllaba ult-

logismus:

Nullum a-

Omnis homi-

E. Nullus

Et si conversio

III. *Festino*. ut

Nullus lap-

Quedam s-

E. Quedam

Reducitur ad

Deinde simpli-

ut indicat litera S

is syllogismus in:

Nullum an-

Quedam s-

E. Quedam

Reducitur prædicto modo sic:

Nullum sentiens est planta.

Omne animal est sentiens.

E. Nullum animal est planta.

II. Camestres. ut:

Omnis homo est animal.

Nullus spiritus est animal.

E. Nullus spiritus est homo.

Reducitur ad Celarent, ut indicat litera C. Reductio autem fit. 1. Convertendo simpliciter assumptionem, indicante literâ S. in syllaba secunda *me*. Sic: *Nullum animal est spiritus*. 2. Transponendo præmissas, ut indicat litera M. in eadem syllabâ *mes*. Simpliciter convertendo conclusionem, indicante S. in syllaba ultima, *trus*. Atque tum est talis syllogismus:

Nullum animal est spiritus.

Omnis homo est animal.

E. Nullus homo est spiritus.

Et vi conversionis. *Nullus spiritus est homo*.

III. Festino. ut:

Nullus lapis est animal.

Quadam substantia est animal.

E. Quadam substantia non est lapis.

Reducitur ad Ferio. Indicatque id initialis litera F. Deinde simpliciter est convertenda propositio, ut indicat litera S. in prima syllaba *fer*. Et sic est talis syllogismus in Ferio.

Nullum animal est lapis.

Quadam substantia non est animal.

E. Quadam substantia non est lapis.

IV. De-

IV. Darapti. ut:

Omnis homo est sentiens.

Omnis homo est substantia.

E. Quaedam substantia est sentiens.

Reducitur ad *Darii*, ut indicat initialis littera *D*.
Deinde assumptio est convertenda per accidens
g. e. universalis in particularem, ut indicat *P*. in se-
cunda syllaba rap. Sic: *Quaedam substantia est homo*
Estque tunc talis syllogismus in *Darii*.

Omnis homo est sentiens.

Quaedam substantia est homo.

E. Quaedam substantia est sentiens.

V. Felapton. ut:

Nullus homo est lapis.

Omnis homo est substantia.

E. Quaedam substantia non est lapis.

Reducitur ad *Ferio*, ut indicat initialis littera *F*.
Assumptio est convertenda per accidens, h. e. in par-
ticularem, ut indicat littera *P*. in secunda syllaba lap.
Sic: *Quaedam substantia est homo*. Et sic fit syllogi-
smus in *Ferio*.

Nullus homo est lapis.

Quaedam substantia est homo.

E. Quaedam substantia non est lapis.

VI. Disamis. ut:

Quoddam animal est rationale.

Omne animal est substantia.

E. Quaedam substantia est rationalis.

Reducitur ad *Darii*, ut indicat initiale *D*. conver-
tenda autem i. simpliciter est propositio, h. e. parti-
cula.

et in istis in sum parti-
ma syllabis. Quia
penultimam prae-
est simpliciter con-
est substantia. Et sic

Omne anim.

Quoddam ra

E. Quoddam

Et si conversio
ia.

VII. Daris. u.

Omnis ho

Quidam ho

E. Quoddam

Reducitur ad *I*

cap. i. que est co

littera *S*. in secun

um est homo Et sic

Omnis homi

Quoddam a

E. Quoddam

VIII. Ferison. u.

Nullus homi

Quidam ho

E. Quoddam

Reducitur ad *F*

tio est converte

io secunda syllab

no. Et sic fiet syllo

Nullus homi

Quoddam

E. Quoddam

ularis in suam particularem, indicatque id S. in prima syllaba *du*. *Quoddam rationale est animal* 2. trans-
eundem sunt premissæ. Ut indicat M 3. conclusio
est simpliciter convertenda sic. *Quoddam rationale
est substantia*. Et sic fiet syllogismus in *Darii*.

Omne animal est substantia.

Quoddam rationale est animal.

E. *Quoddam rationale est substantia.*

Et vi conversionis. *Quoddam substantia est ratio-*
nalis.

VII. *Darii*. ut:

Omnis homo est substantia.

Quidam homo est albus.

E. *Quoddam album est substantia.*

Reducitur ad *Darii*, ut in indicat initiale D. As-
sumptioque est convertenda simpliciter indicantem
literâ S. in secunda syllaba *ris*. Sic: *Quoddam al-*
bum est homo. Et sic fiet syllogismus in *Darii*.

Omnis homo est substantia.

Quoddam album est homo.

E. *Quoddam album est substantia.*

VIII. *Ferio*. ut:

Nullus homo est lapis.

Quidam homo est albus.

E. *Quoddam album non est lapis.*

Reducitur ad *Ferio*: ut indicat initiale F. Assum-
ptio est convertenda simpliciter indicantem id litera
in secunda syllaba *ris*. Sic: *Quoddam album est ho-*
mo. Et sic fiet syllogismus in *Ferio*.

Nullus homo est lapis.

Quoddam album est homo.

E. *Quoddam album non est lapis.*

K

TITU:

TITULUS V.

DE REDVCTIONE PER EXPOSITIONEM.

28

Expositio est acceptio alicujus singularis termini contenti sub suo universali, ex quo eadem conclusio infertur, quæ per universalem. Estque de hoc syllogismo supra satis dictum cap. 4. Nunc exemplum. Esto syllogismus *Darapti* sic:

Omnis homo est animal.

Omnis homo est substantia.

E. Quædam substantia est animal.

Hic medius terminus est homo. Sub illo igitur sumo aliquod singulare sive individuum, veluti: *Homo hominem quem video*. Et sic proba, illum modum *Darapti*.

Hic homo quem coram video est animal.

Hic idem homo est substantia.

E. Quædam substantia est animal.

Sic & in aliis syllogismis tertie figure (Huic enim appropriatur ista reductio.) Sumo igitur syllogismum in *Disamis*.

Quædam bestia est ægra.

Omnis bestia est animal.

E. Quoddam animal est ægrum.

Hic medius terminus est bestia sub ea sumo aliquod singulare. Veluti hunc equum quem coram video. Et sic proba consequentiam illius *Disamis*:

Hic equus, quem coram vides est æger.

Et idem equus est animal.

E. Quoddam animal est ægrum.

Idem fieri potest in cæteris modis hujus figure.

CAP.

CAPUT X.

De Syllogismo composito ejusq; divisione.

1. Syllogismus simplex, ejusque tres figurae, hactenus fuerunt: sequitur compositus.
2. Syllogismus compositus est, in quo tota quaestio live conclusio disponitur in propositione. ut:

Si homo sentit est animal.

Atqui homo sentit.

E. Homo est animal.

Hic conclusio est: *Homo est animal.* Ejusq; deo termini sunt *homo* & *animal*, qui disponuntur simul in propositione, ut apparet inveni. Idemque est in cæteris.

3. Ejus Canones sunt. I. Propositio in syllogismo composito semper sit composita: semper sit affirmata.

II. Assumptio non assumat novum terminum, qui non fuerit in propositione.

III. Ideoque in syllogismo composito omnes termini disponuntur in propositione.

4. Syllogismus compositus est connexus vel disjunctus.

COMMENTARIUS.

TITULUS I.

DE APPELLATIONIBVS HUIVS

syllogismi.

X 2 1, De

i
Explicatur
appellatio
syllogismi
compositi.

1. De voce syllogismi compositi. Dici potest non incommode, syllogismum compositum dici a duobus. Primum à propositione composita; Quia omnis syllogismus compositus habet compositam propositionem. Ubi tamen adendum est: Talem notationem esse inadæquatam. Neque enim quotiescunque datur in syllogismo propositio composita, illico iste syllogismus compositus est, cum et in syllogismo simplex possit habere propositionem compositam, ut sup. a visum est, cap. 5. in init. Comm. & quest. 1. ibidem. Deinde sic dicitur à propositione composita: simplicior enim dispositio est in syllogismo, quem simplicem vocamus, quam in composito, hoc ipso, quod in composito omnes partes questionis complicantur in propositione. Divelluntur autem in syllogismo simplici. Complicatio autem insinuat compositionem.

2
Quid aliis
syllogismus
compositus

Fortunatus Crellius, in *Log. part. Com. cap. 17.* ait: compositum syllogismum dicendum, non qui est ex propositione hypothetica, sed qui est compositus ex aliis syllogismis, quale quid est prosyllogismus. Sed patuit ex dictis, non esse nullam rationem, eum hypothetici syllogismi dicantur compositi præ aliis.

3
De voce hypothetici
syllogismi.

2. De voce syllogismi Hypothetici. Pro voce syllogismi compositi, Aristotelici habent vocem syllogismi Hypothetici. Ramæ hoc nomen repudiant, quia soli connexo conveniat hypothesis. Sed tamen duplici viâ retineri potest vocabulum. 1. Si supponatur hypothesis solum convenire syllogismo connexo sive conditionali. Tunc vocabulum retinetur per synecdochen. Id enim valde frequens est, ut nomina generalia sumantur & imponentur à specie. Sic effectum significat omnium causarum causatum, sumptum nomine ab efficiente causato. Et sic in aliis. Secundo & quidem melior via est, quia ostenditur

dicuntur aliis conditionem
enim conditionem
v. g. apparet con
ex dictiva ita
exbit. At: dies est
est non est. Vide

T I

DE VERIS GEN
rum Hypothe

1. Aristoteles. i
ex modo ostensu
hypotheticum tam
syllogismum compo
situm in aliqua tri
ocet. Hic igitur
pluribus questionibus
ex quo quæstio
telia, & viâ quâda
conlor. 1. prior. cap.
Atque sic sub Hy
comprehendit p
le, quæ sit, cum
nem, assumim
usque ex a contr
opositione, syllo
em eliciat. Unde
quia falsum non n
nam præmissam.
eter eam, quæ cor
per obliquum m
e Aristor. ait 1. Pr
accommodum, inq
concludit, quod aut
hypothetici monstra

licet etiam aliis convenire hypothefin. Hypothefis enim conditionem significat. Hæc autem in disjuncto r. g. reperitur consequenter, ut apparet inde, quod ex disjunctiva statim inferitur conditionalis. Veluti ex hac: *Aut dies est aut nox est*, inferitur hæc: *Si dies si nox non est*. Vide Fonseca m. l. 3. Infit. Dial. c. 14.

TITULUS II.

DE VERIS GENERIBVS SYLLOGISMO-
rum Hypotheticorum, & quinam hic non
intelligentur?

1. Aristoteles. 1. prior. c. 23. dividit syllogismum in *κατηγόριον* ostensivum & cum, qui est *ἐξ ἀποθέσεως*. Per hypotheticum tamen Aristoteles hic non intelligit syllogismū compositum. Quia iste syllogismus est *Hypotheticus* in aliqua trium figurarum, ut Aristoteles hic *ἐκ συλλογισμῶν* docet. Hic igitur Hypotheticus est, qui non concludit quæstionē propositā directā, sed aliud quipiam ex quo quæstio proposita per aliquam hypothefin, & viā quādam obliquā demonstratur. Vide *enclor. 1. prior. cap. 23. §. 1. h. 1.*

Atque sic sub Hypothetico syllogismo Aristoteles comprehendit primò deductionem ad impossibile, quæ fit, cum ad asserendam nostram conclusionem, assumimus ejus contradictoriam, faciendusque ex ea contradictoria & alia manifestè vera propositione, syllogismum, qui falsam conclusionem eliciat. Unde sequitur quod talis syllogismus (quia falsum non nisi ex falso) habeat falsam aliquam præmissam. Non autem reperitur alia falsa præter eam, quæ contradicit meæ assertioni. Indeque per obliquum mea assertio ostenditur vera. Atque Aristor. ait 1. Prior. c. 23. §. 5. In deductione ad commodum, inquit, ratiocinatio directā falsum concludit, quod autem à principio propositum est, *hypothese* monstratur.

K 3

Deinde

6
Quomodo
Syllogismus
ex trans-
sumptione?

Deinde Aristoteles hic comprehendit syllogismum ex transumptione vel concessione: Est quidam, quando proposita questio transfertur in aliam per conventionem factam cum adversario. Vel ut quæro: An astra sint rotunda? Hic si directe procedere velim, debeo hoc concludere quod quævis astra sunt rotunda. Sed facio conventionem & hypothesin cum adversario, si demonstrem unum astrum esse rotundum, quod tum velit admittere etiam alia astra esse rotunda. E. id probo exemplo Lunæ. Astrum cuius summen crescit secundum figuram, rotundam est rotundum. Luna secundum figuram rotundam crescit. E. est rotunda. Syllogismus est Arist. 2. de cælo c. 11. Hic directa conclusio est: Lunam esse rotundam, sed per Hypothesin demonstratur: Omnia astra esse rotunda. E. talis syllogismus est hypotheticus, in respectu ad principalem conclusionem quia eam concludit, non nisi per hypothesin, ut visum est. Confer de his etiam Aristot. 1. prior. c. 40. & Interpp. ibidem c. 23. Alexander refert etiam hunc syllogismum, quem nos hypotheticum vocamus oppositum simplici: sed ejus nulla vestigia sunt apud Arist. Existimamus igitur hypotheticos syllogismos, quos Aristoteles explicat, nondum esse syllogismos compositos, sed alterius generis.

7
Aristoteles
nihil habet
de syllogismo
hypothetico.

8
Ex puris hypotheticis,
non sunt
veri hypothetici.

11. Monlorius. 1. prior. c. 23. schol. 1. Et Fonseca 2. in 1. Insit. Log. c. 32. Ex Cicerone & Boethio Hypotheticos duplices faciunt: Alios qui sunt ex meris hypotheticis, h. e. conjunctis vel compositis propositionibus. Alios, qui sunt ex sola propositione composita, & assumptione simplici. Illi tamen, qui ex meris Hypotheticis sunt, non pertinent huc, sed solum qui propositionem compositam habent. Nam directe sunt in aliqua trium figurarum. Figuræ autem dividunt syllogismos simplices. Exemplum Fortis est hoc:

De Syllog. Co.
Si Socrates est
gnus.
At si iustus es
E. si iustus es
M. syllogismus
syllogismus est
quod iudicandum est
III. Laurentius
talibus modis fieri
compositos) nec
relativum, per cop
nam syllogismorum
gent. Veluti per
Quando Solest
Atqui post tres
E. Post tres mens
Item per ubi. Ub
Christi nomine, ibi
Atqui idem est
E. In Ecclesia
Atque sic appar
quando & cum temp
Non sunt autem sy
Assumptione assu
propositione. At i
termini conclusio
Comparativi
orma habent Cry
iti, veluti ex partib
tum, talis est iustu
tica. E. & iustu
syllogismus compo
quia in propositione

De Syllog. Composito ejusq; divisione. 149

Si Socrates est virtute praeclatus est laudedi-
gnus.

At si est justus est virtute praeclatus.

E. Si est justus est laude dignus.

Ille syllogismus est in prima figura. Atque hoc
solum syllogismus est simplex non compositus. Idem
judicandum est de ceteris.

III. Laurentius Valla l. 3. Dial. Disput. c. 10. ait: 9
multis modis fieri posse syllogismos hypotheticos (Syllogismi
compositos) nempe per si per quando, per ubi, per Hypothesis
lativum, per comparativa & alia hujusmodi. Ho- Laurentii
m syllogismorum aliqui similiter hac non pecti- Valla,
ent. Veluti per Quando.

Quando Sole est in Cancro tunc est solstitium.

Atqui post tres menses Sol est in Cancro.

E. Post tres menses est solstitium.

Item per ubi. Ubi duo vel tres congregati sunt in
Christi nomine, ibi est Christus.

Atqui idem est in Ecclesia & ceteris sanctorum.

E. In Ecclesia & ceteris sanctorum est Christus.

Atque sic apparet: idem esse de relativo. Nam 10
quando & cum temporis, ibi & ubi loci relativa sunt. De syllogi-
smon sunt autem syllogismi illi compositi, quia in suis rela-
tione assumptione assumunt terminum, qui non fuit in
propositione. At in syllogismo composito omnes

termini conclusionis debent poni in propositione.
Comparativi syllogismi sub tali comparationis

forma habent Crypsin, neque primò sunt compo- De syllogi-
ti, veluti ex paribus. Qualis arbor ad rivos aqua- smia compa-
tis, talis est justus. At ista arbor lætissime fructi- ratiuis.
cat. E. & justus. Ille syllogismus non est novus,
syllogismus compositus, sed ut dixi Crypsin haber,
quia in propositione ponitur ejus probatio. Syllo-
gismus

gimus igitur directe est talis: S. arbor ad rivos aquarum plantata letissime fructificat. idem faciet & justus. At prius est. E. & posterius. Probatur propositio. quia qualis arbor ad rivos aquarum plantata est. justus.

Idem est iudicium de syllogismis ex aliis locis comparatorum sumptis. Veluti ex imparibus: Plus potest rex quam homo privatus. Atqui rex non potest testamentum condere, de rebus non suis. Ergo minus facere id potest homo privatus. Hic propositio directa hæc est, si rex non potest condere testamentum de rebus alienis multo minus id potest homo privatus, &c. Probatur propositio quia plus potest rex quam homo privatus.

Referuntur etiam ad Hypotheticos non Hypotheticos, qui sunt per opposita membra dividenda. Ut omne animal est rationale vel irrationale. Cyclopes sunt animalia. Ergo sunt rationales vel irrationales. Hi syllogismi manifestè sunt simplices. Estque in specie prædictus syllogismus in prima figura.

Quoniam verò syllogismi Hypothesici hic intelligantur, ex definitione syllogismi compositi mox intelligetur.

TITULUS III.

DE DEFINITIONE SYLLOGISMI

Compositi.

Syllogismus compositum (qui sub eo comprehenduntur eos, qui ex puris Hypotheticis sunt) definiunt, quod sitis qui habeat propositionem compositam. Sed hæc definitio non satis distinguit syllogismum compositum à simplici. Neque ea in amplitudine sumi potest syllogismus compositus, cum syllogismi compositi ex puris hypotheticis sint simplices, manifesto hoc argumento, quia directe & primo

De syllogismo
simplici
propositio
continet di-
visionem.

primò in aliquo
recte. Neque (spe-
plicam. Unde qui
figuram, ille non
Relius igitur d
syllogismus comp
nium propositione.
patet in exemplo,
nam ex hoc diffe-
rem & compositu
syllogismo tota quæsti-
o syllogismo simp-
pars quæstionis,
propositio ne, ut p
gismi simplici.

DE CANON

1. Propositio in
posita.
Ejus veritas est
Nam quia tota c
ur, iccirco in prop
posita, nempe di
tione, & præterea
oni debet in utra
posita non possun
2. In syllogismo
posita.

Ita Ramus l. 2. c. 2.
que (ut refert Dn.
3. 17. 24. 25.) in
gismi propositione
sed hæc expositio
posita non est ani

rimè sunt in aliqua figurarum, ut in prioribus pa-
et. At figuræ species q. sunt syllogismo:um sim-
plicium. Unde quicumque syllogismus est in aliqua
figurarum, ille non potest esse compositus.

Rectius igitur definitur syllogismus compositus
ic: *Syllogismus compositus est in quo tota questio disto-*
itur in propositione. Id quomodo sit in syllogismo,
patuit in exemplo, in theorema ibus posito. Patet
etiam ex hoc differentia inter syllogismum simpli-
cem & compositum. Nempe in composito syllo-
gismo tota questio disponitur in propositione. At
in syllogismo simplici (non tota questio sed solum)
ars questionis, nempe consequens, disponitur in
propositione, ut patuit supra, in definitione syllo-
gismi simplicis.

TITULUS IV.

DE CANONIBVS SYLLOGISMI

Compositi.

1. *Propositio in syllogismo composito semper sit con-*
stitutiva.

Ejus veritas est ex definitione syllogismi compo-
situm. Nam quia tota questio in propositione disponi-
tur, ideo in propositione continentur tria argu-
menta, nempe duo extrema, quæ sunt ex conclu-
sione, & præterea medius terminus. Hic enim dis-
poni debet in utraque præmissarum. At tria argu-
menta non possunt disponi in axioma simplici.

2. *In syllogismo composito propositio semper sit affir-*
mativa.

Ita Ramus l. 2. Dial. cap. 13. Hoc axioma Rhodin-
us (ut refert Dn. Arniseus in *Crellium Part. Com.*
3. c. 17. §. 2. 7.) intelligit sic, quasi compositus syllo-
gismi propositio non debeat habere partes negatas,
sed hæc expositio falsa est, ut patet exemplis. Si
planta non est animal etiam non sentit. At non est

animal. E. Planta non sentit. Hic propositio est e
duabus partibus negatis, quæ sunt (*Planta non
est animal. Et planta non sentit*) & tamen bonus est
syllogismus. Negata igitur propositio dicenda est
non quæ habet partes negatas, sed quæ habet co
pulam, h.e. ipsam conjunctionem negatam. Ergo
in nullo syllogismo composito negata debet esse
propositio sic, ut in ea vinculum nunquam negetur.
Negatur autem tunc vinculum, quando præponitur
illi negatio, non quando negatio illud sequitur.
Non igitur sequitur:

*Non, si, Petrus est animal est bestia. At non est
bestia. E. nec est animal. Et sic in cæteris.*

18
*De copulatis
syllogismis.*

Obijciuntur: quod in syllogismis copulativis propo
sitio semper sit negata: Ut *non & dies est & nox est*.
Atqui dies est, E. Nox non est. *Non & Socrates de
ambulat & sedet. At deambulat. E. non sedet.* Vide
Fonsæcam, l. 6. *Instit. Dial. cap. 32.* Et sic ait Cicero in
Top. Deinde addunt Dialectici conjunctionum negatio
nes sic: *Non & hoc est & istud. At hoc non. Igitur illud.*

Respondetur: copulatum syllogismum non esse
diversum ab aliis. Unde nec copulativa propo
sitio directe potest esse propositio alicujus syllo
gismi negati, sed resolvenda est in aliam. Illa igitur
copulata negata si transferatur in disjuncti
vam tunc fit affirmata, concluditurque ad eam in vir
tute hujus: *Aut dies est aut nox est, & tunc sequitur
in disjuncti secundo modo: At dies est. E. nox non
est.* Sic Ram l. 2. *Dial. c. 16.* ait: Syllogismum disjuncti
um secundi modi, effici, è propositione copulata
negata, quæ disjunctionis affirmatæ vim obrinet.

3. *Assumptio non assumit novum terminum, sed quicquid
in ea est sumetur ex propositione.* Nam propositio,
quia totam conclusionem continet, accipit in ea esse
utrumque extremum. Extrema autem sola collo
cata, non possunt facere præmissam. Alias enim præ
missa

De Syllog. Co
nihil differ
omni præmiss
atione syllogism
tam medius term
nar tres terminat.
syllogismo. E. Al
tere poterit,
Sed quem termi
tione? Responde
bus, inter quos su
Da. D. Finckius,
Da. Theodoricus
cuar: Argumentu
posito syllogismo
cum antecedente.
terium in compo
plex propositio, tu
argumentum tertiu
um est appetendu
malum est appet
antecedens cum a
mentum tertium
i homo est imago
imago Dei. E. h
terminus est imago
Homo, quæ compl
4. In syllogismo
positione. Patuit
ad syllogismi com
Atque ex his j
neralem definiti
committantur

Nempe id est
generales. Nos C
positus est negata

propositio est
sunt (Planta n
tamen bonus
positio dicenda
ed quæ habet
negatam. Erg
negata debet
unquam neget
quando preponi
illud sequitur

bestia. At non est
cæteris.

copulativis propo
dies est & nox est
non Socrates de
non sedet. Vide
rificat Cicero in
tionum negatio
non. Igitur illud
simum non esse
copulativa propo
io alicujus syllo
p aliam. Illa igit
tur in disjuncti
que aded in vir
& tunc sequitur
s est. E. nox non
gismum disjuncti
pitione copulata
atque vim obinet.

nam propositio
accidit in ea est
uam sola collo
m. Alias enim pre
milli

De Syllog. Composito ejusq. divisione. 153

nissa nihil differret à conclusionem. Requiritur igitur in omni præmissa, medius terminus. E. sic in propositione syllogismi compositi, præter extrema erit etiam medius terminus: Atque aded summarim ibi sunt tres termini. At præter tres terminos nihil est in syllogismo. E. Assumptio etiam nihil porro assumere poterit,

Sed quem terminum assumit assumptio ex propositione? Responderetur per distinctionem à Doctobus, inter quos sunt etiam collega mei honorandi Dn. D. Finckius, in Doct. Syllog. cap. 8. can. 2. p. 297. & Dn. Theodoricus, in Instit. Log. l. 2. cap. 20. Cum dicunt: Argumentum tertium nonnunquam in composito syllogismo solum assumi, nonnunquam verò etiam antecedente. Proinde: quando argumentum tertium in composita propositione, est integra simplex propositio, tum assumptio resumit solum argumentum tertium. Ut si bonum est fugiendum malum est appetendum. At bonum est fugiendum, E. malum est appetendum. Assumitur autem etiam antecedens cum argumento tertio, quando argumentum tertium est notio vel terminus simplex. Ut si homo est imago Dei, est immortalis. At homo est imago Dei. E. homo est immortalis. Hic medius terminus est imago Dei. Antecedens propositionis Homo, quæ complicatè faciunt assumptionem.

In syllogismo composito omnes termini sunt in propositione. Patuit satis, cum in axioma prior, cum ad syllogismi compositi definitionem.

Atque ex his judicari potest, quando contra generalem definitionem de syllogismis compositis, committantur

Sophismata:

Nempe id est, quotiescunque peccatur contra generales istos Canones, veluti cum propositio composita est negata, & sic in cæteris.

TITU.

10

Quando so
lu medius
terminus
faciat as
sumptionem
syllogismi
compositi.

21

22

TITULUS V.

DE DIVISIONE SYLLOGISMI

Compositi.

23
Dividitur
in connexum & dis-
junctum.

24
Rationes
dubitandi
contra suffi-
cientiam
hujus divi-
sionis.

25
Huc non
pertinet so-
reres & pro-
syllogismus.
An dilemma
sit syllogi-
smus com-
positus?

26
Ex numero
propositio-
num com-
positarum
non nume-
rantur syllo-
gismi com-
positi.

Ea sit *dictum*, in connexum & disjunctum. Quodque isti syllogismi veri compositi sint, apparet applicando ad istos, definitionem, canones, totamque aded generalem doctrinam de syllogismo composito. Sed dubitatio incidit de insufficientia illius divisionis.

Igitur, videntur addendi syllogismi, qui ex aliis pluribus compositi sunt, ut sunt *Sorites*, *Prosyllogismus* & *dilemma*. Nam singuli hi syllogismi complacent plures syllogismos.

2. Cum axiomata composita sint quatuor. *Connexum*, *copulatum*, *discretum* & *disjunctum*; Idcirco illis respondentes syllogismi compositi, videntur etiam debere esse quatuor: *Connexum*, *copulatum*, *discretum* & *disjunctum*.

Circa hanc doctrinam observandum est. 1. Syllogismum compositum nunc non dici ex eo, qui ex pluribus syllogismis sit compositus, sed à propositione & dispositione composita, ut supra dictum est. Atque sic nunc huc non pertinent *soreres* & *prosyllogismus*. Atque aded nec *dilemma*, secundum quod ex pluribus cornibus vel syllogismis partialibus, conficitur: sed si ad syllogismos compositos, pertinet, habet id inde, quia habet disjunctivam propositionem. Quomodo nonnulli *dilemma* ad compositos syllogismos referunt.

2. Ex propositione composita non simpliciter definitur syllogismus compositus, cum etiam syllogismus simplex eam habere possit. Et præterea, nec omne axioma compositum est aptum, ut ex eo fieri possit syllogismus. Idcirco apparet: nec ad numerum propositionum compositarum numerandos esse

Hoc quæritur: An
propositionem
negando, quia
min s div. r. s.

em, sed levis
nde sic unum ne
te alterius a firma
quam *Ulysses* est

us. *Arcif* fa. undu
lusio est: *Vlysses* non
argumento tertio,
um esse & formos

obiecto Quomodo
had. Apparetque
uando sit entym
elles est facundus.

eli onderum gan
et discretum axio
llogismum.

Aliud vicium est
to adu continetur
lusio est: *Vlysses* non
estione, *Vlysses* (

ex. *et formos*, me. At
non in principis
propositionis pp
gura.

De Syllog. Compositio ejusq. divisione. 155

Syllogismos compositos. Sed se singulis seorsim
deamus.

QUESTIO I.

An dentur aliqui Syllogismi Discreti?

Hoc quæro: An dentur aliqui syllogismi habentes
propositionem discretam. Et respondeo brevi-
ter negando, quia omne axioma discretum constat
terminis divinis. Diverſa autem d' ſententiæ qui-
bus, ſed leviſſimè, ut non repugnet eis conſentire.
unde ſic unum negat de ſubjecto aliquo, non po-
teſt alterius affirmatiorem, nec contra. veluti: Quan-
tuam Ulyſſes eſt facundus tamen non eſt formo-
ſus. At eſt facundus. E. Non eſt formoſus. Hic con-
cluſio eſt: *Ulyſſes non eſt formoſus, quæ* concluditur
argumento tertio, quia ſi *facundus*. At, inter facun-
dum eſſe & formolum eſſe, non eſt repugnanti-
a in ſubjecto. Quomodo igitur unius poſitio tenet
ad. Apparetque magis viſioſitas talis ſyllogismi,
quando ſit enthymema de præpoſitione ſic. U-
lyſſes eſt facundus. E. non eſt formoſus. Et iſtati-
m reſponderetur negando conſequentiam. Et ſic appa-
ret discretum axioma inefficax eſſe ad faciendum
ſyllogiſmum.

Aliud vitium eſt in tali ſyllogiſmo, quòd conclu-
ſio actu continetur in poſitione: Nam conclu-
ſio eſt: *Ulyſſes non eſt formoſus*. At idem eſt in po-
ſitione. *Ulyſſes* (quantquam eſt facundus tamen)
non eſt formoſus. At concluſio non debet actu con-
tineri in præmiſſis. ſed ſolum in earum virtute, quia
in præmiſſis ſapp. dicitur adhuc, tanquam latens &
ſcota.

QUESTIO II.

An dentur Syllogismi copulativi?

Hinc

29
*Rejiciuntur
 copulati
 affirmati.*

Hanc questionem divido per copulatas affirmatas & negatas propositiones ergo dico 1. *Copulati affirmativi non sunt syllogismi: Et proinde nec sunt syllogismi compositi.* Velut: Christus mortuus est & resurrexit. Atqui mortuus est. E. Resurrexit. 1. Inepta est illatio, ut ex enthymemate apparet. Christus mortuus est. E. Resurrexit. Nulla consequentia. 2. Inepta etiam est illatio, quia conclusio actu continetur in præmissis, ut de discretis syllogismis dictum est. At conclusio non actu, sed potestate in præmissis esse debet.

30

Alius potest videri modus concludendi, per copulatum affirmatum, ut copulato affirmato, statim alterum concludatur. Ut Christus mortuus est & resurrexit. E. resurrexit. Socrates est Philosophus, & bonus vir. Ergo est Philosophus. Sed nec talis modus argumentandi potest peculiariter syllogismum facere, ut apparet, quia ille syllogismus est Enthymematicus. Deest enim aliqua propositio. Cum iste discursus contineat solum duas propositiones. Deesse autem non potest alia quam hæc: Si Christus mortuus est, & resurrexit, utique resurrexit. At mortuus est & resurrexit. Ergo resurrexit. At talis modus concludendi est non copulativus, sed connexus, ut apparet ex principali copula si. Etiam videtur aliquibus hos non esse discursus syllogisticos, sed processus axiomáticos à compositis ad divisa & vicissim à divisis ad composita.

31

*Rejiciuntur
 copulati
 negati.*

2. *Cum ex copulata negata propositione, tollitur unum & reliquum infertur, nullus est syllogismus.* Velut: Non & lapis & homo est illares quam vides. At non est lapis. E. est homo. Non & deambulat & sedet Socrates. At non sedet. E. deambulat. *Αὐτὸς δὲ περὶ* 3. *Cum ex copulata negata, assumitur unum & reliquum tollitur, bonus est syllogismus, sed bene com-
 henditur sub disjuncto.* Et proinde sine necessitate multi-

32

De Syllog. Co
 multiplicatur spec
 parer exemplis. No
 est. E. ex non est.
 est vides. E. non est
 Quod autem sy
 Sub dicto secun
 tio quipollet disj
 si. At aut videns e
 Atque inde exp
 ois datur conclu
 tio, quia si dices,
 poveri ad disjunc
 Quod si quis tam
 ex copulato negat
 idmodum repugn
 solum controver
 TI
 IN QVO DE
 bula,
 Freqventer usum
 utri in modis syl
 finitiones specia
 ter. Necessario er
 1. Assumere in
 quod repetere poss
 si fuit propositum
 tum negare,
 Tollere autem a
 egare, ut conclusi
 ni dicat aliquā
 am negativè prop
 modipars tolli, si a
 es est vox non aff
 firmatè proponat
 ia. Et ideo ergo toll

copulatas affirmati-
co. Copulata
inde nec sunt syllo-
morum est & re-
suerit. In copu-
pparet. Chritur
consequentia. a
clusio actu conti-
syllogismi dicti
clat in pramili-
concludendi, pe-
culato affirmato
Christus mor-
it. Socrates est
est Philosophus
i potest peculi-
s, quia ille syllo-
est enim aliqua
neat solum duas
potest alia quam
vixit, miq. resur-
Brgd reluxit.
non copulatus
bali copula si. Et
curfus syllogisti-
compositis ad di-
tica.
sitione, tollitur u-
syllogismus. Vel
es quam vides. At
deambulat & se-
bulat. A. u. d. p. s. n.
itur unum & reli-
sed bene com-
e sine necessitate
multi

multiplicantur species syllogismi compositi. Prout
atet exemplis. Non & dies est & nox est. At dies
est. E. nox non est. Non & cæcus est & videns. At
est videns. E. non est cæcus.

Quod autem syllogismi illi comprehendantur
ab disjuncto secundo patet, quia istorum proposi-
o & qui poller disjunctivæ hunc: *Aut dies est aut nox* *vinent ad*
f. Et: *Aut videns est aut cæcus est.* *disjunctos.*

Atque inde experimur in intellectu nostro, cum
obis datur concludendū: *non esse diem*: argumenta-
tio, quia sit dies, tunc intellectum nostrum statim
overi ad disjunctum syllogismum faciendum.
Quod si quis tamen hunc modum argumentandi
copulato negato, facere peculiarem velit, non
modum repugnaverim: Et relinquetur eo in ca-
solū controversia de voce.

TITULUS VI.

IN QVO DECLARANTVR VOCA- bula, tollere, & assumere.

Frequentius usurpatio horum vocabulorum oc-
currit in modis yllogismorum compositorum, ut
finitiones specialium modorum inspicienti ap-
paret. Necessariò ergo ea declaranda sunt.

1. *Assumere*: in composito yllogismo est idem,
modò repetere positum in propositione, sic, sicut
fuit positum, h. e. affirmatum & firmatè, ne-
rum negatè.

Tollere autem 1. non satis adæquatè definitur per
gare, ut conclusio vel assumptio alicujus syllogi-
mi dicatur aliquā propositionis partem tollere, si
in negati vè proponat. Potest enim & tūm hujus-
modi pars tolli, si affirmatè proponatur. Velati: si
es est nox non est. Consequens illud tollitur, si
firmatè proponatur assumptio: *At nox est*, &c.
Attenus ergo tollere, indifferenter se habet, ad af-
firma-

Aliqu. per-
vinent ad
disjunctos.

34

35

36

Tollere non
est idem
quod nega-
ra.

firmata & negare, conferuntque hæcenus aliqua p[ar]te
tollitur, si in aliâ sive diversâ qualitate reperatur, nec
pe, si negetur, quod affirmatum fuerat: Et affirm
tur, quod fuerat negatum.

37
Quid sit?

2. Neque tamē sic adhuc dum sufficienter
lud Tollere explicatur, si sub diversa qualitate rep
tatur, quod propositum fuerat. Tūc igitur ve
tollitur aliqua pars antecedentis in syllogismo,
ponatur ibi sententia priori contradicens. Ad con
tradictionem autem non satis est diversitas qua
litate, sed præterea requiritur diversitas quanti
tatis. Igitur si alicujus connexæ propositionis v.g.
pars consequens, sit universalis affirmata, non tol
letur ea pars in assumptione, si ponatur universalis
negata, sed si ponatur particula is negata. Hæc
nimis solum est prioris contradictoria. Eodem ergo
modo, si pars antecedentis sit particularis negata
v.g. non tollitur in assumptione vel conclusione
nisi per positionem universalis affirmatæ. Veluti
Si omnis homo est irrationalis omne animal est irratio
nale, hujus connexi consequens non tollitur nisi
sic: At quoddam animal non est irrationale. Iterum
si sic formatur connexum: Si homo est rationalis
Quoddam animal est rationale, non tolles illius con
sequens, nisi sic: At nullum animal est rationale. Et
ratio horum omnium est, quia quæ pars tollitur, ea
hoc ipso debet indicari falsa esse. Falsitas autem
non constituitur adæquatè nisi per contradic
tionem. Hæc in judicandis sophis matibus speciali
bus syllogismo: um compositorum, ubi ea insignem
usum habent, evidētia & illustriora erunt.

*Requiris
contradictio
riam partis
tollenda.*

CAPUT XI.

De Syllogismo connexo, ejusq. modis.

Syllo-

1. Syllogismus
compositus, cup
iva.

2. Ejus duo m

3. Prior est qui
cludit consequen

si homo est ani

Atqui homo e

E. Etiam sen

4. Ejus syllo

antecedentis, a

valer consequen

5. Posterior e

collat antecedent

Si Assinuerol

At non habet

Ergo non vol

6. Ejus syllog

one consequen

entis valer con

COM

Syllogismus r

onalis, sicut, in

rina axiomatu c

ione. Solum al

um.

Specie

1. De syllogismo

1. Syllogismus connexus est syllogismus impositus, cujus propositio est connexa.

2. Ejus duo modi sunt.

3. Prior est qui assumit antecedens & concludit consequens. ut:

Si homo est animal etiam sentit.

Atqui homo est animal.

E. Etiam sentit.

4. Ejus syllogismi canon est: A positione antecedentis, ad positionem consequentis, valet consequentia.

5. Posterior est, qui tollit consequens, ut tollat antecedens. ut:

Si Asinus volat, habet pennas.

At non habet pennas.

Ergo non volat.

6. Ejus syllogismi Canon est: A remotione consequentis ad remotionem antecedentis valet consequentia.

COMMENTARIUS.

Syllogismus connexus ab aliis dicitur conditionalis, satisq. intelligitur, quid sit, tum ex doctrina axiomatis connexi, tum ex proposita definitione. Solum aliqua breviter animadvertenda sunt.

Speciales observationes:

1. De λογισμός. De hoc vulgò agunt Logici hoc loco

Intelligitur, ut habet
 e, ipsum modum
 nariæ. Veluti
 mum. E. & sequen-
 tum. E. & perfectum. u-
 mal. E. senti. A. op-
 m, qui habet
 nam propositionem
 mptionem habet
 numeris, aliis
 primum. Ergo
 trus est. E. & p-
 exemplum est
 ugi. A. n. e. p-
 p. Si Plato
 p. Arque
 us est in con-
 multa membra
 de laborioso
 conclusionem

eri possunt: atq; adeo resolvi debet omnis pro-
 tio hujus syllogismi per conditionalem.

Sed quaeritur de modis syllogismorum conne-

An duo solum sint modi Syllogismi con-
 nexi?

Fortunatus Crellius in Log. l. 3. part. comm. cap. 17.

63. Ponit quatuor modos, etiam cum, qui est à Crellio quæ-
 tructione antecedentis, ad destructionem con-
 sequentis. Et, à positione consequentis ad positio-
 nem antecedentis. Veluti: Ex hac propositione (si andi in
 ortus est, dies est) quadrifariam argumentatur 1. connexio.
 ponendo antecedens & concludendo consequens.
 Solertus est ergo dies est. 2. ponendo consequens
 concludendo antecedens. At dies est. E. Solertus
 3. tollendo consequens, ut tollatur antecedens.
 dies non est. E. Solertus non est. Et 4. tollendo an-
 tedens, ut tollatur consequens: At Solertus non
 Ergo nec dies est. Confirmaturque iisdem crēm-
 is hac opinio. Nā singuli illi syllogismi sunt con-
 quentes.

Nihilominus sententia de duobus modis syllo-
 gismi connexi communissima & vera est: suntq; adeo
 teri duo modi spurii inutiles: Nam singuli isti
 modi, ex veris falsum concludunt. Ut I. in remotio-
 ne antecedentis ad remotionem consequentis: Si
 homo est animal. At non est homo. E. non est ani-
 mal. II. In positione consequentis, ad positionem
 antecedentis, ut: Si Leo est homo est animal. At Leo
 animal. E. est homo.

Cognoscitur autem horum syllogismorum vi-
 citas, quia si ex materia illorum fiat syllogismus
 simplex, tunc ex priori fiet syllogismus in prima fi-
 gura habens assumptionem negatam (Hic: Omnis
 homo est animal. Leo non est homo. E. Leo non est ani-
 mal.)

mal.) Ex posteriori fiet syllogismus affirmatus secundæ figuræ. (Hic: *Homo est animal. Leo est animal. E. Leo est homo.*) At utrumque vitiosum est.

8

Ethinc etiam in *λογισμός* non consuevit dici *Consequens est verum. E. & antecedens.* Nec: *Antecedens est falsum. E. & consequens.* Sed solum sic dici consuevit: *Primum est verum. E. & posterius.* Item: *Consequens est absurdum. E. & antecedens*, h.e. temper argumentatur, aut à positione antecedentis, aut à remotione consequentis: nunquam à remotione antecedentis, aut positione consequentis.

Quando
quatuor
modis pos-
sint fieri syl-
logismi con-
nexi.

Ad objectionem & exempla Crellii respondeo ea procedere solum propter materialem consequentiam. Nam, ut ostensum est, in alia materia falluntur tales modi. Estque iste quadruplex argumentandi modus, cum, cum propositio est reciproca, sicut est ista, *si Sol ortus est dies est.* Et vicissim, *si dies est, Sol ortus est.* Unde, cum bonæ fiant consequentiæ, remotione antecedentis, & positione consequentis, cum illæ fundantur in propositione convertente. Atque ut in tali conditione propositionis, iste quadruplex argumentandi modus fieri possit in conexo, tamen inde non fieri possunt præcisè quatuor modi syllogismi connexi. Quia modi argumentandi fieri debent cum præcisione, ab omni respectu materiæ. Aliàs enim modus argumentandi ex omnibus affirmatis in secundæ figuræ, non reponitur inter modos inuiciles quia isti, quando propositio est convertibilis, bene procedunt.

Summatim igitur retineo duos modos argumentandi, qui propositi sunt in Theorematibus, lique in nulla materia fallunt.

De variis formis argumentandi in singulis modis.

Formæ istæ sunt quatuor, secundum diversitatem

propositionis. D
utque pte affirm
Solo nisi E. dies est.
positio inter utraque
est. Si Sol non
est: cum antecedens
est, ut Sol ortus est
non est. Quarta
propositio affirmat, ut:
Si Sol ortus est, dies
est. Ergo non est. A
nto

in secundæ mod
is homogeneæ.
1. Si Sol ortus est, dies
est.
2. Si Sol ortus non
est, dies non est.
3. Si Sol ortus est, dies
non est.
4. Si Sol ortus non
est, dies est.

Tria in conexo
consequens, ut con
in solum assumi
consequens, iuxta

Si Leo est ho
Ar est anim
E. Leo est ho

2. Cum tollit
ens. Debet enim
a ut antecedens,
syllogismorum co
Si Leo est ho

tent

frus affirmat
animal. Leo est
ne innotum est,
non consequitur
dum. Nec: am
Sed solum: ite
est. Item: C
ens, h. e. temper
antecedentis at
quam a remotio
neque is.
Crellin respon
talem consequ
Alia materia fab
plex argumenta
reciproca, h. e.
m, si dies est, S
consequentia,
tione consequen
tione convenit
propositionis, it
s fieri possunt co
at precise quatu
modi argumentan
ab omni respect
umentandi ex o
ura, non repon
isti, quando pro
cedunt.
modos argumen
rematibus, liqui
di in singulis
undam diversita
tem

propositionis. Prima est, cum propositio est ex
aque parte affirmata, ut: Si Sol ortus est dies est. At
ortus est. E. dies est. Secunda forma est: cum pro
positio est ex utraque parte negata. Si Sol non est ortus
est dies. At Sol non est ortus. E. non est dies. Tertia
cum antecedens affirmat, consequens pars ne
; ut si Sol ortus est nox non est. At Sol ortus est. E.
non est. Quarta, cum antecedens negat, conse
quens affirmat, ut: Si non est dies, nox est. At non est
nox est. Atque hae formae sunt in primo

In secundo modo connexio eorundem formarum sunt,
s homogeneae. Veluti:

1. Si Sol ortus est dies est. At dies non est. E. Sol ortus non est.
2. Si Sol ortus non est, dies non est. At dies est. E. Sol ortus est.
3. Si Sol ortus est nox non est. At nox est. E. Sol ortus non est.
4. Si Sol ortus non est nox est. At nox non est. E. Sol ortus est.

Sophismata

Tria in connexis occurrunt. 1. Cum assumitur
consequens, ut concludatur antecedens. Debet e
m solum assumi antecedens ad concludendum
consequens, juxta primum modum.

Si Leo est homo est animal.

At est animal.

E. Leo est homo.

2. Cum tollitur antecedens, ut tollatur conse
quens. Debet enim solum tolli consequens, ut tol
liatur antecedens, secundum posteriorem modum,
syllogismorum connexorum.

Si Leo est homo est animal.

L 3

A Leo

At *Leo non est homo.*

E. *Leo non est animal.*

13

2. Hi igitur connexi non sunt in ullo modo connexo, quia nullus connexus procedit à positione consequentis, vel Remotione antecedentis, ut ex singulorum definitionibus supra traditis apparet.

14

3. Cum non rectè tollitur pars propositionis consequens. Veluti cum universale tollitur per universale, aut particulare per particulare. Veluti: *Si omne animal est irrationale etiam omnis homo est irrationalis. At nullus homo est irrationalis. E. & nullum animal est irrationale.*

Hic in assumptione non rectè tollitur pars consequens propositionis cum enim ista sit universalis affirmata, non est tollenda per universalem, sed per particularem negatam. Universali enim non contradicitur per universale, sed per particulare: Sic: *At non omnis, vel quidam homo non est irrationalis. Et tunc sequitur. Ergò non omne, vel, quoddam animal non est irrationale. Sic & in particulari. Si homo ratiocinatur, quoddam animal ratiocinatur. At quoddam animal non ratiocinatur. Ergò nec homo ratiocinatur. Hic tollenda est pars consequens propositionis per universale negatum. Nam particulari non particulare, sed universale contradicit, sic: *At nullum animal ratiocinatur. Ergò nec homo ratiocinatur. Atque tum assumptio falsa est, indeque falsa sequitur conclusio.**

CAPUT XII.

De Syllogismo disjuncto, ejusq; modis.

1. Syl-

De Syllog. disj.

1. Syllogismus c
mpositus, propo
ans.

2. Eius modi du

3. Prior est: qui

min assumptio

et or:

Aut accusanda

At non morte

E. Accusanda

4. Posterior e

am assumit & re

Aut dies est, a

At nox est.

E. Dies non es

At dies est.

E. nox non es

COM

Ad definitionem

curiz quasi parte

epè fit. Neque en

er est, cum propos

ut requisita gene

st, cum tota quæ

Et præterea est pro

uncta, tunc syllog

2. Est observa

ram non solum es

maticis dictam, co

habet ei æquipol

copulæ E.T. Nan

De Syllog. disjuncto, ejusq. modis. 165

Syllogismus disjunctus est syllogismus
compositus, propositione disjunctivâ con-
sistens.

1. Ejus modi duo sunt.

2. Prior est: qui tollit ex propositione u-
nam in assumptione, & reliquum conclu-
dit: ut:

Aut accusandum aut moriendum.

At non moriendum.

E. Accusandum.

4. Posterior est: qui ex propositione u-
nam assumit & reliquum tollit: ut:

Aut dies est, aut nox est.

At nox est.

E. Dies non est. Vel:

At dies est.

E. nox non est.

COMMENTARIUS.

Ad definitionem disjuncti sciendum est: Diffe-
rentiæ quasi partem contineri in genere, ut alias *Disjuncti.*
diximus. Neque enim syllogismus disjunctus sem- *per proposi-*
per se fit. Neque enim syllogismus disjunctus sem- *per non satis*
per se est, cum propositio est disjunctiva, sed cum ad- *est ad syllo-*
dat requisita generalia syllogismi compositi (hoc *gismus ad-*
est, cum tota questio disponitur in propositione: *dis-*
et præterea est propositio (non connexa, sed) dis- *junctum.*
iuncta, tunc syllogismus est disjunctus.

2. Est observandum: propositionem disjuncti-
vâ non solum esse eam, quæ disjunctivâ Gram-
maticis dictam, conjunctionem habet, sed etiâ quæ
habet ei æquipollentem. Quale quid est negatio,
copulæ ET. Nam negatio copulationis quid aliud
est,

est, quam disjunctio? Unde propositio habens copulatam negatam propositionem rectè pro disjunctiva censetur, ut in superioribus visum fuit, tractando divisionem syllogismi compositi.

3. Est observandum: quod leges & canones disjuncti syllogismi, quoad propositionem, rectè servantur ex legibus & natura axiomatis disjuncti. Igitur propositio syllogismi disjuncti (requirente id naturâ axiomatis disjuncti) non debet continere membra subordinata, vel ad invicem connexa, eademque simul vera, sed debet esse ex partibus oppositis. Item debet esse talis, ut semper ejus pars alterutra, tanquam vera, possit assumi vel concludi, & alterutra, tanquam falsa, possit tolli in conclusione vel assumptione.

4. Ordo inter modos syllogismi disjuncti, non servatur idem apud omnes. Noster ordo Rami fuit. *Syllogismorum disjunctorum.* At Cicero & Laërtius secundum primum, & primum fecerunt secundum. Hac in re nihil interest meo judicio, priorem ordinem retinere, tanquam ultimatorem in scholis nostris, ne conturbentur juniores.

5. Disjunctio in primo modo requirit plenam oppositorum enumerationem. Nam sublato uno disparatorum, non potest reliquum statim concludi. Non valet consequentia. Hæc res aut est cervus aut est homo. At non est cervus. E. est homo. Quanquam verus hic dicitur syllogismus, tales bonos esse in forma. Vitiosos autem esse in materia, quia propositio falsa est. Unde non magno periculo curandum esse hoc præsens axioma, quod ab aliis proponitur. Dixi autem in primo modo, &c. Quia in secundo modo assumitur unum, ut reliquum vel reliqua tollantur. Satis autem efficax est positio unius disparari, ad destruendum aliud. Veluti. *Non est corvus est homo: At est corvus. E. non est homo.*

6. In syllogismo
omnibus partibus affi-
ram. La. Dial. c. 16. A
debet duplex affirmatio
firmatio vinculi. 2.

quasi est omnibus
propositio disjunctis.

omnino illam con-
tinet ex veris præmissis

Aut homo est corvus

Hic assume ante

era est. Nunc corvus

hæc falsa est.

Vel assume corvus

Aut homo est

At homo non

E. Homo non

7. Quot formæ
modis? Fonseca l. 6

modis esse tres formæ
propositionis affirmati-
ve non est dias. E. non

non est dias. E. non

Ex alterutra negati-
ve. At Sellius, l. 6

modo.

Sed hæc formæ non
propositionis parti-
debent esse affirmati-
quando falsum con-
quibus apparet: 3

ditionem, utraque

quid veri consequi

ma, sed vi materia

officio habent:
recte pro disjunc-
tione visum fuit, ut
propositi.

leges & canones
sitione, recte de
habetis disjuncti.
dicti (requiritur
non debet contri-
dicere connex-
tione ex partibus op-
erum per ejus para-
doxi vel conclusio-
nem illa conclusio

mi disjuncti non
ordo Rami fuit.
trum, & primus
il interest meo
tanquam ultra-
urbentur junio-

requirit plenam
am sublaro uno
a statim conclus-
es aut est cervus
est homo. Quan-
tales bonos est
materia, quia
potest puto cu-
mod ab aliis pro-
de. Quia in se-
liquum vel reli-
st positio unius
uti. Non est cer-
us homo.

6. In syllogismo disjuncto propositio debet esse
omnibus partibus affirmata. Hæc regula traditur à
Aristotele 2. Dial. c. 16. Atque sic in disjuncto syllogismo
debet duplex affirmatio esse in propositione. 1. Af-
firmatio vinculi. 2. Affirmatio partium. Illa com-
munis est omnibus syllogismis compositis; hæc
propria disjunctis. Paret autem ejus veritas, quia
nitendo illam conditionem, falsa conclusio fieri
potest ex veris præmissis. Veluti:

Aut homo est corpus aut non est Leo. Hæc vera est.

Hic assume antecedens. *At homo est corpus. Hæc
vera est. Nunc tolle consequens. E. Homo est Leo.
et falsa est.*

Vel assume consequens & tolle antecedens hæc:

Aut homo est corpus, aut non est Leo.

At homo non est Leo.

E. Homo non est corpus.

7. Quot formæ argumentandi sunt in singulis
modis? Fonseca 1. 6. Instit. Dial. c. 32. ait: in singulis *Specialiter*
modis esse tres formas. In priori. 1. Ex utraque parte *forma an-*
tæpositionis affirmata. ut: *Aut dies est aut nox est. gumentum*
non est dies. E. nox est. 2. Ex utraque negata. *Aut*
non est, aut nox non est At nox est. E. Dies non est. junctio
Ex alterutra negata parte. *Aut dies est aut Sol non*
est. At Sol lucet. E. Dies est: Sic etiam in posteriori
modo.

Sed hæc formæ non sunt omnes approbandæ. Nā
propositionis partes ambæ in syllogismo disjuncto
debent esse affirmatæ, quia secus ex veris potest a-
quando falsum concludi, ut Num. 6. visum est. Ex
quibus apparet: Si quando per disjunctam propo-
sitionem, utraq. vel alteruti a parte negatam, alio
quid veri consequatur, non consequi illud vi for-
mæ, sed vi materiæ.

Sophismata

9 Contingunt in disiunctivis sophismata 1. Si propositio non servet leges axiomatis disiuncti. Veluti: Si disiungantur in propositione, quæ connexa, confectura, aut subordinata, aut simul vera sunt. ut:

Aut Christus mortuus est, aut resurrexit.

At mortuus est.

E. non resurrexit.

Vel:

Petrus aut est homo, aut est animal.

At est animal.

E. non est homo.

Et sic in cæteris. Hic propositiones non sunt vere disiunctivæ, quia utraque ejus pars vera est. Ideoque copulativa potius quam disiunctiva propositio fieri debet ex illarum partibus.

2. Si propositio sit negata quoad partes suas, vel utramque vel alterutram. Exempla posita sunt in m. 6.

CAPUT XIII.

De Syllogismis Crypticis.

1. *Quartò*: Syllogismus est manifestus vel Crypticus.

2. Manifestus est, qui manifestam & directam habet dispositionem syllogisticam.

3. Crypticus est, qui dispositionem syllogisticam habet occultam & involutam.

4. Cryptis illa fit vel defectu, vel redundantia, vel transpositione.

1. Cryptis est, quæ non manifeste, ad quod

6. Estque Enclitica conclusio, quæ disperdit regnum, ut cum Diabolo.

7. Exemplum est inferens timorem erat bellum, sensibus noxium.

8. Inductio est, quæ singularium, acuta prodest, acuta, etc. E. um.

9. II. Cryptis est, quæ syllogismo.

10. Prossyllogismus est, quæ liquid accellor.

11. Huc perhibens, vel est, quæ sic abducat, syllogismus est, obliquis, Sorites, syllogismus modus, quæ præmissarum ratio.

12. III. Syllogismus.

5. I.

5. I. Crypsis circa defectum est in Enthymemate, ad quod pertinet exemplum & inau-

6. Estque Enthymema syllogismus inferens conclusionem ex una præmissa. ut: Christus disperdit regnum Diaboli. E. Christus non cedit cum Diabolo.

7. Exemplum est syllogismus ex particulari inferens simile particulare. ut: Thebanis xium erat bellum inferre finitimus. E. & Athenisibus noxium erit bellum inferre finitimus.

8. Inductio est syllogismus ex enumeratione singularium inferens universale. ut: acuta prodest contra venenum. Et illa ruta. & a ruta, &c. E. omnis ruta prodest contra venenum.

9. II. Crypsis circa Redundantiam est in polysyllogismo.

10. Polysyllogismus est syllogismus habens aliquod accessorium ad partes principales.

11. Huc pertinet syllogismus vel partes probans, vel etiam partes amplificans, atque sic abductio, deductio ad absurdum, syllogismus ex transumptione, syllogismus obliquus, Sorites, dilemma, & denique syllogismus modalis vel modum habens in aliqua præmissarum: De quibus in Commentario.

12. III. Syllogismus transpositus est, qui habet

habet partes transpositas, veluti assumptionem pro situ, vel conclusionem situ medio, &c.

COMMENTARIUS.

TITULUS I.

DE SYLLOGISMO CRYPTICO IN

genere.

Premis divisionem syllogismi in manifestum & crypticum, inde ut sumerem occasionem, doctrinam de syllogismo cryptico tractandi. Alias de manifestio syllogismo nihil hic peculiare dicendum est.

*Vnde dicitur
syllogismus
crypticus*

Crypticus igitur syllogismus dicitur, *unde rē negō-
riem occultare.* Dicitur: quæ sic, quodd ordinariam dispositionem syllogisticam occultet. Veluti: Ordinarius syllogismus debet habere tres propositiones, five axiomata, ex quibus constet. Quod si ergo formetur sub duabus propositionibus, jam receditur ab ordinaria dispositione, quæ sic per reticentiam unius propositionis occultatur. Rursus syllogisticus discursus contentus est ordinariè tribus propositionibus, quod si ergo aliqua ratiocinatio plures propositiones requirat, ut sit in syllogismis duplicatis quales sunt, *Dilemma regressus, Abductio, deductio ad absurdum,* &c. tum sic etiam receditur ab ordinaria dispositione. Rursus ordinariè syllogismus fit per tres terminos. At in syllogismo ex obliquo videntur plures esse termini, ut infra apparebit. Sic igitur & sic receditur ab ordinaria dispositione. Iterum ordinaria dispositio est, ut prædicatum conclusionis ponatur in prima præmissarum, subiectum in secunda præmissarum, si igitur hæc situm & ordinem non habeant præmissæ, tunc iterum receditur ab ordinaria dispositione.

*Ex his apparet, non rectè & cur syllogismi illi,
quæ*

De Syl

specialiter enun-
tatur cryptici?
i. Apparet: hoc
mod secundum spe-
cordare à requisitū
dictum est.

TI

DE EN

AR

DE

Enthymema

incipio, vel secun-
dario. Unde sic En-
thymema aliquan-
do per vocem exp-
licitam. Alias Enthymema
significat omnem cor-
ruptionem. *Plinius l. 3. c. 10.* En-
thymema & commentu-
m. *Plinius l. 3. c. 10.* En-
thymema frequenter
nam speciem nob-
ilissimam sententia-
rum, hinc specialiter
conclusionem vel con-
clusionem. *Unde quod scilicet*
Vide Ciceronem
l. 2. c. 27. Enthymema
est illud, qui est
monitarius. *prior*
est illud. *l. 3. syl. Log-*
ica uter uti voce &
recte ponit Titu-
lissimo signum

in manifestum
ationem, doctri
ndi. Alias de ma
re dicendum est
citur. *Don'te* ut
ordinariam m
Veuer: Ord
propositiones
od si ergo for
jam recedunt
per reticentiam
artus syllogisti
tribus propo
ocinatio plures
syllogismus dupl
Abductio dedu
ceditur ab or
ariet syllogismus
mo ex obliquis
apponere. Sic
uppositione. Ite
edicarum con
larum, subiectu
macitum & or
iterum reced
syllogismi illi,
qui

De Syllogismis Crypticis.

171

ui specialiter enumerati sunt in theorematibus,
cantur cryptici?

2. Apparet: hoc esse requisitum syllogismorum,
od secundum speciem vel apparentiam debeant
cordare à requisitis syllogismorum, prout jam sa
dictum est.

TITULUS II.

DE ENTHYMEMATE.

ARTICULUS I.

De voce Enthymematis.

Enthymema dicitur à verbo *ἐνθυμίζω, animo*
incipio, vel secundum vim vocis, *aliquis in animo Enthymema*
rebo. Unde sic Enthymema vocatur syllogismus, *ma unde*
ui retinet aliquam præmissarum in an. mo, unâ so- *dicatur*
um per vocem expressâ.

Alias Enthymema ambiguitur dicitur. I. G. uraliter
gnificat omnem cogitationem sicut propterea *Quin. Ambiguit*
lianus l. 5. c. 10. Enthymema vertit commentatio- *ris in voce*
em & commentum. II. Quia aurem nomina ge- *Enthymema*
eralia frequenter solent assumi ad significandam *ma*
tam speciem nobilissimam, & verò putata est no-
bilissima sententia & acutissima, quæ est ex contra-
is, hinc specialiter Enthymema significat cogita-
onem vel commentationem ex contrariis. Talis
st: *ut id quod scis prodest, nihil id quod nescis obest.*
ide Cicero in *Top. III.* apud Aristot. 2. prior.
Intel. c. 27. Enthymema significat syllogismum im-
erfectum, qui est ex verisimilibus & signis. Ubi *Enthymema*
colorius 1. prior. c. 27. in schol. ad § 4. & ex eo *ma quomodo*
kerin l. 3. syst. Log. c. 11. Existimat, Aristotelem spe- *dicatur*
nauer uti voce Enthymematis Sed id secus est, ut
est exponit Titus manius l. 4. Dial. c. 36. Adeoque
existimo signum nunc non solum vocare Aristo-
telem

præter id quoddam
Aristot. d. l. §. 2. q.
construiva, acce
Rhet. c. 2. ait Arist.
illos, quæ Socra
tæ non est aut
lumini. Ar
gismus, quæ
Aristotele dicitur
gatur id esse, qu
erit definitio
quod constat
quam, quæ su
aliquis, live qu
inductionem & Exemplum. Vide Collig. Coimbra.
1. prior. c. 1. q. 2. a. 3. Et sic etiam Aristot. aliquan
do opposit inductionem syllogismo. Vide 1. Rhet.
2. & 3. Rhet. c. 22. 23. & 2. prior. 23. Inductio au
tem comprehenditur sub Enthymemate. Deinde:
syllogismus dicitur mentione plurimæ præmis
arum. Sic enim ait Arist. 1. prior. c. 1. Et not. ne b. i.
logismus est λόγος in quo positus aliquibus aliud,
c. At in Enthymemate conclusione non posui
tur aliqua, sed unum. Nihilominus tenendum
est: Enthymema, adeoque & inductionem esse syl
logismum. Ac primum docet hoc Aristot. Is ex
cessu Enthymema syllogismum vocat, 1. post. 6.
x. 1. & 2. prior. c. 27. & in Rhet. cit. loc. Ex quo intel
ligitur: Vocem syllogismi ambiguam esse apud A
ristot. & aliquando lumi q. xii. ὑπονοούμενον, & si
nificare syllogismum omnibus numeris absolutum,
quo sensu Enthymema syllogismus non est. Ali
quando autem sumi latius, pro discursu illatio
nombo Enthymema syllogismus est.

Quantum ad alterum. Respondeo Enthymema
comperere definitionem syllogismi. Unde sic et
confirmatur Enthymema esse syllogismum. Ad
verten.

QVÆSTIO I.

An Enthymema verè sit Syllogismus?

Ratio dabitur est. 1. Quod Aristotelici fa
ciunt Enthymema, oppositam speciem ratiocina
onis contra syllogismum. Dicunt enim Ratioci
nationes esse quatuor: Syllogismum, Enthymema,
inductionem & Exemplum. Vide Collig. Coimbra.
1. prior. c. 1. q. 2. a. 3. Et sic etiam Aristot. aliquan
do opposit inductionem syllogismo. Vide 1. Rhet.
2. & 3. Rhet. c. 22. 23. & 2. prior. 23. Inductio au
tem comprehenditur sub Enthymemate. Deinde:
syllogismus dicitur mentione plurimæ præmis
arum. Sic enim ait Arist. 1. prior. c. 1. Et not. ne b. i.
logismus est λόγος in quo positus aliquibus aliud,
c. At in Enthymemate conclusione non posui
tur aliqua, sed unum. Nihilominus tenendum
est: Enthymema, adeoque & inductionem esse syl
logismum. Ac primum docet hoc Aristot. Is ex
cessu Enthymema syllogismum vocat, 1. post. 6.
x. 1. & 2. prior. c. 27. & in Rhet. cit. loc. Ex quo intel
ligitur: Vocem syllogismi ambiguam esse apud A
ristot. & aliquando lumi q. xii. ὑπονοούμενον, & si
nificare syllogismum omnibus numeris absolutum,
quo sensu Enthymema syllogismus non est. Ali
quando autem sumi latius, pro discursu illatio
nombo Enthymema syllogismus est.

Ratio du
bitandi.

Enthyma
ma esse syl
logismum.

Syllogismi
vox ambi
gua.

inferre conclusionem ex defectu alterutrius præmissæ. Idcirco Enthymema aliud est, in quo deest præpositio, aliud in quo deest assumptio. Veluti: Si non sit prædicatum conclusionis in aliqua præmissæ, cum Enthymema ex pluribus præmissæ propositio. ut: *Christus disperdit regnum Diaboli. Ergo non colludit cum Diabolo.* Hic, quia prædicatum conclusionis (*colludere cum Diabolo*) non disponitur in aliqua præmissæ, idcirco cognoscitur deesse præpositio. Atqui ille defectus suppletur, si ex octermino, & termino medio fiat propositio sic: *Qui disperdit regnum Diaboli, id non colludit cum Diabolo. At Christus disperdit, &c.* Quando vero sub-
jectum conclusionis non disponitur in aliqua præmissæ, tunc signum est, deesse assumptionem. Velu-

II.

Ex quavis

Aristot. 2. prior. c. 1. *Omnis homo est rationalis. Etiam Petrus est rationalis.* Hic subiectum conclusionis est *Petrus*, quod & signum. At subiectum disponitur in Assumptione. Sicigitur completum. Multa enim nunc: *Omnis homo est rationalis. Petrus est homo. Ergo Petrus est rationalis.*

dicendum est. B. II. Enthymema aliud est syllogismi compositi, aliud syllogismi simplicis. Aristot. omne Enthymema fuisse Rhetores. Aliud revocat ad aliquam trium figurarum, adeoque ad syllogismos simplices. 2. prior. c. 27. Nihilominus efficitur compositum. Rhetores non compositum syllogismorum compositorum, quod aliando consequens in Enthymema, quod aliando nullum terminum resumit ex antecedente, id fieri non potest in syllogismo simplici. Nam Rhetores, accommodant simplicem syllogismum, partes questionis divelunt in præmissis, itaque conclusio habet aliquid ex præmissis, itaque præmissarum prædicatum suum ex propositione, subiectum ex Assumptione. ut: *Malum est fugien-
tium. B. bonum est appetendum. Hoc non vult, propter dictam causam. quia conclusionis neuter terminus est in antecedente, suppletur igitur per syllogismum compositum.* Sic: *Malum est fugien-*

III.

Enthymema.

Quia Enthymema aliud est syllogismi compositi, aliud syllogismi simplicis. Aristot. omne Enthymema fuisse Rhetores. Aliud revocat ad aliquam trium figurarum, adeoque ad syllogismos simplices. 2. prior. c. 27. Nihilominus efficitur compositum. Rhetores non compositum syllogismorum compositorum, quod aliando consequens in Enthymema, quod aliando nullum terminum resumit ex antecedente, id fieri non potest in syllogismo simplici. Nam Rhetores, accommodant simplicem syllogismum, partes questionis divelunt in præmissis, itaque conclusio habet aliquid ex præmissis, itaque præmissarum prædicatum suum ex propositione, subiectum ex Assumptione. ut: *Malum est fugien-
tium. B. bonum est appetendum. Hoc non vult, propter dictam causam. quia conclusionis neuter terminus est in antecedente, suppletur igitur per syllogismum compositum.* Sic: *Malum est fugien-*

Enthymema
ma syllogi-
sma simpli-
cis vel com-
positi.

Non omnia
Enthymema
sunt syllogismi
compositi.

dum, bonum est apperendum. Ac malum est fugiendum. E. bonum est apperendum. Arque sic apperiri datur Enthymemata syllogismi compositi.

Enthymemata quae syllogismi simplici?
Qua compositi?

Quid sit autem utrumque, ex dictis similiter retinere potest. Nempe *Enthymema syllogismi simplici* est, cum unus terminus reperitur ex antecedenti conclusionem, & alius novus atteritur. Ac *Enthymema syllogismi compositi* est, cujus pars omissa non potest suppleri nisi per syllogismum compositum. Illudque id semper, cum conclusio nullum terminum mittit ex praemissis, vel etiam cum nullus novus terminus in conclusione apponitur ad eos qui praeterierunt.

13

Atque sic ad Enthymemata syllogismi compositi pertinent etiam consecutiones sententiarum, quae sumuntur ex conversione propositionum, si ratio ad syllogisticum discursum illarum pertinet. Velut
1. Univerſalis negata converſa, conſequitur ad univerſalem negatam. ut: *Nullus homo eſt lupus. E. Nullus lupus eſt homo.* Hic diſcurſus non poteſt ſuppleri niſi per propoſitionem hypotheticam. Sic: *Si nullo modo eſt lupus, etiam nullus lupus eſt homo.* Atqui nullo modo eſt lupus. E. nullus lupus eſt homo.

De conſecutionibus ex conversione.

2. Particularis affirmata ſequitur ex converſione univerſalis affirmatae. ut: *Omnis homo eſt animal. E. quoddam animal eſt homo.* Suppletur ſic: *omnis homo eſt animal, etiam quoddam animal eſt homo.* At omnis homo &c.

3. Particularis affirmata ſequitur ex converſione particularis affirmatae. ut: *Quoddam voluptas eſt bona. E. quoddam bonum eſt voluptas,* ſubintelligitur hic iſta propoſitio: *Si quoddam voluptas eſt bona, etiam quoddam bonum eſt voluptas.* Vide de his converſivis conſecutionibus *Ariſtotelem 1. prior. c. 2.* Fuit quoque iſtis etiam, in ſuperiori libro de propoſitionibus

14

Eſt autem obſervandum: in Enthymemate ſyllogi-

logismi compositi
vnuquodque alii
sic, omittendo alium
praemissum. E. habet per
omittendo propositi
nullum in aliis.

III. Ratione
Enthymema aliud est
simili, aliud à dicto
tribus, &c. Exem
Enthymema aliud est
futurandum.

IV. Specialia

Exemplum, de quo

ART

De Suppl

Enthymema est

Aristot. 1. Prior.

imperfectio: Alter

et signis: Altera

tum. Priorem attri

leg q. 42. sed non est

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

Enthymema

At malum est fugi syllogismi compositi semper deficere propositionem, in Enthymema. Atque sic apparet nunquam assumptionem. Veluti nulla est illatio memata compositi, ic, omittendo assumptionem. Si asinus volat, habet composito a dictis similiter ennas, E. habet pennas. At bene proceditur sic, o- nunquam syllogismi simplici nittendo propositionem. Asinus volat, E. habet pen- deest assumptio. ur ex antecedenti. Et sic in aliis.

III. Ratione materiz variè dividitur Enthymema. Veluti secundum Aristot. 2. Rhetor. 23. Enthymema aliud est à majori, aliud à minori, aliud à simili, aliud à definitione, aliud à divisione, aliud à partibus, &c. Exempla ibi vide. Et ibid. cap. 22. Enthymema aliud est ad demonstrandum, aliud ad refutandum.

IV. Specialia Enthymemata sunt Inductio & exemplum, de quibus postea seorsum erit.

ARTICULUS IV.

De Supplendo Enthymemate.

Enthymema est imperfectus syllogismus, dicitur Aristot. 2. Prior. c. 23. Solet autem duplex notari Imperfectio: Altera, quod sit solum ex verisimilitudine & signis: Altera, quod habet partis unius defectum. Priorem attingit Fabianus Hippus in probl. log. q. 42. sed non est ad presens, quia nunc non agimus de Enthymemate prout ad signa & verisimilitudines restringitur, sed prout diffusum est ad quamvis materiam, sicut & syllogismus perfectus. Unde nobis Enthymema imperfectum est solum, propter defectum partis. Cæterum ille non tribuendus est Enthymemati simpliciter, sed prout intelliguntur partes illæ voce expressæ. Nam aliàs, quia Enthymema syllogismus est, procedit utique ex pluribus. Dicit igitur altera præmissarum in Enthymemate, solum quoad vocalem expressionem, non quoad mentale conceptum.

Cæterum, quia facilè sophisticatio contingere potest

16
Imperfectio
que sit in
Enthymema.
mate.

potest circa omiffam partem, idcirco ut tanto
lius appareat veritas & consequentia a discuffis
enthymematici, supplenda sunt quæ defunt. Et cum
vel consequentia vitiofa, vel aliqua fumptio
falfa fit, neganda est, atque ita Enthymematicis fa-
cit iudicium.

TITULUS III.

DE INDUCTIONE.

18

*Ambigui-
tas in voce
inductionis.*

Inductionis doctrinam ut declarem, præmittenda est ambiguitas vocis. Ig tur apud Latini-
Platone. Inductio duplex est: Alia *κατ' οὐσίαν* *κατὰ φύσιν*
secundum contrarietatem, Quomodo Dilemma
ferè est inductio: Alia, quæ demonstret ex partibus
totum. Illa dicitur *ἐλεγκτική* refutatoria: Illa *δεικτική* demonstrativa: 3. Zabarella 1. post. ed. 4. p. 637. scribit: Inducere etiam aliquando est
aliud, quam inferere quodvis particulare suo un-
versali, ante nobis cognitum. Velut: Quia mihi co-
gnitus est equus in universali, oblato singulari
quo, statim dico: Hæc res est equus. Vocatur
hic actus *Inducere*, præcunte Aristot. cit. loc. De
nigque inductio videtur graviter significare omne
ratiocinationem à singulari. Sic Aristoteles etiam
Exemplum vocat inductionem, 1. Rhet. c. 2. Nu-
agimus de secundo genere inductionis.

*Exemplum
quomodo fit
inductio.*

19

Græcè dicitur *ἐπιγνώμη*, apud Aristot. 1. top. c. 1.
2. prior. c. 23. aliisque locis, *ἐπίγνωσις* autem inter-
prete Budæo est *ἐπιμαρτυρία ἄλλου*, ex priori ducere
vel unum ex alio ducere. Militaris significatio est *ἐπι-
γνώμη* est, quæ, ut Suidas scribit: *ἐπιγνώμη* est ordi-
natio in series & consequutio, deinceps continuata
dum in exercitu, composito agmine procedente, or-
dines deinceps, alii post alios, procedunt. Huic fa-
cis congruit nostra significatio. Nam etiam in Lo-

[g]c

te inductione & propositionum, in diverso ordi-
ne positarum, continuus processus.

Nunc realis tractatio hujus doctrinae insitit in
duobus. *Primo*, ut coarctet de ejus genere. *Secundo*, *Propositio*
de medio inductionis. *Tertio*, de ejus canonibus, *dicendum*.

ARTICULUS I.

De Genere Inductionis.

QUESTIO I.

An Inductio sit Syllogismus?

Aristot. 1. *top.* c. 10. & 2. *prior.* c. 23. 1. *Rhet.* c. 2. In-
ductionem distinguit à syllogismo. Ponitque do-
ctrinam Flacii. 6. *Log. General.* cap. 21. duo eorum *Negativa*
discrimina. Alterum est, quod syllogismus est ex *sententia*
inductione Inductio ex sensu, Alterum quod inductio
est singularium. At syllogismus est universalium,
ut sic Colleg. Conimbr. 1. *prior.* c. 1. q. 2. a. 3. dis-
tinguitur: Inductionem non habere formalem conse-
quentiam. Estque commune fundamentum, quod
Inductio non præmittit nisi unam præmissam.

Nihilominus, sicut in prioribus de Enthyme-
mate dictum est, id syllogismum esse, ita nunc ex
idem etiam confirmatum relinquitur, inductio
nem esse syllogismum. Nam inductio est species
Enthymematis, ut mox videbitur. Nunc ea, quæ
antea insinuantur, respondeo.

At I. dico. Neq; omnē syllogismū esse ex ratione,
nec omnem inductionē ex sensu, sed dari & syllogi-
smū ex sensu & inductionē ex ratione. Illud patet,
quia dantur etiam syllogismi expositorii & singula-
res, qui sunt ex materia sensibili, ut superius satis pa-
ruit. Hoc verò patet. Quia multæ inductiones fiunt
ex insensibilibus. Potest enim ut deinceps videbitur,

M. 3. indu.

23
Resoluitur.

*Inductio
quomodo
non sit sine
sensu?*

24
*Inductio
non semper
est singula-
rium.*

25

inductio fieri ex (minus) universalibus. At nullum universale est sensibile. Unde quoddam Arist. 1. prior. c. 1. ait: Inductionem non esse sine sensu, solum verum est, ἐπὶ τὸ πλὸν, seu ut plurimum.

Ad secundum ex dictis patet responsio. Nam si sum est: inductionem esse semper singularem si individuum: Falsum item: Syllogismus semper esse universalium. Et proinde, quia syllogismus potest esse in materia singulari, relinquatur; quod inductio etiam, ea quæ est ex individuis, hoc non obstante, possit esse syllogismus.

Ad tertium, quoddam syllogismus dicitur esse ex pluribus præmissis, inductio autem est solum ex una præmissa, respondendum est ita, sicut prius de Enthymemate responsum est, num. 9. huius cap.

QVÆSTIO II.

An Inductio sit Enthymema?

26
*Inductio po-
test dici En-
thymema.*

Aristoteles 2. prior. c. 23. & 1. Rhet. cap. 2. aliisq. locis inductionem distinguit ab Enthymemate. Nilominus, brevissime respondendo, dico, prout nunc sumitur vox Enthymematis, pro omni syllogismo defectivo sive truncato, ut Aristoteles loquitur: Inductionem omnino esse Enthymema. Nam in omni inductione omittitur, vel ἐν θυμῷ retinetur assumptio. Veluti inductio est: *Hic & iste, & iste & alii singuli homines sunt risibiles. E. omnis homo est risibilis.* Hic deest assumptio. Sic: *Atqui omnes homines sunt hic & iste, & alii singuli homines. E. omnis homo est risibilis.* Confer Zabarellam l. 3. de Method. c. 9.

ARTICULUS II.

De Medio Inductionis.

27

Aristoteles medium inductionis dicit esse rem singularem, At enim 1. Top. c. 10. ἐν πρῶτῳ esse dicitur

inductio fieri ex
a singularibus ad un
stoteles demonstrat
dationem, τὸν γὰρ
præsumendum est
quod irregulariter
vulgus est accepti
tatem, quod mi
p. 1. d. ait: Faci
mentale, ubi singula
interpretare Zab
cap. & Peretio l.
is secundum Arist
vidua non definit

Nunc dico: L
a individua, sed si
universalis, ad quo
Nunc igitur calefa
rius igitur calefa
omnis igitur cale
universalis. ut: H
cupes sentit, & in
omne animal si
dione specierum

Sic igitur om
ari, hoc sensu, qu
aliquo restrictor
universalis, vel an
cap. 1. text. 13.

II. Melius &
ductionis, quodd
tio est à partibus
velut species, si
integrales, essen
bis integralibus
vulgus plani

Cap. XIII.

calibus. At nullum
 Arist. 1. prior. c. 1.
 sensu, solum verum
 responso. Nam si
 singularium finit
 Syllogismus sem
 de, quia syllogisme
 relinquitur; quod
 individui, hoc not
 s.
 e dicitur esse exple
 m est solum ex una
 e, sicut prius de
 9. k. m. cap.

II.

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

Enthymema?

καὶ τὰς ἐν τῷ τοῦ καθόλου ἔξοδον, h. e. progressionem
 singularibus ad universale. Et 1. post. c. 14. Ait Ari-
 stoteles: demonstratione esse universalium, sed in-
 duktionem, τὴν ἐν μέσῳ particularium. Hinc re
 mittendum est: singulare bifariam sumi. Ali
 quando singulare est idem, quod individuum. Hæc
 vulgaris est acceptio. Deinde singulare aliquando
 dem est, quod minus universale. Sic Aristoteles 2.
 1. 82. ait: Facilius definiti singulare quam uni-
 versale, ubi singulare est idem quod minus univer-
 sale, interprete Zabarella, in comm. ad 2. post. s. 82. fol.
 217. & Pererio, h. 3. Phil. c. 11. § 13. Et patet, quia a-
 dās secundum Aristotelem 7. Metaph. c. 4. & 15. in-
 dividua non definiuntur, sed solæ species.

Nunc dico 1. Inductio non semper fit per singularia, 28
 a. individuum, sed fit etiam per singularia, h. e. minus u-
 niversalia, adeoque fit per utraque. Per individua. ut: mur ex
 Meus ignis calefacit: Et tuus ignis calefacit, & al
 terius ignis calefacit, nec datur dissimile exemplum
 E. omnis ignis calefacit. Per singularia, h. e. minus u-
 niversalia. ut: Homo sentit, & avis sentit, & qua-
 drupes sentit, & insecta sentiunt, & pisces sentiunt:
 E. omne animal sentit. Hic processus est ab indu-
 ctione specierum ad genus earum, & sic in aliis.

Sic igitur omnis inductio hæc genus est à singu- 20
 lari, hoc sensu, quod inductio semper inchoetur ab
 aliquo restrictiori, & terminetur ad aliquid isto u-
 niversalius, vel amplius. Confer Zabellam, 2. post. procedere à
 singulari.

II. Melius & adæquatius definitur medium in- 30
 ductionis, quod sint partes. Omnis, inquam, indu-
 ctio est à partibus ad totum. A partibus, inquam, si
 ve sint species, sive individua, sive alioquin partes sit medium
 integrales, essentielles, &c. Exemplum inductionis
 his integralibus partibus est tale. Caudæ plantæ vi-
 vit. Et rami plantæ vivit, &c. Et tota plantæ vivit. Itē:

M

Manus

*Manus huius hominis sunt sanae. Et brachia, & pedes
venerunt, & thorax & caput. Ergo totus hic homo est
sanus.*

Confectaria.

- 31 Ex his apparet specialiter primò aliquando fieri inductionem ab individuo ad universale, ut in primo exemplo primæ propositionis. Aliquando ab individuo ad universale, ut in secundo exemplo illius propositionis. Aliquando ab individuo ad individuum, ut in ultimo exemplo secundæ propositionis. Secundo, generaliter: omnem inductionem fieri ab angustiori ad latius, h. e. à parte ad totum. Congruuntque huic omnia ista exempla.

Definitio inductionis.

- 32 Atque ex his nunc fit definitio inductionis. Inductio est syllogismus vel (propinquius) Enthyyma in quo ex partibus simul sumptis vel collectis totum inferitur. Exempla ex prioribus obvia sunt.

ARTICULUS III

Canones de Inductione recensens.

- 33 I. Ratio consequentia & fundamentum in inductione est, quod partes idem sunt quod totum. Disputant de huius veritate aliæ Metaphysici. Nunc id tanquam certum accipimus. Igitur idem esse dico: Plantam; & radicem plantæ, & ramos plantæ & caudicem illius. Unde quod conjunctum de his dicitur, utique & de illa verum erit. Et sic est in aliis partibus.

Rursus idem est: Omne animal ex una parte; Hominis ac pisces & quadrupes & homo & insectum, ex alia parte. Unde rursus etiam quod de singulis speciebus dicitur, dicitur etiam de genere.

- 34 Quod rursus ex Topicis hic recordandum est; quando prædicata partium possint fieri prædicata totius: Igitur quæ de partibus prædicantur formaliter, ea toti non possunt attribui. Veluti: parti formaliter

Et brachia & pedes, aliter sumptæ, & secundum quodd à toto distincti-
totus hic homo est, quicquid, convenit, constituere totum. Atque hoc
artis prædicatum, non potest toti convenire.
Inde non sequitur: *Res integrat hominem* & *ma-*
us integrat hominem, & *venter*, & *corpus* & *pulmo*
cor, &c. Ergo *totus homo integrat hominem*. Et
ratio est, quia integrare vel constituere conve-
tendo exempli gratia parti quâ pars. Quæ autem parti materialiter,
indiviso ad indivisum est, parti, ut sumitur præcisè, pro re, quæ su-
cundæ præpositio, in relationem partis, conveniunt, hæc enim
indivisionem si consequenter inferuntur de toto: Ut: *manus sunt*
arte ad totum. Consequenter inferuntur de toto: Ut: *manus sunt*
apta. Et *pedes sunt sani*. Et id est de omnibus aliis par-
tibus hominis. E. *totus homo sanus est*. Hic bona est
consequentia.

2. Inductio debet enumerare omnes partes. Et
 videtur. *Et hoc. 2. prior. cap. 24.* ubi ex hoc Aristoteles ponit
 discrimen inter inductionem & exemplum. Et pa-
 ter. Nam vis inductionis consistit in æquivalenti
 æquarum ad totum. At illa æquivalentia non est nisi
 per totum & partes omnes.

Ceterum omnes illae partes non semper enu-
merantur distincte, sed aliquando implicite & confu-
sum. Disputantur, ut Aristoteles docet, 8 Top. c. 2. Fit illud per tales
fili. Nunc id tan-
tum efficitur: Plan-
torebus dari dissimile exemplum. Et quæ sunt his simi-

Fit autem illud compendium inducendi propter
has causas. 1. quia aliquando est admodum evi-
dens, quod prædicatur de specie, vel parte, ut nemo
lubet id convenire singulis paribus. Estque id in
omnibus inductionibus demonstrativis, quæ pro-
cedunt ex materia necessaria. Et sic etiam Averroës
1. *prior. c. 29* inquit: in inductione demonstrativa
non esse necesse, percurrere omnia singularia, sed
satis esse, si cognoscatur passionem istam aliquibus
individuis inesse per se. Tum igitur necessariò col-

M i lig-

ligeretur, id universali vel toti etiam convenire, quod singularibus per se convenit, id etiam advenire naturæ communi. Idem docet Zabarelli l. 3. de Method. d. c. 14.

Altera istius compendii causa est, quod sæpè a modum multa singularia imò infinita aliquando sunt per Arist. 1. Rhetic. c. 2. cogitq; tunc inductio a versarium, donec contrarium aliquod singulare exemplum dare possit.

3° Inductio expletur, si addatur assumptio. Dicitur igitur in omni inductione assumptio. Illa quæ assumptio fieri debet, enunciando de toto æquivalentiam ad partes suas. Veluti hæc est inductio: *Meus ignis calefacit & tuus ignis calefacit, & idem in singulis aliis ignibus. E. omnis ignis calefacit.* Addatur assumptio sic: *Atqui omnis ignis, est nihil aliud, quam meus ignis & tuus ignis, & alii singuli ignes.* Et tunc fiet completus syllogismus. Sic rursus: Inductio est *caput sanum est & cor sanum est, & epas sanum est, domq; est in ceteris singulis partibus. E. totum animal sanum est.* Assumptio fiat sic: *At totum animal est nihil aliud, quam caput & cor & epas & alia singula partes.* Et sic iterum syllogismus perfectus & completus est.

TITULUS IV.

DE EXEMPLO.

4° *Exemplum nunc dicitur ratiocinatio imperfecta, in qua ex uno exemplo confirmatur aliud singulare. Procedo deinde.*

41 *Exemplum? 1. Exemplum dicitur ratiocinatio imperfecta. Deest enim in eo altera præmissarum, sicut & in inductione. Et proinde inductio absolvitur duabus propositionibus: ut Thebanorum bellum contra Phocenses, ut finitimos, malum est. Et etiam Atheniense contra Thebanos: quia & illis finitimi sunt.*

ut. Exemplo hoc utitur Aristot. 2. prior. cap. 24.

2. Atque ex his sequitur: Exemplum rectè con-
neri sub Enthymemate. Aristotelici quidem con-
a Enthymema distinguunt exemplum: Sed sicut sub Enthymemate.
uperius dictum est de inductione, quomodo sit
enthymema: Ita nunc idem dicendum est de ex-
mplo.

3. Ducitur ratiocinatio ab uno exemplo. Id quod
igativè explicandum est. Sic, quod Ratiocinatio
ec non sit ab omnibus singularibus. In hoc enim
ffert inductio ab exemplo, quod inductio com-
ectitur omnia singularia. At exemplum non re-
virir omnia per Aristot. 2. prior. c. 24. §. 5. & 1. Rhet.
2. Unde relinquitur adhuc exemplum esse, quan-
o per aliquot singularia conclusivus.

4. Ponit exemplum, unde ducitur hæc ratioci-
atio nunc latè sumitur, ut cōplectatur & id quod
ur ratione, & id quod præter rationem est, ut Ari-
oteles docet in Rhet. ad Alexand. c. 9.

5. Vulgè dicitur & rectè: Exemplū completi &
eras historias & etiam apologos vel fabulas ite pa-
abolas. Sumitur ex Arist. 2. Rhet. c. 10. Procedit, in-
quā à vera historia. ut: Israelitæ puniti sunt, quod non
everenter tractarunt sua sacra. E. idem obveniat etiam
Corinthiis, minus religiose tractantibus sua sacra. A pa-
abola: ut: in agro non crescit viticū sine xizanitis.
E. nec in Ecclesia sunt pii sine malis. Vel (quo exemplo
uritur Aristot. d. loco.) si quis diceret, non oportere ma-
gistratus sorte constituere. Similē enim esset, ac si quis
Athletas sortiaturs non qui decertare possint, sed qui ob-
tigerint. Aut si quis navim gubernare debent sorte cōsti-
tuatur. Ab Apologo. Veluti: Si quis probet regem
non exercentem jura majestatis vel principatus sui,
fieri contemptibilem, quia idem legatur contigisse
reunco, qui cum rex esset ranarum, primum quidem

a ranis

à ranis reverenter colebatur, sed postea cum non
quam v m exerceret in ranas, contempnibilis fi-
bat & sic nunc insultabant & subsultabant.

46
*Cur ab ex-
emplo argu-
mentari
licent?*

6. Porro ab uno exemplo ad aliud singula
argumentamur, non quia exemplum est, sed quia
simile est. Nam exemplum & exemplum præcisè
habeat se ut pars & pars, inter quæ ut sic nulla est
differencia. Similitudo igitur facit, ut ab exemplo ad
aliud argumentari possimus. Sic Aristot. 1. *Rhet. c.*
Exemplum, inquit, est non ut pars ad totum, ne-
que ut totum ad partem, neque ut totum ad totum
sed ut pars ad partem, simile ad simile.

47
*Ejus argu-
mentationis
fundamen-
tum.*

7. Fundamentum igitur ratiocinationis ad
exemplo est quod *similium eadem est ratio*. Indeque
ratiocinatio hæc firma est, quando in exemplis est
similitudo. *Argumentum autem est, quando in his est*
dissimilitudo. Itaque non sequitur: *Israelis aedabant*
carnem domini non aliter quam in fide. E. nec nos aliter
edimus. Nam dissimilis est ratio exemplorum. *E.*
V. T. Et aliorum ex N. Testamento, quoad istum
cibum. Et sic in aliis.

48
*Conditio-
nes.*

8. Aristoteles duas condiciones in hac ratioci-
natione requirit. 1. ut exemplum à quo argumen-
tamur sit notius, 2. *prior. c. 24. 1. Rhet. c. 2. 11.* ut
exemplum, unde ratiocinamur, & aliud ad quod ra-
tiocinamur, sint sub eodem genere, per dictum lo-
cum ex Rhetoricis. Identitatem autem illam sub
genere, explico de similitudine rationum, de qua
dictum: *h. 7. huius discursus.*

TITULUS V.

DE CRYPTIS REDUNDANTIAE in genere.

49
Ubi est.

Cryptin redundantia dico, cum aliquid redun-
dat circa materiam syllogismi. Redundantia autem
dicitur

Redundantia dicitur
quod quia syllogismus
est tres termini
et sic redun-
dantibus terminis
adde minores
terminos, sicut
4. Autem
ad purificationem
solum rationem
est esse, quia
est

Dicitur redun-
dantia vel prologi-
smi. Ego indiffe-
renter. Illis
simili illustratio
est prologi-
smi. Volui autem
terminum syllogi-
smi hoc titulo
argumentandi, quod
in quæra. 10. co-
n. 10. invenitur.
ad ductio syllogi-
smi absurdum, 1. 4. 10.
syllogismus modus

TI

1. DE

Tractatus de ha-
bitu abductio. 11.
ductio aliquem
concludat ex asse-
rtis. Hinc igitur
illam assumptio

dicatur secundum excessum sive exuperationem me-
tri. Igitur quia syllogismo congrua materia, sunt
implerit tres termini, & aliter, tres propositio-
es: licet, cō sic redundans fiet syllogismus, 1. si 3.
lures tribus terminis sint, 2. aut si aliquid peregrin-
um ad remines accedat, veluti modus aut redu-
catio, termini, 3. aut si plures tribus propositio-
es sint. 4. Aut etiam si gementur vel quovis
modo purificentur: syllogismi. Ex quibus apparet,
quodulas ratiocinationes nunc tractandas, redundan-
tes esse, quia singulæ istæ aliquid horum ha-
bent.

Dicitur redundans syllogismus alias *Prosyllo-*
mus vel *prosyllogismus*, ut Aristoteli dicitur, 8. To. Quomodo
r. c. 1. Ego indifferenter accipio voces istas. At si aliqui dis-
tinguunt. Illis *prosyllogismus* est principalis syllogismus
syllogismi illustratio vel probatio, *Prosyllogismus* au-
tem est *prosyllogismi* illustratio vel probatio. *logismum*
Volui autem Methodi causâ nunc ampliare *Prosyllo-*
terminum syllogismi redundantis, ut complecter *logismum*.
er sub hoc titulo etiam alias peculiare formas *Qui syllogi-*
argumentandi, quas Doctores tradunt, quia qua-
sunt in specie
cunque ratio communis earum in *prosyllo-*
sint *redu-*
o invenitur. De his nunc dico specialiter. Est *dantes*
ue *abductio*, syllogismus per *transumptionem*, *deductio*
d *absurdum*, syllogismus ex obliquis, *sortes*, *Diemina*,
syllogismus *modalis*.

TITULUS VI.

I. DE ABDUCTIONE.

Tractat de hac Aristoteles, 2. prior. c. 25. Est au-
tem *abductio* syllogismus duplicatus sic. Continet *Abductio*
abductio aliquem principalem syllogismum, *quid sit*
concludat ex assumptione adhuc dubia & obscu-
ra. Hinc igitur regredior, ab illa conclusionem,
ad istam assumptionem probandam. Atque cum
hæc

hæc ratiocinatio conſtans iſto ſyllogiſmo principali & accedente hac aſſumptionis probatione, dicitur *Abductio*. Addit ibi Ariſtoteles, quod aſſumptio iſta debeat concludi poſſe per pauca mea. Proclus l. 3. comment. in 1. *Elementorum* definit deductionem, quod ſit tranſgreſſio ab uno theoremate in aliud, quo cognito, quod propoſitum eſt perſpicuum relinquitur.

TITULUS VII.

2. DE SYLLOGISMO PER TRANS
ſumptionem.

52 Traſſat de hoc Ariſtot. 1. prior. c. 23. & 40. Habet autem ſyllogiſmus ille duplicem conſuſionem unam ex hypotheſi, aliam quam directe infert. Unde ſic, ſyllogiſmus iſte quomodo redundans ſit, apparet. Hoc mox clarius erit.

53 Igitur tranſumptio eſt talis ſyllogiſmus, in quo adverſario cum alio convenit, ſi hanc conſuſionem probet, quod etiam aliam admittere velit. Veluti: convenit nobis cum Calvinianis, ſi demonſtre- mus: corpus aliquod poſſe eſſe in multis locis, quod tum admittere velint, corpus etiam poſſe eſſe in omnibus locis. Ergo iſtud demonſtramus ſic: duo corpora poſſint eſſe in uno loco, tamen etiam unum corpus poteſt eſſe in duobus locis. Atqui duo corpora in uno loco eſſe poſſunt. E. etiam unum corpus in duobus locis. Hic ſyllogiſmus principaliter demonſtrat, quod unum corpus in duobus locis (adeoque multis) eſſe poſſit, ſed per hypotheſin etiam demonſtrat illam, quod poſſit eſſe in omnibus locis.

54 Tali ſyllogiſmo tranſumptivo etiam utitur Ariſtot. 2. de cel. cap. 11. Probat ibi, ſtellas eſſe rotundas, ex ſuppoſitione demonſtrans Lunam eſſe rotundam. Sic igitur argumentatur: Quod mani- feſtum eſt

Quomodo
ſit redun-
dans?

Telluræ & de
Arque Luna cre
Hic princip
At per hypo
rotunda. Ar
admittere princip
conventionem cu
conſumatione
etiam princip
habere vel t. Ar
etiam etiam i
mm. ſ. 3.

TI

3. DE DE

Deductio ad
non incommo
antes revocatur.
prior. c. 11. Et a
Porro deduc
eam theſin tanq
contradictoria eſt
Hanc igitur faci
mo. 3. Jung
Atque ita 4. prop
concluſio. Hinc
ſſam: & proba
ſſam, cum ex ve
vi. 7. Examino
arum. Atque ſi
lo 8. Inde deduc
que ſcilicet cauſ
Tum porro dico
theſos. 10. Ar
cum contradic

o syllogismo primo
onis probatione
oteles, quod allu-
se per pauca me-
uentorum definit
alio ab uno theo-
od propositum e-
VII.
PER TRANS-
prior. 6. 23. & 40. Hic
licem conclusionem
directè inferri. Ut
redundans sit, ap-
mms. f. 3.

TITULUS VIII.

3. DE DEDUCTIONE AD AB.

furdum.

Deductio ad absurdum discursus multiplicat.

Non incommode igitur ad syllogismos redun-
dantes revocatur. Agit de ea Aristot. 1. prior. 6. 29. &
prior. 6. 11. 12. Et al. 25.
Porro deductio ad absurdum sic fit: Statuo
neam thesin tanquam veram sententiam. 2. Hujus
contradictoria est thesis adversarii, quæ falsa est.
Hanc igitur facio unam præmissarum in syllogi-
mo meo. 3. Jungo eidem aliam præmissam veram.
Atque ita 4. propter istius falsitatem falsa sequitur
conclusio. Hinc igitur 5. dico: Conclusionem esse
falsam: & probo 6. Inde alteram præmissarum esse
falsam, cum ex veris falsa conclusio non possit se-
qui. 7. Examino præmissas de veritate & falsitate
earum. Atque sic dico unam esse veram. Idq; pro-
bo 8. Inde deduco oportere alteram esse falsam,
quæ scilicet causa exititit falsæ conclusionis.
Tum porro dico: Illam esse contrad. ctoriam meæ
theseos. 10. Atque inde thesin meam veram esse,
cùm contradictio dividat verum à falso.

Est.

57 *Exemplum fidei.* 1. Ego statuo: *Infantes habent fidem.* 2. Hujus theses meae contradictoria definitur a meo adversario, qui dicit *infantes non habent fidem.* Igitur hanc (*infantes non habent fidem*) facit aliquam præmissam in futuro meo syllogismo. Huic falsæ præmissæ jungo aliam veram hanc: *omnis, qui salvatur habet fidem.* His duabus præmissis conjunctis (*sic omnis, qui salvatur habet fidem. Infantes non habent fidem.*) sequitur falsa conclusio (*hæc. Ergo infantes non possunt salvari.*) Igitur et syllogismo formato, dico 4. Istam conclusionem esse falsam. Ergo probo, quia Christus dicit *Matth. 19. Infantium esse regnum coelorum.* 6. Quia igitur falsa est conclusio, sequitur etiam falsam esse contrariam præmissarum. Quia falsum ex veris sequi non potest. 7. Igitur examinans præmissas, dico 8. At propositio major non est falsa. Nam *Matth. 23* dicitur: *Qui non crediderit condemnabitur.* 8. Insuper sequitur: quod assumptio (*infantes non habent fidem*) falsa sit. 9. At illa contradicit meæ thesi, (*infantes habent fidem*) 10. Igitur infero: meam thesin veram esse, quia semper in contradictoriis una sit vera, altera falsa.

58 *Brevius.* Similiter mea thesis est: *Nivem esse albam.* Hanc probo, sententiam contrariam deducendo ad absurdum. Sic: *Quod non est album id visum congregat. At nix non est alba. E. visum congregat. Hæc conclusio est absurda, quia pugnat contra sensum & experientiam. E. alterutra præmissarum. Non propositio ut patet. E. assumptio. At ista est thesis adversarii contradicens meæ. E. mea thesis vera est.*

59 *Fundamenta.* Fundamenta deductionis ad absurdum duo sunt: 1. Quod falsa conclusio, non potuit sequi ex veris præmissis. 2. quod dux contradictoria non possint esse simul veræ & falsæ.

QUÆ

QUÆSTIO I.

Quomodo deductio ad absurdum dicatur syllogismus hypotheticus?

Ita fit ab Aristot. I. prior. c. 23. Est autem quæstio is soluta, per dicta sup. c. 10. sic contr. num. 5. ubi

QUÆSTIO II.

An deductio ad absurdum sit demonstratio à priori?

Ita fecit Fonseca 4. Metaph. c. 3. q. 1. f. 3. sed nisi è m-
 us explicetur bene id non dicitur. Nam à priori
 citur esse ratiocinatio, quæ est per causam. At de-
 ctio ad absurdum fit per medium extrinsecum,
 compossibilitatem scilicet contrariantium.
 mæta esse potest, si dicatur: Deductionem ad
 surdum demonstrare à priori, non veritatem
 tentiæ, sed repugnantiam & impossibilitatem,
 contrariæ. Vide Suarez disp. 3. Metaph. s. 1. n. 1. At
 ie ita Conimbric, cap. 1. post. c. 10. q. 1. art. 2. distin-
 unt. Aliquando nempe ita p. oponitur dedu-
 io ad absurdum, ut efficiatur syllogismus hypo-
 eticus, in quo de aliquo impossibili conclusio,
 rogre diamur à destructione consequentis, ad
 estructionem antecedentis, in hunc modum: Si
 homo non esset aptus ad cape lendas disciplinas,
 non esset particeps rationis. At est particeps ratio-
 nis. E, est aptus ad cape lendas disciplinas. Atque
 anc deductionem dicunt esse demonstrationem
 à priori. Cum autem destructio consequentis non
 ontinet causam destructionis antecedentis, cum
 deductio ad absurdum illius non est demonstratio
 quia sive à priori. Veluti: Si homo esset ratio-
 nis particeps, non esset aptus ad cape lendas discipli-
 nas. Atque est aptus. E. est particeps rationis.

TITULUS IX.

4. DE SYLLOGISMO EX OBLI
quis.

62

Agit de hoc syllogismo Aristot. 1. prior. c. 37.
caturque syllogismus ex obliquis, in quo al
terminus ponitur in casu obliquo, Veluti, Ge
vo, Dativo, Accusativo, Ablativo.

62

Est autem hac in re i. observandum: Non om
Non omnes syllogismos ex obliquis bonos esse, neque om
syllogismi ex esse malos. Bonus est hic:

obliqui

sunt vitiosi.

OMNE vitium est malum.

Quadam cupiditas est vitii.

E. Quadam cupiditas est mali.

Malus est hic:

Viri boni est sapienter agere.

Hic capillus est viri boni.

E. Huius capilli est sapienter agere.

63

Ex quo 2. sequitur: Tales syllogismos, qui ex
bliquis sunt, non illico tanquā sophismata, rejici
des esse, hoc ipso, quia ex obliquis sunt. Nam a
quin omnes mali essent. At secus esse, visum est
mox magis apparebit.

64

In omnibus
figuris sunt
boni syllogi
smi ex obli
quis.

Est igitur 3. Notandum: Bonos syllogismos
obliquis posse esse in omnibus figuris, ut dixit A
ltor. *primus utato loco.* In prima figura. ut: *Omni
pientia est scientia. Boni est sapientia. E. Boni est scientia.*
In secunda figura. ut: *Cujusvis qualitas est scientia.*
Mali non est scientia. E. mali non est qualitas. In ter
figura, ut in *Deo non est consilium. At in Deo est lib
tas. E. Libertas non est consilium.*

Nunc igitur porro considerandum est:

Quinam syllogismi ex obliquis boni sint, qui
non?

In p

De Syllogismis Crypticis.

193

in primis hic tenendum est, quod Aristot. monet
 ior. c. 37. §. 23. Oportere terminos obliquos resol-
 re rectos. Tūm igitur, si per hanc resolutionem
 uatur conclusio intenta, bonus erit syllogismus
 obliquis. Ubi addendum est: Licere non nihil
 uando inspectere obliquos terminos, ut recti. si-
 ut saltem fiat æquipollens propositio, propositi-
 ni obliquæ. Veluti in syllogismo priori pro ista
 mptione (*quodā cupiditas est vitium*) sumatur hæc:
Adam concupiscibile est vitium. Tūm sequitur re-
 conclusio. *E. quoddam concupiscibile est malum*.

Et proinde, cū termini obliqui resoluti in re-
 s, non gignunt conclusionem veram, signum
 syllogismum ex obliquis non fuisse bonum. I-
 que est, cū obliquæ præmissæ non possunt
 olvi in propositiones veras, Veluti superior syllo-
 nus malus esse deprehenditur hac via: Neque
 m est propositio, quæ sub casu recto fit æquipol-
 sisti, unde proposita conclusio elici possit.

De regulis horum syllogismorum.

Alii Logici præterea regulas quasdam tradunt.
 telmannus tamen l. 4. Dial. c. 29. Existimat ad re-
 concludendum potius hic consulendam esse
 in intellectus, & acumen rationis magis aten-
 dum, quam regularum traditionē. Nihilominus
 re non spero esse, si ex paucis repetantur, quæ
 immuniter à Logicis Aristotelicis tradi solent.

Reg. I. in syllogismo affirmatis si altera tan: il præmis-
 si sit ex obliquo, sequitur conclusio ex obliquo: si tamē
 io observatur. 1. Extremum quod obliquum fuit
 ista præmissa sit etiam obliquum in conclusione.
 Cū medius terminus est obliquus in una præ-
 missa, alterius præmissæ extremum fiat obliquum
 conclusionē.

85
 Quando
 boni sint?

66
 Quando
 sint mali?

67
 Regula syl-
 logismorum
 obliquorum.

68

Ad hanc regulam conformentur hæc ex
Secundum priorem conditionem. ut :

Omnis potestas est à Deo.

Regnum est potestas.

E. Regnum est à Deo.

Hic (non medium, sed) extremum ponit
blique, nempe terminus, *à Deo*. Et sic hic tern
etiam, oblique repetitur in conclusione nem
eundem ablativum, ut patet.

Secundum posteriorem conditionem. ut :

Omnis homo est animal.

At omnis ratio est hominis.

E. Omnis ratio est animalis.

Hic medius terminus (*homo*) habet obliqu
tem in præmissis nempe in assumptione. Quo
do igitur inferre debes. Non debet inferri; *O
rationis est animal; vel, omnis ratio est animal. Sed
Omnis ratio est animalis.* Nam quia medius ter
nus (*homo*) fuit obliquatus in assumptione, ideo
in conclusione obliquandum est non extremu
sumptionis sed propositionis, quod est *animal*.

II. Regula. In syllogismo negatis cum negat
præmissa est obliqua, sequitur conclusio obliqua. ut :

Nullus creatura est aternitas.

At homo est creatura.

E. hominis non est aternitas.

Subintelligi tamen hic etiam oportet priores
duas cautelas.

At cum in syllogismo negatis affirmata præmissa
est obliqua, nihil sequitur. ut :

Deus non est finitus.

Homo est à Deo.

E. Homo non est finitus.

III. Regula. In syllogismis affirmatis cum utraque
præmissa habet obliquum medium, aut obliquum
extremum, nulla prorsus sequitur conclusio. Veluti: ex
quo medio, in præmissa utraque paralogismus
est.

Viri boni est sapienter agere.

Digitus est viri boni.

E. digitus vel digitus est sapienter agere.

Item:

Cuique homini inest sensus.

Cuique homini inest spiritus.

E. spiritus est sensus.

V. In syllogismis negativis, cum utraque est ex obliquo, vel utraque ex obliquo extremo, fit conclusio
falsa, ut:

Liberalitatis est servare modum in dando.

Cuiusdam virtutis non est servare modum in dando.

E. Quaedam virtus non est liberalitas.

Profiteor tamen pro coronide: Compendio-
rum iudicium de syllogismis obliquis fieri, per re-
cationem ad syllogismos rectos, ut Aristoteles
præ dixit, ut quæ obliqua occurrunt propositio,
tandem sit loco probationis poni. Atque tum et-
iam apparet hos syllogismos rectos ad redundantes
ferri.

TITULUS X.

5. DE SORITE.

Sorites dicitur à Græco Σοῖτος - acervus: Unde
Acerol. 2. de divinat. ait: cum syllogismum Acer
dici possit, si necesse sit, Latino verbo appel-
latur. Sed, ad id, nihil opus est. Vt enim ipsa Philosophia
formula verba Græcorum, sic Sorites satis Latino ser-
vare videtur.

73
Sorites unde
dicitur?

74. 2. Atque sic ex ipsa appellatione sortitur
 Reser- res: Rursum Reserrefertur inter syllogismos reduci-
 res. Appellatur enim sic, quia coarctat plures
 positiones, quam alias secundum ordinarium
 dum argumentandi par sit.

Canones Sorita.

75
Quis de-
beans esse
premissa. n
ser. 16.

3. Materia Soritæ sunt propositiones sicut
mnis syllogismi. Illæ tamen præpositiones in se
certas leges habent.
Debentque ad eo præmissæ illius semper esse
hæc.

4. *Deinde*: *Præmissæ* inforte debent esse ordinatæ: iaprim sique intelligitur hic subordatio esse generum & specierum. Nihilominus si etiam fortis in subordinatis finibus, effectis, conditionibusque aliis.

77 5. Tertiū: Præmissæ in se ipse debent esse al-
maræ. Ita apparet a posteriori, quia si secus sit co-
tingunt sophismata. Veluti: Homo est animal. *Animal non est lapis. Lapis est inanimatus. E. Homo est in-*
nimatus. Vel: si putetur, debere inferri conclusi-
onem negativam, similiter falso colligitur. ut: *Ho-*
mo est animal. Animal non est lapis. Lapis est substantia.
E. Homo non est substantia.

Excipitur tamen hic sorites, qui solum ultimam
præmissam habet negatam, ut: Homo est animal.
animal est corpus. Corpus est substantia. Substantia n

accidens. E. homo nō est accidens. Pertinetq; huc syllogismus Rom. 8. *affl. etio parit patientiam. Patientia merentiam. Experientia spem. Spes non confundit. E. afflictio non confundit.*

6. *Quartò*: Præmissæ in sorite debent esse per se non per accidens. Iterum ejus veritas apparet à priori, quia si per accidens sint, mala est consequentia. Veluti: Ex ebrietate oriuntur mali mores, malis moribus bonæ leges. Ex bonis legibus salus Reipublicæ. Ergo ex ebrietate oritur salus Reipublicæ. Vitiō est Sorites, quia ista propositio (ex malis moribus & bonæ leges) est per accidens.

7. *Quintò*: Soritæ præmissæ debent esse universales non particulares. Ita apparet etiam, à posteriori, quia si secus sit, *ἀσυννοησία* est. Veluti: Omnis homo est animal. Omne animal est animatum. Quodam animatum caret sensu. Ergo quidam homo caret sensu.

8. Forma syllogismi hujus est hæc: Positâ primâ præmissâ sumo prædicatum illius præmissæ. Formam autem prædicato annecto aliud, isti subordinatum, processu sic facio secundam præmissam. Iterum hujus secundæ præmissæ prædicato, annecto aliud isti subordinatum, & sic facio tertiam præmissam. Et sicinceps pergo in cæteris præmissis, si quæ præterea annectuntur. Tandem conclusionem facio ex subjecto primæ præmissæ & prædicato præmissæ ultimæ. Et sic soritem integrum absolvo.

9. Consecutionis autem soriticæ fundamentum desumitur partim ex illo Aristotelico l. *categ. c. 3. & Ratio consecutionis. 2. post 23.* Quicquid essentiali prædicatione dicitur de prædicato, id etiam dicitur de subjecto; partim etiam ex necessaria coherentia causarum proximarum & remotarum, item causarum & effectuum per se.

10. Porro ad manifestationem crypteos soriticæ, hoc

78

79

80

81

22

Demanifestos, intelligendam, assumatur exemplum:
Omne animal est corpus.
Omne corpus est substantia.
E. Omnis homo est substantia.

Igitur ista fit, incipiendo ab ejus conclusione. Ad illam autem inferendam, accipio proximè antecedentem præmissam. Hanc igitur facio propositionem majorem. Jam assumptio facile fiet. Facile scilicet ex subiecto conclusionis sortitæ, de eo termino acceptæ propositionis, qui conclusionem non ingreditur. Hic enim erit medius terminus. Sic igitur in priori exemplo est hic syllogismus. *Omne corpus est substantia. Omnis homo est corpus. E. Omnis homo est substantia.*

De hinc illa assumptio, quæ ante in sortite ad non fuit, sed ex diversis terminis illius collecta est probanda est. Igitur tum fieri debet conclusio proindeque ad illam probandam progredior sic ad principalem conclusionem. Nempe accipio præmissam eam quæ proximè antegreditur eam, quam ante accepi, & istam tunc facio propositionem. Hæc igitur propositionem majorem hanc: *Omne animal est corpus.* Et conclusionem probandam hanc: *E. omnis homo est corpus.* Ex his facile intelligitur quænam pars desit. Nempe quia conclusionis minus extremum, deest adhuc in antecedente, Ergo deest assumptio. Ille igitur terminus, si jungatur termino medio (*animal*) fiet talis assumptio *Omne homo est animal.* Et sic deinceps.

Ex his apparet rectè dici, quoddam sortite fit progressio Enthymematis. Suntque in omni sortite Enthymemata, quot præmissæ. Et proinde et ob inclusum Enthymema fit defectus in sortite: Nihilominus

83
*Quammodo
 in sortite fit
 progressio
 Enthymematis.*

De Syllo
 nihilominus quia plu
 non inveniend etiam
 aliquid sed quæritur
 An Sortites si
 Negativa senten
 quoniam. l. 3. c. 23. Si
 eos inter cæte
 eam non propo
 vim inferendi
 ad exempla soph
 am est assumptio. Assu
 E homo non est
 mo est animal. A
 E. Socrates est qu
 Nihilominus ha
 Nam 1. Bous sortit
 elaci potest ad alie
 en supponit form
 no reducibili, ut
 7. Unde qui mo
 nus est, inaequan
 geimari potest.
 um & stabile q
 igitur sortites i
 Ad aliam obj
 templa sortite sop
 ueralem a-gum
 egativis nihil seq
 contra generalem
 licet a bono syllo
 minorum. Aliter
 igitur: Animal est
 est corpus, ut pe
 merandi, nihil ab
 cum id sit in an
 ut hoc observat
 Crullius. p. 509.

Nihilominus quia plura Enthymemata concurrunt, non immerito etiam refertur ad syllogismos redū-
tates. Sed quaeritur:

An Sorites sit bonus syllogismus?

Negativa sententia est Fortunati Crellii, qui 84

ut comm. l. 3. c. 23 Sic ait: Indignus sane sorites est, Opinio

ni locus inter ceteras argumentationes assigne negans.

er, cum non propter formam, sed propter mate-

im vim inferendi aliquando habeat. Et probat

hōd exempla sophistica sunt in sorite. Veluti: Ho-

non est asinus. Asinus non est lapis Lapis non est ani-

mal E homo non est animal. Item: Socrates est homo.

omo est animal. Animal est corpus. Corpus est quanti-

er. E. Socrates est quantitas.

Nihilominus hęc sententia admittenda non est. 85

am 1. Bonus sorites, faciente Crellio, converti & Rejicitur.

duci potest ad aliquam figuratum. Reductio au- sententia

in supponit formalem consequentiam in syllogi- illa Crellii.

no reducibili, ut etiam Zabarella docet de quarta

c. 7. Unde qui modus argumentandi per se sophi-

cus est, nunquam per reductionem, ut sic dicam,

gitimari potest. Deinde fundamentum soritis est

imū & stabile quod antecelatum est. Quomo-

o igitur sorites ipse non esset firmus?

Ad allatam objectionem Respondeo: afferri in ea 86

empla soritæ sophistica. Nam prius peccat contra Solvuntur.

generalem argumentandi regulam, quod ex puris objectis nos.

egativis nihil sequatur. Posterius similiter peccat

contra generalem argumentandi regulam, quod

ilicet a bono syllogismo adesse debeat ambiguitas

terminorum. Aliter autem sumitur vox corporis cum

licitur: Animal est corpus. Et aliter cum dicitur quā-

itas est corpus, ut patet. Dimissis autem regulis argu-

mentandi, nihil absurdi est, si falsa sequatur conclusio,

cū, cum id sit in argumentationibus aliis omnibus,

ut bene observat Clarissimus Arnicaeus in comm. ad

Crell. hoc. s. p. 509, 510. N s TI.

TITULUS XI.

6. DE DILEMMATE.

87
Dilemma
unde dica-
tur?

Dilemma dicitur q. δις λαμβανόμενον, his sumptum quia scilicet hic modus argumentandi, ex utraque parte propositionis, facit singularem argumentationem, ut postea apparebit. Suidas ait: Διλημμα ἐστὶ τὸ διπλῶς λαμβανόμενον φεγγυμαί. Cicero in Rh. Dilemma vocat complexionem. Gellius l. 3. c. 10. vocat syllogismum Cornutum, Crocodilinum alii. Scribitur autem Zoographi crocodilum solere lachrymas atque his lachrymis insidiari vitæ hominis, qui quid tandem is agat. Nam si commiseratione movetur ad appropinquandum crocodilo, tū sit præda crocodili: Si vero audito crocodilo fugiat ab eo, tum persequitur eum, & sic adhuc illius præda fit. Eadem etiam ratio est dilemmatis. Nam sive hanc partem propositionis quis eligat, sive aliam, semper adversarius capitur: Ut postea exempla ostendent.

88
De materia
dilemmatis.

Materia dilemmati accommodata est propositio disjuncta, partibus contrariis constans. Ex qua sequitur: quod quibus legibus adstricta est disjuncta propositio, in eisdem legibus adstringatur etiam dilemma. Itæ igitur ex doctrina axiomatis disjuncti perantur.

89
Forma di-
lemmatis.

Forma dilemmatis est hæc, ut ex propositione assumatur disjunctim utrumque extremum, & inde concludatur contra adversarium. Tale dilemma est hoc contra Judæos: *Baptismus Iohannis aut est à Deo aut ab hominibus. Si à Deo, Iudæi deberent illum recipere. Si ab hominibus, Iudæi non debebant magnificare Iohannem Baptistam, tanquam novas ceremonias introducentem.* Sic Seneca l. 3. de ira argumatur contra vindictæ cupidos. *Aut à potenti laesus es, aut ab imbecilliori. Si à potenti, Parce tibi ip-*

aut à potenti a cupido
Sic et illi, par
efficax sic dile
mediatis & contr
probetur, ut
pars admittit
ma retorqueri
Exemplum p
qui, an ducend
ei unus, & ge
teatregi d. d. d.
aliam habetis a
mum. Si de for
m. utrumque an
tenda. Hoc dile
molam & deform
formæ statæ, quæ
deformis.

Exemplum se
gitorum, Math.
est census aut Cz
sari. Et proinde f
sari jam abducis
det Christus. Et
quod Cæsaris est.

Exemplum t
Ross. c. 10. c. 11. Pr
atque hic præcep
primum apud ju
athlius autem d
na nec voluit m
Protagoras igit
mate: Disce, in
modo fore, ut red
iuris pronuntia
mores melius esse

De Syllogismo Cryptico.

201

sub vindicta cupiditate attrahas tibi maius malum.
ab imbecilliori, parce illi.

Inefficax sit dilemma. 1. si propositio non sit ex
mediatis & contrariis. 2. si non rectè subsuma-
tur & probetur, utraque pars, sic ut utraque vel al-
tera pars admitti possit ab adversario. Et 3. si di-
lemma retorqueri possit in proponentem.

90
Dilemma
quando fiat
inefficax.

Exemplum primi est, in his verbis Biantis inter-
rogati, an ducenda sit uxor. ἦτοι καλὴν ἔχεις, ἢ αἰ-
σχρὴν. εἰ καλὴν, ἔχεις ποινὴν. εἰ δὲ αἰσχρὴν ἔχεις ποινὴν.
καὶ ἄρα γὰρ δ' ὅσον ἀγαθόν. ἔστι καὶ πλεονέχεια. Hoc est: Aut
pulchram habebis aut deformem. Si pulchram, habebis
penam. Si deformem, habebis penam (vel afflictio-
nem) utrumque autem non est bonum. E. non est acci-
pienda. Hoc dilemma est inefficax, quia inter for-
nosam & deformem, medium est, nempe formosa
formæ statæ, quæ nec sit nimis formosa, nec minus
deformis.

Exemplum secundi, est in illo dilemmate Pha-
risæorum, Matth. 22. & Luc. 20. Aut Deo dandus
est census aut Cæsari. Si Deo, jam detrahitur Cæ-
sari. Et proinde sic est reus læsæ majestatis. Si Cæ-
sari jam abducis nos à nostris privilegiis. Respon-
det Christus. Et Deo dandum quod Dei est, & Cæsari
quod Cæsaris est.

91

Exemplum tertii elegans est apud Gellium l. 5.

Noct. c. 10. & II. Protagoræ discipulus fuit Evathlius, Elegans
atque hic præceptor promisit mercedem, quam
primum apud iudices causam ageret & vinceret. E-
vathlius autem diu distulit causarum actiones, atq;
ita nec voluit mercedem dare, nec causas agere.
Protagoras igitur discipulum accusat hoc dilem-
mate: Disce, inquit, stultissime adolescens, utreque id
modo fore, ut reddas quod peto. Siue contrate siue pro te
fuerit pronuntiatum. Nam si contrate datus eris,
merces mihi ex sententia (iudicis) debetur, quia ego
vicerò.

92

*vicero. Sin verò secundum te judicatum fuerit, meri
tibi ex nostro pacto debetur, quia tu viceris.*

Hoc Enthymema retorquet Evathlus. *Dis
tu quoque, inquit, sapientissime Magister utroque mo
fieri, ut non reddam quod petis. Si ve contra me pronun
ciatum fuerit, si ve pro me. Nam si judi: es pro causa me
senferim, nihil tibi ex sententia (judicis) debetur, quia
ego vicerò. Sin contra me pronuntiaverint, nihil tibi d
pacto nostro debet, quia ego non vicerò. De uno qua
10:*

*An dilemmatis doctrina rectè referatur ad syllo
gismos redundantes?*

88. Hâc in re variant sententiæ. Clarissimus Ma
thias Flac. us l. 6. Log. gener. c. 19. reculit dilemma a
syllogismos Hypotheticos. Alii autem referunt il
lud ad syllogismos connexos, ut refert Goclenius
part. 3. controuv. Log. c. ult. q. 8. Alii referunt ad syllogi
smum disjunctum, ut fecit Keckerm. *syst. Log. l. 3. s. 1.
c. ult.*

94. Hâc in re dico primò: Non potest dilemma referri
ad solum syllogismum disjunctum, ut Keckermannus
fecit. Nam dilemma aliquando oritur ex propo
sitione hypothetica, ut: si ducenda est uxor, ducen
da est vel quæ formosa sit, vel quæ sit deformis. Hic
principalis copula est si, ut satis apparet. Ex quo sic
apparet. Dilemma non majori jure referri ad syllo
gismum disjunctum ac ad connexum.

95. Nam aliqua dilemma referri ad solum connexum.
Nec ad solū
connexum.
Nam aliqua dilemma proficiuntur expurè dis
juncta propositione. Ut: Aut electi possunt imple
re legem aut improbi. At non improbi. Ut patet.
Nec electi, quia hi habent adherentes sordes. Ergo
Nulli. Hoc tamen ex dictis relinquatur, quod di
lemma aliquando ad disjunctum, aliquando ad syl
logismum connexum pertineat, Atque ad ed sum.

Flacium res
anticum.

Dilemma rectè
apparet, qui
contenti sunt
natur. At di
Atque hac du
redundantiam.
dilemma dici sy

TI

DE SYLL

Syllogismi mod
tam proposition
positio vocatur
orū, Necesse, contin
que de his Arist
ad 22. Compen
lonlorio 1. prior. ad

Epitome eorum

81

1. Ex utriusque
modo, a quæ ex ut
Omne animal ne
omo necessariò
necessariò substan
Obleva. Et hi
necessarium, contin
quæ habet express
Necesse, contin
duisse Autorem
ta, quæ non hab

CICERO

acim, Flacium rectè vocasse illud, syllogismum
potheticum.

3. *Dilemma rectè refertur ad syllogismos redundan-* 96
Ita apparet, quia syllogismus connexus & dis- *Pertinet ad*
actus contenti sunt, si alterutra pars propositio. *syllogismos*
satisfacitur. At dilemma assumit partem utram. *redundan-*
Atque hæc duplicatio discursus dilemmatici res.
redundantiam. Potestque sic non incommo-
dum dilemma dici syllogismus redundans.

TITULUS XII.

DE SYLLOGISMIS MODA-

libus.

Syllogismi modales appellantur, qui habent ali- 97
am propositionem modalem. Modalis autem *Quid mo-*
propositio vocatur, quæ habet aliquam horum mo- *dalis syllo-*
rum, *Necesse, contingens, possibile, & impossibile. Tra-*
que de his Aristot. 1. 1. c. 1. prior. cap. 8. seqq.
2. 2. 2. Compendiosè autem ea sunt propositio-
noria 1. prior. ad c. 11. Unde hæc excerptimus.

Epitome eorum quæ Aristoteles habet de syllo-
gismis modalibus.

1. Ex utrisque necessariis fit ratiocinatio eodem 98
modo, atque ex utrisque de inesse dicentibus, ut:
Omne animal necessarium est substantia. Omnis
homo necessarium est animal. E. Omnis homo est
necessarium substantia.

Observa. Et hic & ad seqq. quod propositionem
necessariam, contingentem, &c. vocet Aristoteles eam,
quæ habet expressè positum vocabulum, *Necessarium*
vel *necesse, contingens, &c.* per propositionem autem
de inesse Aristoteles intelligit propositionem pu-
ram, quæ non habet additum modum.

De missione ex necessario pronunciato, & inesse
dicente in prima figura.

99 In prima figura, si propositio sit necessaria, assumptio inesse declarans, sequitur conclusio necessaria. Ut omne animal necessario est substantia. Omnis homo est animal. Igitur omnis homo necessario est substantia, idque fit in omnibus modis. Si autem propositio inesse dicat, & assumptio sit necessaria, sequitur quidem conclusio inesse dicens, non tamen necessaria: quia daretur antecedens verum, & consequens falsum. Ut omne animal currit, & omnis homo necessario est animal, ergo omnis homo necessario currit, non sequitur: sed tantum: Omnis homo currit.

Secunda figura.

100 In secunda figura, in tribus modis prioribus, si pronunciatum negans fuerit necessarium, & affirmans inesse declarans, sequitur conclusio necessaria, quia facta revocatione ad primam figuram, erit propositio necessaria, & assumptio inesse declarans: Si a. affirmans sit necessarium, & negans non inesse dicens, non sequitur conclusio necessaria sed tantum non inesse dicens: quia facta revocatione ad primam figuram, propositio inesse dicit, & assumptio est necessaria, ex quibus, ut diximus, non sequitur conclusio necessaria. In quarto vero modo, si propositio, siue assumptio sit necessaria, nunquam sequitur conclusio necessaria.

Tertia figura.

101 In tertia figura atque in primo modo, qui dicitur Darapti, siue propositio sit necessaria, & assumptio inesse declarans: siue contra, sequitur conclusio necessaria. Tamen cum assumptio est necessaria debet revocari ad primam figuram, reciprocata propositione.

unciato, & in
figura.

io sit necessaria,
uit in conclusio
ario est habitant
r omnis homo ne
s omnes mod.
t, & assumptio
clusio inesse dicit
ur antecedens ve
ne animal currit
al, ergo omnis ho
t: sed tantum. O-

modis prioribus, si
sarium, & affir
conclusio necessa
nam figuram, erit
o inesse declaras:
negans non inesse
cessaria sed tantu
catione ad primam
assumptio est ne
consequitur con
modo, siue propo
nunquam sequi;

modo, qui dici
cessaria, & assu
leq. nunc conclu
sio est necessaria
reciprocata pro
positi;

sitione, & conclusione, & transmutatis sumptio
us. In secundo modo Felapton, si sumptio ne
us est necessaria, & affirmans inesse dicens, sequi
r conclusio necessaria, aliter non sequitur. In par
ularibus affirmantibus Disamis & Darisi, si sum
o universa est necessaria, & particularis inesse
clarans, sequitur conclusio necessaria. In sexto
odo, qui dicitur Ferison, si sumptio negans est
cessaria, & affirmans inesse declarans, sequitur
nclusio necessaria. In quinto modo, qui dicitur
cardo, nunquam potest colligi necessaria con
sio. Denique hoc est commune præceptum in
unda & tertia figura, tum ex una sumptione ne
ssaria, & altera inesse dicente, sequi conclusionem
cessariam, cum facta revocatione ad primam fi
gram, propositio est necessaria, & sumptio inesse
cens.

De propositione modali ex contingenti, indeq; facto syllogismo modali.

Contingens dicitur, quod non est necessarium,
ne vera est, sed potest esse, & non esse: atque hoc
est proprium contingens; quod duplex est, alterum
plurimum, vel natum, quod peritunc fieri so
let, & habet à natura certam & definitam causam;
ut hominem canescere in senectute: alterum incre
tum, quod non habet certam aliquam & definitam
causam. Atque hoc rursum est duplex: Unum, quod
quæ cadit in utramque partem, ut hominem am
ulare: alterum rarum, ut fodientem reperire the
saurum. De primo contingente habetur scientia &
demonstratio: de contingente incerto, non habe
tur. Est aliud contingens commune, quod tam di
citur de necessario, quam de non necessario, quod
quidem non est proprium contingens. In explican
da amissione contingentis, & aliorum pronuntiatio.

rum recedam memoriz gratia ab ordine Aristotelis, eam unum genus multionis explicabo simul omnibus figuris.

De mitione ex utroque contingentibus in prima figura.

103

Et ut sique contingentibus in prima figura perfecta ratio oratio, ubi sequitur conclusio vel contingens. Ut contingit omne vigilante moveri contingit omnem hominem vigilante moveri, ergo contingit omnem hominem moveri. Quod intelligitur, si disponentur sumptiones, ut debent: scilicet ut propositio perpetuo sit universalis, & assumptio affirmans. Quod si assumptio fuerit negans, inutilis erit ratiocinatio: potest tamen fieri utilis, si mutetur negans in affirmantem juxta naturam contingentis.

Secunda figura.

104

In secunda figura ex utroque contingentibus nulla sequitur conclusio duabus de causis. Prima est, quia non potest revocari ratiocinatio ad primam figuram reciproco pronunciatum universale negare quoniam in vero contingente negans universalis non recipitur. Secunda causa est, quia datur antecedens verum, & consequens falsum. Ut contingit nullum hominem ambulare, contingit omnem equum ambulare, ergo contingit nullum equum esse hominem, falsum est consequens, quia necesse est, nullum equum esse hominem.

Tertia figura.

105

In tertia figura ex duabus sumptionibus contingentibus in omnibus modis sequitur conclusio vel contingens; si sumptiones disponantur, ut in his quae in se dicuntur. Ut contingit omnem hominem ambulare, contingit omnem hominem esse album, ergo contingit aliquid album ambulare.

D

De Syllogismis Crypticis. 107

De missione ex una sumptione contingente, & al-
tera inesse dicente in prima figura.

In prima figura, si propositio fuerit contingens, & assumptio inesse declarans, sequitur conclusio ere contingens, & fit perfecta ratiocinatio, quia roboratur illis principiis, de omni, & nullo dici. Ut contingit omne animal currere, omnis homo est animal, ergo contingit omnem hominem currere; autem propositio sit inesse declarans, & assumptio contingens, sequitur etiam conclusio continens: tamen illud non est proprium contingens, sed commune, & ratiocinatio est imperfecta: quia non potest probari illis principiis, de omni, & nullo dici: Sed ratione ducente ad incommodum, si suscipiatur contradicens conclusio, hoc propositio- nis, & assumptio contingens fiat inesse declarans, inde sequitur contradicens propositionis in ter- tia figura. Ut quidquid movetur est substantia, contingit omnem hominem moveri, ergo contingit omnem hominem esse substantiam. Si enim non acquiritur, contradicens erit verum, non contingit omnem hominem esse substantiam, quod æquivallet huic, necesse est, aliquem hominem non esse substantiam: Sit igitur hæc propositio, & sumatur assumptio inesse dicens, omnis homo movetur, acquiritur, aliquid quod movetur non est substantia; sed hoc contradicit illi propositioni veræ, quidquid movetur est substantia, ergo prima ratiocinatio erat necessaria.

Secunda figura.

In secunda figura, si sumptio negans universa fuerit contingens, & affirmans inesse dicens, non efficitur ratiocinatio, propter causam explicatam, quia negans universa contingens non potest reci- procari.

108.

109.

procar, ut revocetur ad primam figuram: tamen
affirmans fuerit contingens, & negans non inesse
cens: sequetur conclusio contingens. Ut nullū si
est agrum, contingit omnem hominem esse ag-
rum, ergo contingit nullum hominem esse sanum. Ve-
tamen hoc contingens non est proprium, sed co-
mune: Potest n. sequi contingens necessarium.
nullus homo ambulat, cōtingit omnē equū am-
bare, ergo contingit nullam equum esse hominem.

Tertia figura.

In tertia figura ex una sumptione inesse declar-
te, & altera contingenti, semper sequitur conclusio
contingens: tamen si est contingens ea, quæ
futura propositio in prima figura facta revocat-
ne, sequitur conclusio vere contingens. Ut co-
tingit omnem hominem moveri, omnis homo
animal, ergo contingit aliquod animal moveri.
autem est contingens, quæ est futura assumptio,
quitur contingens communis.

*De mixtione ex una sumptione necessaria, &
altera contingente in prima figura.*

In prima figura hæc mixtio explicatur quatuor
præceptis, quorum duo pertinent ad modos assump-
tionum.

Primum est, si propositio fuerit contingens, &
si mixtio necessaria, sequitur conclusio vere contin-
gens: & sit perfecta ratio. Ut contingit om-
nem animal dormire, necesse est omnem hominem
esse animal, ergo cōtingit omnem hominem do-
mire. Secundum præceptum si propositio est nece-
ssaria, & assumptio contingens, sequitur etiam con-
clusio contingens: tamen illud cōtingens est com-
mune, & ratio: mixtio est imperfecta, quia non po-
test probari illo principio, de omni dici, sed ratio
ducere ad incommodum,

Ali

Alia duo præcepta pertinent ad modos negantes. *Primum* est, in negantibus si propositio, quæ est negans, fuerit contingens, & assumptio necessaria, sequitur conclusio vere contingens. Ut contingit nullum animal dormire, necesse est omnem hominem esse animal, ergo contingit nullum hominem dormire. *Secundum* præceptum, si propositio fuerit necessaria, & assumptio contingens, sequitur duplex conclusio, una, quæ non inesse dicit, altera continens; tamca illud contingens est commune.

Secunda figura.

In secunda figura in tribus modis prioribus, si propositio negans fuerit necessaria, & affirmans contingens, sequitur duplex conclusio non inesse dicens, & contingens; & illud contingens est commune. Ut necesse est nullum cygnum esse nigrum, contingit omnem equum esse nigrum, ergo nullus unus est cygnus, & contingit nullum equum esse nigrum. Si autem negans fuerit contingens, & affirmans necessaria, non potest fieri ratiocinatio. *Primum*, quoniam universa negans contingens non potest recipi, ut fiat revocatio ad primam figuram: deinde quoniam in vero contingente daretur antecedens verum, & consequens falsum. Ut contingit nullum equum esse album, necesse est omnem cygnum esse album: ergo contingit nullum equum esse equum, falsum est consequens, quia necessarium est nullum cygnum esse equum. In hac ratione nunquam efficitur ratiocinatio.

Tertia figura.

In tertia figura in modis affirmantibus, ex altera ratione contingente, & altera necessaria sequitur conclusio contingens. Ut contingit omnem hominem esse album, necesse est omnem hominem esse album, necesse est omnem hominem esse album.

minem esse animal, ergo contingit aliquid animal
esse album. In modis autem negantibus, si nega-
fuerit contingens, & affirmans necessaria, sequi-
etiam conclusio contingens. Ut contingit nulli
hominem ambulare, necesse est omnem hominem
esse animal, ergo contingit aliquid animal
ambulare. Si vero negans fuerit necessaria, & af-
firmans contingens sequitur duplex conclusio, in-
cesse dicens & contingens.

*Atq; hac hactenus sunt, quae juxta Aristotelis pro-
posita am hac de re doctrinam, ex compendio
Monlorii tractatu repetere placuit.*

*An necessaria sit doctrina Syllogismorum
modalium?*

*Ex his autem apparet, etiam necessitas doctri-
nae de Syllogismis modalibus. Apparet n. nec-
essarium sepe relinqui dubium animum ut nesciat
pure an modaliter, an per contingens an per nec-
esse concludere debeat, nisi sciat regulas modalium
consequentiarum. Confer disputationem Domini
Arnicaei contra Ramaeos, in comment. ad Crallium
3. part. com. capite 10. p. 389 seqq. Iis quae Ramus
contra modales syllogismos disputat l. 7. scilicet Dial.
seqq. hic immorari nolo. Videat ea qui volet, apud
Arist. dicto loco.*

Ceterum ut tanto compendiosius agatur in
syllogismis existimarem optime fieri si modus
traheretur istis syllogismis, formarenturque
propositiones puras. Tunc enim facile apparere
sunt bonae consequentiae an non. Alias enim
est manifestum est, multitudinem regularum judi-
facile obtundi.

TITVLVS XIII.

DE SYLLOGISMIS IN VERSIS.

Hactenus fuit Crysis syllogismorum, in eorum
defectibus.

fectu & redundantia, sequitur ea quæ est ex parte
in inversione. Vocantur aliàs etiam illi syllogi-
si *irrajesi* & *transpositi*. Patetque ex ipso vocabulo
id sic hic syllogismus. Nempe estis, qui habet
ordinem trajectionem vel transpositionem. Igitur
ordinarius situs partium syllogismi est hic: Primo
nitur propositio: secundo assumptio: tertio con-
clusio. Quando igitur iste situs immutatur, voca-
tur syllogismus *inversus*. Veluti: Omnes homines
sunt mendaces. E. & papa. Nam papa est homo.
hoc syllogismo 1. ponitur propositio, secundo
conclusio 3. Assumptio. Estque ordinatè talis Om-
nis homo est mendax. Papa est homo. E. Papa est men-
dax. Sic. Sancti non sunt invocandi. Nam illi no-
nunt nos. Atqui invocatur, ille debet cognitam ha-
bere miseriam vel conditionem invocantis. Hic
syllogismus habet conclusionem. 2. Assumptio nō
propositionem. Atque hic ordinatè talis est. Om-
nis qui invocatur debet cognitam habere &c. At sancti
non habent cognitam &c. sed nesciunt nos. E. sancti non
sunt invocandi.

Est autem hic observandum: hanc Crypticam inver-
sionem non solum inveniri in syllogismis perfectis,
sed etiam in Enthymematibus. Veluti Papa potest
errare. Nam omnis homo potest errare sive est me-
ndax: Hoc Enthymema est. Nam duz hujus discus-
sus partes memorantur. Trajectio est autem, quod
conclusio ponitur primo loco, propositio secundo.
Et redigitur sic: Omnis homo potest errare. E. &
papa potest errare: subintelligiturque in isto En-
thymemate, hæc assumptio: Atqui papa est
homo.

Denique est observandum ad tantò rectius for-
mandum iudicium in inversione partium syllogismi
corrigendam esse earundem ordinatione, atque ita
pars quælibet in locum suum redigenda est.

115.
Transposi-
tio in En-
thymemate
bui.

116.
Ejus. corre-
ctio.

Solet autem frequenter adhiberi inversio ab oratoribus ne ars animæ veniat, aut alioqui satietate auditor fatigetur Vide Cicer. l. 2. de orat. § Invent.

CAPUT XIV.

De divisione syllogismi in necessarium (ubi de Demonstratione) Probabilem & Sophisticum.

1. Quinto: Syllogismus est necessarius, Probabilis vel Sophisticus.
2. Necessarius est, qui infert necessariam conclusionem ex necessariis præmissis. Veluti: Nallum animal est lapis. Canis est animal. E. Canis non est lapis.
3. Inter syllogismos necessarios eminet Demonstratio.
4. Demonstratio est syllogismus probans conclusionem necessariam ex efficiente vel fine vel effectu.
5. Alia ex his dicitur potissima & 3^a Non: Alia est secundaria & 3^a Non.
6. Syllogismus Probabilis (aliàs Dialecticus vel Topicus dictus) est, qui conclusionem verisimilem elicit ex præmissis verisimilibus. Ut: Qui habet diligentem Præceptorem fit eruditus. Marcus habet diligentem Præceptorem. E. fit doctus.

De divisione syllog. in necessarium. &c. 213

Sophisticus syllogismus, ex vitiosa forma, vel apparente vera materia procedens.

COMMENTARIUS.

Nec apud hoc nimum excreseat, non agam hic
lingulis istis syllogismorum speciebus, praeiturus
eparatis capitibus, sed solum agam hic de gene-
ribus, quae scilicet solum ad intelligentiam huius
visionis faciant. Sum autem hanc ad rem qua-
r tractanda. 1. An syllogismus in Logicis debeat
dividitur materia. 2. An ea divisione utriusque
deat syllogismus sophisticus, seu, quod idem est, an
Logicis debeat proponi sophistica? Tercio: An ea
divisio syllogismi sit bona immediata? Denique, an
necur syllogismi necessarii, qui non sint demon-
strationes.

TITULUS I.

AN SYLLOGISMVS IN LOGICIS DE-
beat dividitur materia?

Ramus l. 2. § hol. Dial. c. 3. & lib. 9. cap. 2. Comparatione 15. Contra Scheh. & passim alijs. Beatus huius
arte 2. Pedag. Log. p. 957 seqq. Alique Rami interpp.
x eo hanc divisionem syllogismi rejiciunt, quia
on dispositionis formam, sed materiam solum. Isti
syllogismi distinguuntur, ut alia interm. omitem
uo loco tractanda, quae Ramus huc divisione b.
icit, quod scilicet nullum demonstrationis Ex-
emplum reperitur.

Nihilominus non male dividitur ita syllogismus
sicut & Aristot. 1. Top. c. 1. singulas istas syllogisma-
de divisio.

rum species vel differentias diligenter exposuit: non posse eam syllogismi divisionem in Logicam omitti parer, quia in primis ad Logicam pertinent omnia instrumenta cognoscendi tradere. Demonstratio autem est instrumentum potissimum cognoscendi, quia per eam solum traditur causa, quam subiecto in aliqua affectio, ut suo loco patebit.

Neq; impedit: quod hic forma servetur eadem solum autem sit (ut in objectione dicebatur) differentia ratione materiæ. Nam. 1. Syllogismus erit in universalem, particularem, singularem: Item affirmatum & negatum, nō dividitur aliter, quam ratione materiæ, nempe ratione propositionum Universalium, affirmatarum &c. Curigitur nō posset id fieri ratione necessitatis & contingentie quæ fit in partibus syllogismi. Deinde: cū ad Logicam pertineat tradere omnes modos cognoscendi, licet id, si in particularibus materiis sit aliqua varietas, fieri non potest, quin digrediarur ad Particulares materias. Veluti non tractat solum Logicus generaliter de definitione, sed cū privative, g. postulet peculiarem definiendi modum, perit utique ad complementum Logicæ, hanc etiam rem attingere. Proinde non semper est solis generalibus immorandum.

TITULUS II.

AN IN LOGICIS AGENDVM DE
Sophisticis

Hæc divisio indicat aliquā suā parte syllogismos sophisticos, & consequenter in hunc, de iis agendum esse in Logicis. Atque ita faciendum esse in primis docet Aristoteles suo exemplo, qui non solum

nam generaliter agi
Top. sed etiam
quip. Iudeque et
necessitatem &
Ramus ej
sophisticar
Idemque fe
ad colonien
in re dico. l. S
Syllogismum: Et c
nam syllogismi, e
do, sed esse ut
et, quia forma sy
hismatibus null
Arist. 1. Top. c. 1. g
Collatorem &
Collatorem
syllogismi, non tamen
dita particula dim
ia est videtur co
cludit.
II. Doctrina soph
Varia Logica, non
tor pars hujus ass
orma judex que su
gnitas habet col
nota erit etiam
histica Veluti, qu
a figura pertinet
implicationem affir
sophisma esse, si aff
ut a simili, quod a
maticam v. g. Nom
et ab solutē & sim
con particulares,
illam, veluti, si dic

genter expofuit in Logica. Sed etiam speciales libros Et aliorum
Logicam perit. Indeque etiam ceteri interpp. hujus do-
ctri- ne necessitatem & utilitatem approbant. Ni-
lominus Ramus ejusque affectu aliqui rejiciunt
Arinam sophisticam, ut videri potest locis prius
legatis. Idemque fecisse Aegid. Romanum refe-
rent Colonienfes ad Arist. l. 1. Elench. fol. 1.

6
I. Syllogismus sophisticus, non esse
Syllogismus: Et consequenter superiorem divi. Syllogismus
nem syllogismi, non esse ut in species, xg. dē lo. sophisticus
endo, sed esse ut æquivocia æquivocata. Ita non est verū
et, quia forma syllogismi est consequentia. At in syllogismus.
hismatibus nulla est consequentia. Docetque
Arist. 1. Top. c. 1. §. 8. ἀλλ' οὐ μὴν ἐστὶν ἀπὸ συλλογισ-
μοῦ, συλλογισμὸς δ' ἐστὶν ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς συλλογισ-
τικῆς. Συλλογιστικὴ δ' ἐστὶν αἰτία καὶ τῆς συλλογισ-
τικῆς. Syllogismus, non tamen syllogismus (simpliciter & sine
dita particula diminuentē à ratione syllogismi)
tia etsi videtur concludere, revera tamen non
ncludit.

7
II. Doctrina sophisticorum syllogismorum, est æ-
saria Logica, non simpliciter, sed ad bene esse Logica. Sophistica
ior pars hujus assertionis patet, quia rectum est doctrina nō
orma iudexque sui & obliqui. Proinde, qui bene est simplici-
gnitas habet consequentias syllogisticas, illi faci- ter necessa-
nora erit etiam inconsequentia atque ad dē so-
histica. Veluti, qui novit ad consequentias in pri-
a figura pertinere, ut habesne syllogismi illi af-
umptionem affirmatam, ille novit quam primum
pphisma esse, si assumptio sit legata. idemque pa-
et à simili, quod ad explicandam regulam Gram-
maticam v.g. Nominativus precedit verbum, &c. Nō
st absolute & simpliciter necessarium addere mo-
dos particulares, quibus peccetur contra regulam
llam, veluti, si dicatur: Ille currit; vel ille currit: vel
illu

II.

ENDYMDE

à parte syllogismo
huar, de iis gen
faciendum esse in
remplo, qui non
solu

ille poenitet, vel ille currere: Sed satis intellecta in
priori regulâ, illic hi omnes modi loquendi, appa-
rent regulæ illi contrariati.

¶ Jam verd altera etiam pars superioris propositi
Pertinet ad his in primis apparêt ab experientia, quæ docet, e
bene esse Lo- facilius fungi officio Logici, h. e. respondere ad ver-
gica. sario sophisticanti, qui in hoc doctrinæ genere su-
exercitati, quàm qui secus sunt. Est enim omni
officium viri sapientis & scientis non mentiri
fallere ipsum, & posse alium mentientem sive falli-
tem patefacere ait Arist. 1. *Elench.* c. 1. §. 6. Et consi-
matur, quod ut maximè fallacia circa formam syl-
logismi possint ex regulis consequentiarum syl-
logisticarum haberi, tamen secus est de materia, quæ
quam multæ fallaciæ pertinent, veluti fallacia accidentis,
ad dicto secundum quid ad dictum simpliciter, & quæ sunt his similes.

Obijciunt: Logica est ars bene differendi. At sophis-
tica non est ars bene differendi. E. sophistica non est
pars Logica: Et proinde de syllogismo sophisticum
Logici agendum non est. *Respondet* ad assumptionem
nem, negando eam, quia utiq; est virtus, vitium sci-
gere & sapientia prima. Non proponitur autem
sophistica alio fine in Logica, quàm ut deprehendantur
& fugiatur sophismata Ita nempe officium Dial-
ectici est: Veritatem tueri, falsitatem refutare &
etiam sophismata judicare & evertere.

TITULUS III.

AN ISTA DIVISIO SYLLOGISMI
sit bona & immediata?

Quæ ratione Demonstrationis & syllogismi
rum sophisticorum huic divisioni officere possint
jamdum in prioribus visa sunt. Ex quibus etiam pa-
tet quoad syllogismum sophisticum, non esse hanc
divisionem, nisi ut distinctionem nominis.

Nunc autè solùm videtur ob stare huic divisioni

1. quæ

ad satis intellectu
modi loquendi

superioris propo
tione quæ docet
respondere ad
doctrinæ genere
est. Est enim omni
nis non mentit
cientem live fa
136. Et con
circa formam
sequenziam si
is est de materia
veluti fallacia
ad dictum simpli

differt. Aristoph
Sophistica non
motophilic
ad assumpt
vitæ virtutis
proponitur autem
deprehendat
officium Dial
reminiscere

III.
SYLLOGISMI

tas & syllogis
oni officere poss
Ex quo etiam p
nem, non esse ha
omnis
bare hanc d. visio
1. quo

III.
SYLLOGISMI

tas & syllogis
oni officere poss
Ex quo etiam p
nem, non esse ha
omnis
bare hanc d. visio
1. quo

od Arist. 1. Top. c. 1. referens istam divisionē, qua-
r membra cōstituit, nempe syllogismum *Apodicticum*, *Dialecticum*, *Contentivum* & *Pseudographicum*.

videndus ergo videtur superiori divisioni, syllogi-
is *ψευδὺς γὰρ* ④. Estq; iste apud Arist. h. l. f. 9. qui
propriis latentia assumptionib. nō tantum veris as-
tur. Unde consequenter Doctores ad h. l. Arist. sus-
entia & distinctionem istorū syllogismorum sic
tūt: Nempe materia syllogismi est quadruplex.
us syllogismus est ex materia necessaria, alius ex
bilibi. Rursus alius ex materia, quæ videretur esse
narius nō est tñ: Et alius deniq; ex materia quæ
eretur esse probabilis, non est tñ. Et materia primi
eris sit demonstratio: Ex altera syllogismus dia-
cticus, ex tertia syllogismus *ψευδὺς γὰρ* ④ (fa-
bium vocant Barbari) ex quarta *ἐπιτηδεύς* live cō-
tiosus, unde sicut syllogismus contentivus mē-
tur speciem syllogismi Dialectici: Ita syllogismus
ψευδὺς γὰρ ④ mentitur speciem Demonstrationis.
Deinde Kecker. in *system Log lib 3. c. 1. p. 459.* pri-
m distinguit syllogismū in formalem & mate-
rialem. Et materiale ex intervallo dividet in mouo-
m & realem. Et realem demum facit necessa-
m vel probabilem. Ita ergo non erit hæc genera-
divisio. Neq; enim comprehendet syllogismos
tionales & formales.

Ad hanc ergo rem dico. 1. Non necessario divisionē
in fieri quadripartitō pro syllogismo sophistico accipie-
um, qui Aristoteli *ἐπιτηδεύς* & *ψευδὺς γὰρ* ④ voca-
r. Et in eo modo, quo dictum est isti syllogismi
stingui possint: tamen satis commodē, sub uno
ia nomine contineri possunt videlicet syllogismi
sophistici. Nempe in universum omnis syllogi-
mus, qui verē nō est talis, sed solū specie syllogismi
netur, is est sophisticus: Si v. particulariter ist us-
modi syllogismi nō tñtutur speciem vel Demonstra-
tionis

Rationes
dubitandi.

12.

13.

An syllogi-
smus *ψευ-
δὺς γὰρ* ④
adandus

tionis vel syllogismi Dialectici, possunt istis, quæ dicta sunt, specialibus nominibus syllogismi specificari, appellari. Nec aliàs Aristoteli est, inusitatum unam speciem duabus appellationibus exprimere, ut saltem ex speciebus qualitatum, in lib. *Categ.* notum est.

14

*Ita divisio
non est sub-
divisio syl-
logismi for-
malis.*

II. *Nostri syllogismi divisio, non rectè proponitur.* *Syllogismi formalis subdivisio.* Ita patet, quia aliàs dicerentur syllogismi, qui non essent è speciebus syllogismo:rum. Omnis enim subdivisio parte uanam accipit, dimittit altera. Et si interim non dicitur, divisionem hanc sumi ex ratione materis syllogisticæ. Hoc etiam efficit, quo minus ea divisio sit generalis, sicut & alia divisiones aliunde (vel ex quantitate vel qualitate præmissarum) sumptæ non obstant, generales sunt.

15

*Vel syllogi-
smi Notio-
nalis.*

III. Nec rectè ponitur ista tanquam subdivisio syllogismi realis, separando syllogismum notionalem. Nam in primis per syllogismum notionalem ille intelligitur à Keckermanno, ejus conclusio & præmissæ habent aliquam notionem eundam seu terminum Logicum. Veluti, quæ conclusio: An actio sit genus sacramenti? calor sit proprium ignis. At in hujusmodi syllogismis æquè ex materia vel probabili vel necessario procedi potest, ac in syllogismis realibus. Possunt ergo & isti syllogismi necessarii esse vel Dialectici. Quid? quod illi Notionalium Syllogismo:rum doctrina omnino videtur supervacanea esse. Neque magis aliqui syllogismi notionales ponuntur, terminis Logicis, ut Keckermannus definit, quam alii Notionales exterminis Rhetoricis, aliter. Veluti cum quaeritur, An verba Institutionis Tropica. Nempe in universum seu Extrema realia seu Notionalia seu nominalia, valet Arist. regula. 1. prior. c. 27. quod medius terminus

*Notionalium
syllogismo:rum
ratio su-
pervacanea*

*De syllogismo
ex tribus
ejusmodi
ex natura &
Tropi argum-
enti dectum
non sit.*

*Idem quæ a
tribus bonarum
ejus sufficientia
gimus, aut solè
trera. Si primum
autem revera
teria necessaria,
gimus necessaria
us Dialecticus si-*

TIT

*AN DENTVR
gismi, quin*

*Ita frequenter
occasione, quod
dat syllogismum
Contentionem &
tum non inveniatur
necessarii alia, n
omnes syllogismi
positivi videntur
Hæc in re dico:
nam non sine a
tens fuisse Arist
necessarium voca
tribvere syllogis
oloco declarat d
aliquas ejus di
Nimirum cum A
qui posuisset. §. 3.*

posse illi
syllogismi
est, in
tionibus
am, in lib. C.

non recte
parat, quia
ent e (speciebus
in subdivisio
Est inter
i ex ratione
quo min
oces aliunde
emissam
nt.

acquam
og, sum
tum notio
ano, cu
quam notio
am. Velu
gens sacra
tutius mod
abili vel n
is realib
ti, esse v
Syllogism
ca esse. Ne
ales ponu
amus defin
horeticis, al
ba institutio
um seu Extr
malia, valet
medius terminus

De divisione syllog. in necessarium, &c. 219

at sumi ex subiecto & predicato quaestiois. proinde si ejusmodi notionalis quaestio sit, facile parer, ex natura & proprietate generis, vel proprii vel Tropi argumenrandum esse, ut proinde hic peculiari de Annâ Notionalium syllogismorum us non sit.

Relinquiturque adeo: istam divisionem his non stantibus bonam esse & immediatam. Sumitur e ejus sufficientia hoc modo: Quicquid dicitur syllogismus, aut solum est syllogismus titulo tenus, et revera. Si primum, est syllogismus sophisticus. Si autem revera est syllogismus, tum vel est ex materia necessaria, vel ex probabili. Si primum, est syllogismus necessarius. Si postremum, est syllogismus Dialecticus sive Topicus.

TITULUS IV.

AN DENTVR NECESSARIIS SYLLO.

gismi, qui non sint apodictici sive Demonstrativi?

Ita frequenter existimant Interpp. Aristotelis, occasione, quod Aristoteles sepe d. l. i. Top. c. i. d. dat syllogismum in Apodicticum, Dialecticum, contentivum & Pseudographum. Inter quos, tum non inveniatur appellatio, pro syllogismis necessariis alia, nisi syllogismi Apodictici, iccirco omnes syllogismi necessarii sub nomine syllogismi apodictici videntur contineri.

Hac in re dico: Omnino Ari. syllogismos necessarios, uti ariani non sint demonstrativi. Imo nec videtur Ari. fuisse Aristotelis, vel omnem syllogismum necessarium vocare apodicticum, vel etiam ibi distribuere syllogismum. Solum nempe Aristoteles solo loco declarat definitionem syllogismi, & subijcit aliquas ejus differentias, sine ulla distributione. Nimirum cum Aristoteles definitionem syllogismi posuisset. §. 3. immediate subdit, quid dicatur

16

17

18

Non omnes syllogismi necessarii sunt demonstrativi.

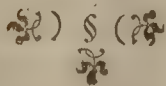
Sententia

de 2. §. 4. Item §. 5. quid sit syllogismus Dialecticus, de quo ex instituto tractare volebat. Videnturque adeoq. interpp. Logici non alia ratione ex hoc loco sumisse divisionem syllogismi in apodicticum, Dialecticum & Sophisticum, ac ex Porphyrii Isagog. c. 1. sumserunt philosophi Numerum Universalium & Prædicabilem, quod Porphyrius mente non venit, ut inspicienti evidens est.

29

Jam principalis assertionis veritas inde apparere quod Demonstrativi syllogismi solum sumuntur ex efficiente, sine & effectu. At possunt etiam necessariae propositiones & consequenter necessarii syllogismi fieri ex locis aliis, veluti à materia, forma, & subjecto, oppositis, definitione & experimentis &c. Horum aliquos, puta eos, qui sunt generis & speciei, Avicenna vocavit demonstrationes. Sed hoc merito rejicitur, neque congruit cum Aristotelica demonstrationum doctrina. Vide Zabarellam. l. 1. de med. Demonstr. c. 19. Prolixè indicistis Keckermannus inter alios. l. 3. System. Logic. sect. 2. c. 9. 10. 11. 12. 13. ubi hasse necessarios syllogismos alios facit demonstrabiles, alias demonstrabiles, atque sic syllogismos, qui necessariae quidem sunt, ac tamen sunt demonstrationes. vocat syllogismos Dialecticos. Sicut & Jacobus Lorhardus eos appellat.

Alii vocant syllogismos *Anagigeticos*. Sed jam ad specialem doctrinam illorum syllogismorum transeo.

CAPUT XV.

De Demonstratione.

Inter omnes syllogismos necessariis e-
net omnino demonstratio. De ea ergo
separatim agendum est. Et consistit e-
doctrina in his capitibus 1. Agendum est
nomine Demonstrationis. Deinde de ejus
initione: Postea de ejus speciebus: mox de
monstratione potissima. Tum de ejus par-
as, tam ratione terminorum quam ratio-
propositionum quæ in ea ponuntur. De-
de effectu Demonstrationis: denique de
monstratione secundaria.

TITULUS I.

DE VOCE DEMONSTRATIONIS.

Vox Demonstrationis ambigua est. Aliquando
idem quod assertio. Ita Anatomici, suas inspec-
tiones & sectiones vocant demonstrationes. Ro-
inque modo Grammatici Pronomē, *Hic, Iste, Hoc*, demon-
strant demonstrativum, & Logici istis particulis
cum scriptam, vocant individuum ex demonst-
re, hec est, tale, quod indice digito monstratur
ostendatur. Atque sic etiam sumitur, cum alias
quædam distinguat Aristoteles definitionem à
monstratione, nihilominus definitioni, quia
clarat essentiam, nomen demonstrationis attri-
bitur. 2. post. c. 2. 18. Estq; tū demonstrare idē quod
clarare explicare, ut exponit Zabara. ad b. l. 2. 1074.
sic et apud Mathematicos frequenter sunt demō-
stratio.

strationes, non rigide dictæ, sed tales ostensionibus per picturarum & delineationum exhibitio continent propositionis alicujus, etiam adsum evidentiam. Imò syllogismi probabiles quodque dicuntur Aristoteli demonstrationes. Iuti: Si probes Machum esse, qui sit compton noctu oberret. Vid. i. *Blench. c. 5. §. 7.*

3 Deinde Demonstratio significat speciem quam syllogismi, ejus, inquam, qui necessarius Et nomenclatum quidem iste syllogismus vocatur monstratio, qui vel ex causa vel effectu procedit. Ita accipitur vox demonstrationis, cum apprehenditur, ut commune nomen indifferens ad Demonstrationem *ἡ δὲ* & *ἡ δὲ*, prout de ea agit Aristoteles i. *post. c. 10.*

4 Denique tertio accipitur, per excellentiam *καὶ ἡ δὲ* pro nobiliori specie Demonstrationis, h. e. pro demonstratione *ἡ δὲ*, quomodo potissimum & frequentius Aristoteles hanc vocatur in *Post. Anal.* ut meminit Zabarella l. de *de monstr. c. 1. §. 6.* Sicut & vox Definitionis per Excellentiam solet sumi pro sola definitione perfecta scientia, pro sola scientia theoretica. Græcis demonstratio vocatur *ἡ δὲ*. Unde consequenter ea vox eidem ambiguitati subjacet. Rhetoribus tamen præterea *ἡ δὲ* dicuntur, quas habent ad Auditores, ostentandi ingenii causâ.

TITULUS II.

DE DEFINITIONE DEMONSTRATIONIS.

5 Non queritur jam definitio Demonstrationis quæ sit *καὶ ἡ δὲ* vocatur, sed solum demonstrationis in communi. Tum igitur modo dicto libro de *spec. de monstr. c. 1.* existimat Zabarella, Demonstrationem

nam non esse commune genus Univocum ad
 nem, quæ est *ἴσος* & *ἴδιον*, sed solum esse quid ana-
 logum, & consequenter demonstrationem *ἴσος* non
 Demonstrationem, nisi in quantum partic. p.
 aliquibus conditionibus demonstrationis *ἴδιον*.
 eterum si illa analogia esset proportionis tantum;
 in nomine demonstrationis æquivocè solum
 venirent illæ, quæ dicuntur species demonstra-
 tionis, & consequenter non possent una communi
 initione exprimi. Communis enim definitio in-
 nat, sub ea ratione, rebus definitione istam par-
 pantibus, convenire communem quandam ef-
 fectum, quod non est in æquivocis. Atque hinc
 arum est apud Logicos, non tam simpliciter
 am per *διαιρέσιν*, adeoque per complicationem
 erentiarum dividendum definire demonstratio-
 nem. Sicut & ipse feci in theorematibus superioris
 itis. Demonstratio est syllogismus probans cō-
 sistentiam necessariam ex efficacie vel fine; vel ef-
 fectu. Alii post expositionem vocis, solent imme-
 tē progredi ad divisionem, ut demonstrationem
 iant aliam atque aliam, ut Fonseca fecit l. 7. *inst.*
 alique. Neque memini an uspiam Aristoteles
 geralem definitionem tradiderit. Quod si quis o-
 ino generalem definitionem à *διαιρέσιν* velit, di-
 pore est. Demonstrationem esse syllogismum ex
 cessaria causa externa & effectu. Atque hoc jam
 ique generi demonstrationis convenit. Utraq;
 m est ex causa & effectu. Et discrimen postea
 , quod alia demonstratio est, ubi causa est pro
 dio: Et effectus pro conclusione; Alia verò ubi
 effectus est pro medio & causa in conclusione; quæ
 seqq. manifestoria erunt. Sed ut deveniamus ad
 monstrationem potissimam, quam Aristoteles
 aximè declarat, prius removendæ sunt species a-
 e, quod Demonstrationis distributione fiet.

DE SPECIEBVS DEMONSTRATIONIS.

6.

Aristoteles duplex facit genus demonstrationis. Alterum $\tau\epsilon\sigma\tau\epsilon\iota$, alterum $\tau\epsilon\delta\iota\omicron\tau\epsilon$. 1. *post. c. 3. & 10. & 2. post. c. 14.* Et alijs passim. Dicit autem eam demonstrationem $\tau\epsilon\sigma\tau\epsilon\iota$, quae declarat, quod res sit: Veluti est ea, quae vel ex effectu vel causa remota habet, ut Aristotelesibi declarat, imprimis *d. 1. post. cap. 10.* Demonstrationem autem $\tau\epsilon\delta\iota\omicron\tau\epsilon$ vocat eam, quae est ex causa immediata & proxima. Hec vocari solet Demonstratio propter quid: illa demonstratio quia.

7.

Proponitur
tractanda.

Ceterum ad hanc rem tractandam & diuisi: nis illius bonitatem obrinendam: Inquirendum est primo. An demonstratio $\tau\epsilon\delta\iota\omicron\tau\epsilon$ sit vera demonstratio? Deinde. An sit demonstratio $\tau\epsilon\sigma\tau\epsilon\iota$? Alterum enim si non sit, diuisio non erit bona, quia partes cum toto diuiso non consentiant. Tertio. An ea genera demonstrationum sufficienter dissentiant? Et denique. An non sint & alia Demonstrationum genera?

QUESTIO I.

8.

Sententia
negantis.

An Demonstratio $\tau\epsilon\delta\iota\omicron\tau\epsilon$ sit vera demonstratio? Negat id Avicenna, ut refert Zabarella *l. de specul. c. 8.* & incidit in eam sententiam Colleg. Commentator *c. 9. & 10. q. 1. & 3.* docet: Nomen demonstrationis, disi de demonstratione possumus, demonstrationem $\tau\epsilon\delta\iota\omicron\tau\epsilon$, solum ut analogum per proportionem. Nam analogum per proportionem est sine equivoco. Indeque sequitur: demonstrationem $\tau\epsilon\delta\iota\omicron\tau\epsilon$ solum aquivocum & sic nominemus esse demonstrationem. Eandem illi sententiam tribuunt Alexander & Themistius *ad. c. 34.* Et rationes sunt. 1. quod Aristoteles agens de demonstratione, nihil distinguens, solam demonstrationem propter quid explicat, & reliquam. 1. *post. c. 55.* appellat demonstrationem *de se, quod additum diminuit a ratione demonstrationis: Deinde, Demonstratio Quia, est imperfecta*

Fundamen-
ta.

... & non reddit in
... ei. Bae partici
... quia demon
... quodum intel
... non vid
... inquisiti
... quod demon
... tem verè depe
... dens est. siqu
... sciencia & tra
... convenit cu
... monstratio ista &
... demonstrationis q
... utem probatur:
... n. scientia Qu
... requiritur: N
... quare quod a
... Nihilominus al
... Demonstrationem
... ratio, tamen abso
... ponem, ut inter ali
... *in Log. q. 4.*
... *Commonstr. c. 9. & 10.*
... hanc demon
... demonstrationem 1. *post. c. 10.*
... *anal. p. 692.*
... am, illa est v
... ut per similitudin
... aquatus effectu
... *ratio & & n.* Nam
... sit ex cau
... causam, est se
... de, ad Arist
... sic in demon
... quare quia non
... monstratio natura
... fin

III.

TRAT'ONIS.

de demon-
stratio-
ne. p. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

I.

ra demon-
stratio-
ne. Zabarella l. 1. de
scientia Colleg. C.
docet: Nomen
demonstrationis
est illud
analogum per
portionem est
demonstrationem
est demonstratio
est tribuatur Alex
iones sunt. i. quo
one, nihil disti
propter quid ex
par demonstration
atione demonst
ia, est imperfecti
sim

ma & non reddit intellectum quietum de notitia
ei. B. non participat perfecte rationem demon-
strationis, quia demonstratio est inventa ad faciendum
et pacandum intellectum in cognitione rerum, quod
terminis non videt se pariter antecedens. Neque n.
intellectus inquisitio subsistit, nisi re cognita, ut est
scilicet, quod demonstratio quia prestare non potest,
im rem verè dependente non ostendat, quatenus
pendens est. siquidē eam per causam non probat.
minz, scientia est analogice (analogia illa propor-
tionis) convenit cum scientia propter quid. B. & de-
monstratio ista & hæc eadem n. est ratio scientiæ &
demonstrationis quæ scientiam efficit. Antecedens
item probatur certitudine & evidentia scientiæ.
eq; n. scientia quia ostendit rem ut est, quæ evi-
dentia requiritur. Neque est ostendit, non tunc
pugnare, quod ad certitudinem scientiæ qui non.
Nihilominus alii & rectius quidem existimant
demonstrationem est secundariè sic Demon-
stratio, tamen absolute esse & non posse demonst-
rationem, ut inter alios multis docet Averroes post. om.
s. 4. in Log. 99. 4. 15. & post eum Zabarella de
demonstr. c. 9. seqq. Et probatur 1. Ex Aristotele, qui
fert hanc demonstrationem est non vocat demon-
strationem i. post. s. 23. Et 93. ut bi advertit Zabarella
d. post. anal. p. 692. Deinde Argumentatio, quæ efficit
scientiam, illa est verè & non solum nominetemus,
ut per similitudinem demonstratio. Scientia n. est
æquans effectus scientiæ. At talis est et demon-
stratio est non. Nam alterum genus demonstrationis
est non, sit ex causa (remota.) At cognoscere rem
per causam, est scire, per conversam definitionem
est scire, ab Arist. traditam i. post. s. 7. Quod autem
der. sit in demonstratione est non quæ est ab effectu
apparet, quia non illa solum scientia est, quæ est ex
natura, sed etiam, quæ est ex notitia

Demonstra-
tionem est
non est da-
monstratio
nem.

nobis ut sumitur ex 1. *post.* c. 10. At talis imprimis est
hæc demonstratio.

*In
Solvuntur
objectiones.*

*Cur Aristo-
teles sub no-
mine demō-
strationis
frequenter
intelligat
demonstra-
tionem po-
tissimam.*

Ad primam igitur objectionem responderetur.
Nullam in eo esse consequentiam. Nam quod dicitur
nomine demonstrationis Aristoteles tractat solam
de demonstratione *et dicitur*, non est, quod demonstra-
tio dicatur ambigua vel per analogiam proportio-
nis de demonstratione. Quia, sed quia ista est demō-
strationis species nobilissima, unde ista per synec-
dochē, in istis *et dicitur* usitatum, sola vocatur de-
monstratio. Sicut tractans de Oratore loquitur de
Oratore perfectissimo, & de definitione tractat ti-
de de definitione perfectissima, & de ædificandi ar-
te, loquitur de potissimis ædificiis, cum interim circū-
æquívocationē voces istæ applicentur etiā iis quæ
sub istis generibus sunt minoris dignitatis: Similiter
Poëtæ Homērum intelligimus, ut docet Zabarella
l. 1. de med. Demonstr. c. 17. Imò ac antecedens rerum
est. Non, inquam, semper Aristoteles de demon-
stratione ad id strictè loquitur. Ut saltem appareat
ex 1. *post.* c. 10. ubi hanc divisionem Demonstrationis
Aristoteles tradit & exponit: Quamquam verò
hæc demonstratio dicitur *à signo*, nihilominus dici-
tur demonstratio, unde illius additum non dimi-
nuit à totā naturā demonstrationis, sed solum
perfectiōne summā demonstrandi.

Ad secundam respondeo: Demonstrationem paca-
re intellectum in rerum cognitione sed servando
proportionem juxta diversitatem demonstratio-
num ad hunc effectum. Nempe, ut id perfectiū
demonstrationi *et dicitur* conveniat. Demonstrationis
autem *et dicitur* in suo genere & modo.

Ad tertium: Sicut vox demonstrationis per ex-
cellentiam sumitur pro demonstratione potissima.
Ita etiam est in voce scientiæ. Unde *et dicitur* illa
solum

colūm dicitur scien-
tiam. Alioquin ge-
scientiæ, potest ea c-
jurgans, ut in pri-
QU.

Ad demōn-

Divisio non deb-
et capite uti o-
sculum est. An de-
Ramus ita inqu-
Analogia
syllogismo qui p-
propria con-
observata est
ad eam re-
nihil prop-
horribile pro-
exemplum esse
ad. ad. c. 1. 2. lib. 2. p-
ad id esse absur-
Similia passi-
Anal. ad. post. Anal.
ipse judicat
quia quæstio dicitur
concludi, sed
eum & conclusio-
syllogis-
etiam quæstio, qu-
An sit vel non sit,
argumentum hab-
Aliud autem qu-
Nihilominus
eum est. Nam
inter alia a gume-
Analogia ex proxi-

um dicitur scientia, quæ talis est nobilissimo modo. Alioquin generatim loquendo, sub ratione scientiæ, potest ea effici per demonstrationem huius generis, ut in prioribus est probatum.

QUESTIO II.

An demonstratio detur, & dicitur.

Divisio non debet fieri per non Entia. Ne ergo hoc capite vitiosa sit proposita divisio. Disquisitum est. An detur demonstratio & dicitur. Negat *Ramus* & dicitur. *Ramus* ita inquit s. l. 2. schol. Dial. c. 3 p. 39. In prioribus *Anaxagoras* inquit, præcipitur de demonstratione per syllogismo qui propriam affectionem de subiecto per nequam observatæ est, imò per naturam nulla esse potest, igitur ad eam rem *Aristoteles* exempla, falsa sunt, omnia h. e. nihil propositæ apodixios continentia, ut sita, horribile prorsus auditu artem à philosopho confingi, ejus exemplum esse nullum possit, &c. Ita & l. 10. schol. *al. ad c. 1. 2. lib. 2. post p. 435.* ait: demonstrationem dedit esse absurdam, ac est ignis frigidus, & glacies calida. Similia passim occurrunt apud *Ram.* in schol. *dial. ad post. Anal. Aristotelis.* Estque ejus potissimum, Argumentum quod ipse judicat argumentum, dicta p. 435. 436. *Rami.* quia questio dicitur, propter quid, non possit syllogismo concludi, sed solum questio an sit. Questio enim & conclusio idem sunt. Jam conclusio tunc unumque syllogismi est: rem esse vel non esse. Ergo etiam questio, quovis syllogismo concludenda, sit: An sit vel non sit, non autem propter quid sit Idem argumentum habet. l. 9. schol. Dial. in Procem. p. 294. Aliud autem quod referrimereatur non invenio. Nihilominus dari syllogismos demonstrativos certum est. Nam imprimis fieri possunt syllogismi, ut ex aliis argumentis, ita etiam ex efficiente & fine. Ergo & ex proxima efficiente & fine. At demonstra-

14
Rejicitur
has senten-
tia.

ratio est nihil aliud, quam syllogismus, qui mediantem medium sumat ex proprio efficiente vel fine, ut Ramus verbis prius relatis falsus est: *Aponixis*, inquit, est syllogismus qui proximam affectionem de subiecto per causam propriam concludit: Exempla hujus syllogismi sunt plurima. Quod habet animam rationalem est capax disciplinæ. Homo habet animam rationalem. Ergo est capax disciplinæ. Quicquid habet materiam est quantum. Omne corpus habet materiam. Ergo est quantum. Quicquid habet formam est actuosum: (quia habet potestates activas) omne corpus naturale habet formam. Ergo omne corpus naturale est actuosum. Alia supersedeo enumerare quæ plurima ex scientiis speculariis in primis haberi possunt.

*Exempla
demonstrationis.*

*Ita.
Solvitur
argumentum
Rami. Quod
dicitur: Sicut
est hac demon-
stratio,
Propter
Quid.*

A. Argumentum Rami. 1. Respondet illud sumi à nomine hujus demonstrationis, quod scilicet ex hoc dicitur *propter quid*, A nomine autem non ducuntur firma argumenta. 2. vocatur ea Demonstratio *propter quid* non ratione conclusionis, quasi scilicet ea sic fiat: Ergo *propter animam rationalem*. v. g. homo est capax disciplinæ. Vel. Ergo *propter materiam* unumquodque corporis est quantum: Et sic in similibus. Hoc, inquam, fieri non potest, quia sic medius terminus ingrederetur conclusionem, quod fieri non debet. Dicitur igitur hæc demonstratio *propter quid*, ratione medi termini, quod videlicet in illo continetur ratio & proxima causa, cum prædicatum subiecto infit in conclusionem. Vt uti in prioribus exemplis, ipse conclusiones non continent terminum *propter* &c. Sed ex argumento tertio tamè redditur proxima causa, cur vel *propter quid* istis subiectis istæ proprietates convenient: Nempe: *Propter quid*, & per quod homo est capax disciplinæ? Per animam rationalem. *Propter quid* cuique corpori convenit quantitas? *Propter* mate-

rationem. Propter quod
potest activam: p
aliquidibus exemp

QUA

In ea demonst
di

Non videntur ha

quia demonst

orum varietate

Aristot. docet. i

um ostenditur per

ulariter est globos

est globosa. Sici

monstratio quod f

iam erit demonst

trationes Luna est

de suscipit tales

habet incrementu

habet incrementu

Nihilominus

demonstrationum

ubi enim demonst

propter quid, f

semper aliud fia

ubi enim pro meo

tem continebat

proinde demonst

ferunt. Secundo

efficiente & fine.

scilicet scientiam

autem so

hies,

ateriam. Propter quid cuique corpori conveniunt
potentia activa? propter formam. Idemque est in
his similibus exemplis.

QUESTIO III.

An ea demonstrationum genera sufficienter
distinguantur?

Non videntur hae demonstrationes satis distin-
gi quia demonstratio ex effectu, solum posita ter-
minorum varietate, statim est demonstratio de
Aristot. docet. 1. post. c. 10. ubi Lunam esse globo-
sam ostenditur per accretiones. Quod augetur cir-
culariter est globosum. At Luna ita augetur. Ergo
est globosa. Sic igitur factus syllogismus est de-
monstratio quod sit. At si è contrarioponatur me-
dium erit demonstratio de
acretiones Luna est globosa, sed quia est globosa,
deo suscipit tales accretiones. Quod est globosum
habet incrementum circulare. At Luna est globosa,
habet incrementum circulare.

videtur illud summi
quod scilicet
tem non ducunt
demonstratio
nis, quasi scilicet
rationalem. v. g.
ergo propter mat-
eriam: Et sic in-
non potest, quia sic
conclusionem, quae
est demonstratio
in, quod videtur
ultima causa, con-
clusionem. Vnde
conclusionem non con-
d ex argumento
sa, cur vel propter
ates conveniant
quod homo est ca-
pitalem. Propter
tantitas? Propter
mate

Nihilominus sufficiens est discrimen harum 17.
demonstrationum. Et sequitur. 1. Ex modo dictis. *Discrimen*
ubi enim demonstratio Quid sit, sit demonstratio *inter species*
propter quid, sed sub alio terminorum positu, *demonstra-*
nempe si aliud fiat medium, & alia fiat conclusio. *num.*
Ibi enim pro medio erat effectus. Conclusio au-
tem continebat causam: hic verò id non est. Et
proinde demonstratio propter quid & quia, dis-
ferunt. *Secundo* ratione medii. Illa est ex proxima
efficiente & sine. Hae est effectu. *Tertio*: illa pa-
rit scientiam propriè & strictè dictam. Hae
autem solum parit scientiam aliqua-
liter, ut in precedentibus ta-
cum est

QUÆSTIO IV.

An non dentur alia genera demonstrationum

18.

Demonstra-
sio potissi-
ma que A-
verrois

Ultra illa duo demonstrationum genera plene videntur dari posse. Igitur Averroës facit tria genera demonstrationum: Aliam $\tau\epsilon\acute{o}n$: Aliam $\tau\epsilon\acute{o}n\delta\iota\sigma\tau\acute{o}n$: Aliam denique quã demonstratur, $\tau\acute{o}\delta\iota\sigma\tau\acute{o}n$ & $\delta\iota\sigma\tau\acute{o}n$ mul, quam ille *potissimã* vocat. Ita docet ipse. 1. p. com. 35. & alibi. Et ratio pro amplificando hoc nullo modo est, quia differentes quaestiones sunt. *An* & *propter quid*. Proinde si demonstratio *quia*, & *propter quid* distinguuntur, à fortiori ab istis distinguetur, quæ est & demonstratio *quia* & *propter quid*.

19.

Demonstra-
sio ut effectus
ad effectum.

Deinde: si datur demonstratio à causa ad effectum. Et vicissim ab effecta ad causam: Dabitur etiam demonstratio ab effectu, ad effectum alium necessarium connexionem. Ibi enim propter necessariam connexionem; necessaria fiet conclusio. Et non apparet ratio, cur ea argumentatio non dicatur demonstratio dici. Veluti: si quis probet, hunc esse admirativum, si sit ratiocinativus. & febris efficit pulsus inæqualitatem & abundantiam caloris, si ergo ab abundantia caloris argumentatio fiat ad inæqualitatem pulsus, aut e converso, fiet illa demonstratio ab effectu ad effectum. Ita ergo hætenus dabitur alia species demonstrationis, quam etiam *Themistius* defendit, & primò invenisse dicitur.

20.

De dedu-
ctione ad
absurdum.

Tertio: frequenter utuntur scientiæ deductionibus ad impossibile. Et eadem dicuntur demonstrationes. Vide *Aristot.* 1. prior. c. 23. §. 7. Ita & *Socrates* disp. 1. *Metaph.* §. 3. n. 6. Demonstrationis duplex generis facit: aliud ostensivum, aliud deducens ad impossibile. Non apparet tamen: an hæc demonst-

IV. *non* per impossibile sub istis duobus generibus con-
tineatur.

Denique est etiam peculiare genus Demonstratio-
num genera platonis ad probanda summa & prima principia, nem-
pe: facit tria genera per declarationem terminorum. Cum enim illa
sunt: Aliam & alia principia sunt simpliciter prima, ideo sunt imme-
diata, non & demonstrata. Ego per aliud medium demonstrari non
possunt. Et tamen utique sciuntur. Datur ergo eo-
rum.

Prima demonstratio (hujus enim effectus est scire)
probandum hoc non sit ex medio, sed solum per terminorum
definitiones sunt. An declarationem, eorum scilicet, ex quibus illa prin-
cipia consti-
tuntur.

Nihilominus duarum tantum sunt species demon-
strationis quia & proportionis. Nam in primis demonstratio
non convenit nisi syllogismo ex causa & effectu. Vt ergo illarum
species de-
monstrationis
duarum tantum
sunt: Dabitur etiam argumentationes sunt a causa & desinunt in effe-
ctu alium necessitudo: vel sunt ab effectu, & desinunt in causa. Si il-
la sit conclusio proxima, est demonstratio potissima. Si remota, vel
argumentatio non desinit ab effectu, est demonstratio remota. Unde ap-
paret quis probet, habet hanc demonstrationem & non sub-
iudici posse
rationis. Quod, quo dictum est modo.

Ad primam igitur objectionem respondeo: Non
est duplicem demonstrationem, aliam propter quod tan-
tum pulsus, aut aliam. Quia & propter quod simul, sed omnis demon-
stratio ab effectu ad effectum involvitur, veluti in superioribus Exe-
m-
plis est evidens. Concluduntur enim rem hanc esse, quod
pertinet ad quod sit: Et per consequens continent causam,
indeque satisfaciunt questioni propter quod. Nec
dissimilia exempla dari possunt. Et alioquin diffe-
rentia illarum demonstrationum est accidentaliter,
quatenus una supponit aliam cognitionem, quâ
sciatur conclusio esse vera, alia vero nihil supponit,
utraque tamen infert conclusionem, quæ formaliter
significat prædicatum subiecto inesse propter
causam

Rejectionem
demonstra-
tionis per summam
Averroem.

valē causam. Confer Colleg. Conimb. 1. *post. c. 1. q. 1.* & *quodlibet a prior*
a. 2. & prolixē Zabarella de *spec. demonstr. c. 11. 12. 13.* quoniam facit gen
 15. 16. 17. 18. 19. Ad eū nempe graviei visa est sentia
 contra quā tam prolixē ageret. Apparetq; ad eū
 etiam eam varietatem quæstionum, unde is de
 monstrationum numerus hic sumatur, hic non

24

*Rejicitur
 demonstra-
 tio ab effectu
 ad effectum.*

Demōstratio autem ab effectu ad effectum
 altera erat objectio non est aliis addenda, quæ
 quomodo libet necessitas in istis propositioni
 veniat, non est tamen tanta, quā ad demon
 tionem satis sit. Major n. propositio est quid
 omni, non tamen est per se, quia neuter duorum
 effectū in alterius definitione accipitur. Et pro
 solū est necessaria ex accidenti, quia necessa
 neutro terminorū provenit, sed solū ratione
 Nā eatenus dicitur ea necessaria propositio quæ
 nus uterq; effectus ab una & eadē causa produci
 utriq; autē accidit, ut ab eadē causa fluat a qua
 alter; Est igitur accidentalis nexus in p. opositio
 majore, quam vel solam vel præcipuē Aristoteles
 spexit in assignandis conditionibus demonstrat
 nis. Ita Zabarella de *spec. demonstr. c. 5.*

Et quicquid sit, solū est pugna de verbis: A
 nomen demonstrationis extendi debeat, ad ist
 modi argumentationes. Quod si igitur uti
 vos acceptione manemus, secundū q̄ demō
 tio est argumentatio solū intra causam & effect
 demonstratio non appellatur hujusmodi syllog
 smus: dicitur tamen syllogismus necessarius
 monitioni nomine, & licet eodē redit, præse
 cum & alii sint syllogismi necessarii (ut visum
 supra) qui non sint demonstrationes: Et aliā
 mini artium non facillē mutari debeant.

25

*Deductio
 ad absurdū.*

Tertio: de deductione ad impossibile visum
 supra inter syllogismos crypticos, *a. 13. 1. 8.* ubi et
 constituit quod aliter atq; aliter loquēdo, possit
 den

omnibus. *1. post. c. 1.* demonstratio à priori vel à posteriori dici. Nequaquam autem facit genus demonstrationis tertium. Denique summa principia non ignorantur sed sciuntur. Apparetque additur sciuntur tamen non aliter, quam per terminorum penetrationem, ut visum est in tractatu de sensu, hic non *propositio. c. 3. Divis. 13.* ubi prolixè declarata est natura propositionum per se notarum & sumitur ex illis addenda, quæ sunt. *1. post. c. 3.* Illa enim penetratio terminorum, quæ propositionum declaratio, propriè loquendo non est quæ ad demonstrationem, sicut proinde illa summa principia propositio est quæ demonstrabilia ab Arist. *1. post. c. 73.* Ictia neuter duorum cum illa terminorum vocari solet demonstratio accipitur. Et proinde vox demonstrationis sumitur solum pro evidenti, quia necessitati ostensione, quomodo in initio hujus capitis, sed solutione mathematicorum delineationes, quæ propositionaria propositio quæ evidentiam continentur vocabantur demonstrationes & *2. de generis.*

TITULUS IV.

DE DEFINITIONE DEMONSTRATIONIS POTISSIMA, SIVE $\tau\epsilon\delta\iota\omega\tau\iota$.

Demonstrationem potissimam vocat Averroes eam, quæ est $\tau\epsilon\delta\iota\omega\tau\iota$ & $\tau\epsilon\delta\iota\omega\tau\iota$. Proinde illa est definitio. Magna de verbis: Demonstratio potissima, & alia demonstratio $\tau\epsilon\delta\iota\omega\tau\iota$ definiendi debet, ad id id discrimen iam in prioribus refutatum est, ut si figuratur (ut inusitato) inde termini isti sint æquipollentes. Diciturque secundum quod demonstratio potissima, ad indicandam prærogativam præ demonstratione $\tau\epsilon\delta\iota\omega\tau\iota$. $\Delta\iota\omega\tau\iota$ autem dicitur, quia continet contra causam & effectum hujusmodi syllogismum, cur affectio subjecto insit: Non autem minus necessarius colligitur illa denominatio huic demonstrationi nem redit præcompetere, ratione conclusionis, ut in prioribus demonstratur (ut visum contra Ramum observatum est. Dicitur hæc nomen latinè demonstratio propter quid. Et quia ex causa procedit; ideo vocatur & demonstratio à priori, quia causa est prior effectui, sicut illa altera demonstratio $\tau\epsilon\delta\iota\omega\tau\iota$ vocatur demonstratio à posteriori, quia effectus scilicet ea ex effectu procedit.

Porrò

26

Declaratio terminorum quomodo dicitur de demonstratio.

27

Cur dicatur potissima.

Cur dicitur

28. *Aristoteles* Porro hæc demonstratio dupliciter ab Aristotele definitur. Altera definitio est. 1. *Post. cap. 2.* *definitio* *demonstratio* *est* *sylogismus* *scientificus*. Nemphe demonstratio est syllogismus scientiam pariens.

29. Altera definitio est. 1. *Topic. cap. 1.* *Aπόδειξις* *είναι* *ὅτι* *ἀληθὴν* *καὶ* *πρώτων* *ὁ* *συλλογισμὸς* *ἢ* *ἡ* *ἐκ* *τοιαύτων* *ἀληθειῶν* *πρώτων* *καὶ* *ἀληθῶν* *περὶ* *αὐτοῦ* *γνώσεως* *τὴν* *ἐκ* *ἐκείνης* *ἔλκεται*. h. e. *Demonstratio* *est* *cum* *ex* *veris* *&* *primis* *sylogismus* *constat*, *vel* *ex* *ejusmodi*, *quæ* *à* *quibusdā* *veris* *primis* *cognitionis* *sui* *principiis* *sumuntur*. Sumitur hæc definitio etiam ex. 1. *post. c. 2. seqq.* Ubi Aristoteles docet. d. c. 1. §. 6. Scientiam (quæ est demonstrationis effectus) ex primis & immediatis esse & prioribus & prioribus & causis conclusionis. Hæc autem ratio est scientiæ & demonstrationis.

30. Et prior quidem definitio est ex effectu demonstrationis, qui est scientia. Est autem scientia quævis effectus demonstrationis, si utrobique mini strictè accipiantur, sicut enim latè loquens demonstratio τὸ πᾶν est demonstratio ita etiam loquendo parit scientiam, ut prius visum est.

31. Altera definitio sumitur à materia demonstrationis, tali, inquam, ex qua iste effectus sequi potest. Itacum materia instrumentorum ex fine sumitur, ut Aristoteles docet. 2. *Phys. c. 9.* sicut cum se adhibeatur ad secandum, utique non debet ex pyro vel ligno confici, & sic in aliis. Materia autem demonstrationis, quæ scientiam efficere potest sunt principia vera & immediata &c. prout antea enumerabantur.

Cæterum cum seorsum postea agendum sit materia & effectu demonstrationis, idèd hic prius eas definitiones non persequor, quæ satis, ex dicendis intelligi possunt.

TITULUS IV.

DE MEDIO DEMONSTRATIONIS.

In omni syllogismo reperiuntur tres termini, maior minor & medius. Proinde id etiam est in demonstratione. Est enim demonstratio species syllogismi. Illi autem termini sunt iidem in demonstratione & in scientia. Scientia n. est nihil aliud quam verus demonstrativus. Vid. 1. post. c. 4 t. 28. Utroque igitur hæc tria sunt: Subiectum, principium & affectio: Ut hæc tenus demonstratio sit nihil aliud quam argumentatio, affectionem de subiecto propositum per principium: Scientia autem sit nihil aliud quam notitia alicujus passionis, per quod principium subiecto suo conveniat. Majus ergo extremum demonstratione est subiectum. Minus extremum affectio: Medius terminus est principium: Ita ut Arist. 1. post. c. 7 t. 57. & c. 10 t. 76. & alibi. Demonstratur igitur tribus terminis demonstrationis nunciatum est, quæ ad eundem modum etiam innotanda sunt in scientia. Facio autem initium à medio demonstrationis.

Porro medium demonstrationis est tum complexum tum incomplexum. Complexum est interpropositio. Dicitur aliàs principium cognitionis: De hoc loquitur Arist. 1. post. c. 2 t. 13. Principium demonstrationis est propositio immediata. hoc medio nunc non loquor, quia seorsum ite agam de propositionibus, quales in demonstratione esse oporteat, in primis cum nunc solum considerentur termini demonstrationis, qui non debent esse integræ propositiones.

Cæterum medium syllogismi semper sumendū est vel à prædicato vel à subiecto conclusionis, ut Arist. docet 2. prior. c. 27. Anigitur ad demonstrandum

33

34

Medium
demonstrationis
complexum.

34

dum vel à subjecto vel à predicato vel ab utroque
medium petendum sit, primò disceptatur: tùm d
causarū genere id fieri debeat. Quæ utraq; quæ
à Zabarellâ l. de modo demonstr. prolixius & accur
tius, quàm ab ullo auctore Logico tractata est. Ego hæc
in re distinctas conclusiones propono quæ du
tramque quæstionem petiteant.

An medium demonstrationis possit esse de
finiitio subjecti?

355

Hac in re 1. Dico. Medium demonstrationis potest esse
definiitio subjecti. Hæc assertio opponitur Egidio qui
medium demonstrationis potissimè vult nunquam esse
posse definiitioem subjecti, nisi cum definitione
subjecti aliquid accedens ponitur; præter partes essen
tiales, ut si ratione accideatis, definiitio subjecti
possit esse medium demonstrationis Ita docet l. 2. p. 1.
in q. de medio demonstrationis. Patet autem veritas asser
tionis: habet ex. p. Omnis rationalis est capax disciplinæ.
est capax disciplinæ. Hic medium est rationale. Omnis homo
differetia & prius ad definiitioem hominis. Et cum
firmatur. Quod id potest esse medium in demonstratione
q. præstat ut affectio subjecti in hæreat. At tale quid
est essentia subjecti (quæ definiitio exprimit.) Essentia
sentia subjecti, & per consequens definiitio illius, potest
esse medium bonæ demonstrationis. In d. omniū n. q. 1.
lissimæ sunt demonstrationes huiusmodi, q. medium
sumunt ab essentia subjecti. q. demonstratio est
potior, quo medium est independētius. At essentia sub
jecti est independētior, q. quicquid medium aliud sit
possit, ut bene deducit. Colleg. C6 l. 2. p. 1. q. 1.

36

Quomodo
intelligatur
definiitio
subjecti esse.

Hæc aded, ut ex dictis sequitur, observandum
Logici ajunt: Medium demonstrationis esse subjecti
definiitioem, eas non intelligere id, sic, quæ
definiitio subjecti in demonstratione sit ponenda
subjecti esse. Sed solum hunc sensum habet, quod aliquid potest

*An medium demonstrationis possit esse aliud,
à definitione subiecti?*

[illegible]

mentum demonstratur non per essentiam luti, sed
per ejus rotunditatem. l. 1. post. c. 10. Et in Merobry
frequens est, non per essentiam Entis, sed per
buta prius demonstrata demonstrare, Confes-
setz. dist. 3. Metaph. q. 3. n. 7.

*An & quomodo medium demonstrationis
definitio affectionis.*

18

III. *Medium demonstrationis potest esse de
affectionis, imò id, semper est.* Hoc est quod dico, non
etiam subiecti essentia vel definitio nō sit medium
demonstrationis, nisi in quantum ipsa pertinet ad
definitionem affectionis. Semperque adeo defini-
tio affectionis, siue majoris extremi, est medium
demonstrationis. Et patet, quia in demonstratione
non intenditur scientia subiecti sed passionis. Et
go hujus causa quæreda est, quæ scilicet faciat
passionem suo subiecto inesse. Ergo per acciden-
tia subiecti, quia fieri potest ut secus sit, ut im-
pedi. assertionem visum est, & solum contingit id in
casu, si affectio demonstranda fluat ex essentia ob-
jecti, atque adeo essentia subiecti sit causa affectio-
nis. Ita de homine demonstratur capacitas disci-
plinæ per animam humanam, quia anima humana
est causa efficiens per emanationem ipsius capaci-
tatis disciplinæ.

29

Est tamen observandum, quod in propo-
sitione theoremate non intelligatur tota definitio, sed
solum aliquid pertinens ad ejus definitionem, ut
simili erat de definitione subiecti. Nam completa
definitio accidentis sit ex genere subiecto & causa,
ut Zabarella docet. l. 4. de method. c. 14. Hujus ergo
definitionis pars, nempe causa ejus, debet poni in
medio cujusque demonstrationis, non autem ta-

a c.

per essentiam luna accidentis definitio. Confer Averroem lib. 1. post. c. 10. Et Zabarellam. l. 1. de med. demonstrat. c. 21.

Am Entis, sed per demonstrationem, Confer. Etque haecenus prior quaestio, quae de medio demonstrationis esse solet, est expedita. Nunc & pergendum est ad alteram.

demonstrationis
tionis.
E quo genere causarum sumatur medium
 demonstrationis?

In primis demonstratio est syllogismus scientia
iens, ut Aristoteles definit. i. post. c. 2. §. 3. Scire
um est per causam cognoscere. i. post. c. 1. & 10.
allās passim. Proinde ad omnem demonstrationem
em requiritur causa. Cum autem, ut visum in pra
dentibus, non subjecti sed affectionis cognitio,
uratur per demonstrationem. Ecce id etiam
usa illa non debet aestimari per ordinem ad sub
ctum, sed per ordinem ad affectionem, ut interpp.
ne rem persequuntur. Ego hanc rem pergam
omplecti, ulterioribus assertionibus.

An demonstratio semper postulet causam ri
gidē sic dictam?

IV. Non omnis demonstratio fit ex causa rigide lo.

41

endo h. e. qua fit proprie dicta efficiens vel materia vel Attributa
ma vel finis. Ita apparet in primis in attributis di- divina non
nis. Illa enim de Deo cognoscuntur scientificē & demonstrā.
oinde per demonstrationem (secus enim de illis sur per cau
alla scientia, & proinde nec Meta: physica ageret) sam.
tamen attributorum divinarum nulla istiusmodi
usa est, quia divina attributa habent realem idē
tatem ad essentiam divinam. Est. ntia autem di
na est a se, & independens & proinde nullam su
a se causam habet.

Idemque est in Attributis Entis transcendentia.

42

ous. Hae demonstrantur usque de Ente. Secus Nec attri
enim buta Trans-

*fundamentum
hinc.*

enim non esset eorum scientia: Et tamen non possunt ullam propriè dictam causam habere, quia illa attributa transcendentalia ut sic præscindunt à creato & increato, & consequenter indifferenter reperiuntur in rebus creatis & increatis. Alii causam veram & propriam habere non possunt reperiunt in increato, quod neque sui neque suorum attributorum causam habere potest.

24

Et confirmatur quod hæc ipsa transcendente attributa, sunt Dei attributa generalia. Unde sunt attributa q. specifica Dei, nullam causam habent per quam de Deo demonstrentur: Ita etiam esse attributis generalibus.

Denique probatur assertio hæc exinde, quod medium demonstrationis potest habere cum Neoterico extremo h. e. cum affectione realem identitatis & solum distinctionem virtuale, ut utroque exemplo attributorum divisorum & transcendentium patet, & docent ex Cajetano Cominbricensi, ex l. 2. post. q. 1. art. 3. p. 732. At inter veram scientiam & effectum non satis est distinctio virtualis, sed requiritur distinctio realis, cum nihil possit seipsum producere.

43

*Principia
in complexa
in demon-
strationibus
duorum ge-
nerum.*

Atque hinc fit, ut principia incomplexa quædam scientiam & demonstrationem requirunt, & nantur esse duorum generum. *Alia* nempe sunt veræ causæ, alia autem solum sunt rationes, concipiuntur ut causæ passionum, veram tamen rationem causæ non habent, sed ad summum principia, ex quibus passionem demonstrantur & sciuntur de subiecto, ut proinde sit ad rationem scientiæ & demonstrationis, siue huiusve illius generis principia habeantur: Ita docet Cajetanus. l. 2. post. cap. 2. Et sequuntur Suarez in *Metaphysic. dispus. 1. f. 1. num. 27. & se*

De D
disp. 12
1. a. 2.
litur. quo
regularem
que necesse
ad scientiam
Et conueni
p. 1. a. 1. &
sum subd.
causam, q. a
sunt, habere
Vocem
quod prius
nam, scien
patrem vocan
est, quæ prius
causam, vocem
hæc est per
plurimæ, q
nummum ab
essentiam d
Vide plura a
unde, Aristotele
causas rigide
omni natione
ista rebus d
causis, quia
alterius gen
termini habet
hæc rationis caus
mmed

Et ramennoy *in m. 37. & disput. 12. in proæmis. Colleg. Conimbr.*
ambabere, *post. f. 2. q. 1. a. 2.*

Scobijcitur. quod Aristoteles dixit: *Scire est rem
per causam cognoscere*. Illæ autem rationes incom-
pete, quæ dicuntur, non sunt causæ. Ergo non
sufficiunt ad sciendum. Ergo nec ad demonstratio-
nem. *Et conflat huius*, quod Aristoteles, cum
dixit: *2. 2. 2. Scire est rem per causam cognoscere*.

ere, statim subdit: *Causa ve d'fuit quatuor*, indi-

Respondio: Vixit causa aliquando latè semi, et
idem quod principium. Ita Arist. de Meteor. 2.

re exinde, & rationem reddere causam, & deinde innotet.
Ita habere cum M. S. 35. Pam. scenos. li de Orthod. fid. 89. Realii,

...re selem identitate[m] patrem vocant causam filii, nec causa[m] nihil
m. ut utroque[m] quod est quatuor principum. Omnis igitur scientia

per causam, vocem causa sumendo ista tanta am-
tudo, h. e. est per principium. Ex presentibus hic

exemplum est, quod divina libris = citur cal-
vinorum attribuerunt. It. August 1. 7. de Trin.

mens, Vide plura apud Fontec. l. 5. *Metaph.* cap. 1.

Deinde Aristoteles Demonstrationem declarat

Illustrationes, quae de monstratio potillia, quam vocat, sed

veritas causis, quae ibi germani magis diu in diuine

proinde si ad rationem termini habent realem identitatem.

mi medium demonstra-

Q. 2 V. Ex

44
Objection 10.
ut ipsa in
complexas
rationes

45
Solvisur.

46.
Responde-
tur confir-
mationi;

46 V. Ex omnibus causis potest sumi demonstratio
Potest sumi quando de iis mater. aliter & indifferenter ad subiectum
ex omnibus & passionem. Ita patet. Nam de efficie- re quide-
causis. sine est indubium, & ex dicendis constabit. Vera-

teriam etiam patet. Nam per eam demonstrat-
re est de corpore quantitas & potentia passiva. De
forma similiter. Per eam enim demonstratur de
dem corpore potentia activa, idemque est in
ticulari, loquendo de formis, veluti forma homi-
bestiæ, plantæ, &c.

47 Dixi materialiter loquendo, h. e. loquendo de
entibus, quæ subsistantur bis denominationi-
ut sit forma vel materia. Alias enim in demon-
stratione materia & forma non sustineat officium
teriarum & formarum, ut patet.

Dixi etiam indifferenter loquendo, &c. quia ma-
teria & forma ponuntur in demonstratione, non
materia & forma passionis, sed per ordinem ad ob-
jectum.

48 Faciuntque huc exempla Aristotelis 2. post.
Aristotelis Eodem modo ait. 2. Phys. c. 7. Physicum per omnia
hæc de re- causalium genera demonstrare. Atque sic etiam
doctrina. Metaphysica dicitur demonstrare per materiam
h. e. per eius illud, quod sit materia. Est officio
teriarum alias in demonstratione non fungatur. Vide
Suarez. d. sp. 1. Metaph. f. 5. n. 41. & adde Soncin-
Metaph. q. 11.

Quomodo materia & forma veniant ad
demonstrationem?

49 VI. Materia & forma non sunt medium demon-
strationis rigide & accurate loquendo. Ita patet. Nam
demonstratio non ordinatur nisi ad cognoscendam
passionem. Ergo causalitas, quæ est in medio, de-
sumi (non per ordinem ad subiectum, sed) per
ordinem ad majus extremum sive passionem. At
me-

Materialia vel forma, vel (particulatim) anima, ex prioribus demonstrationibus referuntur ad passionem, tunc non rationem materiae vel formae sed efficientis per emanationem habent. Idemque est in aliis exemplis. Ergo simpliciter non pertinent ad demonstrationem, ut materia & forma, sed ut induunt rationem efficientis causae.

Obicitur : Et si forma sit efficiens passionum, ut proinde ipsa rationem efficientis sortitur, cum adhibetur ad demonstrandum, tamen id non possit esse de materia. Nam materiae nulla convenit actio, cui non convenit actio, id non est efficiens. in demonstratione.

Respondetur : materiae non convenit actio famosa, h. e. ea quae est per transmutationem, quae famosa solum solet intelligi sub nomine actionis. Interim tamen ipsi convenit actio per emanationem, quod ad rationem efficientis, & consequenter ad hoc, ut materia possit eatenus esse medium demonstrationis, satis est.

De efficiente & fine.

VII. Medium potissima demonstrationis, de qua sumptum, est vel efficiens vel finis. Ita docet Aristoteles post c. 11. Et de efficiente quidem declarant exempla demonstrationum hactenus propositarum. De fine etiam patet per exempla Aristoteles d. l. cum videlicet probatur, post curam deambulandum esse, accureretur sanitas. Huiusmodi demonstrationes plurimae reperiuntur apud Galenum in lib. de usu partium, & Aristoteles d. l. de part. animal.

Sed *Obicitur* : Efficiens enim & finem causare rem, sed solum per ordinem ad existentiam. At scientiae abstrahunt ab existentia : Et connexio illa, quae est inter subiectum & passionem similiter est absoluta ab existentia.

Respondetur

154
Sol Uhr.

Respondet. Et si scientia non consideret existē-
tiam sui subjecti vel passionum, nullo q. in actu
erit, considerat tamen tantum in actu signato
quomodo subjectum et eo et passionibus illius con-
necti possit. Atq. ad hoc adhibetur demonstratio
per istas causas. Vnde S. Augustinus. *in Ep. ad Marph.*
n. 39. *collec. C. in lib. 1. post. c. 2. q. 3. a. 1. c. 3.*

55
In dem. n-
stratione de-
bet. poni
causa proxi-
ma.

VIII. *Consequilla quando demonstrandum adhibere debet esse proxima.* Ita patet quia causa remota conjuncta cum passione in propositione maiore efficiat propositionem immediatam. Demonstratur autem quia maior est immediata. Et conueniatur, quod argumentario per causam remotam solum est demonstratio. Quia, non propter quod, per Arist. 1. post. c. 10. Debetque esse non esse proxima in suo genere, sed simpliciter, eadem de causa. Confer pluribus Colleg. Conimb. 1. post. c. 2 q. 1. n. 3. & barellam. l. de spec. demonst. c. 21.

TITVLVS VI.
DE MINORI EXTREMO, SIVE SV-
jecto demonstrationis.

56 Dicitur est supra, quod in omni demonstratione
necesse est subiectum, passio principium sive me-
dium demonstrationis. Postquam ergo de medio dem-
strationis habemus actum est, nunc etiam dic-
tum est de subiecto demonstrationis.

57
Cur dicatur
subjectum.
Cur genus.

Et vocatur quidem *subjectum*, quia id habet
dignum ad affectionem demonstrandam. Ab Aristotele
in *post.* 1. 7 & 76 vocatur *genus*, non quod omne
subjectum demonstrationis habeat species, ut falsum
liquet opinari, & refutati sunt, à Zabarella *lib. de
prog.* 2. sed vocem istam accipiendo, pro genere
physico.

58.
Condiciones
subjuncti.

Atq; hujus subjecti conditio *prima* est, ut sit *h*
Non enim sicut nulla est scientia, ita de
nulla est demonstratio. Vid. *i. post. t. 10.*

58

DE MAIORI EXTREMO, SIVE DE
re demonstrabili.

60

61

62

scendentalia: Et nihilominus neque attributa divina, neque transcendentalia sunt accidentia, uti Metaphysicis, prout ibi demonstratum est, suppono.

Predicatum demonstrabile a quo deesse substantiale.
Ex quibus exemplis id etiam inferitur, quod si demonstrabilis aliquando sit substantia. Cum enim attributa divina, veluti omnipotentia, omniscientia, infinitas &c. habeant realem identitatem ad essentiam divinam, ideo non sunt accidentia sed substantia sunt, sicut ipsa divina essentia.

63 *Obiectio.* Sed obijciuntur pramemorata verba Aristotelis ex 1. post. l. 57 τῶν (ἐν τῇ ἀποδείξει) τῶν γενῶν τὸ πρῶτον μόνον, ὃ τὸ πρῶτον, καὶ τὰ καὶ αὐτὸ συμβεβηκότε διὰ τὴν ἀποδείξει, h. e. *tertium* (in demonstratione) est *genus* subjectum, cuius affectiones & per se accidentia demonstratione declarantur.

64 *Solutio.* Respondet, 1. vocem passionis & accidentis, quando generaliter accipi, ut omne attributum dicatur acc. deus & passio, esto id non sit ex prædicatione accidentium, quomodo etiam ea quæ dicimus attributa vocari solent passionis vel affectionis & accidentia.

Attributa divina dicuntur accidentia.
Ita Cyrillus lib. II. *Thef.* divina attributa vocat accidentia, quia accidentium modo concipiuntur. Enunciantur enim de Deo Paronymicè, sicut accidentia de subjectis. Atque in hac amplitudine concipienda est.

Deinde: Si vocem accidentis accepit Aristoteles strictius, ad significandum accedens prædicamentale, ut videtur Zabarellæ dictis locis, tunc dicendum est, Aristotelem declarasse terminos demonstrationis, illius solum, quæ esset usitatio & vulgarior, prout etiam in prioribus de medio demonstrationis ostensum est. Nam in primis evidenti-

que attributa sunt in istis exemplis, quæ allata sunt, ad rationem demonstrationis nihil deesse. Et tamen ibi non demonstrabatur accidens.

*An prædicatum demonstrabile semper sit ad-
iunctum proprium.*

II. *Majus extremum non semper est attributum vel
iunctum proprium, sed ad proprium quarti modi.* Prius
dicitur, quia attributa propria semper consequuntur
essentiam subjecti. Demonstratio autem potest
tam eorum esse, quæ non fiunt ab essentia subje-
cti, sed quæ causam ab essentia subjecti extrinsecā
habent, sicut utiq; de Luna demonstratur eclipsis,
et ipsius proprietas non est.

Atque ad hunc modum Aristoteles. 1. post. c. 1. §. 6. docet, etiam prædicata ea demonstranda esse, Quomodo
et sunt per accidens: Ea, inquam, quæ sunt per demonstra-
cens ratione subjecti, certam interim causam non dicatur
habere, ut ejus ratione per se sint, ut Zabarella ad prædicatōrū
c. docet, & 1. post. cap. 24. §. 181 Colleg. Conimb. in per accidens
rem. 1. Phys. q. 2. art. 4 P. Hispan. comment. tract. 6.
opus. Log. fol. 226.

Desiderat etiam demonstrantur quandoque a d. o. 67
es, quæ utique non adjuncta, sed effectus sunt. Ita Etia actio-
intelligentia est majus extremum in demonstratio- nes demon-
caliquā Aristotelis. 1. post. c. 10. Et tamen sciunt. strantur:
atio utique est a d. o. Et confirmatur, quod demon-
stratio rē d. n. quæ est ab effectu, per transpositionē
terminorum sit demonstratio rē d. n. ut Aristote-
es ibid. docet. Ergo effectus, qui in demonstratio-
ne rē d. n. est medius terminus, potest fieri in de-
monstratione rē d. n. majus extremum sive res de-
monstrabilis. Ergo non semper adjunctum pro-
prium sed etiam effectus proprii demonstrari
possunt.

68
Iradicat
demonstr
bile nō
per est pr
prium qu
si modi.

68 Atque hinc à fortiori sequitur, altera pars su-
radicationem prioris assertionis. Si enim Majus extremum nō su-
demonstrabile nō tam. per est adjunctum propriū. Ergo multò minus su-
per est prop- per est propriū quarti modi. Et cōfirmatur, quia
rium quar- etiam proprietates generales possunt demonstrari
si modi. de specie, veluti facultas sensitiva de homine. Ita
 nim tales demonstrationes non soleant ferè in in-
 tu fieri, sed de primo subiecto, quia satis per illa
 unam demonstrationem, de primo subiecto factā
 adipiscimur scientiam eorūdem de aliis specia-
 libus subiectis, ut docet Zabarella. 1. post. t. 37. fol.
 tamen absolute non repugnat huic argumentari
 natura & ratio demonstrationis propriæ. Sicut
 Arist. diffol. 1. post. t. 37. ait demonstrationem quā
 per se esse hujus universalis (loquitur de primo sub-
 jecto) aliorum tamen esse quodam modo, & nō
 se. Proprietates autem generales non sunt, in-
 ducæ ad speciem proprietates quarti modi.

De attributis quidditativis an sint demon-
strabilia?

III. *Attributa quidditativa non possunt de-
biteri.* Itaque, quia attributa quidditativa, si
immediata, confer Zabarellam, l. 4. de Method.
p. 290.

Generalis decisio proposita questionis.

70 IV. Ea attributa sunt demonstrabilia, quæ habent causam efficientem vel finem, vel alioquin incomplexum principium unde probari possit de subiecto demonstratio. Hæc assertio ex dictis satis liquida est, ut non opus sit alia addere.

TITULUS VII.

DE PROPOSITIONIBVS, QUAE DE
monstrationem ingrediuntur.

Ut Aristoteles constitueret, quales propositiones

ocant esse in propositione, ideo exposuit, gradus
necessitatis in propositionibus, quales sunt *κατά
τάξιν, καὶ ἑνὸς, ὁ καὶ δύο καὶ πλείων*. Quia tamen illi
in gradus necessitatis, simpliciter stando in pro-
positione, & cum etiam sunt extra demonstratio-
nem, ideo isti sunt expositi, dividendo propositio-
nem in necessariam & contingentem. Indecque istos
gradus ad rem, ne hic acta agam, emitto.

Præsertim cum etiam non semper, propositio-
nes demonstrativæ sint comprehensæ istis gradib.
necessitatis, ut fit etiam Zabarella exemplo earum
demonstrationum, in quibus affectio nem ostenditur
causam externam, veluti Eclipsis de Luna per
obscurationem terræ. Neque enim Luna & obje-
ctum terræ (ex quibus terminis fit assumptio hujus
demonstrationis) coherens per se. Vide ipsum lib. 2.
propositio. necess. c. 17.

Idem est de negativis propositionibus, quæ ex-
cluduntur à gradib. necessitatis, & tamen reperiri-
tur in demonstrationibus. Veluti est ista qua proba-
tur Planetas non scintillare. 1. post. c. 10. Et adde Za-
barelam. l. de spec. demonstr. c. 3. & Arist. 1. post. c. 25.

Solent etiam illæ propositiones, ex quibus pro-
cedunt demonstrationes vocari *principia*, & *dignis-
sima*, unde hic à Logicis solet doctrina principiorum
cognoscendi tractari, sed hanc rem similiter jamdū
Metaphysicis tractavi, ad complendam doctrinā
principiorum. l. 1. Metaph. c. 19. n. 60. seqq. proinde hic
solum tractabo illas conditiones propositionum
earum, quæ ad hanc rem specialiter de illis propo-
sitionibus sunt. 1. Topic. c. 1. & 1. post.

I. Demonstratio est ex veris.

Ira est. 1. post. c. 2. §. 5. & 1. Topic. c. 1. §. 4. Et patet.
Demonstratio enim efficit scientiam, Scientia autē
non est ex falsis assertionibus. Et est per se evidens,
quia

72
Non omnes
demonstra-
tive propo-
sitiones ju-
vantur ex
gradibus
necessitatis

73.

74

75.

ratim loquendo, omnis bonus syllogismus, cui nihil deficit, debet præter bonitatem consequentiam habere etiam præmissas veras. E. à fortiori id est syllogismo demonstrativo.

11. Demonstratio est ex primis & immediatis.

76

Est apud Arist. *ibid.* Sunt autem hæc vocabula omnino æquipollentia. Ita enim statim Aristoteles unum per alterum exponit, 1. *post. c. 2. § 10.* *Ex primis* inquit, *est nihil aliud, quam de principis.* Idem enim voco *primum* & *principium*. Et subdit. *Est autem demonstrationis principium propositio medio vocans, verò medio vocans quæ nulla est alia prior.*

77

Non semper demonstratio est ex primis principis.

Ceterum hanc ad rem, observandum est, quod illa primis & immediatio non sit univoca præsertim cum purè loquendo ac formaliter, non omnis demonstratio procedat ex primis principis. Al.às enim non darentur demonstrationes exfectionibus prius demonstratis, quod frequenter fieri prius constitutum est.

Dicendum ergo: omnem demonstrationem ex primis & immediatis, vel formaliter, vel virtualiter. Illud est, si sit simpliciter primis: Hoc vero est, si sit extis, in quorum virtute & capacitate prima principia continentur, ut exponit Colleg. C. nimb. 1. *post. c. 2. q. 2. art. 3.* Atque hoc est, quod Aristoteles 1. *Top. c. 1.* ait disjunctivè: Ex primis vel ex ejusmodi quæ à quibusdam veris & primis suæ cognitionis originem sumserunt.

An etiam assumptio in demonstratione debeat esse immediata?

78

*Zabarella
sensus est.*

Deinde est observandum: quod hic Aristoteles dicit: *Demonstrationem* (numero singulari) esse *immediatam & primam* (numero plurali) unde videtur in la

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Cur propositio de beatitudine
esse immediata?

Possum

41 Possunt & verba illa permissivè intelligi, cum
liquando demonstrat o sit ex utraque immediatè.
Sicut & Arist. 1. Top. c. 1. Syllogismum Dialecticum
dicit esse ex probabilibus, cum possit esse ex altero
tra tantum probabili, ut, Fonseca docet l. 7. l. 1. s. 1.
& res ipsa satis clara erit ex sequenti capite.

III. Demonstratio est ex notioribus.

32

Ita dicitur prius dictis locis, & l. 6. Ethic. c. 3. Notius autem Aristoteli est duplex, naturâ & notitia. 6. Top. c. 3. 5. Metaph. c. 1. & inter alios locos. 1. post. c. 1. ubi utramque notioritatem, ut sic m. h. loqui licet assignat præmissis demonstrationis, quod & Aristoteles fecit. 1. post. comm. 12.

Demonstratio est ex notioribus natura. Igitur Demonstratio est ex notioribus natura quia continet ejus præmissæ causam majoris effectui. Causa autem est natura notior effectu.

Est notioribus nobis. Rursus demonstratio est ex notioribus nobis quia est Instrumentum intellectus, ad acquirendam notitiam alicujus prius incogniti. Ad notitiam autem rei incognitæ non possumus devenire nisi ex iis, quæ prius nobis incognita fuerunt.

33

Obiectio.

Dices, oppositum hæc: Notius naturâ & notius nobis. Si ergo præmissæ demonstrationes sunt notiores naturâ, non sunt notiores nobis. Et contra versa.

Respondet: ordines istos notioris, oppositi, in cognitione confusa; sed in cognitione distincta coincidunt. Ibi enim quod est notius nobis, est etiam notius naturâ. Vide Zabarella. 1. post. ad 1. fol. 665. Ariszumius Grell. part. prop. l. 1. cap. p. 548. Et prolixè Colleg. Conimb. 1. post. cap. 2. q. 1. art. 4. 5. 6.

IV. D.

IV. Demonstratio est ex prioribus.

Et ibid. Et sequitur ex prioribus. Ex iisdemque
eligitur. Est, inquam, demonstratio ex natura
tionibus, ut prius constit. Ergo est ex prioribus
tione & ex prioribus natura. Utrumque enim
us prioritatis continent ea, quæ sunt natura no-

34

rioritas tamen naturæ, nunc non intelligenda
esse ea, quæ quid a parte rei, & quasi in natura
dantecedat. Hoc enim toties non est quoties
tum habet realem identitatem cum majori
in. (quod fieri posse ostendunt attributa
scilicet hanc & divinam.) Dicendum ergo est: de-
monstrationem esse a natura prioribus h. e. iustis-
di a se rationibus, & ex tali medio, quæ saltem
obis ita concipiatur, ac si sunt integre dicenti

*Qualitas
sui prioris
naturæ*

V. Demonstratio est ex causis con-
clusionis.

Habetur *ibid.* Et similiter in prioribus contine-
Et hinc ne coordinationum numerum contra-
Zabarej. *h. e. est de demonst. 22.*

35

Ceterum tunc & prop. uones, ex quibus confie-
beat demonstratio particulatim determi-
d. sunt: Propositio major debet continere cau-
sæ sive principium & subiectum onem demonstran-
(ut, *omnis anima est capax disciplinae*) Assum-
odebet habere subiectum rationis, & causam
torem (ut: *Oratio non est rationalis*). Inde ergo
fiet conclusio, cuius terminus extremum sit sub-
jectum & cuius extremum sit pas-

36

sio. (ut: *Ergo homo est capax
disciplinae.*)

TITU.

TITULUS VIII.

DE EFFECTV DEMONSTRATIO.

nis, qui est scientia.

37 Demonstratio definitur habitus *ἐπιτημονία* in
h. e. scientificus vel scientiam patiens, apud Ari-
st. *post. c. 1.* Effectus ergo demonstrationis est sci-
entia. Undeque Aristot. *1. post.* aliquor cap. de scien-
tia stat. Proinde hac de re necessario aliquid no-
stituendum est. Et *primo* quidem ago de
scientia, *scilicet* de eius definitione.

ARTICULUS I.

De nomine scientiæ.

igitur ut à nomine incipiam, observandum e
Ambiguitas vocem scientiæ ambigüe dici. Atque ita pri
in voce sci- scientia opponitur ignorantia. Et sic dicuntur
entia. multa illa scita, quæ non sunt ignota. Et consequen
 ter, scientia, si sumpta comprehendit etiam
 quæ sunt cognita per fidem vel opinionem, quib
 aliàs scientia contradiſtinguitur. Ita Jobus c. 19.
 25. dicit. Scio, quod redemptor meus vivit. Et tam
 utique non sciebat, novitiâ per demonstratione
 acquisitâ, sed per assensum ad divinas promission
 Ad hanc significationem ait Iustinus Martyr
Tryphon. fo. 30. Qui, inquit, artem aliquam nov
 sciens vocatur, æque, in divinis & humanis
 bus.

89 Deinde: scientia distinguitur contra opinionem
 Quod sit quorum multa discrimina annotavit Aristot. 1. p.
 scientia in c. 16. Estque tum scientia, notitia certa & infallibilis
 de opinione, autem (comprehendendo sub ea, fidei
 ab opinione. humanam, quæ alias ab opinione distingui solet
 est habitus inclinans ad assentiendum, vel ex
 terminis, vel ob probabilem rationem, vel ob fidei
 dicentis, cum formidine tamen partis oppositæ

prolixè quidem de scientia & opinione sic sunt *Opinio*
 peral quot qq. agunt. Conimb ad 1 post. cap. 26. *quid*
 bus add: Piccolom in *Eth. grad.* 5. c. 10 Zabarella.
si ad sent. 194. & Scalig. *Exerc.* 307. f. 31.

Sci. distinguitur scientia à fide, *magis à m. s. q.* 90.
 quetum, cum convenient scientia & fides. *Sci.* *Scientia &*
 ibilitate & certitudine, differunt: tamen, quod *fieri dicitur*
 otia est notitia evidens. Fides verd est notitia & *non*.

ensus sed inevidens, quod Apostolus expressit,
 11. v. 1. cum fide dicit esse *μηδὲ πομπῶν*, sive eo.

que non videntur, vel quod idem est, quæ non

evidentia. Quamquam aliâ etiam vocabulum

extenditur ad ea, quæ sunt evidenter cognita,

lùm dicuntur credita, quatenus assensus ad ea,

propter auctoritatem dicentis. Atque his con-

enter non repugnat, ut simul etiam sciantur.

timus: Deum esse bonum & justum & omni-

entem & immortalem, per idoneas demonstra-

tes. Et credimus eadem, quia ita Deus in scri-

ptis revelavit.

V. Scientia sumitur καὶ ἀντονομασίαν. Idque bi-

am, nempe prout vel de solis Disciplinis specu-

vis usurpatur: vel etiam prout sumitur pro sola

itia & dictu. Sicut enim demonstratio sumitur

excellentiâ de demonstratione potissima. Ita

etiam est de scientia. Atque ad hunc modum

ag (ut interim alias significationes mittam) de

scientia sermo est. Agitur enim de effectu demon-

strationis potissimæ. Atque ita etiam non est sermo

scientia ut comprehendit integrum aliquod sy-

stema disciplinæ, sed solum quatenus dicitur

titiam alienius conclusionis, ut

statim ex dicendis ap-

parebit.

ARTICULUS II.

De definitione scientiæ.

92 Aristor. 1. post. cap. 2. ita definit: *Scire dicitur definitio*
Definitiones unamquamque rem simpliciter non sophistico modo
Aristotelica, est, ex acie iactanti, cum primum causam, & ostendit
per quam res est, eius rei causam esse, nec posse eam
ter se habere. Constat igitur tunc qui primum esse i
scire. Et rotundius, l. 6. Eth. c. 3. in quibus est in i
dentia. Scientia est habitus demonstrativus. Et 1. o
Cum rem ita esse quodammodo credit aliquis, &
sunt ei principia, cum scire dicitur.

93 *Exponitur*
et definitio. Ita nempe summam scientiam est nihil ali-

quàm notitia alicujus conclusionis acquisita
 causam.

Dicitur *conclusionis*, ad differentiationem ab in-

gentia. Ea enim est habitus non conclusionum
 principiorum.

Per causam. Ad distinctionem notitiæ illius, d-

94 Et vox quidem causæ, hic sumenda est æquip-

Philos. Aristot.

hinc. Nec possit iam

mergatur. At

hinc, hoc est, sub

ter, ad rationem so

demone causam

et subiectum

terterus istam a

iores est exped

indigeat r

neo rito, non

allud, nempe

tenus scientiæ d

eid. plam etiam

tamen obsevan

scientiæ sunt no

tributorum ad re

perpetuæ, tam

quod conver

extremi ad alte

ratione. Vide C

alia multa quæ d

pp. sed ea porius

doctrinæ de virt

im pertinet) quæ

de demonstrati

Quod autem Aristoteles dicit in superiori defini-
tione: *Nec posse eam aliter se habere*, hoc diversi-
ter exponitur. Alii enim refertur ad causam,
ad rem, hoc est, subjectum. Unde consequen-
ter alii conditionem scientiæ ponunt hanc, quod
eius habere causam necessariam: scilicet, quod de
eius habere subjectum necessarium. Et Latinus
idem textus istam ambiguitatem patitur, sed
magis est expediri. Sic habet: *ὅτι ἐκείνη ἀπὸ
αὐτῆς καὶ ἐνδεχόμενα τῆς ἄλλης ἔχουσιν*: Ubi apparet
nomen *τῆς*, non referri ad *αὐτῆς* causam, sed
ad *αὐτῆς*, nempe subjectum. Subjectum er-
go scientiæ debet esse necessarium, dicitur
id ipsum etiam l. 6. *Ethic.* 3.
Est tamen observandum, quod objectum p-
rius scientiæ, siue non tam res, quam connexio
tributorum ad res. Proinde et illæ non sunt
perpetuæ, tamen hæ sunt perpetuæ. Idque
in quoad convenientiam & proportionem
extremi ad alterum quicquid sit de actuali
connectione. Vide Colleg. Conimb. l. 1. *post.* c. 7. q. 1.
alia multa quæ de scientia tractari hic solent ab
app, sed ea potius pertinent ad complemen-
doctrinæ de virtutibus intellectivis (quæ a-
um pertinet) quàm ad intelligendam doctri-
de demonstratione. Proinde alia non

95
Non posse
aliter habere

quomodo
requiritur
inscientiis

Subjectum
scientiæ de-
bet esse ne-
cessarium.

96

Quomodo
ext. m. de co-
tingentibus
possit esse
scientiæ?

TITULUS IX.

DE DEMONSTRATIONE SE-
cundaria.

uit hætenus de demonstratione Primaria;
dixerat: Nunc sequitur de demonstratio-
secundariâ, quæ est ratiō & à posteriori,

97

R 2 quæ

quatenus tertio est de demonstratione ab eo
Et hæc quidem generaliter cognoscitur ex dictis
conditionum demonstrationis potissima.

98
*Qua sit de-
monstratio
secundaria.*

Igitur demonstratio potissima necessitat
per causam (vocem causæ amplian. 10 ad princip
ut per priora deductum) ad æquatam & imm
tam. Proinde si demonstratio non sit per caus
sed per effectum. Aut non per causam ido
ad æquatam, inquam, & immediatam, sed pe
sam remotam, tunc utrobique receditur à d
tionibus potissimæ demonstrationis.

99
*Hinc duplex
positus.*

Atque ita duplex constituitur genus de
strationis secundariæ. Alterum cum demon
est per effectum. Alterum cum demonstra
per causam remotam. Vide ad hæc rem quat
de speciebus demonstrationis dicta sunt. *tit.*
cap. Sed de utraque seorsim aliquid dicendum.

ARTICULUS I.

De Demonstratione per causam re- motam.

100

Posui hanc demonstrationem Aristoteles
secundarias demonstrationes. 1. *post. 2. 10.* Et e
pla habet hæc, veluti si quis probet: Parietem
respirare, quia non sit animal. Animalitas
non est causa proxima respirations, cum sin
malia aliqua, quæ non respirent. Item si quis
Anacharside probet: apud Scythas non esse vi
nes, quia ibi non sint vitæ. Ea nempe valde rem
causa est. Propinquior enim causa est luxuria &
est à vino, & hoc à vitibus.

*Quanam causa remota hic faciat demon-
strationem 2. 2.*

101

Sed quid intelligatur hic per causam remo

quidem est. H
conatus, Flac
101. 2. 10. q. 1.
mullam. quan
adu. Atque h
Aristoteles v
remotam, sem
negativè quo
satis luculen
1. 2. 3. Hoc aut
remota illa, qu
anda subjecti p
essentiam. Alio
demonstrationi
dicunda passion
entatio tamen no
affirmativè fieri
quàm prima
nietatibus autem
trari. Negativ
Ergo non esse vi
quens calorem) 2
Ergo esse
causa debeat in cell
relatè patet, qu
quum fieri possit:
hanc demonst
endam figuram, &
per causam rem
est effectus lat
revelimus, Arist
sed frequentius &
calratio à causa
positivè & negativè:
nitivè & in primâ
libro de op. d.

quirendum est. Hac in re existimat Thomas;
 dius Venetus, Flandria, & post eos Collegium
 Amb. 1. post. c. 10. q. 1. & 3. quod Aristoteles solum
 allerit illam solum remotam causam, quæ sit
 effectus. Atque hoc satis probabiliter dicitur, *Demonstratio*
 1. d. 1. Aristoteles voluit demonstrationem per *rio. em. per*
 rem remotam, semper fieri in secundâ figura à *causa remota*
 inde negativè quod quoad huiusmodi remotam *motam solum*
 sam, satis luculenter deduxit Zabarella de spec. fieri in *secundâ*
 inf. c. 3. Hoc autem nequaquam procedit in *da figura.*
 à remotâ illâ, quæ sit effectus ad æquata, veluti
 secunda subiecti passio demonstratur de subje-
 per essentiam illius. In hoc, inquam, casu, me-
 demonstrationis est causa remota. Proxima
 in secundâ passionis causa est prima passio. Ar-
 gumentatio tamen non solum potest negativè, sed
 affirmativè fieri, hoc ipso, quia non minus
 quàm prima passio est vera proprietas. In
 propriatibus autem possumus utrique modo ar-
 gumentari. Negativè veluti: *hec non habet essentiam*
ergo non est levis (quæ est secunda ignis passio,
 sequens calorem) 2. affirmativè etiam: *Hoc habet*
essentiam ignis Ergo est leve. Apparet ergo, si remo-
 causa debeat intelligi ista etiam, quæ ad effectum
 uè latè patet, quod etiam in primâ figurâ argu-
 entum fieri possit: Et in oppositum, cum Aristo-
 tes hanc demonstrationem restrinxerit solum ad
 secundam figuram, & sic ad syllogismos negativos,
 id per causam remotam solum intellexerit eam,
 quæ est effectus latior. Nisi fortè cum Averroè di-
 cere velimus, Aristotelem respexisse solum ad id,
 quod frequentius & usitatus est. Semper enim de-
 monstratio à causa remota potest fieri in secunda
 figura & negativè: ac non potest semper fieri affir-
 mativè & in primâ figura. Ita etiam Zabarella vi-
 detur d. libro de spec. demonstr. c. 3.

102. His autem dimissis, si non de mente Aristoteli
Demonstra- sed de re ipsa sermo sit, consentiunt Doctores, quod
tio hac est per causam remotam, ut, utique remota causa
causa ex aus intelligatur, nempe & causam remotam latius
causa remo- tens, & quae effectui sit equalis. Et confirmatur
ca equalis. Nam perfectio demonstrationis postulat, ut sit
 proxima causa. Ergo si processus sit à causa remota,
 cuiuscuque ordinis sit, disceditur à perfectio demonstrationis.
 Ergo statim est demonstratio secundaria.

103. Hoc tamen hic discrimen est, quod ex prioribus
 relinquitur: Nempe si demonstratio sit ex causa
 remota, latiori, tunc demonstratio non potest
 fieri nisi ad removendum effectum. Veluti: *Omne*
respirans est animal. Paries non est animal. Ergo
paries non respicit. Si verò demonstratio huiusmodi sit
 causam remotam, sed equali ad effectum, tunc ad
 ponendum & ad removendum effectum fieri
 potest argumentatio. Veluti in priori exemplo de
 sententia ignis & levitate apertum erat.

104. Atque ex his haec tenus satis apparet etiam, ad
Demonstra- causam aliquos demonstrationem secundariam
tionem ex lūm eam facere, quae est ex effectū, dimisso hoc
causa remo- nere demonstratio is, quod est per remotam
causa rē. sam, ut fecit Keckerman lib. 3. syst. c. 15.

ARTICULUS II.

De demonstratione ex effectū.

105. Hanc Aristoteles similiter posuit. 1. post. c. 10. Non
Quis effe- distinguit autem ad loquatur de effectū proximo
ctus hic in- remoto, quia ad rationem sciendi non perinde
teligatur. seu de illo constet ex effectū proximo, seu remoto.
 Ita scio homini convenire facultatem concocti-
 cem, quia continuè restauratur humidum, quod
 calor, postulante id naturā suā, continuè absorbetur,
 (qui est effectus proximus huius facultatis) &c.

Cap. XV.
 de mente Aristoteli
 tiunt D. doctores,
 que remota causa
 aufa remota latu
 lis. Et consensu
 in spoliatur, ut
 ius hic a causa rem
 cedatur a per se d
 est demonstratio
 est, quod ex prior
 demonstratio sit ex
 tratio non potest
 tum Ve ut: Om
 est animal, Ergo
 est huiusmodi
 effectum, tum de
 effectum fieri
 prior exemplo de
 nerat.

appareret etiam, si
 nem secundariam
 est, dimisso hoc
 est per remotam
 est. 11.
 ex effectum.
 1. post. 1. 10 Non
 e effectum proximo
 em di non penite
 tor mo, seu remo
 cultatem conced
 tur humidum, qu
 a, continet ab abs
 ius facultatis) &
 milio

106.
 Demonstratio
 ab effectu
 non habet
 distantiam
 terminis.

ARTICULUS III

De regressu, & circulo.

Occasione huius demonstrationis ab effectu
 tant Logice de circulo & regressu, praesertim,
 ia (quod Aristoteles docet 1. post. 1. 10) ex demon
 stratione ab effectu, potest fieri demonstratio
 re, quod non est aliter, quam conclusio
 in commutando in praemissam. Ergo sic ad effe
 um sequitur causa in ista demonstratione ab effe
 ctu: Et vicissim, ab eadem ut causa sequitur effe
 ctus, per demonstrationem istam conversam in de
 monstrationem de 2. Huic igitur nihil videtur de
 re ad rationem circuli. Et tamen circulares de
 monstrationes Aristoteles rejicit. 1. post. 1. 9.

107
 Occasione
 trandi de
 regressu.

109.
 Eius distri
 bu. n. e.

lib. de regress. cap. 1. Mihi tamen melius videtur, si
distingueret inter circulum alter atque alter acci-
ptum, quia Aristoteles voce circuli utrobique uti-
tur, aliquando rejiciens circulum, ut dict. l. i. p. 11.
3 Aliquando vero circulum approbans, ut *lib. 2.
prior. Anal. c. 5. 6. 7.* quamquam postea utile erat
evitandas æquivocationes, alteram speciem circuli
vocare *regressum*, alteram autem vocare *circulum*
specialiter dictum.

109 *Et ratio quidem appellationis hæc est, quod*
Vnde dicitur Aristoteles eam probationem denominat circulum
in circulo in quo ex præmissis inferimus conclusionem, si-
vicissim ad eandem conclusionem inferimus vel ut
que vel alterutram præmissam, omnino sicut in cir-
culo Geometrico sumpto initio ab aliquo puncto
procedimus per circumferentiam, & redimus
demum illud punctum, unde incepimus, ut expli-
cat Monlorius 2. prior. c. 5. ad §. 1. in Paraphr.

110 *Utrique hæc res explicetur. Dico: Omnis*
circulus regressus Ita patet, quia sicut causa (ad hanc
dum cognitionem distinctam) notificat effectum
Ita effectus etiam notificat causam in cogniti-
confusa. Si corrigitur bene sequitur: *Est genus. Ita*
est: Ita vicissim sequitur. Urit. Ergo est genus. Idem
est in subjecto & adjunctis propriis. Veluti re-
sequitur: *Est homo. Ergo est capax disciplina. Et vi-*
sim. *Est capax disciplina. Ergo est homo. Atque hoc*
cet Arist. d. l. ex prior. Anal.

111 *II. Circulus non potest dari. Sumo circulum in*
circulus mōsa significatione & prout à regressu distinguitur
Ita patet, veritas hujus assertionis, saltem declara-
do vocem circuli, vel circularis demonstrationis
secundum hanc sensum. Nempe sic circulus est
hil aliud, quam processus, in quo ex naturâ pri-
bus, inferimus naturâ posteriora, & vicissim ha-
tanquam naturâ priora assumimus, ex quibus pri-
beni

beni tanquam nat-
ra divergentia in
posteriora sunt no-
tationes non po-
tunt in primis 2.
p. ad l. 2. §. 26. B.
p. 1. 2.

Pait hæc tenus
o, sequitur de
nea quæ in pri-
mendū autem
1. Denomin-
tum de ejus
Tertio de quæ
plurimum Diale-
Quarto de ejus
Quinto de ejus
Et denique de
qui est opinio.

Quot modis
et Aristod. Log. c.
serato tractare.
dicitur, non eo se-
tem Logicam
hujus acceptio-

enatur, tanquam naturâ posteriora. Atque tum clari-
ter atque altera est repugnantia in probatione circulari, quia sic
naturâ priora sunt non naturâ priora. Et naturâ po-
steriora, sunt non posteriora naturâ. Qui plura ve-
legat in primis Zabarellam 100. libro de regressu
1. post. ad 1. 2. 5. 26. Et addat Colleg. Conimb. 1. post.
3. q. 1. 1. 2.

CAPUT XVI.

De Syllogismo Dialectico.

Fuit haecenus de Syllogismo demonstra-
tivo, sequitur de Syllogismo Dialectico, ju-
ta ea quæ in priori cap. 15. proposita fuerunt.
Dicendum autem est

I. De nomine Syllogismi Dialectici.

Tum de ejus Definitione.

Tertio de quæstione concludendâ per Syl-
logismum Dialecticum.

Quarto de ejus præmissis.

Quinto de ejus medio.

Et denique de Syllogismi Dialectici effectu
qui est opinio.

TITULUS I.

DE NOMINE SYLLOGISMI DIA-

LECTICI

Quot modis vox dialecticæ sumatur, proposui
in Introduct. Log. c. 1. num. 2. ut nunc opus non sit ea
iterato tractare. Syllogismus igitur hic Dialecticus
dicitur, non eo sensu, quia sit Logicus, vel quia ad
artem Logicam pertineat, quæ aliquando est vocis
huius acceptio, sed quareus significat peculiariter
Diale.

utandi ex probabili
hanc voce nunc
dicitur iste, quod
dictam, pertinet
ad differendi proba-

altera probabili: Simile quid erat in definitione
syllogismi demonstrativi quem Aristoteles ait esse
primis & immediatis, hoc lib. 1. Topic. c. 1. & 1. post.
Et tamen id non est semper. Contingit enim
quandoque, ut assumptio non sit prima & imme-
diata. Vide sup. c. 15 n. 78. & 99.

TITULUS. III.

DE QUESTIONIBUS DIALECTICIS.

picus, quia Ariste-
les, qui sic dicitur
explicet nunc
adendum aristo-
teles statim in-
quis translatione
suis argumenta-
&c. Dicitur ergo
demonstrativus vo-
lus. Dicitur & Aris-
toteles, quia ad dispu-
tationem promptus est
in syllogismo dial. c. 7.
I.

SYLLOGISMI

apud Aristotelem
demonstrativus, & o-
mnis syllogismus est
distinguitur ergo
hoc, quod Syllo-
gismus Dialecticus
habet. Quod autem
exp. di. m.
tum iste Syllogi-
sma numero) ef-
que enim omnis
quequequequeque
altera necessaria
& al.

Questionem dialecticam Arist. 1. Top. passim, ut
alibi vocat *Problema* $\lambda\omicron\gamma\omicron\tau\omicron\sigma\omicron\psi\alpha\lambda\lambda\epsilon\nu$, quod est
obicere vel proponere, quia proponit questionem
in controversiam. Mathematici distinguunt in-
ter *problema* & *theoremata*: & *problema* vocant id, in
quo aliquid proponitur invenendum, constituen-
dum, describendum, commensurandum: Veluti inve-
re maximam mensuram secare lineam, describere
quadratum. *Theorema* autem ipsum est in quo quip-
iam in constituta jam figura ita esse vel non esse
demonstratur: ut si duae lineae rectae se intersecue-
ant, anguli erunt aequales. Unde consequenter
theoremata est ad $\tau\omicron\lambda\epsilon\gamma\epsilon\tau\alpha$ ad cognoscendum. *Problema*
est ad operandum, ut Goclenius in *probl. log. in pref.*
n. 12. deducit. Logici tamen in ea Angustia huc vo-
cem *problematis* non usurpant: Sed perinde est, an
dandum an ad cognoscendum proponatur, ut
Arist. docet 1. Top. c. 11 § 1. Unde & ibidem Aristote-
les commutat vocem *problematis* & *theorematis*.
Definitio huius *problematis* coloco haec est. *Pro-*
blema a dialectico est contemplatio pertinens vel ad
electionem & fugam: Vel ad veritatem & cognitionem
idque vel per se, vel, quia adiumentum affert ad aliud
quipiam ejusmodi, de quo aut neutram in partem
sentiant, aut multi contra ac sapientes, aut sa-
pientes contra ac multi aut utrique dissentiant
inter se. Apparetque adeo, ex hac definitio-
ne etiam, varietas *problematum* Dialecticorum.
Estque

6.
Vix proble-
matum expli-
catione.

7
Definitio.

Estq; in iis usitatio formula interrogandi per
plicem negationem ut: *Si nec mundum aeternum an
Sine voluptas summum bonum an non? quoniam*
sine illa alternatione affirmatio n s & negatio
istiusmodi quaestiones proponi possint.

8 *Quaestio so-*
luu debet
continere
res dubias.
Ceterum quaestiois conditio est quod debet
d. l. 1. *Top. 6. 11. §. 9.* Non oportet, inquit, omne pro
blema aut omnem thesiam in quaestione revocari
sed eam, de qua quispiam dubitare possit, ege
ntionis, non autem penae aut sensus.

Non igitur quaestiones proponi debet, quarum
propositio vel dubitatio penam continetur, *ut
oporteat Deum co ere, aut parentes diligere.* Non ite
quaestibus manifesta sunt. Veluti: *Si ne nix a
n non.* Unde subdit Arist. *ibi.* Quod de iis non
separare oportet, quorum in promptu est demo
stratio, ne quorum est nimis remota, quoniam
la non habet dubitationem haec vero maiorem ha
bet quam Gymnasticae conveniat.

De numero quaestionum Diale cticae.

9 *Ar. Rhetoricae*
sententia.
Denique Aristoteles quaestionum dialecticae
constituit quatuor genera 1. *Top. 2. 4. §. 8. 11.* & alia
Nempe quaestionem generis, definitioni propriam
accidentis, quem numerum etiam defendit Co
Conimb. lib. 1. *Top. ad caput 3. §. 11. 12.*

Sed in primis res expeditior esse videtur, si de
eatur, tot esse quaestiones dialecticas, quot sunt lo
ci dialectici. Loci autem dialectici plures sunt qui
isti, qui dicti sunt. Neque enim apparet, cur ex uno
potius loco possit formari quaestio quam ex altero.
Et satis fati violenter sit deductio omnium aliarum
quaestionum ad ista quatuor enumerata genera.

Ubi tamen observandum est: non semper istiusmodi quaestiones formari v. c. ab aliis locorum Dialecticorum q. in adu signato. Veluti est cum dico: *An frigus sit privatio: sed satis est, si quaestiones ista formantur in oppositionibus rerum.* Ita perinde est sive dicat: *An virtus sit propria si esse capax disciplinae:* Vel: *An homo sit capax disciplinae & sit in aliis.*

TITULUS IV.

DE PRÆMISSIS SYLLOGISMI

Dialectici.

Syllogismus dialecticus dicitur, qui est ex probabilibus. Præmissæ ergo in Syllogismo dialectico sunt probabiles propositiones: quamquam id non necessarium est de utraque præmissa, ut ad definiendum non necessarium est Syllogismi Dialectici dictum est.

Igitur vocem *probabilis* quod concernit, existimari potest demonstrari Burana lib. 2. Prior. c. 11. vocem *probabilis* esse

generalem, & comprehendere tum necessarium, tum non necessarium, & confirmat, quod Aristoteles eo loco § 22. Principium contradictionis vocat axioma probabile, quod utique necessarium est.

Nihilominus aliis non placet ita extendere axioma probabile, ut contineat etiam necessarium quia Aristoteles. 1. Top. c. 1. manifestè ea separavit, quamvis aliàs, quod necessarium est, si ita non sumatur vox ista, possit probabile dici, Aristoteles autè principium contradictionis vocavit probabile, eatenus imprimis, quia nonnulli philosophi id non admittebant, nempe Antisthenes, ut dicitur. 1. Topic. c. 9. & Heraclitus apud Aristotelem. 4. Metaph. cap. 3.

Confer Monlorium. 2. prior. c. 11. in nichol. aut. 30.

Græcis probabilia dicuntur *ἡδὲ* quasi in opinione posita. Opinio autem non est certorum & necessariorum apud Aristot. 1. prior. c. penult.

Qua-

Qua-

Qua-

Qua-

Qua-

Quenam sint dicenda probabilia?

64

*Species enū-
ciatorum
probabilium.*

Porro probabilia apud Aristot. 1. *Top.* 6. 1. Si de
niuntur: Probabilia sunt, quæ videntur omnibus
Vel plerisque, vel sapientibus atque his vel omni-
bus vel plerisque vel maxime notis & claris.
surpatur quidem vox, videntur, quæ significat
dubiam & incertam. Deinceps autem ea defini-
prehendit varia genera propositionum proba-
bilia. *Primo* sunt aliquæ probabiles propositiones
quæ videntur omnibus ut: Mater diligit filium.
Secundo sunt aliquæ quæ non omnino omnibus
deatur plerisque tamen. Ut: Melius est tempus
cam regi Monarchicè, quam Democraticè.
Quædam videatur sapientibus tantum, non enim
vulgo, atque id primum, cum videntur sapientibus
omnibus. Ut sol est major terra. *Quarto*. Quædam
etiam, quæ videntur sapientibus plerisque ut: Melius
dus habet initium suæ durationis. Confer *Top.* 1. 4. *Dial.* 1. 4. *confid.* 3. 4. & Schegkium, 1. 1. *Top.* 6. 9 ad
Bandemque varietatem enunciatorum probabilium
insinuat definitio problematis dialectici, prius
membro recensita.

15

*Alia divisio
problematis
dialectici.*

Ex ista definitione porro etiam sumi potest di-
visio propositionum dialecticarum, in naturales &
morales, & logicas, quam explicat *Fonsca* 1. 7. *int.*
Diale. 8. Mirales enim pertinent ad electionem
fugam (ut ubi Aristoteles loquitur) *Naturales* ad
ritatem & cognitionem. *Logica* autem conferunt
adjumentum ad aliquid huiusmodi.

TITULUS V.

DE MEDIO SYLLOGISMI DIA-

lectici.

17

Mediū Syllogismi dialectici est, quod cōfert
similitudinem, unde iudicetur majus externum
minus

la probabilitate?

ffor. 1. Top. 6. 1. Sic

videtur etiam

atque his vel o

notis & claris.

ur, quæ significat

ps autem ea de his

topositionum pr

abiles propoiti

Macer diligenti

omnino omnib

Melius est rempu

Democratice. Te

tantum, non et

videtur sapient

Quarto. Quæ

piens quæcunq

n 3. Confer Ti

am, 1. Top. 6. 9

atorum probabi

s dialectici, pri

am sumi potest di

um, in natural

icat Fons. cal. 7. in

nt ad electionem

que) Naturales ad v

ta autem conferu

hodi.

inori convenire vel non convenire. Unde Cicero
Partis. argumentum dialecticum aut esse proba-
le inventum ad faciendam fidem.

In particulari autem medium istius modi sumi

est ex omnibus locis Logicis, quia id quod ab-

lutè loquendo, est necessariū potest iudicio mul-

ram esse probabile duntaxat. Nunc ergo etiam

medium demonstrativum potest esse dialectici m-

istimetur cum altero quæstionis termino pro

uliter tantum coherere, ut Fonseca docet lib. 7. co

1. c. 9. Atque hoc est, quod Arist. 1. 3. Top. c. 1. §. 1.

Locis inventionem aque ad dialecticum & philoso-

um pertinere.

Keckermannus l. 3. syst. cap. 2. seqq. prolixè nec

niliter docet, quomodo probabilia argumen- a

ni possint, à Notatione, conjugatis, causa &

asato, subiecto & adjuncto, toto & partibus c- r-

mitantibus, concomitantibus, comparatione,

criptione, testimonio humano: quæ qui v- olet,

videat. Interim ex canonibus in Topicis à me

divis, facile etiam hæc res ab industrio lectore

pediri poterit.

TITULUS VI.

DE EFFECTU SYLLOCISMI DIALE-

ctici; hoc est, opinionis.

Sicut syllogismus demonstrativus gignit scien-

tiam, ita syllogismus dialecticus gignit opinionem

Aristoteles docet. 1. post. c. 26.

Igitur ut intelligatur qui sit opinio, est in pri-

mo observandum: habitus, in intellectu speculati-

vo, alios esse evidentes, alios inevidentes. Evi-

dentes, sunt intelligentia, scientia & sapientia. l. 6.

1. 2. cap. 2. Inevidentes autem, sunt opinio fides &

conjectura, ut persequatur latè Conimb. 1. post. c. 26.

1. 1. cap. 1. 1. 2. cap. 1. 1. 3. cap. 1. 1. 4. cap. 1. 1.

Opinio

17

Medius

Syllogi

Dialectici

potest sumi

ex omni Lo.

co Legio.

18

19.

20

Habituum

divisio.

21.
*Opinio
quid?*

Opinio ergo hactenus numeratur inter habitus intellectus speculativi in evidentes & eorum per se habentem speciem constituit: Inque ea oppositio definitur ibi à Conimbricenses, quòd sit habitus inclinans ad assentiendum alicui rei, vel ex terminis vel ob rationem probabilem, cum formidinis partis oppositæ: Sed tamen, si velimus opinionem sumere, prout adæquate constituit effectum syllogismi dialectici, tum ad eò angustè definitum debet, quia syllogismus dialecticus potest extrui ex testimonio humano, ut dictum est. Aut ratio assentiendi, nec est auctoritas terminorum, nec ratio probabilis, sed dicentis auctoritas. Unde de sequenter fides humana, sic comprehendenda sub opinioe.

22.
*Opinio tri-
plex est
gignitur.*

Atque ita opinio gignitur hactenus tripliciter. 1. per cognitionem terminorum. Veluti, si qui res intelligant terminos hujus propositionis: *Parens diligit liberos* facile assentientur & admittent eam propositionem veram esse, adeoque ita animo habebit hanc de hujus veritate opinionem. 2. per probabilem rationem. Veluti si notis esset tres species syllogismorum, quia triplex solum sit dispositio medii termini. Denique per auctoritatem dicentis, quia Aristoteles, excellens iste Philosophus dixerit & sic in aliis.

23.
*Forma
assentiendi
duplex.*

Cæterum opinio non est habitus omnino certus & infallibilis. atque hoc est, quod dicitur opinio esse cum formidine partis oppositæ, quod ut rectè intelligatur in primis tenendum est: quòd formidine vel incertitudo illa sit duplex. Alia est ex parte ipsius potentie intellectivæ, sive subjecti, & est aliud, quam vacillatio ipsius intellectus in assentiendo. Alia verò est ex parte ipsius actus, sive cognitionis. Estque nihil aliud quam quòd ista

gignendum se
antis, vel
est, postero: for
ratione
scientiæ &
ex parte
mon necessari
nam. Nemo
pro, quoniam op
sentientiam,
formidine y
essu temporis d
& pro inde sua
scientiæ sed op
illa actuali va
m. Itaque
2. 2. q. 1. a. 5.
tionem formidin
dialecticam p
Conimb. & pluri
hoc ergo hacten
ur intellectu co
esse possit.
Alia quæ de opini
nent ad comple
intellectivis, quæ
adam doctrinam

apra c. 15. visu
as de Syllogi
gignitur tracta

neratur inter haec
entes & conueni-
que ea oppo-
as, quod in ha-
urici, vel ex
m, cum sciam
velimus opinari
dicitur effectum
angulte definiti-
dicitur potest
ur dictam est. Au-
terminorum, nec
utoritas. Uade
comprehendenda
hactenus explicat
Velut, si quis
positionis: *Parvum* 2. 2. q. 1. a. 5. *Et* 3. 3. q. 5. *art.* 3. (quantum
ur & admittens
um dialecticam potius quam opinionem), Col-
opinionem. 2. 2. Conimb. & plurimos ibi citatos.
Hoc ergo hactenus efficit syllogismus dialecti-
colum sit dispositus, ut intellectui conferat noticiam, cui falsum
utoritatem dicere
ine species mutabilia quae de opinione disputari solent, potius
iste Philosophus inueniunt ad complementum doctrinae de habiti-
intellectivis, quae alio pertinet, quam ad intel-
endam doctrinam syllogismi dialectici.

*Qualiter
quatur ad
opinionem.*

24

CAPUT XVII.

De Syllogismo Sophistico.

Supra c. 15. visum est, an & quomodo in
gicis de Syllogismo Sophistico agendum
nunc igitur tractandum est. 1. De voce ac
S def.

definitione syllogismi sophistici. Tum de
divisione. Et dehinc fallaciarum explicatio
sunt species : & denique de earum solutio
aliquid est annectendum.

TITULUS I.

DE VOCE ET DEFINITIONE SYLLOGISMI SOPHISTICI.

*Syllogismus
sophisticus
eandem dicitur*

Syllogismus *sophisticus* dicitur *ῥῶτο* ὁ σοφιστικὸς
σοφιστικὸς αὐτὸν antiquus erat sapienter loqui
gere; ut ejus cōjugata σοφός, σοφία & similia in
Nunc tamen σοφιστικὸς est cavillari, ludere, fa
lta etiam vox sophistæ olim in bonam parte
cipiebatur sic Plutarch in *Themist* τὴν καλὴν
σοφίαν, & αὐτὸ δὲ δεινότητι πολιτικῇ καὶ δεξιότητι
δικαστικῇ μίξαντες περὶ αὐτῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ῥῶτο
πρὸς ἀξίαν τὴν αὐτῶν τὴν λόγους σοφιστικὴν πρὸς οὐ
θεσίαν h. e. ut Budæus interpretatur eam, quæ
sapientia, nempe rem bellicam, & quandam reru
rendarum prudentiam & cognitionem ad vim ju
riam adiungentes, & ad negotiis ad usum dicend
orationes traducentes, Sophista sunt nuncupati.
Indi philosophos suos dicebant Gymnosophistæ
sicut similis fortunæ nomine Magi dicebantur
pud Persas qui sapientes erant. Vide Polyd.
Virgil. l. i. *dererum in ventoribus* c. 16. Nunc
Sophista dicitur, qui ostentationis aut quæ
causâ philosophatur, ut Cicero in Acad.
nivit.

Alio nomine apud Aristot. dicitur l. i. *Top.*
ὑποθετικὸς ἐπαιτικός contentiosus, quia non
veritatis sed contendendi & lingadi Sophistæ
sunt ἐπαιτικός. peetur.

4.
Blanchon.

1

2

5

5.
Fallacie

Fallacies

S
f

El
E

10

C

6.

S Ambigu

- tas in no
E me 'ullor

En: ylllogi
I sonbustie

Josephine

—

10

1

6 Definitio autem syllogismi sophisticus fuit.
Ejus definitio. Theorematis. 15. hæc tradita est: Syllogismus sophisticus est syllogismus ex forma vitiosa, vel materia apparente procedens, quæ definitio lumpa est ex vitiis sophisticandi ea quod omnis sophisticatio perdit vel ex vitiosa consequentia, quæ alioquin est bona syllogismi: Vel ex falsa materia, speciem tamen veram habente: Quia si aperte falsa sit, non potest devenire argumentatio ad effectum vel finem philosophæ præstitutum, qui est decipere. Coincidit cum hac definitione, quæ vulgo ex Aristotele solet: Sophisticus syllogismus est qui ex iis, quæ videtur probabilis, nec sunt, colligit conclusionem (Hæc enim vitium est in materia) aut ex probabilibus quæ videntur probabilis, colligere videtur, nec colligitur (hæc tamen est vitium in forma). Quod si a syllogismus est sophisticus, ex tali conditione materiae vel formæ: incitèd à fortiori sequitur illum syllogismum sophisticum esse, qui in utroque peccat. Confer Schegk. 1. Top. ad. c. 1. t. 4.

TITULUS II.

DE DIVISIONE SYLLOGISMUM

Sophistici.

ARTICULUS I.

De divisione syllogismi sophistici in c. ex. vi.

κὸν ὁ ψευδογραφικόν.

Syllogismus sophisticus (generaliter sic di-
primo, ut paulò ante dictum est, dividitur in

Syllogismus τὸν ἐκ ψυχῶς δοξαζόμενον, apud Arist. *l. i Top. c. i.*

Atque tum ἐκαστὸς contentiosus syllogismus ἐστὶ

specialiter lolet *sophisma* dicti. ¶ *ῥοδοζαφῶ* I

gimus autem ei, qui procedit ex tanta hypo-
alicius disciplina. Veluti si quis argumentetur

illa hypothesi Aristotelis, qd somnus sit passio

dis ex lib. de sem. & vigil. c. 1. Hoc n. falsum est,

Руб

mi Sophistici sunt. Anatomicæ, quæ docet, nervos & consequentes
 Sylllogismus Sophisticus, non à corde sed à cerebro
 funtiones animales, non à corde sed à cerebro
 fundere. Aut si quis probet: hominem lege just. si.
 ve. materia æternæ, quod est contra principia Theologica.

ampia est ex v. 2. Sic igitur syllogismi continens defe.
 is opus: catio p. m à syllogismis dialecticis: Ita Pseudographi re-
 que alioquin m à syllogismis demonstrativis. Est que illorū
 aeterna speciem tantū syllogismis demonstrativis. Est que illorū
 e falsa sic, non p. m. non tam a Logico petenda, quam à philoso-
 pho, cujus principia in istiusmodi syllogismis jiciuntur.

decipere. Coindebatur, ut iste sua dicitur & genuina principia ta-
 lo ex Aristotele in hypothesebus opponat, eademque refutet:
 qui ex istis, quæ videntur, antea de re hac differit Schegk. 1. Top. c. 1. adt.
 conclusionem. Hæc. 13. 14. 15. Arque ita consequenter etiam illa
 autem prædictis dicitur hic in doctrina syllogismorum
 utitur, nec cōtinguntur.

ma.) Quid si adiungunt aliqui, istis generibus fallacium syllo-
 gismi conditionum, syllogismos περιεπαικτικούς tentativos, ut ibi
 fortiori sequitur egk. p. 17 insinuat. Estque περιεπαικτικός συλλο-
 gismus, ut ipsa vox insinuat iste, qui acerbetur à Lo-
 ad. c. 1. 4.

S II. SYLLOGISMUS
 d. us I.
 Sophistici in istis
 generaliter sic dic-
 est, ei dicitur in
 1. Top. c. 1.
 syllogismus
 dicitur ex ista hypo-
 quis argumenter
 omnis sit passio
 ipse falsum est, d.

8
 Pseudographi re-
 Pseudographi re-
 Pseudographi re-
 Pseudographi re-

9
 Sylllogismus
 Sylllogismus
 Sylllogismus
 Sylllogismus

Non faciat
 peculiarem
 speciem.

matum in secunda figura, erit iste syllogismus
 Sophisticus. Si verò quis eundem syllogismum
 ferat ad tentandum ignarum, erit syllogismus
 περιεπαικτικός sive tentativus. Apparet ergo περιεπαικτικός
 syllogismus in ratione vel modo argumentandi a
 syllogismis ceteris non differre & con-
 sequenter nec peculiarem spe-
 ciem facere.

ARTICULUS II.

De divisione syllogismi sophistici, ratione materiae, vel forma, quam habet.

Secundo: Syllogismus sophisticus dividitur in qui est talis ratione formae vel ratione materiae; etiam ratione utriusque; ut etiam paulo antea, ad finem onem syllogismi sophistici insinuatum est. Sumitur ex Arist. *1. 1. Elench. c. 7.*

10
Sophismata in forma.

Et forma quidem syllogismi est ejusdem contentia. Sophisma ergo in forma est, cum peccat in regulas consequentiae. Haec ergo (sophismata) judicari possunt, ex superiori syllogismorum doctrina. Veluti in prima figura requiritur, ut propositio sit universalis vel propria; Assumptio affirmativa. Sophisma ergo in forma hujus syllogismi ex alterutra conditio violatur, ut:

Adulterium est puniendum.

Homicidium non est adulterium.

E. non est puniendum.

Sic etiam in primo connexo à positione antecedentis ad positionem consequentis V. C. Si ergo argumenteris à remotione antecedentis, erit sophisma in forma syllogismi hujus: ut:

Si homo est equus est animal.

At non est equus.

Ergo non est animal.

II.
Sophismata in materia.

Idemque est in aliis formam attingentibus sophisticationibus: quae suo loco satis dilucidè acta fuerunt, ut hic opus non sit acta agere.

Materia autem syllogismi ejusque sunt enumerationes: propositio, assumptio, conclusio, termini qui in his continentur, cumque inter illa sit potissima ratio medii termini, ideo Ramae

foli

phisticationes in materia in primis numerantur
a locis Dialecticis, ex quibus medius terminus
imitur. Nempe sicut Aristoteles posuit fallaciam
in causis lib. 1. Elench. c. 5. & 6. Ita illi porro fallaciae
asponunt non effecti ut effecti, item subjecti ad
ncti, definitionis, testimonii, & sic in locis aliis,
quem modum Doctissimus Heitz Buscherus
obus libris ruditer de sophistica tractavit, ut
no cum emolumento à Logice studiosis legi iste
per possit.

Interim quia receptiores sunt Aristotelici termi-
ni de doctrina fallaciarum, idèd juxta hanc doctri-
in in primis observandum, fallacias hujusmodi
et vel quoad voces, vel quoad res, ut Aristoteles
cet. l. 1. Elench. c. 4. In voce numerantur ibi sex ab
Aristotele: *Homonymia, Amphibolia, compositionis, di-*
ssimulatio, & figura dictionis. In dictione.

Extra dictionem autem & in rebus ipsis, nume-
atur septem genera sophisticandi ibidèd, 5. Nem. *Extra dic-*
tionem fallacia accidentis: à dicto secundum quid, ad dictum. Mionem.
Impliciter; Ignoratio Elenchi; petitio principii; fallacia
insequentis; non causa ut causa: Et ποῦλον ἡγήσεως.

TITULUS III.

DE SPECIEBUS SYLLOGISMORVM
sophisticorum.

Syllogismorum sophisticorum tredecim species
modo enumeratae sunt, haec jam sunt ordine
explicanda, & quidem prius erit de fallaciis
in dictione: tum de fallaciis extra dictionem. Et
de prioribus quidem generaliter observandum
est, quod omnes istae fallaciae sumantur ex am-
biguitate. Vnde sub fallacia aequivocationis am-
pre-

comprehendi possent, sed tamen sequemur filio
Aristotelis hanc in re.

ARTICULUS I.

De fallacia equivocationis.

Equivocum Aristoteli est *l. eareg. c. i.* quod p
uno significat, seu quod prædicatur de pluribus
eundem aliam atque aliam significationem. Pos
significatio est forma vocis. Igitur ubi significat
diversa est, ibi quoque vox diversa est. Ergo si v
equivoca in syllogismo ponatur, revera facit du
terminos. Ergo terminus major & minor, & med
v. g. al ter atque aliter acceptus revera sunt quatuor
termini. Ergo statim vitiosa est dispositio illa
syllogismi in quo reperitur equivocus termin
us.

15. Restringunt aliqui hanc fallaciam solum ad m
dii termini equivocationem. Sed Aristotelis ex
pla, q. x habet *l. i. Elench. c. 4.* sunt etiam in termin
aliis. ut deducunt Conimb. ad *l. Elench. q. 1. art. 3.*
Fonsec. *l. 7. insit. c. 4.*

*Fallacia
equivoca.
non an sit
solum in
medio ter
mino.*

16. *Tria genera
huius falla
cie.*

Ponuntur autem ex Aristotele tria genera huius
fallaciae, idque juxta diversitatem equivocorum
1. Cum equivocum æqualiter plura significat, ut
Canis est animal. Quædam stella est canis. Ergo
quædam stella est animal. II. Cum nomen est equi
vocum per *ἀναλογία*, sive *πρόσ ἑνὸς καὶ ἀπ' ἑνός*. Ut
Omne sanum est animal. At medicina vel urina, vel
aer, vel cibus est sanus. Ergo medicina &c. sunt ani
malia. III. Cum vox, extra constructionem certa,
conjunctione ad voces alias, sortitur equivocationem,
nem, ut: Qui surgebat stat. Sedens surgebat. Ergo
sedens stat. Hic vox *sedens* per constructionem in
equivoca, quæ alias est certæ significationis, Nam

in dictione n. led
et vel sedebat,
ti. h. e. modum
leitur vel exte
quàm princ
autem n. led
no eo qui actu
neur hoc genus
ambiguas.

ARTI

De fallacia

secundum genus
Amphibolia.
logiam. Aristot
Diciturque Am
q. projiciat in
Porto: sic fallac
biguitate vocum
bolæ consistit
unde quotiescum
tione plures sen
ales propositiones
et, & apud Arist
tiones Aristotel
ant, sic tamen fir
Aristoteli est ha
m: *ῥογισμός* *ἀδύνα
sus Halyn paret
ic ambigui m fer
negna: vel hosti
ce, quod Aristot
et *ἐπὶ τῷ λαβέντι μ
Nempe: quod
imscapere. Hui
videt, id videt.**

Assumptione $\pi\acute{o}$ sedens sumitur disjunctim, pro eo
 sedet vel sedebat. Ampliationem hanc vocant *Ampliatio*
 clastici. h. e. modum loquendi talem, per quem
 ampliatur vel extendatur ad plures d. s. f. e. t. i. a. s.
 poris, quàm p. i. n. c. palis copula designet. In cō-
 sione autem $\pi\acute{o}$ sedens intell. gitur sine amphi-
 ae pro eo qui actu sedet.

solvitur hoc genus fallaciarum, distinguendo
 os ambiguas.

ARTICULUS II.

De fallacia Amphibolia.

Secundum genus fallaciarum in dictione, est
 acia *Amphibolia*. Alii minus rectè vocant *Am-*
phiboliam. Aristoteles semper prius nomen usur-
 . Diciturque Amphibolia ex ἀμφιβόλην, quia
 ba q. projiciat in duplicem sensum.

Porrò sicut fallacia xquivocationis consistit in
 biguitate vocum simplicium: Ita fallacia Am-
 phibolia consistit in ambiguitate sententiarum.
 inde quotiescunque fit argumentatio ex pro-
 sitione plures sensus habente, est hæc fallacia.

Alles propositiones Græcis dicuntur ἐπαφορέ-
 . & apud Aristotelem l. 3. Rhet. cap. 5. dicuntur
 erutiones *Ariolorum*, quicum nihil habent, quod
 eant, sic tamen simulant se aliquid dicere. Talis
 Aristoteli est hæc Dæmonis responsio ad Cræ-
 im: Κεῖτος ἂν Ἀλφύς, μετὰ ληρὸν καὶ ἄλγος. Cer-
 asus *Halyn penetrans deparet grandia regna*. Id
 inc ambiguum sensum habet, quod perditur, us sit
 regna: vel *hostium regna*. Similem ἀμφιβολίαν
 habet, quod Aristoteles ait: l. 1. *Elench.* cap. 4. §. 4.
 βέλεις αὐτὰ λαβεῖν μετὰ πλεῖστος, velle me *hostes capere*.
 Nempe: quod velim ego *hostes*, & quod *hostes ve-*
 nt *mo capere*. Hujus generis fallacia est hæc *Quod*
 videt, id videt. *Lapidē qui vider.* Ergo *lapis vider.*
 Pro.

Ampliatio
Sophisticorum

17
Solutio
ambiguitatis

18

19

Hujus fallaciae descriptio
à priori.

Propositio enim habet ambiguum sensum, in qua particula *id*, potest sumi in accusativo, & in Nominativo. Vera igitur est propositio, in casu Accusativo. Non autem in nominativo. Evitabitur ambiguitas hæc in aliis generibus. Veluti: Rem quam quis videt, *ista* (falsum est) vel *istam* (verum est) videt.

20
Solutio

Solvitur hoc genus sophismatum, propositionum ambiguarum distinguendo, sicut fallacia æquivocationis solvitur voces ambiguarum distinguendo.

ARTICULUS III.

De fallacia compositionis & divisionis.

21
Est una fallacia.

Aristoteles dictis locis ex his fecit duplex genus fallaciæ, scilicet illud conjunctim exponi potest, quod in usu dicerentium frequenter istæ fallaciæ conjungi solent. & ratio est, quia ista fallacia committitur, quando componenda dividuntur, & dividenda componuntur. Fallacia ergo divisionis involvit rationem compositionis. Et vicissim fallacia compositionis, infert rationem divisionis.

22
Quomodo committitur?

Committitur autem fallacia hæc primum ex propositionibus simplicibus, iisque puris, quoties illæ possunt habere sensum compositum vel divisum. Veluti ait Arist. *l. 1. c. 4.* substantia eadem numero permanens, est susceptiva contrariorum. Hæc theorema Aristotelis, potest habere sensum compositum & divisum. Istum: si intelligatur esse susceptiva contrariorum *simul*. Hunc vero, si intelligatur contrariorum esse susceptiva, *successive* & divisus temporibus. Iste sensus falsus est, hic verus intenditur ab Aristotele. Si quis ergo ex priori sensu composito argumentetur, committet Elenchum compositionis & divisionis.

De

um sensum, in quo
ativo, & in Nom
b, in casu Accusati
Evitas tunc
eluti: Rem quat
istam: verumel
um, propositio
fallacia quare
distinguedo.

III.

divisiōis.

fecit duplex gen
poni potest, qui
fallacia commo
videntur, & divi
ergo divisiōis
Et vicissim fallaci
divisiōis.
primum ex
paris, quoties
possum vel divisi
antia eadem num
contrariorum. Ha
bre sensum compo
ligatur esse suscep
ro, si intelligam
successivis & divi
sibus est, h. e. verus
is ergo ex prior sen
omittet Elenchum

D

Deinde: committitur iste Elenchus, in proposi-
onibus compositis, in quibus reperitur particula
copulativa & disjunctiva.

Uthoc rectè intelligatur notandum est. descen-
ma pūd scholasticos, in propositionibus ille qua-
uplicè, copulativum, copulatum, disjunctivum &
sjunctivū. E. copulativū sensum & descensum vocant, Descensus
ando particula copulativa nectit integras pro- copulativus
ositiones. Veluti Deus est bonus & misericors, hoc
t, Deus est bonus, & Deus est misericors. Talem
nsū non habet hæc copulata propositio: Quin-
a sunt duo & tria, hoc est, quinque sunt Duo, &
inque sunt tria. Copulatus autem sensus est quan- Copulatus.
particula copulativa nectit (non integras pro-
ositiones, sed partes propositionis quem sen-
m habet superior propositio: Quinquasunt duo &

23
Secundo cō-
mittitur
har fallacia.

24

Descensus
copulativus

Copulatus.

Ad eundem modum disjunctivus sensus est, in quo
articula disjunctiva nectit integras propositiones. Descensus
it: Omnis homo est rationalis aut irrationalis, hoc est, disjuncti-
n. n. homo est rationalis, autem n. homo est irra-
onalis. Hunc sensum non habet ista enuntiatio.
omne animal est homo aut bestia, nempe: Omne ani-
al est homo, vel omne animal est bestia. Sensus igit
ur disjunctus est, cujus particula disjunctiva nectit
artes propositionis, non autem integras preposi-
iones, sicut erat in proximè proposito exemplo:
idemque est in aliis exemplis, in quibus particula
disjunctiva adhibetur ad distribuendum. Veluti:
Omnis enuntiatio est vera vel falsa: Omnis enuntiatio
est affirmata vel negata. Omnis demonstratio est & non
vel & diōn.

25
Descensus
disjuncti-

Disjunctus.

Ex his ergo iste sensus est divisus, in quo parti-
culæ copulativæ vel disjunctivæ sumuntur co-
pulativim vel disjunctim. Iste autem sensus il-
larum propositionum est compositus, qui istas posuit vel
parti. divisus.

26.

Quando sit
sensus compo-

particulas sumit copulativè vel disjunctivè. Proinde si propositionum harum aliqua sumatur in sensu diviso, quæ habet sensum compositum, aut in sensu composito, quæ habet sensum divisum, tunc eruitur sophisma compositionis & divisionis. Veluti.

Numerus compositus ex duobus & tribus, est duo & tria.

At quinque non sunt duo aut tria, non inquit quinque sunt duo, nec etiam quinque sunt tria.

Ergo quinque non est numerus compositus ex duobus & tribus.

Respondet: Esse sophisma compositionis & divisionis, quia assumptio sumitur in sensu diviso quod debebat sumi in sensu composito. Omnis enunciatio est vera & falsa. At non omnis est vera. E. omnis est falsa. Est sophisma compositionis & divisionis quia propositio habet sensum compositum, deinceps tamen sumitur ut in sensu diviso. Idemque est aliis.

27

Tertio: Elenchus iste committitur, quando vel aliqua ad diversas ejusdem sententiæ partes referri potest, non tamen componitur cum ea, cum quæ componi debebat: aut non dividitur, ab ea, à qua dividi debet. Veluti: Qui disputat nunc natus est: Qui scit literas nunc didicit eas. Ibi particula nunc potest connecti cum parte antecedente & disputat, & scit literas: & cum parte consequente, natus est & didicit eas. Intenditur tamen ejus connexio cum parte antecedente. Ergo sophisticaberis, si sic argumeteris, Qui scit literas nunc didicit eas. Meus pater vel præceptor scit literas. E. nunc didicit eas, quod absurdum est, cum sine dubio patens & præceptor præsumantur habere scientiam ante filium vel discipulum. Similiter: Qui habet prae grandem statum auream hastam sen-

Tertio committimus illa fallacia.

ni valde di
am auream h
utic fallacia
nar, quia in
cum statu
activitas indica
di hasta sic aur
di. In assumpti
led cum hasta c
similibus judici
Quarè potest
conibus modis
tem ambulare;
modi: Possibil
tut ambulare.
edentem ambula
nsu. Possibile est
policea, ambu
umari, verum
alu composito,
ta talis est & ju
minæ. Soph
tionis erit si
Cuiusque possi
ambulet.
At possibile est
Ergo possibile est
Solvitur hoc se
um unaquæque
tium composit
otra.

em ille est valde dives. At Iohannes habet prae grandem
statuam auream hanc habentē. E. Iohannes est valde
divis. Hic fallacia compositionis & divisionis com-
mittitur, quia in propositione vox auream connecti
potest cum statu & hasta & eo solum in casu ma-
gnas divitias indicat, si grandis illa statua sit aurea,
non si hasta sit aurea, aut parva quantitatis esse
potest. In assumptione tamen aureum non cum sta-
tua, sed cum hasta connectitur. Ex his potest de a-
liis similibus iudicium fieri.

Quarto potest istud sophisma committi ex pro-
positionibus modalibus. Veluti: Possibile est dispu-
tatem ambulare; habet sensum compositum hu-
militur

modi: Possibile est, cum qui disputat, interim dum
disputat ambulare. Hæc autem propositio: Possibile
est sedentem ambulare, est etiam vera, sed in divisio-
ne sensu. Possibile est sedentem (non interim dum sedet,
& divisionis quædam postea,) ambulare. Possibile est prædestinatum
salvum deinceps, verum est in sensu diviso, non autem in
sensu composito, nempe si prædestinatus sumatur
quæ talis est & iuncta immutabilitate voluntatis
vivina. Sophisma ergo violat compositionis &
divisionis erit si sic argumenteris.

Cuiusque possibile est ambulare possibile est ut actu
ambulet.

At possibile est sedentem ambulare.

Ergo possibile est ut sedens actu ambulet.

Solvitur hoc sophisma, explicando, quem sen-
sum unaquæque propositio habeat, ne habenti
sensum compositum tribuatur divisus, aut
contra.

ARTICULUS IV.

DE FALLACIA Accentus.

30.

Per accentum Logici hoc loco intelligit, istam *Quid hic sit*
affec accentus

affectionem vocum quâ æstimatur syllabarum quantitas longa vel brevis: Aspiratio vel non aspiratio. Interrogatio vel assertoria elocutio: pronuntiatio ironica vel secus. Et in his similibus. Aliquando autem hæc fallacia aptior est ad decipiendum: in sermone pro, aliquando in sermone ut Aristoteles docet. *Elenchor. c. 4.*

31. Igitur primo pertinet hæc fallacia accentus qui est secundum syllabarum quantitatem. Ut: *Miserere mihi Domine* non sunt à Domino. In arboribus sunt mala, *Et mala non sunt à Domino.* Hæc fallacia accentus in voce *MALA* quæ in propositione primam habet brevem, in assumptione primam longam.

32. 2. Fit illa fallacia per varietatem spiritus tenuis vel asperi, vel (in latina lingua) prout vox est aspirata vel non aspirata. Veluti si in syllogismo permisceantur *ara, baræ; omni, homini; homo, &c.* Et in aliis.

33. 3. Cum commisceatur oratio interrogativa, admirativa vel optativa, vel quæ sunt his similes cum alia pure assertiva veluti: *Qui dicit tibi recte spondisti, ille te commendat: At qui dicit: An recte spondisti id ipsum dicit.* Ergo iste commendat.

34. 4. Denique fit illa fallacia per miscendum propositionem ironicam cum propria, quæ ideo hanc fallaciam pertinet, quia oratio ironica habet aliquando alium tonum, quam orationes alie. Veluti: *Qui te bonum dicit, ille te laudat. At qui dicit tibi Deus bone vir curasti probe, te bonum vocat.* Et iste te laudat.

35. Solvitur igitur & hæc fallacia, ostendendo varietatem accentus quo facta, statim emergunt quatuor termini, & proinde relinquitur absurdum.

λογισία.

ART

ARTICULUS V.

De fallacia in figura dictionis.

De hoc fallaciae genere Aristoteles tractat 1. B.
 lib. 6. 4. Et ponit ejus duas potissimum species. 36
 Cum ob similem terminationem eadem duobus
 dictio attribuitur. Ut *planta* est generis feminini. *Species sunt*
 ergo & *planta*. *Fons* est masculinum. Ergo & *fons*. *secundum*
 hoc est secundae conjugationis. Ergo & *aleo*. De Aristotelem
 le: cum quantum ut quale; aut quale ut quan-
 tum; aut faciens ut patiens; aut patiens ut faciens
 erba sunt Arist. d. l. accipitur hoc est, cum com-
 secuntur distincta praedicamenta ob eorum simi-
 litudinem. Veluti ad ficare est actio. Ergo & vale-
 simili eam dicendi forma utrumque affici-

Extendunt tamen Logici interpp. in usu disser-
 hanc fallaciam, ad quamvis praedicamentorum
 rietatem, etiam si similitudo prolationis non in- 37
 veniat. Quiaq. am rero hac extensio non est fallacia ac-
 tis ad mentem Aristotelis nec etiam hoc modo *Alia hujus*
 fallacia in figura dictionis, pertinet ad fallacias *fallacia ac-*
 ceptio exa.
 ceptum sed rerum; quae alias ut ex superioribus ap-
 paret, distinguuntur. Nilominus res eodem re-
 ut si huic fallaci praedicamentorum varietati im-
 ponatur hoc, sive aliud nomen.

Dicitur ergo fallacia figurae dictionis esse etiam
 in his exemplis. *Carnem, quam emisti, comedit.* 38
Cruda carnem emisti. Ergo crudam comedit.
Quod pendit in cruce edimus in cane. At corpus
Christi visum est palpatum in cruce pendit. Ergo ed-
imus in cena visum est palpatum edimus. Hae proposi-
 tiones loquuntur de substantia Assumptiones de
 accidentibus. Et per hoc est paradoxismus similis.
Quas manus habuisti in pueritia, eas adhuc
habes. At manus parvas habuisti in pueritia.
 Ergo

Ergo eas adhuc habes. Hic variatur substantia
quantitas. Et sic in aliis.

Atque haec haec Aristoteli sunt fallaciae
verbis: Sequuntur fallaciae, quae extra dictionem
ab Aristotele dicuntur.

ARTICULUS VI.

DE FALLACIA accidentis.

39 Fallacia accidentis prima est inter eas, qua
Aristoteles 1. *Elench.* c. 4. §. ponit extra dictionem
citque hunc parallogismum typac fieri, cum qui
postulatum fuerit: atque rei atque accidenti in
Cum enim multa eidem accidunt, inquit, non
necesse est attribui & subiecto, haec omnia in
Nampe cum aliquando de subiecto enunciantur
sunt, quae enunciantur de illius praedicto, ut A
docet. 1. *Categ.* c. 1. si ea afferantur quae sub illa re
la non comprehenduntur, fallacia accidentis co
mittitur.

40. Solent autem Logici vulgo huius rei octo mo
di ponere sub quatuor paribus. 1. Cum quicquid a
affirmatur de praedicto, putatur affirmandum de sub
iecto Veluti: *Animal est generis neutri: Homo est ani
mal.* Ergo *Homo est generis neutri* Item: *Inflare est res ma
terialis: Scientia inflat.* B. *Scientia est res mala.*

41 2. Aut quicquid negatur de praedicto puta
negandum de subiecto. Ut: *Animal non est gen
us masculinum.* Homo est animal. Ergo *Homo non est gen
us masculinum.* Atque hoc est primum par.

3. Cum quicquid affirmatur de subiecto puta
affirmandum de praedicto. Ut: *homo est generis ma
sculini.* Animal (rationale) est homo. E. *Animal (ratio
nale) est generis masculini.*

Aut quicquid negatur de subiecto, putatur
negandum de prædicato. Ut: *homo non est generis*
Animal (rationale) est homo B. *Animal (ratio-*
nal) non est generis neutri. Atque hoc est alterum

Cum de quocunque affirmatur prædicatum,
putatur affirmandum esse subiectum. Ut: *homo est*
Animal. *Equus est Animal*. Ergo *equus est homo*.

Aut de quocunque negatur prædicatum, pu-
tatur negandum esse subiectum. Ut: *aptum esse ad*
studias disciplinas est proprietas hominis. At *homo*
est proprietas hominis. Ergo *homo non est aptus ad*
studias disciplinas. Atque hoc est tertium par.

Cum de quocunque affirmatur subiectum, pu-
tatur affirmandum esse prædicatum, ut si quis di-
Animal est genus: *Album est Animal*. Ergo *Album*
est genus.

Aut denique de quocunque negatur subie-
ctum, putatur negandum esse prædicatum. Ut: *ho-*
mo est Animal. *Equus non est homo*. Ergo *equus non est*
Animal.

Atque hæc de fallacia hac est communis interpre-
tatio doctrina.

Illi tamen sub hoc fallaciarum genere compre-
hendunt. 1. Omnes syllogismos, qui in forma pec-
cunt.

2. Veluti eos, qui sunt ex puris particularibus,
negatis, vel affirmatis in secunda figura. Sed
etiam in forma distinximus hoc loco a fallaciis
fallaciam.

Materialia syllogismi. Deinde referunt huc syllogi-
smos eos, in quibus mutatur genus suppositionis,
materiali in formale, quales sunt plerique
syllogismi, modo enumerati, in quibus alter termi-
nus semel materialiter, postea formaliter sumitur.
Invertitur: Cum à divinis ad conjuncta non rectè
conceditur. Ut: *Iohannes est bonus*. Et *est Musæus*.
est bonus Musæus. Denique: huc pertinent illæ fal-
laciæ

41

42

43

44

Aliorum
interpretatio
ad hanc
fallaciam.

laciz, in quibus rebus ſubjectis imputatur
eis aliunde & per accidens conveni: Ut: *L*
operatur. E. Mala eſt. R. Scientia inflat. E. alio
vendum eſt.

ARTICULUS VII.

De fallaciâ à dicto ſecundum quid ad dictum ſimpliciter & contra.

45 Duplex hæc eſt fallacia: aliquando argumur ab eo, quod eſt ſimpliciter, ad id quod eſt ſecundum quid, aliquando ab eo quod eſt ſecundum quid, ad id quod eſt ſimpliciter. Eſtque tam, quod reſtrictè dictum eſt, ſumimus generaliter, quod generaliter dictum eſt extendimus ad ſpecielem caſum, qui ſub generali propoſitione excludus erat: aut alioquin ab illimitato ad limitatum proceſſus.

46 Igitur à dicto ſecundum quid ad dictum ſimpliciter ſophiſticabitur qui ſic concluder: *Bona non ſunt neceſſaria ad ſalutem. E. non ſunt neceſſaria Item. Angelis mandatum eſt, ut cuſtodiant pios: non nes: E. ut cuſtodiant eos ſiſe de turri aiqua pte ſent.* Pius enim ſecundum quid dicitur, non ſit in viis ſuis. *Miſericordiam volo, non ſacrificium* inquit Dominus. *E. ſacrificium eſt res abominabi domino.* Non valet conſequentia, quia antecedeſt dictum ſecundum quid & attendendo conſiderationem legis ceremonialis & moralis. *Ubi Deus potius obediri legi morali, præſtando miſericordiam, quam ceremoniali, offerendo ſacrificium.*

47 A dicto autem ſimpliciter ad dictum ſecundum quid, ſophiſticamur: quando quæ illimitatè dicta ſunt, extenduntur ad ſpeciales caſus, veluti: *reddenda ſunt domino. E. etiam domino furioſo. Item. Non eſt corpus humanum membris truncandum. Item. nequidem manus abſcindenda eſt, cum eſt ſanctiſimum* periculum.

editis impu-
nven : U. L.
ma i. flai. 11
us VII.

ndum quid ad
contra.

liquando argum-
iter, ad id quod
eo quod est secu-
er. Et tunc rām,
minimas general-
extendimus ad
propositione ex-
mutato ad limi-

id ad dictum si-
uel clader: Bona
E. non sunt nec

ut custodiant pio-
de turri aliquap-
quid dicitur, nec
vulo, non, acrisi-
m: est res abomin-

tra, quia antecedi-
attendendo con-
moralis. Ubique
ali, præstando nil-
fferendo sacri or-
ad dictum secan-
quæ illimitatē
casus, veluti
domino suiglo. In
ore truncandum
est, cum est sapi-

ne pertinet Elenchus à non distributo ad distri-
m. A non distributo, inquam, hoc est, à gene-
ficeriter & illimitatē sumpto, ad distributum, non distri-
id genus sumptum cum aliqua differentia divi-
e. Huc pertinet illud vulgatum. *sophisma. Qui distributum.*
thetes esse theses, ille verum dicit. At qui tuas
esse theses falsas, ille ens dicit esse theses. Ergo qui
thetas esse falsas theses verum dicit. Respon-
tende Elenchum à non distributo à distribu-
Nam vox, *theses*, in propositione sumitur ut
distributa (in veram & falsam) atque aed
alter & illimitatē. Nempe qui dicit *theses*
theses, simpliciter loquendo & sine addito
nitatis vel veritatis, is verum dicit. In assue-
e autem sumitur eadem vox ut distributa,
sumitur ibi cum differentia dividendæ, nempe
falsas. Simile sophisma est, eodem modo sol-
quæ dicitur esse animal, verum dicit. At quæ
ratio animal brutum, dicitur esse animal. E. quæ
esse animal brutum, verum dicitur.

Articulus VIII.

Deignoratione Elenchi.

1. r. Elenchus est 1 §. 4. definit Elenchum quodd
attendendo con-
moralis. Ubique
ali, præstando nil-
fferendo sacri or-
ad dictum secan-
quæ illimitatē
casus, veluti
domino suiglo. In
ore truncandum
est, cum est sapi-
T 2 Tum

Tam Elenchus meus, erit Elenchus, si ejus conclusio hæc sit: *Christus est Messias*. Hæc enim conclusio est contradictoria ad tuam assertionem, hic haecenus Elenchus est.

50. Ignoratio igitur Elenchi est, cum conclusio non contradicitur assertioni, veluti, si dicam: *Animam hominis esse immortalem*. Ego autem dicam: *Animam bruti non esse immortalem*, tu autem committo ignorationem Elenchi. Istæ enim conclusiones contradicunt: *Anima hominis est immortalis*, *anima bruti non est immortalis*.

51. Est tamen observandum: Cum Arist. recedat quoddammodo a contradi-
conclusionis, quod id non sit necessarium formam intelligendum. Satis enim est si sic virtualiter
enim si tu dicas: *Omnia poma flava sunt*. Et ego respondeam: *Nulla poma flava esse*, non contradicunt
to ignorationem Elenchi, & si non contradicunt, per violationem
sed contrariam propositionem tuæ assertionis, non aliâs res
ponam. Et ratio est, quia propositiones contrarie sunt virtualiter contradictorie. Qui enim prædicat
Nulla poma flava esse, hoc ipso probat, ejus subiectum
nam: *Quædam poma flava non esse*. At hæc conclusio
cit thesi adversarii: Ita si ego dicam: *Apostolus non
resurrectionem domini non debuisse abire ad
res: Et tu probes: Eos ita facere debuisse, post resurrectionem*. Aut ego dicam: *Aerem esse calidum*
Rate, & tu probes eum non esse calidum, hæc
committis utrobique Elenchum alieni.

Quomodo
Elenchus
postulatur et con-
tradictione?

52. Elenchus
alieni vel
ignoratio

Diciturque ad hæc Elenchi ignoratio
nomine *sophisma innegationis*, hoc est, alienatio
stionis, vel etiam *sophisma alieni*. Quando
adversarius meus non contradicit meæ asser-
tione fingit sibi in syllogismo suo aliam quæ-
nem, cum qua mihi nihil est commercii.

tamen aliqui
ponere, ut
præmissis
contradictio
Elenchi, in
uno syllog
dicat. Et non
prædicat: A
terroquin. E
radem re collig
per ignoratio
contradictoria, q
taliud.

Alia petitionis
medio sumitur
hoc sophisma
et questio est in
assumit ipsam
ejus, pro m
nitio propositi
omittitur aut
metatio sit a syn
Sed quæ probet diale

Cap. XVI.
enchi, si ejus cor
er. Hæc enim cor
n assertionem, M
est, cum cõcludit
hi, veluti, si d
olem. Ego autem
immortalem, rati
enchi. Itæ enim
is est immortal
lis.
Cum Arist. rec
beat contradicti

necessariõ form
st si sit virtualit
flava sunt: Et epe
esse, non contr
non contradic
m tuz assertion
positiones contr
iz. Quenim pro
probat, ejus sub
esse. At hæc con
dicam: Apostolos
debuisset abire ad
debuisset, post
erem esse calidum
esse calidum
um alieni.
nchi ignoratio
is, hoc est, aliena
alieni. Quando
dicite meæ asserti
suo aliam quæ
committit.

olent ramen aliqui Logici ignoratiõem Elen
lic exponere, ut eam dicant tum committi,
quando ex præmissis non rectè inferuntur termini
aricem contradictorii, quo in casu non confi
ignoratio Elenchi, in ordine ad Thesin alterius,
tando in uno syllogismo seorsim. Veluti: Petrus
predicat. Et non necessariõ predicat. Ergo præ
non predicat. Ethiops est albus dentes: Et non
us castroquin. Ergo est albus, & non est albus.
de eadem re colligatur contradictoria in cõ
tione, per ignoratiõem Elenchi, quia non sunt
contradictoria, quæ intelliguntur secundum
& aliud.

54
Solutio hu
jus sophi
smatis.

ARTICULUS IX.

De petitione principii.

fallacia petitionis principii committitur, cum
omedio sumitur id, de quo quæritur. Aristoteles
at hoc sophisma $\tau\omicron\lambda\epsilon\iota\beta\alpha\tau\omicron\mu\epsilon\upsilon\eta\varsigma\ \epsilon\sigma\tau\iota\ \delta\epsilon\chi\eta\iota$, quia vi
dicer quæstio est initium argumentandi, proin
qui assumit ipsam vel totam quæstionem, vel
ates ejus, pro medio termino, ille accipit id
od initio propositum erat, atque ita petit prin
cipium:

65.
Petitio prin
cipii quid
sit.

Committitur autem hoc sophisma. 1. Cum ar
umentatio sit a synonymo ad synonymum veluti:
quis probet dialecticam non esse artem, inde
missatur?

T 3 quod

292 *Tractatus Syllogistici Cap. XVII.*

quod Logica non fit ars. Aut, voluptatem esse summum bonum, quia iucunditas fit summum bonum.

Præterea, verò aliquando committitur hæc petitio principii aliter, veluti. 2. Cum ex de fuisse ad defectum, aut contra sit argumentatio: Veluti probes voluptatem esse summum bonum, qualitas efficiens sensum &c. fit summum bonum.

3. Si ex univ. sal. progrediaris ad partem. Ut: Si probes Johannem esse mortalem, quis homo sit mortalis.

4. Si ex singularibus progrediaris ad univ. Veluti probes: Oppositum esse eandem. tiam quia latro ad verborum &c. fit sciencia.

5. Si conclusio sumatur per partes in antecedente. Veluti, si controversatur: an medicina sit scilicet salutaria & xpi, & tu id probes inde, quia medicina salutaria & fit sciencia xpi.

Demum si argumentatio instituitur inter Respondens & Respondentem. Veluti si dubitaretur: An Alexander sit filius Philippi & tu probes inde, quia Philippus est pater Alexandri.

37

Dixi. Ita aliquando committi petitionem principii, quia sunt quandoque singula istæ argumentationes idoneæ & non sophisticæ, quanquam & potest, ut à synonymo ad synonymum aliquando per hypothesein bona fiat argumentatio. Proinde argumentationes non sunt vitiosæ ex natura argumentationis, cum contineant quandoque bonam consequentiam, sed solum sunt vitiosæ ad hominem, si respondentem appellari, h. e. quando Respondens ita affectus est, ut de utroque æquè dubitet: Veluti: An Philippus sit pater Alexandri & an Alexander sit filius Philippi? & sic in cæteris id, inquam, quando contingit, ut de medio æquè dubitetur, ac de quaestione, & de petitionis principii committitur. Scribitur fall

De Syllogismi

cum ostendi

ARTICULUS

De fallacia

na consequent

consequi ad al

Cum putatur

dens, ita etiam

Veluti: Si paulus

madefactus tor

Cum putatur a

positum conse

Si paulus ante p

ante non plus, t

argumentatio

atio tenet potest

ce nix, grandis

aque illad ut: u

at syllogismorum

mata in forma

one consequent

: aliter proced

motionem consi

in syllogismo

ous satis exposi

olentque vulgò

illaciam corlec

anch. c. 1. § 7. Et

antis, quando st

ponera, termini

aratoria demonst

discurrunt, & c

Macchum esse, cò

supra, motu o

que, quibus attrib

autem cum ostenditur, æque hoc obscurum est
c. istud.

ARTICULUS X.

De fallacia consequentis.

Fallacia consequentis committitur, cum unum
statuitur consequi ad aliud, non tamen consequitur.

luti. 1. Cum putatur, sicut cōsequens sequitur ad
ecedens, ita etiam antecedens sequi ad conse-
quens. Veluti: Si paulo ante pluit terra est madefacta:
si est madefacta terra paulo ante pluit.

2. Cum putatur ad oppositum antecedentis se-
oppositum consequentis, nec tamen sequitur.
luti: Si paulo ante pluit terra est madefacta. Ergo si
ante non pluit, terra non est madefacta. Utrobi-
cilla argumentatio non procedit, quia illa hu-
militas terre potest aliunde esse, veluti: ex reso-
lutione nivis, grandinis, pruinae, roris, glaciis &c.
restque illud utrumque sophisma resolvitur ex do-
ctrina syllogismorum conexorum, & sic referri ad
philosophata in forma. Nam prius modus procedit à
positione consequentis ad positionem antece-
dentis: aliter procedit à remotione antecedentis
remotionem consequentis qui modi sunt sophi-
sti in syllogismis connexis ut est suo loco in sup-
erioribus satis expositum.

Solentque vulgo in his generibus absolvere Lo-
ci fallaciam consequentis: Sed tamen Aristoteles
in *Elench.* c. 5. § 7. Etiam hanc posuit fallaciam con-
sequentis, quando stando, in una aliqua propositio-
ne connera, termini cohererent contingenter. Tales
sunt oratoria demonstrationes, inquit Aristoteles, quae
signo dicuntur, cōsequentibus Nam volente esse
Machum esse, cōsequens sumunt nimirum, acutius
esse compertum, non tamen oberrantem conspici. Multis n. hoc
insunt, quibus attributum non inest. Haecenus Aristo-
teles

teles. Fallacia ergo hæc erit si dicas : Si Johannes noctu oberrat, aut compitior est alius, est mox occisus. Solvitur hoc Sophisma, in prioribus quidem attendendo vitium formæ : In posteriori autem attendendo consequens cum antecedente congruenter coherere, & multis ista inesse, quibus tributum non insit.

ARTICULUS XI.

De fallacia non causæ, ut causæ.

61.

Quid fallacia non causæ ut causæ sit, factum ipso nomine intelligitur, quod sit tunc, quando pro causa assumitur id, quod revera non est causa. Non tamen vox causæ nunc strictè intelligitur pro causa rei, se pro causa rei, vel effectus illationis. Veluti hic est fallacia non causæ ut causæ in aculatione lupi, adversus ovem apud Æsopum. Tu buis simul me bibente. Ergo mihi turbas egrediens. Item: Rhetores utuntur arte sua ad melicandum, ut de fraudandis homines. E. Rhetorica usus non permissus in Republica. Hoc est Sophisma a non causa ut causæ, quia iste effectus Rhetorum, non est idonea causa, ex qua possit inferri, quod Republica ea exire debeant. Ita nempe & effectus potest pro medio termino in hac fallacia non causæ.

62.

Pertinet & huc illud Sophisma: Si nullum tempus esset, nox non esset. Si nox non esset, dies esset. Si dies esset, tempus esset. E. si nullum tempus esset, tempus esset, quod absurdissimum, quia continet duo contradictoria. Falsam ergo est, quod in propositione dicitur: Si nullum tempus esset, nox non esset. Hic inquam, mittitur fallacia non causæ ut causæ, quia cur sequitur falsa conclusio, in causa non est prima præmissa, sed secunda. Neque enim si motus solis non esset, nox

Vox causæ,
quid hoc si-
gnificet?

De Syllogismi

mundi creatio-
ne ergo talis
nulla conclusio
assumebatur.

ARTICULUS

Fallacia modus
terre

fallacia plurium
quando pluria in q

Caragoricè reser-
vatiostratiam. i.

negatur. Ut: Sim-

plura in interrog-

et per se. Et Evan-

angelica? Hic

negando, e

fallacia

de Petro que

non sit Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

stolus esse Apo-

si dicat, si forte ante mundi creationem, dies esset, de sciente
 sit alius est mori. Hæc ergo falsa præmissa in causa fuit, cur se-
 prioribus quædam ætur falsa conclusio, non autem ista, quæ in so-
 posteriori autem istate assumebatur.
 antecedente com-
 ita itelle, quib-

ARTICULUS XII.

De fallacia πολυζητησις sive plurium in-
 terrogationum.

us XI.

Fallacia plurium interrogationum committi-
 63
 ut causa. quando plura in quaestionem vocantur, ut non
 ut causæ sit, facit Caragoricè responderi, perita vel non. Fit au-
 ut sit cum, quæ hoc tritiam. 1. Cum unum de pluribus in-
 revera non est interrogatur. Ut: *Sintne Petrus & Paulus Apostoli.*
 ut strictè intelligitur plura interrogantur de uno. Ut: *Sintne Pau-
 us rei, vel est Apostolus & Evangelista.* 3. Cum plura de pluri-
 non causæ ut causis interrogantur; ut, *Sintne Lucas & Petrus Aposto-
 rem apud Æsopum & Evangelista:* Hic enim si respondeas affirmã-
 mihi turbas equum vel negando, erit adversario vel interrogati
 ad me. canam si casio sophisticandi. Si enim affirmes, a gumen-
 Rhetorica usus nobis de Petro quod non sit Evangelista, & de Lu-
 stophisma a nō quod non sit Apostolus. Si verò neges, ostendet
 Rhetorum, non erum esse Apostoli, & Lucam esse Evangelistam.
 ferri, quod Repetitio in cæteris.
 & effectus potest. Diluetur hoc sophisma, si plures interrogationes
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

TITULUS IV.

DE SOLVTIONE SOPHISMA-

IN-

De Solutione fallaciarum in Particulari aliquo-
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569

dat solutionem fallaciarum lib. 2. *Elench. c. 1.* sed
circo peculiariter hac de re aliquid addo.

66.
*De solutione
ad formam.*

Igitur. 1. *Solutio fallaciae*, quæ est informis, in
dicando canonem consequentiæ, contra quem
gaet syllogismi dispositio. Veluti si dicatur ritus
nus habet aures, tu habes aures, ergo tu es asinus.
R. Respondebis: in secunda figura non debere fieri
mativos syllogismos, adeoque in isto syllogismo
qui est ex puris affirmativis non esse bonam
quantiam.

67
*Solutio per
distinctionem.*

Secundus Modus (isq; ad materiam syllogismi
respondendi, est per distinctionem: quem com-
Arist. l. 2. *Elench. c. 2. §. 8. seqq. & c. 3. §. 17.* Solet
adhiberi ad sophisma equivocationis, Amphiboliam
& aliarum fallaciarum in dictione consistentium.
enim omnes faciantur in ambiguitate vocû:
ti. *Canis est animal. Quadam stella est canis. R. Quæ
stella est, animal.* Respondebis distinguendo vocem
canis quæ aliter accipitur in Majori, aliter in
nori.

68
*Per insinua-
tionem.*

Tertius: respondetur per insinuationem, de qua
Aristoteles 2. *Elench. cap. 3.* Habetque locum quædam
præmissa al qua falsa est.

69
*Per retorso-
nem.*

Quartus: respondetur per retorsionem. Hermogenes
vocat responsionem κατὰ τὸ πλεον. Ita Chrysostomus
Matth. 13. ait ad mulierem Chananæ panem solum
non esse canibus projiciendum. Respondet m
illa κατὰ πλεον. Imò canibus debentur m
mibus dominorum suorum.

70
*Per concessi-
onem.*

Quintus: Responditur per concessionem, in
scilicet objectio adversarii facit pro nobis & evincit
sententiam adversarii. Fit hæc per particulam
apud Arist. 2. *Elench. c. 2. §. 13.* Et vocatur ab aliquibus
responsio κατὰ πειρολογίαν.

71.
Per instantiam.

Sextus: Responditur per instantiam. Hic modus
respondendi est per ἀνέκδοτον, unde vulgo dicitur, in
instantiam.

tantia non solvat argumenta. Estque tunc hoc
 respondendi genus, quando alia obiectio opponitur
 velatio. Pertinet huc responsio *κατ' ἀντιπαράθεσιν*
 in alia fortius obiectio opponitur. Ita cum Pha-
 ristam interrogant, *quis tuus dominus* id faceret
 respondet Christus *κατ' ἀντιπαράθεσιν*. Dicite mihi:
quis vester dominus an erat de caelo, an ex hominibus?
 Respondit: Respondeatur per deductionem ad absurdum.
 Item, quando indicatur conclusionem
 veritatem parere inanem absurditatem. Veluti:
 Philosopho alicujus Calviniani haec sit. *Ergo Deus est*
peccator. Ego per deductionem ad absurdum
 respondeo. Si Deus est autor peccati. Ergo vult
 peccatum. Neque enim producit Deus quicquam in-
 iustum. Si autem Deus vult peccatum. *Et peccatum*
est bonum & sic peccatum non est peccatum:
 quicquid est volitum à Deo, hoc ipso bonum
 cum ratio boni consistat in conformitate ad
 unitatem divinam. Plurima Aristoteles habet.
 Elench. cap. 3. seqq. quae particulatim pertinent ad
 haec; sophismata veluti, quomodo sit solvendum
ἀμφιβολίας, compositionis & divisionis
 Sed ea persequi ostendit non est. Quan-
 tumque ad hanc rem sit necessarium, ex dictis ha-
 bere potest.
 Methodus autem ordinaria respondendi est haec.
 Despicitur de forma. An nempe syllogismus cen-
 suram habeat dispositionem. Si secus: statim reji-
 tur & ulteriori responsione opus non est, nisi spe-
 cialiter de cetero placeat ad rem respondere. 2. Ex-
 tenditur veritas praemissarum: si ea in una vel al-
 tera non sit, ejus probatio petitur. 3. Providetur:
 in syllogismo latet oritur aliquo materiarum vitio, velati
 homonymia, amphibolia, an procedat à dicto se-
 cundum quid ad dictum simpliciter; an componen-
 da dividat, aut dividenda componat, & quae alia

72
 Per deduc-
 tionem ad
 absurdum.

73.
 Methodus
 solvendi so-
 phismata.

antea sophismata sunt recensita. Illorum vitia
aliquod si inveniatur, indicatur & retextitur. Item
adduntur quandoque resolutiones, concessionum
stantiæ vel deductiones ad absurdum. Atque
hactenus de syllogismo satis suato : sequitur
Methodo.

CAPUT XVIII.

De Methodo.

1. Hactenus fuit de syllogismo : sequitur
Methodus.
2. Methodus est dianoia, inter
axiomata homogenea ordinem con-
tuens.
3. Estque Naturalis vel arbitraria.
4. Naturalis est, quæ postulari fieri iuxta
ductum naturæ, ordinem præscribens.
5. Arbitraria, quæ fit non aliunde quam
ex arbitrio ordinantis.
6. Est autem Methodus naturalis
versalis vel particularis.
7. Universalis methodus est dispositio
integræ disciplinæ, veluti Metaphysicæ,
Physicæ, Jurisprudentiæ, Ethicæ.
8. Estque Synthetica vel Analytica.
9. Synthetica est quæ procedit à causis
ad effecta, à simplicibus ad composita : ca-
lis est in disciplinis speculativis.
10. Analytica est, quæ procedit ab effectibus
ad causas.

ad causas: à compositis ad simplicia, quæ
est in disciplinis practicis.

11. Methodus particularis est, quæ (non
integris disciplinis, sed) particulatibus
remanibus spectatur.

12. Thematum illorum aliud est simplex
et conjunctum.

13. Simplex: veluti si Methodus sit con-
stituenda doctrinæ de homine, vel cælo, vel
viro, vel usu fructu, vel Hydrote.

14. Conjunctum: veluti: si tractandum
aliquod problema, vel integra oratio.

14. Ad conjunctum thema pertinet Me-
thodus respondendi & opponendi adeoque
disputandi. Item Methodus resolvendi au-
tem: Vulgò vocant *ἀνάλυσις*.

COMMENTARIUS.

In hoc capite. 1. tractandum est de voce Metho-
dum de ejus definitione, & quæ aliàs generaliter
Methodo constituenda sunt. 3. De divisione Me-
thodi in naturalem & arbitrariam. 4. De Metho-
di divisione in universalem & particularem. Tum
de Methodo universali generatim. 6. De Methodo
synthetica. 7. De Methodo Analytica. 8. De Me-
thodo particulari: Et in specie quidem, de Methodo
thematicis simplicis. 9. De Methodo tractandi the-
ma conjunctum. 10. De Methodo disputandi, &
dehinc de Methodo resolvendi sive *Ἀνάλυσις*. Vi-
deri potest: Addi hic debere particularia de Metho-
do *ἀνάλυσις*.

Proponun-
tur tractan-
da.

Methodus
do. en. &
descendi.

do dō-

do docendi & discendi: Sed ea, quantum ad
cam pertinet, coincidit cum Methodo tracta-
rum Thematum. Eam enim si quis observet,
bonus erit didacticus. Alia autem qua ad hanc
sunt, pro docente & discere necessaria, non ex
gica sed Politica petenda sunt. Ea nempe sci-
nibus hominibus in Republica munia sua præ-
bit, ita præceptorem etiam & discipulum d
quomodo officio suo rectè fungi debeat.

TITULUS I.

DE VOCE METHODI.

2. Et Methodi quidem vocem quod concernit
Vnde dica- citur Methodus Græca derivatione ex *metô* &
tur Metho- est quæ a deo ex vi nominis est nihil aliud, quàm
dus. vel processus, vel transitus. Nempe sicut via signi-
tractum à termino à quo, ad terminum ad qu-
ita & Methodus significat transitum ab uno ter-
no, facilius bus puta, ad terminum alium, puta
faciliora & ignotiora.

3. Est autè præterea vox Methodi ambigua. Ig-
Ambiguitas
in voce Me-
thodi. 1. Methodus aliquando significat nihil aliud qu-
scientiam vel disciplinam, idque propterea quod
tur metho- Frequens enim est ut in ista mēta
gica applicata ad scientias, ibi retinetur & prior
mina. Vide Zabareilam l. 1. de Methodo. 2 p. 35.

4. Deinde Methodus significat processum, in q-
ex unius cognitione deducimur in cognitione
alterius. Vnde Methodus reperitur in quolibet
ticulari ordinata tractationis, cui processus Syllo-
sticus à causâ ad effectum, vel ab effectum ad
ineff. Ad hanc ergò modum Methodus recte
aliud est, quam syllogismus & definitio Methodi
dchis

Ordo &
Methodus
quomodo
differt.

as syllogismi
aliud ot
modi à Zabare
ide. l. 1. de Me
Dubitantia
accipitur in p
& Ke. Ker. l.
igitur Meth
nuntius ordi
onis. Atque
re. p. docet id
Atque sic nun
quâ nihil vel
mirabilibus, d
ous & intellectu
memoriae auxil
eam dicitur

TITULUS

DEFINITIONES

primis A
Zabareilam 3 de Me
Methodus est intel
cognitione & ignoti
quia simpliciter
minid differe
am. Nam. 1. Syl
pos eorretur
Methodus complet
de 1. selonge p
vlog in os i.
us p. l. us aliu
eles de cet. 1. 1
Hmo 28 an
quâ aliud req

itione syllogismi non differt. Atq; sic aliud est
modus, aliud ordo, sumiturq; ad hunc modum
Methodi à Zabarella in toto tractatu de Me-
thodis. Vide. l. 1. de Method. cap. 2. 3. & lib. 3. cap. 2.
lib. 1. Dubitant aliqui, an ad hunc modum vox
hodi accipiatur usquam ab Arist. Ita Pacius, In-
terrog. 22 & Kc. ker. l. 3. syst. Logis. part. post. c. 1. p. 579.
Ea nempe sicut
munia sua
debeat,
S. I.
THODI.
quod concernit
none ex utro &
nihil aliud, quam
sicut via igitur
terminum ad qua
ut am ab uno cer
um alium, puta

TITULUS II.

DEFINITIONE, NATURA ET PRO-

prietatibus Methodi in genere.

Zabarella l. 3. de Method. c. 2. Methodum sic defi-
nit. *Methodus est intellectuale instrumentum, faciens ex* *Definitio*
cognitione ignoti. Sed revera est hæc definitio *Zabarella.*
ex, quia simpliciter convenit syllogismo. Est ta-
men minime discrimen inter syllogismum & Me-
thodum. Nam. 1. Syllogismus intra suos angustos *Discrimen*
terminos eoercetur, nempe tres propositiones. At *methodi* &
Methodus complectitur integram tractationem & syllogismi.
unde in se longe p'vius propositiones, inò a-
liis quibuslibet syllogismos includit. Deinde in syllogismo
proposiciones quibus positæ sunt, ex necessitate sequuntur, ut
eff. Quia autem Aristoteles docet. 1. prior. c. 1. Verumtamen hæc defini-
tio Methodi recte dicitur: Hemo est animal. Petrus est homo. Ergo Petrus est
animal. Hæc est quin aliud sequatur, quam: Ergo Petrus est
animal.

animal. Sed in discursu Methodico id non est nisi
solum quando Methodus est arbitraria, sed
quando Methodus alia est. Ita si ponas theom
hoc: *Dialectica est ars bene differendi*. Tum ponas
est, ad rationem Methodi, sive illi annexas Theo
rema de æquipollenti vocabulo Logice, sive
divisione Logice, aliudve. Et sic in aliis. Quam
tò diligentius observantur, quòd Zabarella
thodum nihil aliud esse vult quam syllogismum
loco prius dicto.

7
Alia defini- Atque ita melior est illa definitio, quam su
tio. mine ordinis tradit, lib. 1. de Methodo c. 11. Or
instrumentalis habitus, per quem apti sumus
jusque disciplinæ partes ita disponere, ut qua
fieri possit, optimè ac facillimè discatur: Quam
hæc etiam definitio ex eo capite est angustior
loquitur solum de definitione Methodi univer
lis, h. e. quæ integris disciplinis applicatur, ut
dicitur Zabarella. l. 2. de Methodo. c. 20. Cu
terim Methodus etiam aliarum tractationum
spositionem completatur.

8
Definitio Ramus l. 2. Dial. c. 17. sic definit: *Methodus est*
Ramus. noia variorum axiomatum homogeneorum pro na
sue claritate præpositorum. Unde omnium inter
ventientia judicatur, memoriaque comprehenditur.
quia illa verba (pro natura sua claritate) minu
mode possuntur, cum Methodus non semper
nem naturæ imitetur, necquid concinnius & bre
ita habet nostra definitio. *Methodus est diaphana,*
varia axiomata homogenea ordinem constituens: qu
si quis supplere velit addendo finem qui est, ju
intellectum ad faciliorem cognitionem, quod
barella exigit. l. 1. de Methodo. cap. 4. § 11. non
pugno.

9
Genus Me- Igitur Methodus ratione generis dicitur
thodis. sive discursus, quæ vox satis exposta est super
sylo.

syllogismi definitionem, unde repetere significatque
 contraria, sed nihil aliud, quam convenientiam syllogismi cum
 Ica si ponascho. thodo. Utrumque enim istud instrumentum
 ferendi. Tempus. Item, pertinet ad operationem mentis discursus
 e illi necesse est, quâ videlicet intellectus unum post aliud
 balo Logicæ, se habet. Discursus autem continetur in metho-
 fic in alius. Quod aliquando continuus, aliquando discretus. Cum
 et, quod Zabarella. videlicet à generalibus ad specialia v. g. est proces-
 quam in logicâ. methodi, cum est discursus continuus. Cum ve-
 processus methodi est à specie una ad speciem al-
 finitio, quam finitio, est discursus discretus, juxta differentias supra
 Method. c. 11. Ordo. atas. Syllogismus autem semper procedit di-
 uem apti sumus. u continuo.

ponere, ut quæ in quæ porro in definitione methodi ponun-
 di carur. Quæ pertinent ad differentiam methodi, & intelli-
 re est angustior. quæ ex dicendis, de proprietatibus methodi.

e Methodi unius. De generalibus proprietatibus & at-
 applicatur, ut tributis Methodi.
 thodo. c. 10. Cum
 in tractationum.

Omnis methodus continet propositiones varias.
 is enim Methodus continet prius & posterius,
 oc ipsam insinuat multitudinem axiomatum.
 ue hoc ipsum non solum in methodo discipli-
 m, sed etiam particularium thematum, ut in
 prioribus apparebit. Variæ inquam, debent es-
 tomata, veluti, in Physica, methodicè disponē.
 aliud theorema est de corpore in genere, aliud
 corpore in specie, veluti, celo, aere, planta,
 vine. Aliud est de corporis naturalis principio,
 ti de natura, materia, forma, anima &c. Aliud
 de corporis ejusdē affectione, veluti de motu,
 calore, frigore, potentia nutritiva, sensitiva,
 lectiva & sic in aliis.

Theoremata per methodum ordinanda debent
 expolita est super.

10

11.

52

ne significat
recedum, quoniam
hominem esse
hominem esse
utificat habitudine
Ita homogenea
la sint de tropis
rationum: Et ad
bus,
theoretiis illa
jectu pertinet
his theoretiis
remata sunt hom
naturalibus in
sunt de Eate
rationem: In Ge
ontiaua. In Ar
discreta five nu
ad finem, quib
sunt homogenea
adi: In Gramma
toricis, quæ ad
rem metricam fi
tinent, quæ refe
rem civilem: Ad
vem: ad Occo
rem familiars.
ematum traditi
genæ, quæ ad
it, velum in cor
e.
erantur dispo
genæ non sunt
ima figura, ali
cabulorum, ali

plicatione, aliud de cantu molli, ea disponere
poterit Logicus beneficio artis suæ, ut ex illis
disciplinam vel systema methodicū efficiat.
huc refertur, quod eleganter Galenus ait de
ad Trās. πῶς θεωρεῖται ἀκολουθοῦν ἐν αὐτῇ τοῖς
ἀλλοῖς θεωρημασὶν; καὶ πῶς τὰ λοιπὰ θεωρεῖται. Pre
omnia propositis principiis & reliquis præ
convenientia esse oportet. Vide Dounamum
in Prolegom. p. 29. Gl. 2. c. 17 p. 717.
II. Methodus illa axiomata varia & homogenea
docet & disponere. Fuit hæcæus, materia
hodicæ tractationi præscripta, præcepta nimi
vel theoremata varia & homogenea. Jam do
um est, quid circa illam materiam præstare
cat methodus. Debet igitur methodus abisti
odi theorematibus tollere confusioem, & cō
quere ordinem. Sicut nempe syllogisticus iuvat
llectum, in formandis consequentis, ita me
dus iuvat intellectum in removenda à cōfusiōe, &
acendo ordine. Eleganti hoc simili dicitur
trellus de rer. atom. p. 196 Similis, inquam, est
omiliti bene disposito. Ibi dextilitia, ut suum
stigendo superet hostem, exercitum conscribit,
eidem cura duplici, tum ut militem habeat de
um, nequis ad prælium adhibeatur qui non sit
pugnaturus: tum etiam, ut boni milites bo
& conveniente ordine disponantur. Licet enim
semiles quilibet pugnande suum faciat officiū,
omnes tamen conjunctim rem bene & præclare
ant, certis oportet disponi classibus.
habeantur ergo tibi varia theoremata: Dispi
hic primum, ut homogenea ab heterogeneis
ares. Sunt ergo jam varia axiomata, omnia ho
ogenea, veluti unum theorema de prima figura,
ad de syllogismo cōnexo, aliud de dilemate, aliud
argumēto cōtrariorū, aliud de ppositione gene
V 2 ralia;

17

18

aliud de contradictione propositionum, ad
loco causæ, & sic in univ. omnia reliqua
ad differendū fac. ut. Hæc, ut apparet, sunt facta
fusè data & propōita, conturbentur etiam
commisceantur promiscuè, non secus ac
ludo (quo exēplo Ramus utitur) in gl'ic' sh
conturbati solent injectæ chartulæ. Jam igitur
gica per methodi doctrinam præstat, ut
aptè ad invicem connectantur, hoc præced
quatur aliud, ut eo ordine cōstituto sit elegan
nium cateora, alia ex aliis pendeat, illustrentur
facilius ac felicius singula memoriâ comp
dantur.

14

Cum igitur omnis ordo progrediatur à
ad posterius, vidē lum nunc est, quomodo ill
gressio sit in Methodo, unde inquam, inchoat
beat, ubi debeat terminari. Igitur

QUÆRITUR:

Vnde debeat Methodus progredi.

15

Hæc in re in primis est acris disceptatio inter
barellam & Piccolomineū, quorum iste, in lib.
Methodo. & lib. 1. Apolog. Disputat ordinem doctrinæ
(de quo solum hic cōtrōversia est) sumi non
rura clarioribus, sed cognitu facilioribus. Piccol
minces verò à natura clarioribus inchoat
Idque Ramus etiam tuetur definitione sua Metho
di, quæ prius est relata. Complicet hæc re
stinctis assertionibus.

Expenditur ordo dignitatis.

17

1. Non ne effusio servatur ordo dignitatis, ut
primū doceatur & tractetur, quod est præstans
homo sit res nobilissima inter corpora naturalia,
mnium tamen ultimò in physicis docetur, ut

gnes res natu
na rationalis
ultimò doce
robilissimus
Methodi
mnes morales
men ista insti
ne est, quia M
oriciam & me
gnitas rei nihil
non necessari
tera sunt par
ordinem digai
rista, quam de
emus. Inter me
Inter gemm
um publicarom
ogismo: um de
spectrum in prop
mone. Atque
animal. c. 10. ob
lures nobilissi
hodum arbitrar
stirium ordinan
us agere reliq.
Expenditur
In Methodo non
Hæc primū
reptilia, aqu
iactus est, ut
als rō ordo non
neque in inst
tatur. Primum e
tunc, speculac
metaphysica, ut
ligatur

tur omnes res naturales aliarum, ad ipsum desti-
 positionem, & Anima rationalis est nobilissima anima, & ta-
 um omnia rebus, & ipsa ultimum docetur. In Rhetoricis meta-
 r apparet, sunt, & est nobilissimus tropus: in Logicis doctrina
 turbentur etiam, & primi vel Methodi: In politicis Magistratus:
 , non secus ac virtutes morales iustitia, & sic in aliis,
 tur) in quibuslibet tamen ista in istis disciplinis primum docé-
 partula: Jam igitur ratio est, quia Methodus comparatur ad fa-
 in præstat, ut in notitiam & memoriam, ad hunc autem
 ur, hoc præcedit dignitas rei nihil facit.
 constituto sicut in ixi non necessario. Nam frequenter, in primisque ²²
 eadeas, illustretur cetera sunt paria, in Methodo arbitraria se. Quando
 memoriâ completur ordinem dignitatis. Ita Arist. 1.2. de an prius ^{adhibeatur}
 de visu, quam de ceteris sensibus, quia ille est ordo digni-
 tudinis. Inter meta- la primò agitur de auro & ^{ratio.}
 to: Inter gemmas, de adamante; Inter for-
 Rerum publicarum de Monarchia, inter figu-
 Illogismo: um de illa, in qua medius terminus
 subjectum in propositione, & prædicatum in
 mptione. Atque ad hunc modum Arist. 2. de
 bus animal. c. 10. ab homine auspicandum cen-
 quia sit res nobilissima. Bonaque est hæc ratio,
 Methodum arbitrariam; unde nimirum incline-
 arbitrium ordinantis, cur potius de hoc quam
 prius agere velit.

Expenditur ordo temporis.

23
 In Methodo non necessario servatur ordo tempo-
 Ita Herbarum primum, deinde luminaria in cælo,
 neptis reptilia, aquatilia & volatilia, & denique
 mo factus est, ut indicat historia creationis,
 us. Is tñ ordo non necessario tenetur in Physi-
 Sicut neque in instit. tione, is ordo necessario
 servatur. Primum constitutæ sunt disciplinarum mo-
 des; dehinc, speculativæ disciplinarum, & incrementas ul-
 tior metaphysica, ut Arist. docet. 1. Metaph. cap. 2. is
 V 3 tamen

tamen ordo in instituendo non est necessarius. Ad
que est in aliis. Item dixi non necessarius, & q. ene-
raliter loquendo. Nam Methodus historiarum
Chronologicæ postulat utiq; fieri secundum ordi-
nem temporis.

Expenditur ordo loci.

III. *Methodus non etiam imitatur necessarium*
loci. Veluti: ut illud prius dicatur & doceatur
loco prius est. Nam & raro illa prioritas inven-
itur. Et cum invenitur, rebus tractandis contraria
accidentaliter est. Neq; necessarium est exinde
agere de cælo & cælestibus, postea igni & igni-
tum de aere & aeris, postea de aqua & aquatis
Et deniq; de terra & terrestribus, vel subterra-
neis.

Expenditur ordo à causa ad effectum.

IV. *Methodus non procedit necessario à causa*
ad effectum. Ita patet ex Aristotele, qui prius egit de mor-
tali bono, in lib. 1. *Ethic. Nicom.* postea egit de vir-
tutibus, felicitatem conferentibus. Et ratio est quia
disciplinæ practicæ destinantur ad operandum
de qua ratio ad operandum est faciliior, ea etiam
disciplinis tractandis est expeditior. Felicitas
& alacritas in suscipiendis operibus, si prius finis
generis sit cognitus ejusdemq; bonitas & excellen-
tia. Idemque est in aliis. Confer Aristot. l. 7. *Metaph.*
c. 8. & libro 7. *Metaph.* c. 23.

Hoc autem est quod volo, quod non sit genera-
lis Methodi conditio, progredi à causa ad effectum.
Quod ipsum etiam in prioribus probatum est. Quod
aliàs tractatio rerum naturalium aliter fieri non
possit, quam eam tractationem ex principijs
ducendo, ut Arist. docet lib. 1. *Physic. in Proæmio*, item
que est in omnibus disciplinis, quæ postulant
ordinem Syntheticum.

Expenditur progressus, à parte
ad totum.

Methodus non progreditur necessarid à parte ad 27

Ita patet ex conditione ordinis resolutivi. Illi-
um à toto ad partes progreditur. Ita in Politi-
ca agitur prius de republica, postea de membris,
est civibus Reipublicæ. Ita Aristot. 1. prior. cap. 1.
agitur de propositione, postea de terminis, qui
partes propositionis Idemque quandoque fieri
in partibus disciplinarum theoreticarum. Ita
in physicis prius solet agi de mundo, postea de illis,
in mundo continentur: Et de animali prius,
de partibus ejus, anima, inquam, & corpore
demque membris continentibus & contentis
ularibus & dissimilaribus.

Expenditur processus à natura
prioribus.

V I. Non orditur semper Methodus à natura priori-
Et de hoc quidē potissima est, quam dixi, quæ-
editior. Felicissimo. Sequitur tamen hæc assertio ex prioribus.
ratio, si prius finem causam naturam priorem esse effectum. Et pars toto,
bonitas & excellētia tamen necessarid à causa ad effectum, vel à
Aristot. 1. 7. Parte ad totum est progrediendum, ut est ostensum.
confirmatur. Nam secus non daretur ordo reso-
quod non sit genitivus. Illius enim est progredi à natura posteriori-
à causa ad effectum, ut Aristot. declarat 1. 7. *Metaph.* 1. 2. 3. Patetque
bus probatur est. Idem exemplis Aristotelicis. Ita videlicet Aristot. 1. 7. B.
alium aliter fieri. Ilic à inchoavit à consideratione summi boni non
nem ex principia virtutibus, quæ sunt media ducentia ad istum finem.
Physic. in *Proemio*, idem lib. 5. *Metaph.* c. 1. 4. præposuit Aristot. qualitatem
his, quæ posulant relationem, ordinem naturalem sequens. Fundatur
enim quandoque relatio in qualitate. Aristot. 1. *cat.* hunc

ordinem invertit & agit de relatione prius, quam qualitate, quia nempe id iuvabat cognitione. In precedente enim capite fecerat mentionem actionis. Relationis igitur naturam integrè declarare volebat, antequam aliorum progredieretur. Item etiam tactus præsupponatur ad actionem visu, deque tactus visu natura prior esse videatur. Aristoteles, tamen ordine melioris cognitionis, agit de visu, quam de tactu, *lib. 2. de anima.* (c. 1.) quam & ratio nobilitatis hic invenitur ut dictum quia quæ ad sensationem pertinent, clariorum videlicet, organum, medium, in visu evidentiora sunt quam in tactu: Ut proinde doctrina visu conducat ad meliorem cognitionem, ejus doctrinæ quæ est de tactu. Vide plenius ista apud barellam, *lib. 2. de Method. c. 6. seqq. & libro 1. de doctr. cap. 5. seqq. & adde Pererium l. 2. Phys. cap. 8. & cap. 11.*

Objectiones.

29. *Sed objicitur.* i. ordinem naturæ duplicem naturæ generantis & intendentis, ut sumitur Aristotele. *l. 2. de part. animal. c. 1. & declaratur Armand. de Bello Vis. l. 2. term. c. 276. Per. lib. 3. F. c. 6. & lib. 6. c. 4. q. 2.* Proinde in ea amplitudine quæso, omnis methodus erit à natura prioribus nempe si procedat à toto ad partes (quod est in Methodo Analytica) procedet secundum ordinem naturæ intendentis, Natura enim intendit esse perfectius, propter esse totius. Ergo in intentione naturæ totum prius est partibus. Deinde: si Methodus procedat à Parte ad totum (quod est in Methodo Synthetica) eum procedit secundum ordinem naturæ generantis Natura enim generare incipit prius imperfectiora, & partes producit, postea

De Me
Ergo sic omnis
ndio: ordo natu
ne dici, magis s
quàm ex prima
ut ei definitio p
tradita. l. 5. Met
Unde cum or
ordinem naturæ
esse de ordine
aris Sed 11. Est
ordine doctrinæ
tur, si nihil al
am sit, quàm ordo
recum tractati
onis, hujus vel ill
esset doctrina
is ad res natur
incipia. Rursus po
no bono ad virtut
res, fundamenta
à virtutibus ad
ento, ad domum
festi cor fundum
olinarum Specul
equant omnem
parereque adeo,
non sumi ex or
m: Cur hæc dis
intendentes, Et
salia procedat
e naturæ hære
re est alterum e
non potest, inter
toto.
tamen. Ne

atione prius quam in. Ergo sic omnis methodus servat ordinem
 abbat cognitionem. *Respondendo*: ordo naturæ intendentis, videtur ordo. 30.
 erat mentionem naturæ dici, magis æquivocè & per ampliationem *Ordo naturæ*
 tam integrè de- naturæ, quàm ex prima:io hujus vocis usu. Neque *ra intendens*
 progredietur, venit ei definitio prioritatis naturæ, ab Art- *tu non est*
 ad actionem vult, contradita. l. 5. *Metaphys. cap. 11. Libro integ. proprie ordo*
 esse videatur. Unde cum ordo doctrinæ dicitur sequi naturam.
 is cognitionis, *re ordinem naturæ*, non tam videtur intelli-
 b. 2. *de anima* (c) dum esse de ordine naturæ intendentis quàm
 in veniat ut: *erant*. Sed 11. Est uterque ordo naturæ talis,
 nem: erant, in ordine doctrinæ attendi debeat: cum in pri-
 dum, in visu ex sequitur, si nihil aliud in ordine doctrinæ attē-
 proinde doctrinæ dum sit, quàm ordo naturæ, quod quævis qua-
 cognitionem, ejus vis rerum tractatio possit æqualiter à natura
 plenius ista apud tribus, hujus vel illius generis, proficisci. Ergo
libro 1. de *Phil. cap. 8. Co* *metres* esset doctrina phynca, sive procederet à
 incipit ad res naturales: Sive a rebus naturalibus
 principia. Rursus perinde esset, vel procedere à
 mo bono ad virtutes, in Ethica: aut à domo ad
 naturæ duplicem etietes, fundamenta &c. in Architectonica, vel
 tis, ut sumitur à virtutibus ad summum: a parietibus & fun-
 c. 1. & declaratur mento, ad domum: quæ omnia sunt absurda, &
 2. 76. Per lib. 3. manifestè confundunt naturam & distinctionem
 ea amplitudine disciplinarum Speculariarum & practicarum: Et
 à natura prioritatem inquant omnem methodum in dubio & in-
 partes (quod esset). *31*
 secundum ordinem Adparetque aded, primam causam in ordine do *Prima ordi-*
 intendit esse *natæ* non sumi ex ordine naturæ. Nam interro *nis doctrina*
 ed in intentionem: Cur hæc disciplina sequatur ordinem na- *ratio non*
deinde: si Methodus intendentis, Et non naturæ generantis? Et *sumitur à*
 mod est in Methodus alia procedat modo opposito? Ibi certè ex *natura or-*
 dum ordinem *dine* naturæ hæres decidi non potest, quia ordo *dine.*
 generare incipit: *est* alterum extremum propositæ quæstio-
 producit, postea Non potest, autem medius terminus idem esse
 totum extrems. Ne ergo nihil hic dicatur, oportet
 V 5. hujus

hujus rei discrimen assignari, ex ordine facilitatis cognitionis. Aliæ nempe disciplinæ hæc, aliæ aliâ methodo utuntur, quia hæc hæc, illa ibi melius juveni cognitionē, cujus diversitas ratio in seqq. attingit.

32

II. *Obijciunt*: Quod frequenter Aristot. ordinem doctrinæ sumit & lumi jussit à naturæ ordine. legatur id ex l. 5. *Elench. in init.* & l. 3. *Rhet. in init. phys. l. 57. l. 2. de gener. animal. c. 2. l. 2. de anima. t.*

33.

Respondeo. Id ideo factum esse, quia frequenter cum ordine naturæ ordo doctrinæ coincidit, sine dubio & aliis Philosophis fuit ansa & occurrandi. Unde consequenter non id dicitur, quod nunquā debeat servari ordo naturæ, sed quod per debeat servari ordo facilitatis cognitionis rursus, si illi ordines non coincidunt, cedere de ordinem naturæ, & teneri ordinē cognitionis: Id autē debere suscipi ordinē naturæ, cum jactur cilionis cognitionis. Cujus quidem rei nullum plium reperiri potest apud Aristotelem, ubi ipse ordinem naturæ sequutus, processerit à difficiliore faciliore cognitione, sicut in illa repugnantia ordinem naturæ & facilitatis cognitionis, legitur (per seiora exempla) ordinem naturæ dimisisse.

34

*Quo sensu
omnis ordo
doctrina
possit ordo
naturæ dici?*

Deinde etiam omnis ordo doctrinæ, servat ordinem naturæ, si *memoratus* accipiat, nempe si intelligatur natura non ipsius rei scibilis, in & secundum sed si intelligatur illa natura ut cognoscenda. Nempe omnis Methodus sit congruenter naturæ prout illæ cognoscibiles sunt. Specialem eorum istorum Aristolicorum interpretationē apud Zabarel l. r. s. 7. & confer. lib. 1. de Meth. c. 14.

Constituatur processus methodi à facilitatib. cognit.

35

VI. *Methodu* prout à facilitatib. cognitum & notioribus ad difficiliora & ignotiora. Hæc assertio priorib. relinquatur. Inde; specialiori probatio non eget. Solum declaranda sunt verba assert.

obstantur
1. quia sit ve
quid de alio, ig
conclusionē.

gnosendum. C
gia eo cognitoj
est. Deniq; not

orum prætar,
ndum, ut ejus n
electus facilitor
& dijudicanda

rior est doctrin
intelligat ea, qu
natur, admodum

oscēda alia. Pro
riore dicitur. Id
ne hæc tenus per
dicatur, ut in le

et tamen notius
ut referatur ad
enim quæ sine i
tar (quoniam

ponuntur. I
tiones, & alia
untur, quā m
ponuntur. Do

rum sublatione
orum: Ea quæ
ebus aliis theol

tamen ista prop
notificent, & d
Deinde observā

maliter sumi, pe
sus rudem: & in
et notiora nobis
notius nobis

Ig

itur observandum est; Notius aliquid alio dici-
 am. 1. quia sit vel contineat medium conclu-
 aliquid de alio, ignotiori. Ita præmissæ no-
 sunt conclusionem. 2. quia sit necessarium ad
 cognoscendum. Quomodo genus est notius
 e, quia eo cognito jam dudum aliqua speciei pars
 ita est. Deniq; notius dicitur q. discretè, quod
 horum præstat, est tamen utile ad aliud co-
 scendum, ut ejus notitiâ in mente præsupposi-
 intellectus facilius sit & promptior, ad apprehen-
 da & dijudicanda alia, quomodo doctrina de
 notior est doctrinâ sensuum aliorum. Si quis
 intelligat ea, quæ ad visionem faciendam re-
 untur, admodum juvatur ejus intellectus ad
 noscenda alia. Proinde cum Methodus à notiori
 cedere dicitur, id indifferenter intelligendum est.
 que hætenus perinde, quo genere quidque no-
 dicatur, ut in legitima Methodo præcedat,
 per tamen notius intelligendum est, sub ea rela-
 ne ut referatur ad notificandum aliud ignotius;
 as enim quæ sine istiusmodi respectu notiora di-
 ntur (qui inquam sit ad notificandum) non sem-
 præponuntur. In Grammaticis adverbia, præ-
 sitiones, & aliæ voces invariabiles facilius
 sciuntur, quàm nomen vel verbum, nec tamen
 præponuntur. Doctrina de terra & aqua adeoque
 mium sublunariû facilius est, quàm æthericorû
 corporum: Ea quæ de Dei Trinitate est, aliâ, quæ
 crebus aliis theologicis est, itidem facilius est,
 on tamen ista præponuntur, quia non sunt notio-
 aut notificent, & declarent alia.

Deinde observandum est: Notius nobis aliquando
 pecialiter sumi, per ordinem ad intellectum nostrum
 profus rudem & imperitum, quomodo singularia
 unt notiora nobis quàm universalia. Proin-
 de notius nobis in præsentia ita non accipitur.
 Metho-

36

*Notius alio
 dicitur, quid
 tr. fariam.*

37

*Notius no?
 bu quid sit?*

*Distincta
cognitio qua
hic dicitur?*

Methodus enim non progreditur à singularibus à
universalibus, sed à maximè universalibus ad min
universalibus, & dehinc ad singularia. Igitur aliter
nobis intelligitur secundà disticta cogni
tione, quomodo id dicitur not^o nobis, q^o nobis di
ctum est, ut cognitione venantibus, factus est cog
tu. Atq; sic ista phrasis nunc sumitur. Methodus
ordinatur non ad confusam sed distinctam cog
nitionem. Distincta tamen cognitio non dicitur
ea, quæ est omnibus numeris absoluta, sed
sufficiens sit intentioni disciplinæ. Nempe qui
quid nosse cupit propter operationem, ille
scrutatur & perquirat omnia, sed ea solùm quæ
ad operationem conducant. Distincta ergo
erit cognitio habita à Philosopho Practico, si no
quæ nosse debet ad eum scopum. Qui aut nosse cu
aliquam rem theoreticè, ille nihil eorū dimittit q
ad cognitionem ejus rei pertinent. Summatim
go illud notius nobis dicitur, per ordinem ad di
cognitionem, quod tale est, ut requiratur ad fac
dum eum expeditum, qui operaturus est juxta f
disciplinæ præstitutum; Vel etiam ad exquir
de re habendam cognitionem. Atque hæc hæc
alia sunt, unde Methodus inchoari debeat. Nem
à facilioribus & notioribus ad difficiliora & igit
tiora progredi debet, ut prius cognita afferant
cem sequentibus.

Continuantur proprietates Methodi.

38.

VII. In Methodo nihil desit, nihil supersit. Meth
dus enim comprehendit processum totius tract
tionis. Totum autem non est, cui deest aliquid. Qu
aut nec superesse aliquid debeat, patet, quia vel
lud supervacaneum est heterogeneum: At Meth
dis non ordinat heterogeneousa sed homogenea solum
Vel est, *πρὸς τὸ γενικόν*, veluti si generalia non tractet

De M
quidque gene
nes, sed & ho
tico.
de peccant in
breves dum vid
qui heterogen
tra ctatus augen
heteroties, ex cu
carminis pedes,
onda, 3. Si *πρὸς τὸ
eluti si quis tract
cos Dialecticos
egar ad doctrina
m.
III. *Partes tractatus
propofita.* Veluti
genco. non debes
de auro. Inter
as apud bonos
rogo agant. T
R. *Brurya Meth
stenda.* Transli
litz, quæ indican
el horum alteru
translio perfecta
tur de elementis
tur de syllogismo.
continet Epilog
emium tractatio
ad Herennium. Si
diafictio imperfe
dis dicitur: *an
tante. Aut: Nun
tum.* Sicut a
in præxiori
am & audito*

39
Varia in
Methodo
vitanda
peccata.

39
Varia in
Methodo
vitanda
peccata.

40

48

creant, quod Ramus ait lib. 2. *Dial.* c. 18. Et ex his laboribus noſſe meſuram voluptatis eſt, & naturæ ad reliqua fortius exequenda, ſcire quam ſuperſit, prout eleganter ait Quintilianus. *cap.* 5.

De Crypſibus Methodi.

42

X. *Contingit & in Methodo crypſis quandoque* autem ſicut in ſyllogiſmo triplex eſt *Ellenſis* defectus, redundantia & inverſio, prout in principis poeticis & oratoriis exemplis illuſtrat Ramus *Dial.* c. 20.

43.

Ellenſis
in Methodo.

Ellenſis ergo eſt, cum aliquid in proceſſu methodi omittitur. Hæc eſt ſat uſitata orationis. Nam eſt quandoq; dura propoſitio, inquit Quintilianus l. 4. *Inſtit. orator.* c. 5. quam ſi judex pro non aliter præformidat, quam qui ſcirum Me præſquam curetur, aſpexit. Eſt tamen & hoc quandoque uſitatum. Ita multi tradunt definitiones, antequam præcognoſcant nomen, omittunt transitiones, & quæ ſunt hujus generis alia.

44

Redundantia.

Digreſſio.

Redundantia autem eſt biſariam. 1. per digreſſionem. Græci vocant *διζήδον*, & *παρεμβασιν*. 2. per commemorationem. Contingitque rûm *digreſſio* cû ab inſtituto ad rem alienam, quæ tamen ad cû utilitatem pertinet, excurrimus, ut Quintilianus l. 6. 3. definitivæ. Ita Ariſtoteles in *Metaph.* ad declarandam eſſentiam utitur *παρεμβάσεις*, & multa & at de definitione, quia cum definitione eſſentiam dicit, ipſius doctrina eſt utilis ad eſſentiam declarandam. Alioquin enim theorematæ de definitione *Metaphyſicæ* non ſunt homogeneæ, ut in *topic.* c. 2. diſputavi.

Ita in *Phyſicis* ad declarandam rationem loquitur de vacuo: Et de miſtione artiſcioſa aliquando attingitur, ad declarandam miſtioneſ naturæ. In *metaphyſicæ* per *διζήδον* agitur de Ente rationis & c.

ed eſt unum
plene plen
bus. Poetæ au
baibus plurim
contingit, cû
ega, nec ad rem
vius & concinn
licer. l. 3. de orator
mmotatio autem
4. Cû in loc
atur, manetur
quamquam & co
cum rem de qu
ana. Ita celebre e
meleſſa, inquit,
maſunt, quæ v
madum eſt.
enique inverſio eſ
tar cum ex primo
Alii vocant *π
vi ſcripturæ *το
Ea diſtingue
πέντες autem
Frequenter co
ſt. l. 2. 2. pro
demilloſ, poſt
eis percontextur,
Palm. 7. Ecce
um, cû con
Placium d. ſol
ve imprimis qu
poetica & or
nam.**

quod est unum per accidens. Suntque aded o-
res disciplinæ plenæ hujusmodi *diektidiz* & di-
tionibus. Poetæ autem & Oratores hujusmodi
effusionibus plurimum utuntur, delectandi cau-
quod contingit, cum neque digressio est admo-
longa, nec ad rem nimis remotam, & reditus
magis & concinnus est, ut autore est Crassus
& Cicer. l. 3. de orator.

Commoratio autem est, ut definit auctor ad He-
l. 4. Cum in loco summissimo quo tota causa *Commoratio*
tinetur, manetur diutius, & eodem sæpius re-
tinetur, inquam & commoratio quandoque insti-
tuitur cum rem de qua dicimus, auditori gratam
amus. Ita celebre est illud Theonis in *Progym.*
molesta, inquit, sunt auditoribus, brevissime per-
agenda sunt, que vero sunt læta & jucunda, in im-
mandum est.

Denique *inversio* est, cum *καὶ ὁ ὑπεργὸς πρὸ τοῦ προ-* 46
tatur cum ex primo sit ultimum, & ultimo pri-
mum. Alii vocant *ὕπεργλον*. Quanquam Flavius
scripturæ tom. 2. tract. 4. de schem. scripturæ.
195 Ea distinguit, & *ὕπεργλον* ponit in verbis,
ὑπεργὸς πρὸ τοῦ προ- autem in re & sensu. Et ista quidem
frequentius contingit in narrationibus Bi-
cis, sic Iosue 2. prius narratur, exploratores fune
isse demissos, postea colloquium illorum & me-
ticeis pertexitur, quod siac dubio antepara-
uit. Psalm. 7. Ecce paravit iniquitatem. & concep-
torem, cum conceptio prior sit partitione.
de Flacium d. l. fol. 333. seq. 334. seq. & consule hæc
re imprimis quoad exempla Crispiam harum

poeticæ & oratoricæ, Gregor. Do-
nam. in Logic. lib. 2.
cap. 20.

TITU.

TITULUS III.

DE DIVISIONE METHODI IN NATURALEM & ARBITRARIAM.

47
*Naturalis
Methodus
quæ?*

Naturalis methodus hæc dicitur, quæ sunt ex natura definitum aliquem ordinem indicare intelligendo tamen id proportionaliter, juxta quæ in prioribus de naturali, in ordine doctrinæ processu tractata fuerunt.

48
Arbitraria.

Cum igitur id non est, Methodus est arbitraria. Cum enim omnino oporteat ab uno ad alterum procedere, nec possint omnia simul tractari, nec ubi natura ordinem non constituit, oportet, qui materiam aliquam tractat, afferat ordinem ad tractationem suam, juxta placitum & arbitrium suum. Tale quid frequenter est inter species generis univoci. Ita ordo arbitrarius est inter elementa, quæque perinde an prius de igne an de terra an alio. Similiter est ordo arbitrarius inter species plantarum, avium, piscium & sic in aliis.

49
Species generis univoci non semper disponuntur Methodo arbitraria.

Dixi frequenter. Neque enim semper est ordo arbitrarius inter hujusmodi species, veluti continetur si unius speciei partes vel proprietates sumantur. Analogiam à partibus vel proprietatibus concipi. Ibi enim ratio cognitionis postulat, illam ordinem prius tractari, in qua hujusmodi reperiuntur primo & posteriorè. Ita rectè censetur distinctam doctrinam, debere esse post doctrinam maiorem; quia partes plantarum nominantur per se, quæque primò reperiuntur in malis. Sic enim nominamus in plantis, cor, radice, stipes, & sic in aliis. Ita Theophrastus in

Plantarum doctrina est posterior doctrinæ animalium,

1. de best. plant. Ad omnia quæ in plantarum genere spectantur similitudo petenda est ab eis, quæ animalibus insunt, quoad fieri potest. Indeque Phyci libros de plantis possponunt libris de animalibus.

De M
1. 1. Physic. 7. 6.
Nas. sicut. comp.
naturarius in usu
tema aliquod
est. Alia multo.

TITU
DIVISIONE
versaliter &

Methodi div
ella. 1. de Math
us est, quæ
disciplinæ. T
physicæ, Theolo
uricæ. De hac
ella eo loco, quò
dicam, homo
aliquis (totu
esse compositi
activam sed res
versa, quod po
esse resolutiva,
positivo.

Methodus autem pa
disciplinæ, sed
tunc est ea Meth
aliquis dati the
physicæ aut aliq
1. de virtutib.
disciplinæ, &c. Se

TITU
DE MET
Methodus u

Perer. l. 2. Physic. c. 7. § 2. in fine. Et adde Zabarel.
de Nat. scient. const. c. 31. Ad eundem modum est
arbitrarius in usu diversorum argumentorum
pro problema aliquod confirmandum vel refu-
tum est. Alia minto.

TITULUS IV.

DIVISIONE METHODI IN UNI-
versalem & particularem.

anc Methodi divisionem tradit & explicat
cellal. 2. de Methodis cap. 20. Universalis ergo
modus est ea, quæ coordinantur partes totius
cujus disciplinæ. Talis est Methodus Physicæ,
physicæ, Theologicæ, Medicinæ, Politicæ,
metricæ. De hac universali Methodo disputat
cella eo loco, quod ea non semper habeat par-
tes sic dicam, homogeneas. Sed quod possit di-
sciplinæ alicujus (totum systema intiendo,) Me-
thodus esse compositiva, cujus partes tamen non
positivam sed resolutivum ordinem habeant
reversa, quod possit integræ disciplinæ Me-
thodus esse resolutiva, cujus partes disponantur or-
dinem compositivo.

Methodus autem particularis est, quæ est (non
disciplinæ, sed) particularis alicujus thema-
tis. Veluti est ea Methodus quæ servatur in tracta-
tibus alicujus dati thematis, puta, quod sit de ho-
mine, de cælo: aut aliquo problemate: An Deus sit au-
tem? Verum possint aliquid vires humanæ in ve-
ritatibus, &c. Sed de his serit plenius ad tit. 8.

TITULUS V.

V. DE METHODO UNIVER-
sali.

Quid Methodus universalis sit jam dictum est.

X Jam

Jam quadruplex ea sit videndum. Ramus Methodus esse vult unicam l. 2. *Dial. cap. 18.* Galenus in *initio l. de art. med.* constituit tres ordines, positivum, resolutivum & definitivum. Eundem sequuntur plerique veteres Medici, partim sui Magistri, partim quod cum medicis essent satis hanc rem, quæ Logicæ propria erat, cederunt, ut Zabarella docet. l. 2. *de Method. cap. ipse* (quæ tertia sententia est) duos tantumnes agnoscit, compositivum nempe & resolutivum, rejecto ordine definitivo. Hanc sententiam aliger habet *Exerc. 1. f. 3.*

ARTICULUS I.

De Methodo definitiva.

53. *Definitivus* Hancigitur ad rem dico, i. *ordo definitivus* *vera Methodus.* Ac definitivus quidem ordo nomen habet, quod per definitiones procedit. Non tamen putandum est, omnem illum ordinem definitivum esse, in quo definitiones reperiuntur. Fieri enim non potest, ut sit quisquam articulus, qui careat definitionibus. Atque si sumo argumentum contra istum ordinem definitivum. Nihil nominari potest, à cuius definitionibus ducatur & dicatur ordo definitivus. Ergo non ducitur ordo definitivus. Consequentia est evidens, saltem ex isto nomine ordinis definitivi. Ad idem autem probatur. Non enim id potest esse definitio principii. Id enim si sit, est ordo compositivus. Nec etiam potest id esse definitio finis. Id enim si sit, est ordo resolutivus. Nec etiam aliud medium, pro Galenicis, nominari potest. Ajunt nempe, aliquando Methodum proferri à principio, aliquando à fine, aliquando à

Rejicitur.

um. Ramus Me-
cap. 18. Galenus
cit tres ordines
definitivum. Et
Medici, patrum
um medicorum
et proprietates
2. de Methodo, cap.
1. et 2. duos tantum
tempore & resolu-
anciententiam

L. 1. S. 1.

Quinta.

ordines definiti-
us quidem ordi-
nationes pro
memorialium ordi-
nationes repeti-
tione quinquam
toribus. Atque
ntam ordinem d
est. Jacobi defini-
tius. Ergo
quentia est ordi-
nationis. Ant
is definiti. An
mid potest esse
et, etordo compo-
se definitio finit
us. Necetiam
cis, nominari po-
Methodum profu-
ne, aliquando

edio: Et hoc posteriori modo esse ordinem de-
finitivum. At quodnam illud medium sit, dici non
est.

vent: Hanc esse Methodum definitivam, quæ
cedat a definitione disciplinæ (non quæ cum-
sit enim aliqua disciplinæ definitio cuius Me-
thodum necessarii, sed) ali, quæ involvat totam co-
mmoditatem rationis reliquæ, veluti si definias Ethic-
quod sit scientia practica comprehendens do-
nam, de animo bono, per virtutes cum morales,
intellectuales, sedatis affectibus rectæ ratio-
nibus, acquirendo. Hæc enim defini-
tio partes resolvatur, & si quæ distinctus
ideatur, tum erit ab Ethica, p. occurrer-
ad hoc sic Ethica Methodo definitiva, quatenus
ista definitio tota tractatio Ethicæ perfici-

54
Objectio.

55
Definitio
Methodus
quomodo
coincideret
cum resol-
vante

ad hunc ergo modum explicando ordinem
definitivum, Scaligero d. exerc. 1. 3. videtur,
ad ordines definitas a resolvendo nihil differat.
videtur omnino in huiusmodi processu, ni-
alind contrari, quàm Methodus resoluti-
resolvitur enim definitio scientiæ (quæ est
orum) in varias partes suas, eo quo dictum
modo.

Sed tamen melius existimo esse, si di-
t. 1. si ad hunc modum considerandus sit or-
dinatus, tum omnes disciplinas posse
definitivæ & ordinari ordine definitivo. Omnis
disciplina definiti potest, per convenientiam
nam, quæ in ea tractatur. At absurdum
est, omnes disciplinarum indifferenter in vel-
conferre ad placitum ordinatis. Cum ra-
disciplinæ prædictæ postulet, ut dispona-
a ordine Analytico: Et disciplinæ specu-
lative, ut disponatur ordine synthetico, neque
possit

possid pro arbitratu hominis mutari, ut
 co videbimus. 2. Deinde si accuratè loqui velis
 revera istiusmodi definitio, non est disci-
 pars essentialis, sed præmium, unde per hab
 nem aliarum partium ad huiusmodi definiti
 non potest æstimari ulla Methodus. Ita eni
 debeat:ur Physicæ Methodus Synthetica; ha
 tamen Methodum definitivam, sit talis aggr
 definitio ei assignetur Vide hac de re prolixè
 zellam. l. 2. de Method. cap. 2. 3. 4. 5 Flacius Illyri
 tom. 2. clav. script. fol. 58. ait, istam Methodum
 tam naturalem quam artificialem esse. Nempe
 ex natura disciplinæ hæc Methodus sumitur, se
 violentiam tribuitur disciplinæ ab artifice, ut
 judicari posset de Methodo, quod de quarta
 syllogismorum, quæ ob id quod est innat
 merito dimittitur.

ARTICULUS II.

An una tantum sit Methodus?

II. *Methodus non est unica excludendo differē-*
Methodi Synthetica & Analytica. In primis admittimus
 quod Methodus sit una, loquendo de ea in ge-
 re. Una, inquam, est ratio ordinandi discipli-
 nempe per progressum à notioribus ad ignota
 & difficiliora. Id enim est & in Methodo Synthetico
 & Analytico, proinde utraque Methodus in
 tertio convenit, & in eodem tertio una est. Igitur
 igitur: Methodum non esse unam, si hunc sen-
 habeat, quod omnes disciplinæ uno prorsus mo-
 disponantur, & non alia sic, alia aliter: alia, inquam
 Methodo Synthetica: alia, Methodo Analytica. Illa
 enim diversitatem satis clare postulat diversitas
 sententiarum Speculativarum & Practicarum, ut
 dicendum constabit.

ART.

De Met

ARTIC

De genuinis

Methodus est disci

Non, inquam

de qua contro

At illam du

Cum enim

ordinat ad opera

natur, oportet ut

do. Aristi in fin

quæ statim diluci

TIT

DE METHOD

Methodus conde

significat compo

Methodus compos

a componentib

bus ad totum

que ita etiam app

ca. Est nempe it

prioribus, ac

ctum, à magis

ita, à componen

a partibus ad tot

requisitum pon

tempore: a &c. non

in soli methodo

vericæ conveni

Aristoteles in P

Quæ disciplinæ

do

quibus discip

De genuinis speciebus Methodi.

58

DE METHODO SYNTHETICA.

56

Methodus?

concludendo

1. 1991

...ando de

rdinandi d

ioribus ad

Methodo

ue Methoe

gerito una

am, si huc

Συνόψις

22100000

1930 1931

pen na
marci. 1891

of plac. on

que ita etiam apparet quid sit Methodus Syn-
 tica. Est nempe ista Methodus, quæ procedit
 a prioribus, ad posteriora. Nempe à causis
 effectum, à magis universalibus ad minus uni-
 versalia, à componentibus ad compositum, atque
 à partibus ad totum. Uade qui generale Me-
 thodi requisitum ponunt: *Progredi à simplicioribus
 composita &c.* non rectè procedunt, cum hoc
 non soli methodo synthetice, & non etiam
 analytice conveniat. Salvavitque istam Metho-
 dum Aristoteles in Physicis.

60

Quid sit?

*Quæ disciplina sint distinguenda Metho-
do synthetica.*

Sed quibus disciplinis Methodus ista congruat?

61.

X ;

• R: 1908-

Scientific
Speculativus
convenit
Methodus
synthetica.

Respondeo. 1. Eam convenire *distinctionem* *speciem* *et*
 Cum eam illa *disciplina* ad nihil aliud
 quam ad *scientiam* & *cognitionem* ; idcirco
 processuseis accommodatissimus est qui a
 etiam atque potius *distinctionem* *subiecti* *cogni-*
 nem pertinet. Perfectissimum autem modum
 gnoscendi ; est per demonstrationes potissimum
 progredi. Ad demonstrationes potissimum in
 a causis & desinunt in *notitia* *effectuum* ;
 piunt a *subiecto* ; & desinunt in *passione*.
 finctia ergo *cognitio* *passionum* *humana* un
 praeponitur *distinctionem* *cognitionis* *et* *hominis*
essentiae *humanae*. At hic est *ordo* *syntheticus*
 quia etiam *Aristot. libr. 1. Physic. in initio* *et*
Physicam debere procedere ex *principiis* (h
Methodo *syntheticâ* *câ* *disponi*) quia sic te
Scire eam utique est ex *causis* *cognoscere* ;
citur *l. 1. pass. cap. 2.* Et *Piccolominus* qui d
reduct. phil. civil. cap. 23. & *aliis locis* ; repugn
 lo tamen istam *controversiam* hic plenius p
 2. Prolixius eam rem confirmavit *Zab*
i. 2. de Method. cap. 7. & *seqq.* & *l. 2. Apolog.*
seqq.

62
Materia
Methodi
synthetica.

Atque ita hæcenus Methodus synthetica v
tur nona considerationem subiecti, principior
& affectionum, & consequenter specierum
jecti, & specialium principiorum & specialiu
fectionum. In his enim singulæ scientiæ spe
ciæ abfolvuntur, ut Aristoteles docet l. *post.*
p. 79.

63.
Discip'inis
instrumen-
talibus con-
venit me-

II. *Disciplina instrumentales progrediuntur*
rhodesynthetica. Ita Grammatica progreditur
 Etymologia ad Syntaxin, hoc est à vocibus si-
 cibus, ad earum constructionem. Poetica à syl-
 larum quantitate. & primum de Orina ad varia ge-

De Mei
m: Item Diale
ones: a propo
pet sit* progred
ous ad composi
a natura habit
nam docet Zaba
nem hæc res ali
u sit, nempe, in L
diagere nolo.

TITU
DE METHOD

zice altera est Meth
 um apparet, Meth
 quam servetur in A
 gram. Sed per
 Britique de Ana
 Scitur autem Me
 , quod est resolve
 res *resolvens*, & re
 ditur à toto, resolve
 pie à fine vel effe
 ducentes ipsum.
 Atque ex hâc ip
 tur hujus Metho
 odus progredie
 ad causas,
 hujus Methodi
 Somachum, u
 ne five summo
 nica resolutivè
 moraliibus &
 quibus summo
 Metaph. 1. 2.3 doc
 onc finis, v

ium : Item Dialectica à locis Dialecticis, ad *ethodus* syn-
 positiones : à propositionibus ad syllogismos. *theticæ*.
 semper istæ progrediuntur à simplicibus & co-
 mpositis ad compositam. Arque ita in co de-
 à natura habituum aliorum practitorum,
 etiam docet Zabarella l. 2. de Nat. Loc. cap. 7.
 autem hæc res aliâ hujus operis Logici parte
 ara sit, nempe, in Log. introd. c. 17. n. 18. accir-
 ta agere nolo.

TITULUS VII.

DE METHODO ANALYTICA.

hec altera est Methodi universalis species. Un-
 arum apparet, Methodum Analyticam hic non
 quæ servetur in Analysisibus sive resolutionibus
 oram. Sed pertinet hæc etiam Methodus ad
 64.
 65.
 dicitur autem Methodus *Analytica* dñi & *ana-*
 quod est resolvere. Unde latini vocatur *Me-*
res resolvens, & resolutiva, sic dicta : quia pro-
 ditur à toto, resolvendo illud in partes. Vel quia *duo* *Analy-*
 ipit à fine vel effectu, & illud resolvit in causas *ricas*
 ducentes ipsum.

Atque ex hac ipsa ratione appellationis, etiam
 66.
 nitur hujus Methodi definitio, nempe quod sit *Ejus definitio*
 ethodus progrediens à fine ad media, adcoque ab *no*.
 et ad causas.

Hujus Methodi exemplum est in Ethicis Arist.
 67.
 Nicomachum, ubi Aristoteles i. libro agit de se. *Quibus di-*
 citate sive summo bono, quod est finis Ethicæ, *sicilicet ap-*
 postea resolutivè procedit, tractando de virtu-
 bus moralibus & intellectivis, quæ sunt me-
 illa ex quibus summum bonum efficitur. Sic etiam
 7. *Metaph. l. 2. 3.* docet, artes docendas esse ex præ-
 notionem finis, & veluti Architectonica præno-
 tionem

fione domus. Nempe si quis velit systema Architectonicum conscribere, is eam tractationem incipiat à demo, quæ est hujus artis finis. Postea resoluendo procedet, & docebit, quomodo in domo loca sunt assignanda, quomodo parietes disponendi, quomodo conclavia, cellæ, alia extruenda.

85
Cosmographia Methodus.

Atque hoc ipsum etiam est in Cosmographia quam vulgò vocamus. Ea enim non tam scientiam quam historicè procedit. Agitur ergo illa prius generaliter de terrâ, postea eam dividit in varias partes, Asiam, Africam, Europam & Americam inde, singulas partes expendens, dividit eas in regna, provincias, tractus, & quæ sunt paralia alia. Ut intruendo totum processum, satis re appareat processus Analyticus.

86
Philosophia Practica.

Specialiter autem hanc Methodum vendicant sibi scientiæ Practicæ & artes (quanquam de his logicis peculiare quid est ut prius dixi) ut Aristoteles sibi docet. Cum enim illæ non intendunt scientiam: Ergo etiam non procedunt modo scientifico & demonstrativo, qui est à causis ad effectum, sed procedunt à posteriori, qui modus cognoscendi siquidem non ex acta & distincta scientia proceditur intellectu nostro est facilior. Et confirmatur quod in hujusmodi habitibus intenditur operari secundum illos habitus vel opus, p illos habitus ducendū. Illa ergo operatio vel opus, est huic disciplinæ pro fine. E. hujusmodi finis primum cognoscendus est. Finis enim mensurat media ad agendum requisita. E. omnis de medio frustranea erit cognitio nisi finis prius cognoscatur. Ita nempe ex prænotione finis vel operis hujusmodi æstimatur tota tractatio reliqua. At hoc ipsum esse non potest nisi finis prius cognoscatur. Non inquam, mensurare potest

Cui habeat Methodum Analyticum?

De Methodo
operationes ad
sæcceat.

ut obiter id
intrinsecum ordin
est in eorum de
ad hoc proced
causas, ut dict
g. procedit à
ca ligna & lap
particularem j
e. e. cum domus
1. 1. de Methodo.

que ita in univers
ndum est de fine
quod sit, cui iste
na citæ quam. D

huiusmodi operati
is agendum est
de subje. & o sum
no animi & facult
sufficit. De his
v. re quibus, sicut
e. omnis istis ex
m ultimò randi
introducitur
quod de Methodo
de Methodo parti

TITULUS
DE METHODO

in the
Methodus partem
a integro proce
eius particula
hema, quod

operationes ad ipsum destinandas, nisi ejus
ratio precedat.

de, ut obiter id dicam apparet habitus Pra-
contrarium ordinem observare in praxi pla-
qui est in eorum doctrina. Doctrina enim ha-
practicorum procedit à toto ad partes, & ab
quod causas, ut dictum. At operatio Archite-
ca v. g. procedit à simplicibus, veluti ab actio-
circa ligna & lapides, deinceps circa earum
um particularem juncturam, & absistit ab o-
pere, cum domus est perducta. Confer Zaba-
r. l. 2. de Method. cap. 9. seqq. & l. 2. Apolog.

que ita in universali processu hujus Methodi
indum est de fine producendo. Tum de subje-
quod sit, cui iste finis introducendus sit, item
ria circa quam. Denique agendum est de mo-
dum vendit hujusmodi operationi deservientibus. Ita in
agendum est de summo bono primum:
de subje&to summi boni, quo pertinet confi-
tio animi & facultatum ejus quantum ad hanc
sufficit. Dehinc tractatur de affectibus &
virtutibus, affectus coercentibus, ut in ani-
hominis istis expulsi, felicitas sive summum
um ultimò tandem (cum in doctrina primum
it) introducat. Ita & est in aliis. Arque haec
tenus de Methodo universali satis sunt, sequi-
de Methodo particulari.

TITULUS VIII.

DE METHODO PARTICULARI.

in themate simplici.

Methodus particularis ea dicitur, quæ non con-
tit in integro processu alicujus disciplinæ, sed in
qua ejus particula. Veluti proponatur tibi ali-
quod thema, quod tractare debeas, puta homo, cælum
X 5

70

71.

Progressus
hujus Me-
thodi.

72

Methodus
particularis

particularis

particularis

coelum, ignis, universale, Axioma, Methodus
 toponymia & quæ sunt his similia, tum eorum tra-
 ctatio tibi disponenda erit hac Methodo, quam
 culearem hic vocamus: estque huius rei proci-
 orum diligentissimè, quod sciam, à Keck-
 traditus l. 2. *Gymnas. Log. c. 3.*

72

Modus tra- erit de cognitione Nominali, vulgò vocant
ctandi the- nominis. Applicanda ergo huc sunt principi-
ma simplex. gumenta nominalia, quæ in Topicis diceba-
 Veluti. 1. est constituenda vocis Etymologi-

notatio. 2. tum id nomen per transumptionem
 explicandum est, hoc est, per alias voces æqu-
 lentes. 3. Addenda est distinctio nominis, ut co-

Ad nominis gatur quæ significatio sit apta proposito. Po-
cognitionem & conjugata nomina expendi, veluti si vocem
qua perti- explicare velis, ut dicas quid, dicatur arti-
neant? vel artificiosum, vel artificiale. Pertinetque

huc expendere, sitne vox concreta an abstr-
 simplex an complexa. Id enim ad definiendum
 derit. Atque hæc sunt de nomine.

74

Quid sit ali- Deinde: deveniendum erit ad quæstionem a
quando est Hæc enim omnino præmittenda est definitio
prius tñ ar- de illa quæstione in primis dubitatio sit. Si
sit? propositum thema cognoscatur esse nihil vel

ens, definitio ne real, per æternominalem, quæ
 cessit, opus non est. Ideoq; Aristoteles etiam l. 2.
cap. 1. quæstionem, an sit præposuit quæstioni
 sit? Evenit tamen quandoque per accidens, ut
 quæstio an sit, definitionem sequatur, si enim
 hæc vel ita aliter atque aliter formata, durior
 An sit res nec ne, ut insinuat Zabarella l. 1. *posi-*
tex. 22 p. 689.

75

Porro si ad hanc propositam quæstionem
 An sit, videatur res esse: tum porro progredien-

ataque deinceps
 thema propone
 in tractationem
 propositum est,
 an eum de purga
 tionis videbim
 canem est tradi
 totius, quoniam
 sit, an & quando
 similia.

que ex his id intell
 am, quod vulgo
 tractatio debe
 decem argumen
 terentia sunt,
 Inter argument
 aliorum.

tur illis per accid
 e, quærendum e
 constituenda est
 est uniusmodi, sc
 perfecta vel imp
 Deinceps erit
 veluti, si quæ sunt
 (si quidem pro
 tributum) obje
 ma sit habu
 tepugnantia, et

tenique est adh
 regula membra
 Metædoicent
 Plura qui v
 substantia ali
 particularium

uxta ea quæ deinceps dicuntur. Sin autem in
 ner thema propositum nihil esse, tum, circa
 orem tractationem, ostendendum solum est
 ad propositum est, nihil esse. Veluti si tibi de. *In non En-*
 ctantur de purgatorio, ubi in examine ha. *ribus nihil*
 uestionis videbimus purgatorium nihil esse, *tractatur*
 vacancum est tractare postea, quanta sit p. *ultra nomi-*
 gatorii, quinam sint in purgatorio, qualis sit *vis cognitio-*
 nis, an & quando ex eo sit redemptio, & quæ *nem ei rei*
 us similia. *rejectionem.*

76

*An omnis
 tractatio
 præfiscatur
 a definitione*

que ex his id intelligitur: quod non sit absola-
 rum, quod valgo admodum celebre est, quod
 is tractatio debeat proficisci à definitione.
 ue enim argumenta nominalia, ut visum est,
 exercenda sunt, quàm argumentum defini-
 tis. Inter argumenta tamen realia verè primum
 et locum.

77

gitur istis peractis, istius thematis simplicis,
 o, quærendum est genus & differentia: hoc
 constituenda est ejus definitio, quæ tamen
 est uniusmodi, sed pro diversitate rerum, est
 perfecta vel imperfecta & descriptiva tan-
 a. Deinceps etiam tractandæ sunt thematis
 positi, si quæ sunt, causæ, partes, attributa, sub-
 ta (si quidem propositum thema sit accidens
 attributum) objecta (veluti est in primis, si po-
 um thema sit habitus vel naturalis potentia) ef-
 ta, repugnantia, comparata.

78

Denique est adhibenda distributio, sub quâ
 singula membra porro tractandæ sint, sicut
 dea Methodo iterum, quæ hæcenus est præseri-
 ta. Plura qui voler juxta differentiam the-
 matis substantialis & accidentalis, desideret
 etiam particularem applicationem, videat Ke-ker-
 mannum

mannum ubi supra. Ubi etiam cap. 5. tractat, quod in themate simplici secundario procedat sit, veluti si agendum sit de re singulari, aut particulari, aut colectivo, aut privatione. Et tamen ista ferme possunt ex prioribus.

TITULUS XI.

DE METHODO THEMATIS
conjunctionis.

79 Thema conjunctum est, in quo simplices minime connectuntur. Veluti si detur tibi tractatum & explicandum hoc theorema. *Dialectica est a se differendi*: Vel aliquid proponatur per modum problematis sive quaestionis, veluti, *An sacramentum sit signum*? Aut etiam si detur tibi tractatum integer aliquis textus, puta Evangelium de circumsione salvatoris, aut aliud caput Biblicum Aristotelis, vel Galeni & hoc quidem posterius generis themata tractantur per *ἀνάλυσιν*, unde si de iis videbo sequenti titulo, nunc autem & seorsum solam explicabo, quomodo tractantur sic thema conjunctum, illud, quod unico axioma vel problemate proponitur.

80 Ad haec igitur problemata (potestque id exemplaribus applicari etiam ad thema assertivum) tenet *primò* explicare extrema, veluti, vocem significanti, & generis & signorum. Mathematici *ἐκ τῶν ὁρίων*.

81 Deinde: ubi opus erit, rectificatur illorum extremorum dispositio, veluti si extrema sint transposita quidque suo loco collocatur impropria locutione digatur in propriam, modalis in puram, composita in simplicem, indefinita in definitam: Infinita finita.

De Methodo.

I

82

interdum formetur ex istis status questionis, ut
ne conftet, quid tu asserere velis, & in quo di-
cas aduersario. Nullū certē majus vitiū est,
non rectē formato statu, sine aduersario di-
te, & nō depugnare nisi aduersus propria men-
talia, quæ alioquin nulli alii defendenda in
mem venerint.

83

Si futura confirmatio exigat aliquas hy-
potheses, de quibus esse queat dubium, hæ prius
mandæ sint, ne ulterius tractatio vel confun-
ctio, intermiscendo huiusmodi hypothesum
torem confirmationem, vel ad defensionem
sententiæ allatus labor sit inefficax, si
potissima fulcra esse debeant, lubrica sint
tota.

84

Si plura capita sint ex formato statu, de
his sit dubitatio, fiant conelusiones vel propo-
sitiones distinctæ, & singulæ suis argumentis pro-
ut. Sin verò sit unum quid, de quo controver-
sitia proceditur ad propositæ sententiæ cō-
firmationem. Ubi etiam porro oratores imprimis,
sibi ordinem argumentorum præferant, quo ordine
ut locis extremis, primo, inquam, & ultimo, collocentur.
statim conciliant auditorem vel lectorem di-
scribentive: hic verò extremum aculeum re-
nuunt, & quasi urant ejusdem animam, ad as-
sendum. Loco utem medio docent locanda
quæ minus roboris habent.

Quo ordine
argumenta
collocentur.

85

Amus l. 2. Dial. 10 vocat eam Homericam di-
stinctionem, ut & Quintilianus l. 5. cap. 12. ex eo, Homerica
ad Homerum Iliad. 6. introduxit Nestorem, ita d. spatio
militēs ordinantem, prout & cum exercitu, in quibus
tribus, methodum comparauimus.

ἡ μέθοδος

ἰππῶς μὲν πρῶτα συνίπποισιν ἔδρεσφι
 πεζοῖς δ' ἐξόπθην ᾗσιν πολέας τε καὶ ἐοδαῖς
 ἔρηθ' ἐμὲν πολέμοιο. Κικλῆς δ' ἐς μέσσον ἐλ-
 ὄφρε καὶ σὺν ἐθέλων πρὸ ἀναγκαζήν πολεμῶν

Hoc est:

*Equites quidem primum cum equis & curribus
 Pedites autem à tergo constituit multosq; ho-
 stium esse belli: Ignavos autem in medium
 Ut etiam non volens quis necesse erat pugnare*

86 *Quomodo autem porò collocanda & di-
 da sint argumenta, juxta varietatem generum
 farum, ut sunt Demonstrativum, Deliberativum,
 Judiciale & Didascalicon, Rhetores specialiter
 sequi solent, unde hic ed non progredior. Si qui-
 dem hanc rem huc referendam putet, ei argu-
 ta non deerunt.*

87 *Sextò: post hanc sententiæ confirmationem
 cedendum est ad confutationem. Sicut igitur
 confirmandum sternebatur via, per prævia
 firmationem hypotheseum, ita hic ad refutandam
 sternitur via, per refutationem aliquarum hypo-
 theseum & distinctionum, quæ ab adversario ad op-
 positam sententiæ defensionem factæ aut fictæ erant.*

88 *Septimò igitur denum subjiçiatur contraria
 argumentorum refutatio, juxta modum solutio-
 nis in doctrina sophisticorum syllogismorum, tra-
 dabiturque semper opera, ut solutio ita institu-
 ut semper candor & veritatis studium, non calu-
 landi vel calumniandi animus addit.*

89 *Deniq; additur συµπέρασμα hoc est, conclusio
 tius tractationis.*

90 *Id tamen, pro coronide, hic & in priori the-
 sis simplicis tractatione observandum est, aliquo*

ratione rei tracta-
 tum.

T I T U

METHODO

obser

tractandum thema

Non loquar au-

el Poetica, vel C

propósito, cum

tendo elegantia

quantitas, vel

nam vocabatur

ratio, vel conjug

fi. Sed agitur hic

to, ut expropo

argumenta, si

patrum. Refe

nam, quia et

trationem, quæ

trationem homini

encti veluti qua

si utitur Ro

ematis, veluti

denique capitis vel

quem modum di

tamen non ver

ce, nisi in quant

tionem, & pro

anætenus consti

ur de hujusmo

omest. quod

am quodq;

entat. Proin

et thematici

et debet. Ne

ratione rei tractandæ; unam vel alteram
ponitur.

TITULUS X.

DE METHODO IN ANALYSIS
observanda.

tractandum thema conjunctum pertinet ejus
is. Non loquar autem hic de Analyfi vel Rhe-
vel Poetica, vel Grammatica, quæ ex aliquo
te proposito, erantur figura, tropi, aliz que
uendo elegantiz; aut separatorum vocabu-
quantitas, vel Poeticæ phrafes, aut etiam
orum vocabulorum genus vel declinatio vel
aratio, vel conjugatio: Hæc enim aliorum
et. Sed agitur hic de Analyfi Logica, constitut-
eo, ut ex proposito textu eruantur artificia
ndi argumenta, syllogismi, dispositio & me-
is paruum. Refertur hæc Analyfin, ad the-
conjunctum, quia etfi quandoque analyfis rete-
actationem, quæ fit de themate simplici velu-
Rationem hominis: aut tractationem thema-
conjuncti veluti quæstionis hujus: *an Archiep-*
us sit civitate Romana? aut etiam integrali-
tematis, veluti Theologiæ, Physicæ, aut
alicujus capituli Bibliici, Galenici, Aristoteli-
quem modum discerni et potest analyfis Lo-
tamen non versatur etiã in simplicibus the-
bus, nisi in quantum universam constituent
ationem, & proinde aliquod conjunctum
na hæcenus contritiunt.

92
tur de hujusmodi Analyfi primò generaliter
ndum est, quod ea debeat conformari præceptis.
ndum est, quod quodque resolvendum est in ea ex
bus. Præcepta
tum est thematibi propositum, in ea etiam il-
solvete debes. Neque solent omnia in quibus
vis

vis autoribus argumenta cuius tractationi in
Non ergo debet fieri resolutio in plura, quibus facta est tractatio. 2. Erudendus est scopus tractationis. Ad hunc enim sicut collimavit, ita et scopus tractationis, ita etiam resolutio eodem genere debet. Quod si unus scopus non sit fiat institutio illa partitio prout plures pauciores vel

93. III. Quia Logice operationes tum demum felices sunt, si præter modum tractandi, qui est logica peritur, res ipsa quoque Logico sit cognoscenda (neque enim Physicam disponere poterit methodus, si Logicus solum sit, & nihil de rebus physicis intelligat) hanc diligenter curam ponet Aristoteles, ad intelligendum thema sibi propositum, quam ad rem juvari poterit ex disciplina, unde aliudve thema sumptum fuerit.

94. IV. Partienda est tractatio si quidem partitio capax sit. Nempe sicut in *ῥέγεσι* & constituitur thematis simplicis, ultimo agitur de distributione. Ita in *ἀναλύσει* ad distributionem textus primò cedendum est.

95. V. Sunt erudenda argumenta, & nominatim terminis Logicis indicanda sunt, veluti quod ab effectu, vel causa sumpta, vel quod modo dicitur rei definitio, modo ejus attributa enunciantur, modo ejus comparata, modo testimonia de ipsa.

96. VI. Videndum est, an in usu syllogistico sit *ἁπλοῦς* Bathymematis puta, pro syllogismo aut syllogismi inversi, idque si contingat explicanda sunt quæ desunt, & putanda quæ supersunt, & pars quælibet in locum suum redigenda est. Atque ita pro syllogismo scopus sunt explicandi, neque, vel amplificatio vel probatio ulterius principali syllogismo immiscenda est.

97. VII. Sed & ante *πρόλογον* cum solutionibus

videndum est
ant.

Quod si etiam
& fortitiori
objectiones in
ratio illam,
et regulas facti
ant.

que videndum
ne, quæ argum
ne, quæ Metho
rica, (si quidem
dum sit) dilige
te tractationum,
matim continen
atoblienda, pl
tionem ad particu
an! 3. *Gymnasio*
es quæ sunt, ve
onandum institu
si placet, D. E.
onandi tom. 3. op
Methodo dilpura

TITU

DE METHOD

gici solent etiam
ad, quod cum val
igitur hic ea de
at opinor, quia
ud, quam gemi
ematis conjunct
e Logici agit d
am, & tractat d

et ratio videndum est, ea igitur similiter seorsim tractanda sunt.

III. Quod si etiam in textu non confirmatio sed & confutatio sit: principium videndum est, ut objectiones in debita forma proponantur, solutio illarum, quomodo secundum artis significat regulas facta sit, est, indicatis terminis, adum.

IV. In quoque videndum: quo ordine partes omnes tractentur, quae argumenta praeposita, quae posteriora sunt, quae Methodus sit adhibita, synthetica an alytica, (siquidem integrum aliquod systema tractandum sit) diligenter etiam notandae sunt illae transitionum, & cryptum Methodi. Atque immixta continentur, quae generaliter in analytica observanda, plura qui desiderat, ut & applicationem ad particularia exempla, videat Keil in l. 3. *Gymnas. Log. c. 1. seqq.* Speciales autem species quae sunt, veluti quomodo analyses ad tractandum instituenda sint, non attingo. Vide si placet, D. Aegid. Hunn. in lib. de *Methodo tractandi* tom. 3. oper. Latin. fol. 1029. Sed super Methodo disputandi ut dicamus.

TITULUS XI.

DE METHODO DISPUTANDI.

Logici solent etiam praescribere Methodum disputandi, quod cum valde necessarium sit, proco- igitur hic ea de materia agam, non incom- ut opinor, quia Methodus disputandi, est aliquid, quam geminata tractatio problematis, schematis conjuncti. Atque sic etiam Fonseca, in Logicis agit de ordine, persequitur hanc etiam, & tractat de ordine disputandi, oppo-

Y nendi

nendi & respondendi l. 7. in *fit. Dial. cap. 42. 43.*
 thodus autem thematis conjuncti huc pertide
 est ante explicata. Quid si, quæ in disputand
 servanda sunt, non omnia ex Methodi doctrin
 universalis legæ haberi possunt, liceat mihi h
 hanc rem per *theodod. uttingere.*

101. *Est autem primò agendum de nomine dis-*
putationis, ejusdemque definitione: tum de materi-
æ tractanda. Dehinc de officio respon-
dis & opponentis.

ARTICULUS I.

De voce disputationis.

102 Et vocedispurationis hic non intelligitur
Quid intel- ria aliqua thematis controversi tractatio, qu
ligitur voc- ler etiam disputatio dici: sicut Suarez, Greg
disputatio- Valeria, & alii frequenter hujus modi tra
ni. suos vocat disputationes: Sed disputatio nob
 a&usiste, quæst inter opponentem & rel
 dentem.

103. Porro vox disputationis sumitur ab Hortul
Unde *ex vox* sicut & *vox* putandi & amputandi. Igitur pur
dicuntur? teribus est depurare, & ab arboribus ea quæ n
vel etiam minus utilia sunt remove re & abscondere
Unde & *putamina* dicuntur, ea quæ rejectanea
& inutilia. Inde ergo sumpta est vox disputationis
quæ sic dicitur, quod per eam veritas q. puter
deputetur, & ab omni falsitate expurgetur, ut
dicit Ludov. Vives lib. 1. de causa co. v. arisum.

104 Gracis est δῶναι καὶ δαδῶναι ἢ δαδῆσαι καὶ δα
 Dare & reddere rationes. Ita Platonib. 2. de Rep.
 Item ἐρωτᾷ καὶ δαδῶναι ἐρωτᾷ interrogare & resp
 dere, quibus vocibus frequenter utitur Aristote

in Dial. cap. 4. et Arist. l. 8. Top. c. 3. Et passim ibi & lib. 2. *Elench.*
Christi disputatio in templo Hierosolymitano
2. v. 46. describitur per verbum audiendi & in-
rogandi.

Thomas definiit disputationem, in opusculo de fal-
sific: *Disputatio est actus syllogisticus, unus ad al-*
um, ad propositum ostendendum. Ad duos alii fines
veluti quod sit ad indagandam veritatem vel
tendum ingenium, vel obscurorum declara-
tionem, aut dubiorum confirmationem. Vide
serm. in Gymn. Log. lib. 3. c. 7. & Saltzhuberum,
de Method. Disputandi, c. 2.

205.

Quid sit?

ARTICULUS II.

De materia disputationis.

et materiam disputationis nihil aliud intelligi.
nam questio, de qua disputandum est. Unde
in genere antea ad proponendum problema
in eam pertinebant, hic recurrit.

106.

primis autem, quod & supra monitum est, di-
titer formandus est status questionis: Secus
ignoratio *Elenchi*, & sophisma *Ennechor*
revertitur, quod valde foedum ac turpe est in
tationibus. Certe esse oportet, contra quod
mentra dixerant, inquit Arist. lib. 1. *Elenchor*.
1. 17.

107

Materia disputationis debet esse dubia. Ita ad
tandum non debet proponi: An nix sit alba?
An sit lipa? Vel: an Dami sit colendum? Vel, an sit
iod Favorinus disputavit, ut meminit & rider
nus lib. de op. generis docendi. Ita recte & elegan-
t Aristot. l. 1. Top. c. 11. r. 9. Non oportet omne
ma. aut omnem thesin in questionem vocare, sed
de qua dubitare quispiam possit e demonstrationis, non

108

poena aut sensus. Nam qui ambigit, utrum oportet Deos colere, & parentes diligere, poena egent: qui dubitant, utrum nix sit alba, sensu egent.

109.
Quomodo
refutandi
sunt, qui co-
tra sensum
disputant?

Quod si tamen talis materia proponatur, ostendens potius eludere debet, quam refutare huiusmodi themata. Ita cum Zeno disputaret: An motus? Diogenes incipiebat discurrere in Auditorio. Interrogatus quid faceret, refuto, inquit, *theses*. Apparebat nempe ex cursu Diogenis ipsum sensum, dari aliquem motum. Ita cum ci ajunt, omnia necessario fieri, omnino non sunt rigandirationibus, sed quod Scorus ait lib. 1. dist. 39. tandiu tormentis exponendi & cruci docete concedant, possibile esse, eos non totum Cui simile est, quod Avicenna l. 1. *Metaph.* ait, qui negant id principium: Quodlibet est vel non igne torrendos esse, quoad fateantur, non id esse veri & non veri, dolere & non dolere.

110.

III. *Materia disputationis non debet mereri poenam.* Ita Aristoteles loquitur dicto lib. 1. *Top. cap. 11.* Estque id, cum est adversus pietatem, ut ibi Aristoteles indicat: Ita Calvinianos merito pudere debere, cum proposita questione disputare audent, De causam peccati: Et Christum secundum utramque, tam non esse adorandum, & maledictum eum esse dicunt, qui in homine (cum de Christo sermo conficitur) item: Deum omnipotentia sua non possent ut unum corpus sit in pluribus locis. Item: Christum, quod aper. u. verbis dixit, noluisse tamen veritate deprecationis omnium hominum salutem. m. ro.

111.

IV. *Materia disputationis gravis esse debet & non inepta & levicula vel curiosa & otiosa.* Ita disputari non debet: An mulier sit homo. Id enim non ducit nisi ad verationes. Imprimis autem Disputationes Theologicae hac lege continentur,

Ap

Cap. XVIII.
 Solus ait. 2. Tim. 2. v. 23. stultas & ineruditas
 quæstiones de vita, sciens quia lites generant. Atque
 hoc capite multæ inutiles scholasticorum & ca-
 nularum sententiæ rejiciuntur ut bene per-
 sequitur, Wilhelmus Holderus in *Dubitationibus*, & Da-
 n. Hænerus in *schol. Academ. ad dissert. de vitio a Theo-*
disputandiratione, pag. 480. seqq. Veluti. An sic
 baptizo te in nomine Patriæ, fili a & spiritus sancti
 ut transpositis syllabis: Ego baptizo te in no-
 mine Trispha, & Ipsi, & Et sanctus tri, & quæ sunt gene-
 rijus alia. In primis verò digni sunt, qui hujus-
 modi curiosas & otiosas quæstiones movent, ut
 occasione data, exhibeantur potius quàm refu-
 tur; Ita si quis interroget: Quid feceris Deo. ab a-
 ntequam conderet & regeat mundum? quod
 illi suffragiè disputat Cicero lib. 1. de nat. Deorum.
 Ille respondetur Deum constrinxisse virgas &
 parasse locum, in penam illorum, qui de his
 interrogarent. Vide Bodin. in *Met. Hist.* p. 446.
 Et iterum in *Physic. lib. 15. cap. 4. p. 779.*
 Materia disputationis, neq. nimis abjecta, neq.
 sublimis sit. Pertineat nempe omnes disputa-
 tiones proximè ad perfectionem intelligendi, ut in
 eaque materia veritatem sciamus. Perfectio au-
 tem intellectui non obtingit, si in rebus abjectis
 versetur, aut etiam, si versetur in rebus adèd subli-
 bus, quæ omnem humanam rationem transcen-
 dit. Eleganter ad hanc rem ait Nazianzenus lib. 1.
 Theol. De his, inquit, solum modò disputandum
 est, ad quæ humana acies pertingere potest & qua-
 tus conditio auditoris, & facilitas assequi posse
 ut intencior vox auribus, & immodicum ali-
 quatum corpori, & imbres terræ nocent, ita au-
 tores gravati quæstionibus nimis altis, damnum
 accipiant. In primis autem hujus generis sunt, quæ

rum. In his sententiis
non debet esse
contingit, ut
tantum
peritis, ac cum
suam prodant
Exer. 249. f. 3.
facere possit me in
lois, inquit, est
qui in superficie atq
sunt in intellectu
aservunt, tanquam
ipsi hoc quod leni
quomodo dicant.
no fuerunt. Rezi

sententur autem tunc facile captari quæstiones,
ado, non ob controversiam, sed solum animo
arandi aliquid, movetur quæstio, vel etiam
ex qualicunque diversitate locutionum ilico
tio extruitur. Ita Fonseca lib. 7. instit. c. 41. dili-
ter in docendo caveri jubet ne singulæ senten-
tiæ quæstionem ac controversiam vocentur,
aplurimi, inquit, faciant. Sunt enim multa
ex aliis gravioribus quæstionibus commo-
intell. g. possunt optimeque aliis assertioni-
principalibus, ut corollaria annectuntur, aus-
e, ut majoris momenti res percipiantur, obiter
licantur.

II. Materia disputationis debet vel nude proponi 115.
modum assertioni aut quæstioni: aut mutui non
firmis rationibus. Secus enim fit ut peculiarem
lorem esse oporteat in defendendis rationibus
ue sic à principali quæstione abeat. Plura qui de
teria disputationum desideret, videat Kecker-
a. l. 2. Gymnas. Log. 6. 7.

ARTICULUS III.

De officio respondentis & opponentis.

Aristoteles in has duas personas partitus est a.
am disputandi, l. 2. Top. c. 3. & alibi. Persona præ-
dis autem ad alterutram reducitur. Est enim quasi
onorarius Respondens: quandoque tamen & op-
ponentem juvat, & ejus mentem explicat, atque ita
artum totius disputationis dirigit.
Sunt autem officia respondentis & opponentis,
aliqua communia, aliqua propria. De communib.
pius agendum est.

118.

1. Requiritur in utroque exacta & sufficiens propositæ intelligentia. Secus enim facile cogitur, ut nihil ad rem dicatur. Si ignores, quid sit & suppositum, non poteris disputare, de cognitione ex natura & supposito, si quæ sit circuli dratura ignores, nihil proficies disserendo, an possibilis an non.

119

2. Præmeditandæ sunt diligenter objecti vel responsa adversarii. Nam *rela prævisa minime*. Et: *seminis afflictum sensu, qui prævidet videri*. Secus enim facile contingere potest, in primis emercitatio, ut ad primam quamque responsionem obmutescat cum pudore, & thesin dimittere gatur.

120

3. Quisque debet afferre ad disputandum *sententiam veritatis*. Equidem respondens debet habere non animus defendendi sua placita, neque nisi ponderosis argumentis cadere à sententia sua. *enim peccatum, initio ponere quod non oportet, & tum non commode tueri*, inquit Arist. l. 8. Topic. Unde si Respondens thesin dimittat ad veritatem, tandus est, vel minus præmeditatè sententiam suam proposuisse, vel non adhibuisse debitam tuendo diligentiam. Principalis tamen intentio disputantium utriusque debet esse veritas. Hujus nepe amore non solum amicorum, sed etiam propter delere opiniones, veri interest Philosophi, inquit Scalig. exorc. 6. f. 4.

121

Atque hæc sunt quæ in disputatoribus ante disputationis actum requiruntur. Nunc, quæ in colloquio ipse observanda sint, videnda sunt. Horum tria ad formam disputandi, alia ad verba, alia ad ipsas, vel ipsum actum, pertinent.

122.

Igitur. 4. Disputatio debet servare legitimam formam disputandi. Nempe opponens syllogisticè debet argumentum suum proponere, & respondens in fo-

erata & sufficiens
 cum facile con-
 ignoscitur, quidam
 disputare, de con-
 quibus & λαβὴν χάριν, τὸ δὲ λαβὴν τὸ ἀπὸ τοῦ
 nit. i. *Elench.* c. 14. Et qui ab alio facile Paralogi-
 scipitur, nec id animadvertit, ipse quāvis sener-
 tui se penumero pati potest, ait, h. *Elench.* c. 16.
 merito dignus fuit, qui processus est, se absque
 modo melius progredi posse, quā cum syllo-
 is & spinosis Dialecticorum ratiunculis, quod
 huberus refert, in lib. de Meth. disput. p. 9.
 itz in Colloq. Ratiōneris frequenter obiciebat
 tatibus, quod non disputarent in forma, sed
 ad versus illam Accusationem D. Ægid. Hunn.
 disputandum, *Sicut* de illo colloq. rom. 2. lat op. p. 308 seqq. Et
 docet habere or-
 ationis, neque nisi
 a sententia, a. a.
 non oportet. *Quod*
 iust. l. 8. Topic. c.
 virata, velut or-
 mediata sententia
 habuisse debet
 is tamen intentio
 veritas. Hujus
 sed etiam populi
 Philosophia, in qua
 putatoribus ante
 Nunc, quæ in con-
 dantur Horum
 ad verba, alia ad
 nt.
 arare legitimas
 ens syllogisticæ
 ere, & responde-
 in se

minuantur rationes, hoc est, probationes ex
extremorum sumptæ, quæ quo magis sunt
sariæ, aut etiam apodicticæ, eo magis disputa-
tionem ornant. Testimonia humana vel parca sunt ad
danda, vel si adhibeantur, non putanda sunt con-
necessitatem, sed verisimilitudinem. Quia talis
scriptura est cum nuntis quidam Thesaurus or-
disciplinarum (neque enim quæ in ea continen-
entia Theologica sunt, cum potius omnia
rum disciplinarum placita in ea contineantur
docet Clemens *lib. 1. constit. c. 6.*) igitur si scrip-
testimonium ad Philosophicam disputationem
afferatur, parum id pietatis affectu audiendum
& credendum est quod res ita se habeant, ad
scriptura ad res Theologicas probandas adhi-
tur. In *Historiis* autem non agitur nisi testimo-
vel propriæ experientię, vel aliorum fide di-
rum auctorum, si quid ex veteri historia con-
versum sit.

324
Verba qua-
lia debent
esse disputa-
torum

6. In verbis observabitur disputator, ut sit brevis
clamationes ambicioforum opera sunt, otiose
cibi, naturæ divinitatisque negotiis impedi-
animo, studendum est rei brevitati, quæ res
verbis, inquit, Scalig. *Exerc. 307. f. 20.* Ita recte
gica, (quæ est illa disputandi ars) comparatur
manu contracta, Rhetorica cum dilatata, cum
hæc fusiori, illa cōtrectiori genere loquedi ut
Imprimis verò valde decet disputatorem, si pro-
tatem querat, ex compulsiis Oratorum phra-
veluti si pro voce dictum est velis dicere: *hæc
monumentis proditum est, & quæ sunt his similia*

325.

2. Atque hoc brevitas studio licet quan-
vel vocibus barbaris uti, vel etiam novas singu-
modo sint elegantes, & necessariæ, ad rerum ex-
sitionem ac declarationem, & satis significativam
ex analogia ad consimiles voces facile quædam

hic si Cicroni
cum ante ip
um & quæ, cur
gariam, dicere
thajus generis
difficili sunt extor
i, absurda absur
ssinas latebras ex
ant. p. 294. Et co
198. f. 16. & aliis. R
invehitur, quib
ton sit sumptum
em Pici Mirandul
illo visu. Loquor
Nam si citra hec
veluti, ut dicas
, & logicaliter cum
bus scholasticis
tis & brevitas
ne, ista facta puta
tut & a fortiori, a
bula, quæ sunt o
adolecentem
tatione memini
ic. 11.
11. Cavendum
brales vel vocab
us, certæ particu
per incuriam ip
tado excidunt,
& similia. Gra
æque, de simili co
monis vitia
on 7. Disputato
tatis. Ita enim

spurationis scopo. Fitque id cum institue
doctrinæ, sive contentiones de vocabulis;
 cum particulares sententiæ, quæ inter discursu
 immiscuentur, arripiuntur, & vel objectione
 responsiones iisdem aptantur.

8. *Debent cavere nosibi quisque contrarietur,*
fit, cum vel obiectio vel responsio nostra in ne-
cessario torqueri potest, vel etiam cum aperte nobis
falsis prioribus dictis contraria dicimus, ut co-
clamare oporteat.

Heu patiortelis vulnera facta meis.

130 *Denique: rectè oportet constitui mores dispo-*
sitionum. Debent illi esse placidi, & modesti, ali-
quiescentes, in se loqui, multò minus autem debent adhi-
ere odiosæ exagitationes vel personarum vel di-
visionum, veluti si tu dicas, Eliza be argumentum, &
ijunam responsionem & quæ sunt his similia. N-
itur acerba oriuntur altercationes. Nimum
tem altercando veritas amittitur, ait Macro-
b. 2. Saturnal. c. 7. & Ludovicus Vives apud Scali-
Exerc. 308 in fin.

131. *Particula-
ria respon-
dentis &
opponentis
officia.* Nunc particularia respondentis & oppon-
entis tractanda sunt. Et nunc quidem usu-
perum est, ut Respondentes thesauri disputationi p-
scribant, quâ in re functus censebitur. Respon-
dentis officio suo, si gerat se juxta præcepta, qui
materia disputationis supra contracta fuit; t-
poris eorum officium est, ut disputationes s-
maturè indicant, materiam distribuant, oppon-
entem invitent, ætiamque ipsum orationiculâ ali-
inchoent & terminent.

Magis intrinseca autem officia sunt, ut diligenter attendat ad verba & modos loquendi opponentium; & quoad fieri potest, ita ut proposita est jectio, eandem resumat, aut etiam, si prolixè

est, quantum fieri potest informam syllegi-
includat. Sin verò id difficile putet, id ut fiat
ponente petat, tùm verò responsionem for-
ptabit, juxta regulas enumeratas & variera-
olutionum, de quibus etiam fuit alibi.

god si instantia detur, respondentis officium
iori simile.

ponentium autem officium speciale est. Ex-
ere hypotheses quibus sententia respondentis
ur, item rationes, tùm extrema ex quibus con-
ur conclusio. Ex his enim sumenda sunt ratio-
icat Arist. docet i. Prior c. 24. Non facile pro-
erur ad confirmationem majoris aut minoris
nisi iustus. Aliàs enim probabitur fortasse sum-
qua à respondente concedatur. Et sic erit in-
tuosa prolixitas.

Ubi proposita objectio soluta erit, cogita-
re instantia, eademque, repetita summatia
ndentis solutione, proponet: Si rejecta fuit
sequentia, ostendat, legitimam fuisse argumē-
di formam, vel etiam reita requirente, hyllo-
num aliter formet. Et quia frequenter à sophi-
respondendo, *Quid pro Quo* dicitur, urgeatur
pondens applicare responsionem directæ obje-
oni, ut appareat, an præmissam neget, vel distin-
ut vel limitet, ne respondens per *supplex* effu-
giat argumenti difficultatem in cæteris progre-
tur ut prius.

Arque hæc sunt summatia theorematum, quæ offi-
um respondentis & opponentis concernunt, quæ
men pro diversitate circumstantiarum, puta loci
mporis & personarum suas quoque cautelas ha-
ent, quas diligenter exposuit Salzhuberus in sa-
us dicto libro de Method. disputandi.

Jam denique officium præsidis in primis du-
lex est. Igitur primò ejus est disputationem dirige-
re, &

333

De instantiis.

334

Officia op-
ponentium.

335

re, & proinde *λογιστικῶς*, contentiones, calum-
nias, interloquutiones, digressiones, & quæ
Methodo disputandi repugnant, prohibere. *ἡ
ῥῆμα* est, ut personas disputantes, in primis qui
spondentem juvet, titubantem formet, erran-
tem revocet, ejusdem obscuriora & imperfectiora
spontanea illustret & compleat, & sic principia
non tam suas responsiones afferat, quam datur
Respondente magis explanet omnibusque adeo
respondenti & opponentibus & auditoribus
nevolentiam in juvandis studiis commo-
nstrare.

117.

*Epilogus de
utilitate di-
sputandi.*

Atque ad cō si in universum ea observentur,
disputando, quæ hæcenus tradita fuerunt, &
disputatio confert & facilitatem in loquendo
sicut ex lapidum collisione ignis, ita ex discip-
tionibus istis elicitur, & poro confirmabitur
illustrabitur veritas: qui universalis scō
est universæ doctrinæ Logicæ. Confirmat nos
in me in veritate, & ab omnibus erroribus libera-
torem.

Epilogus ad Lectorem.

Atque ita habes nunc, benevole Lector, à me absolutam Logicam, id quod
quatuor distinctis opusculis; quorum
primum exhibet Introductionem Logi-
cæ, ad declarandam Naturam Logi-
cæ. Ubi & doctrina Prædicamentorum
continetur, ad explicandum Logicæ
objectum: Et pro generali Proximi
tractatus de Philosophia præmittitur.

tu

In secundo Tractatu, quē nomine
 eorum appello, exposui doctrinā
 locis Dialecticis sive argumentis
 icis, ut per eam Logicæ partem
 tur intellectus in modo, simpli-
 terminos apprehendendi. Tertiū
 sculum exhibet propositionum
 enunciationum Logicarum tra-
 tionē, ut inde juvetur intellectus
 ad ita fuerat, Denique cū super sit
 intellectu discursus, iccirco ne ille
 medio ex Logica careat hic ipse, de
 gismis & Methodis tractatus addē-
 fuit. Atq; ita vides maximā par-
 Methodum Logicæ Ramæ ob-
 vari: Restamen ipsas potissimum
 Aristotele ejusq; Interpp. relatas
 Cumq; in utriusq; istius, studio-
 in Logicorum principis Logica,
 qua desiderētur, addidi etiam quē
 denda erant. Aristoteli deerat do-
 ctina disparatorum, diversorum,
 visionis, syllogismi hypothetici &
 ethodi. Ramo Locus antecedentiū,
 consequentium, connexorum, trans-
 sumptio-

sumptionis, aliquę divisiones propositionum & syllogismorum, & eos autem illa demonstrationum trina. Hęc omnia suis Locis extracta habes. Quę igitur in opusculis summam vera sunt & bona ad Dei gloriam utere. In erratis homini, ignosce & vale.

TIBI SOLI DEO ET DOMINO
MINO ME OS IT LAUS
ETHONOR
IN
SEMPITERNASECUNDUM
AMEN.

INDEX

INDEX
Aristoteles
Aristoteles
Aristoteles

INDEX

INDEX
numerus
marginalis

A.

Adversus

de Aristotele

assumptio conclusio

ancus medius.

Accidens.

no nomine Logici

at in fallacia acco

io.

Accidens.

ado generaliter

no attributo quo

Affio.

esse attributum

tile.

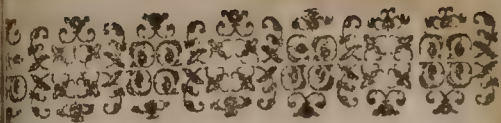
Equivoquum

Amplius

Amplius

Amplius

Amplius

INDEX RERUM SPE-

cialis.

or numerus caput: posterior, numerum
marginalem cuiusque capitis
designat.

A.	<i>Amphibolia.</i>
<i>Additio</i>	<i>Vide. Sophistica.</i>
fit Aristoteli? 13. 51.	<i>Analogismus</i>
assumptio concludenda	An habeat quatuor terminos?
paucis mediis. 13. 51.	1. 30.
<i>Accentus.</i>	<i>Analyfis.</i>
eo nomine Logici intel-	<i>Analytica methodus. Vide me-</i>
ant in fallacia accentus?	<i>thodum.</i>
30.	<i>Analyfes sunt variz. 18. 91.</i>
<i>Accidens.</i>	<i>Analyfis logica quæ dicatur.</i>
quando generaliter sumi-	1891.
pro attributo quovis. 15.	<i>As.</i>
<i>Actio.</i>	<i>Docenda est ex prænotione fi-</i>
est esse attributum demō-	<i>nis. 18. 67.</i>
strabile. 15. 67.	<i>Artibus instrumentalibus quæ</i>
<i>Æquivocum</i>	<i>conveniat methodus? 18.</i>
ad fit? 17. 15.	63.
<i>Ampliatio</i>	<i>Aristoteles.</i>
ad fit scholasticis? 17. 16.	<i>Ejus in Logica defectus. pag.</i>
	349.

Z *Argu.*

INDEX.

<i>Argumentum</i>	<i>C</i>	<i>Causa</i>
Quo ordine argumenta disponenda.	18.84.	Aliquando idē est quod principium.
Videtur terminus.		15.4.
<i>Assumptio, Assumere</i>		Fallacia non causae u
Non semper ponitur secundo loco.	1.47.	quae?
Potest & major dici assumptio ibid.		<i>Circulus</i>
Assumere quid sit in syllogismo composito?	10.34.	Quomodo aliquibus a regressu?
Assumptio in demonstratione an sit necessariū prima & immediata.	15.78.	Unde dicatur?
Cur id non sit de assumptione?	15.79.	Rejicitur & declaratur
Cur id dicat Aristoteles?	15.80.	15.111.
<i>Attributum.</i>		<i>Cognitio</i>
Attributum demonstrabile, non est necessariū accidens predicamentale.	15.62.	Cognoscere in alio & quomodo differant
Potest esse substantiale.	15.62.	Cognitio distincta qu
Non est semper adjunctū propriam, nedum propriam quarti modi.	15.65.	tur?
Quomodo aliqua demonstratur, quae sunt per accidens?	15.67.	Aliter est ea in ordine causationem, & aliter ad operationem
Attributa quidditativa an sint demonstrabilia?	15.69.	<i>Comparatio</i>
<i>B</i>		Quae sit in methodo &
<i>Veritas</i>		<i>Comparata</i>
An faciant syllogismos?	1.43.	Comparatiui syllogismi quid sint?
An utantur ratione?	ib.	<i>Conclusio</i>
Forum prudentia cur non indicet rationem?	ibid.	Quomodo sit effectus

Propriū form
do dicatur imitar
orem.
anes multae qu
antur in uno
onēō sit plus
est in praeissi
o affirmata qu
uendenda?
on negata?
io syllogismi
eganda.
maxius syllogism
o cap.
quenter prop
cytewor.
autur modos
aus.
erū sunt ejusmo
le possint esse q
te formae argume
umodix.
ata in syllogism
Contradictio
incipium qu
ar probabile?
ent extra syllogi
10. & 31.
us & formalia q
uicua in organ
quomodo
Mon

INDEX.

- Ejus duo fundamenta.** 13. 59. **Dari demonstrationem**
- An sit demonstratio à priori?** 15. 13.
13. 61. **Quomodo dicatur**
- Quomodo referatur inter species demonstrationum.** 15. **quid?**
20. **Discrimen inter species**
- Definitio** **strationum.**
- Quomodo dicatur oratio?** **Demonstratio potissima**
1. 6. **Averro?** 15.
- Ejus doctrina quomodo tradatur in Metaph. ab Aristotele.** 18. 44. **An aliqua sit ab effectu**
- Definitivus ordo. Vide ordo.** **atum.** 15. 19.
- A definitione non semper incipit tractatio.** 18. 76. **Declaratio terminorum**
- Demonstratio.** **possit dici demonstratio.** 21. & 25.
- Non est nialis adæquatus syllogisti.** 4. 27. **Cur dicatur potissima?**
- Demonstratio non est ex genere & specie.** 14. 19. **Cur dicitur?**
- Vox demonstrationis explicatur.** 15. 2. **Ejus definitiones Aristoteles.** 32.
- Quid sit demonstratio?** 15. 5. **Materia demonstrationis.** 33.
- Non est quid univocum ad suas species.** 15. 5. **Medium demonstrationis.**
- Ejus duæ species, *ἔν* & *ἔκ*.** 15. 5. **plexum.**
- An demonstratio *ἔν* sit demonstratio?** 15. 8. **Medium demonstrationis se esse definitionem.**
- Demonstratio à signo.** 15. 8. **Ati.**
- Cur Aristoteles nomine demonstrationis potissimum intelligat demonstrationem potissimam.** 15. 10. **Quomodo id intelligi dicitur.** 15. 36.
- Medium demonstrationis semper est essentia vel natio subiecti.**
- Demonstratio per extrinsecam causam.**
- Demonstratio attributa per attributa prius demonstrata.**
- Medium demonstratio.**

demonstrationem per est definitio affe. Demonstratio est ex veris. 15. 75.
 nis. 15. 78 Et primis ac immediatis. 15. 76
 modo dicatur in genere causae sumatur Non semper est exprimis prin-
 de. dum demonstrationis. cipiis. 15. 77.
 nem inter species. 10. An etiam assumptio in dem6-
 rum. onstratio non semper stratione debeat esse prima
 stratio potissimu cedit ex causa proprie & immediata? 15. 78.
 troi. 15. 41. Demonstratio est ex memori-
 ua sit ab effectu. 15. 82.
 a. 15. 42. Et est ex prioribus 15. 8.
 ratio terminor. Est ex causis conclusionis. 15. 83.
 de dici demonstra. nonstrationem per veras De effectu demonstrationis. h.
 26. 15. 46. c. scientia. 15. 87.
 car potissimu? modo ex omnibus causis. Vide clarum in voce scientia
 finiones Arist. naturae demonstratio? 15. 97.
 demonstrationis. 15. 99.
 a sint medium demon- Rius duae species 15. 99.
 strationis? 15. 49. De demonstratione per cau-
 la efficiens & finis. 15. 52. sam remotam. 15. 100.
 quae sit causa proxima. Quae ibi sit remota causa 15. 101.
 15. 51. Talis demonstratio est solum
 in demonstratione. in secunda figura. 15. 101.
 definitionem. An hic etiam intelligatur talis
 15. 56. remota causa, quae ad effe-
 15. 56. ctum adaequetur? 15. 101.
 do id intelligi de. EA talis demonstratio rē vñ.
 60. 15. 104.
 demonstrationis. etiam attributa substan- De demonstratione ex effectu
 er est essentia vel. 15. 62. 15. 104.
 (subiecti). nam summarum sint at- Non habet tantum duos ter-
 stratio per extrin- tributa demonstrabilia. 15. 70. minos. 15. 100.
 15. 70. *Deus.*
 15. 70. *Deus.* Attributa divina dicuntur ac-
 15. 70. *Deus.* cidencia. 15. 64.
 15. 70. *Deus.* An ei conveniat syllogismus?
 15. 70. 15. 73. 1. 40.

I N D E X.

- An discurrat. 1. 11. Est genus syllogismi.
 Dei attributa de Deo demon- *Disi de omni & de n*
 strantur quidem non tamen Quid sit?
 per causam. 15. 41 *Dilemma*
 Deus pater quomodo dicatur. An sit syllogismus com
 causa filii. 15. 45. 10. 25.
 Essentia divina quomodo sit Unde dicatur?
 causa divinatorum attributo- De materia dilemmatic
 rum. 15. 45. De ejus forma.
Ad Quando sit inefficax.
 Quam significationem imper- An & quomodo refer
 tet? 1. 17. Syllogismos redundant
Dialectica Dialecticis Syllogi- Non potest ad solum
smus. cum syllogismum
 Vox exponitur. 16. 1. 13. 20.
 Quid sit syllogismus Dialecti- *Discursus*
 cus. 16. 4. Vex hac exponitur.
 Quomodo dicatur fieri ex pro- Discursus mentis an sit
 balibus, numero plurali. ibidem.
 16. 5. Discursus continuus &
 Dialecticæ quæstiones quæ rus.
 sint. 16. 6. Ad discursum tria requi
 Dialectici syllogismi præmis- 2. 21.
 sæ quales sint. 16. 12. Non [convenit] Deo dis
 Medium syllogismi dialectici 1. 21. & 40.
 potest ex omni loco Logico Discursus implicat m
 sumi. 16. 17. cem imperfectionem
 De ejus effectu hoc est, opinio- *Disputatio*
 ne. 16. 19. Methodus disputandi
 Vide opinio. niur.
Ad opio Disputatio quid sit.
 Ambiguitas in hac voce? 1. Unde vox ea dicitur?
 17. Materia disputationis
 Requirit *disopio* plures cogni- esse dubia.
 tiones. 1. 18.

Qua

I N D E X

X.

syllogismi.
 de omnibus de natura
 Dilemma
 syllogismus com-
 10. 15.
 dicatur?
 teria d.lemmatis
 forma.
 do sit inefficax.
 quomodo referat
 finos redun-
 potest ad solum
 syllogismum
 13. 20.
 Disputatio
 exponitur.
 as mentis an fieri
 videm.
 sus continuis &
 37.
 cursus teria requi-
 r. 28.
 conveni. Deo dis-
 1. 1. & 40.
 sus implicat mo-
 imperfectiorem
 Disputatio
 das disputandi
 1. 1. & 40.
 ratio quid sit.
 roza dicitur
 ia disputandi
 dubia.

modo refutandi quidi-
 ant contra sensum. 18.
 109.
 na disputationis non de-
 esse impia. 18. 110.
 esse gravis, utilis, non
 nota. 18. 111.
 sublimis vel abjecta. 18.
 112.
 mitas disputationum non
 bet esse pallium sup. inira-
 18. 113.
 cio respondeatis & op-
 mentis. 18. 116.
 ratio debet in forma in-
 18. 121.
 ma disputandi. 18. 123.
 utatorum verba qualia ef-
 debeant. 18. 124.
 rantium mores quales
 se debeant. 18. 130.
 utationum utilitas. 100.
 37.

Speciales formæ argumentan-
 di in disjunctis. 12. 7.
 Disjunctus & disjunctivus de-
 scensus quid sit & quomodo
 differant? 17. 24.
 Elenchus
 Quid sit? 17. 41 & 49.
 Sine addito non est idem quod
 Sophisma. 17. 4.
 Quid ignoratio elenchus? 17. 50.
 Quomodo Elenchus postulet
 contradictionem? 17. 51.
 Enchiridion
 Quæ sit in methodo? 18. 43.
 Ens. Non Ens
 Ejus affectiones de ipse demo-
 strantur non tamen per cau-
 sam. 14. 44.
 In non entibus nihil tractatur
 ultra nominis cognitionem
 & illius rejectionem. 18. 75

Enthymema
 Unde dicatur? 13. 4.
 Ambiguit dicitur. 13. 5.
 Quomodo dicat Aristoteles, id
 esse ex signis? 13. 5.
 Quid sit? 13. 6.
 Esse verè syllogismum? 13. 7.
 Quomodo syllogismo oppo-
 natur. 13. 8.
 An possit ex quavis materia fi-
 eri? 13. 10.

Z 4

Que

I N D E X.

- Quomodo dicatur esse ex ve-
rissimilibus. 13. 10. *Expositivus Syllogismus*
In alio deesse propositionem,
in alio assumptionem. 13. 11. *Non potest esse affirmativa*
Esse vel syllogismi simplicis vel
compositi. 13. 12. *secunda figura.*
Non posse omne suppleri ex fi-
guris Syllogismorum. 13. 12. *Quis sit?*
Quæ sint Enthymemata syl-
logismi compositi? 13. 12. *Unde sic dicatur?*
Quomodo dicatur imperfe-
ctum? 13. 16. *An rectè prober syllogi-*
Quomodo supplenda sint. 13. *tertia figuræ.*
17. *Expositivus syllogismi sit*
ut tertia figuram.
Cur frequentius sit in ter-
tura?
Cur isti sint notiores sy-
llogismi aliis?
An sint veri syllogismi?
Expenduntur exempla
dam syllogismorum
sitionum.
Quem ordinem habeat? 18. 28. *Expositio quid sit.*
Quomodo eam Aristoteles di-
spoluerit? 18. 67. *Quomodo prober syllog-*
per reductionem?
Exemplum
F.
Quomodo dicatur inductio? 13. 8. *Fallacia*
Cur sit imperfecta ratiocina-
tio. 13. 41. *Unde dicatur.*
Continetur sub Enthymema-
te. 13. 42. *Vide pluram voce sophis-*
Sumitur etiam ab Apologis &
fibulis. 13. 45. *Fallacia à non distribui-*
Ratio argumentandi hæc est
ex exemplorum similitudi-
ne. 13. 46. *distributum, quæ dic-*
Fundamentum hujus argu-
mentationis. 13. 47. *17. 48.*
Conditiones hujus ratioeina-
tionis. 13. 48. *Fallacia à rege & tunc &*
chi ignoratio sunt un-
idem.
De peritione principii.
De fallacia consequentis.
Fallacia non causæ ut ca-
17. 6.
Fallacia πολλοῦ ἔνθους
modis committatur 27

I N

Tatum
ex veris.
potest sequi verum
modo dato uno in
erit dicantur sequi
veritas?
Fides
quomodo di-
15. 90.
notitia invidet
90.
ita possunt & sciri
15. 90.
Figura Syllogismi
ex solis permittit
ur.
dicatur figura?
ex figura syllogismi
13.
dicatur ut sit secun-
da figuræ.
utile sit esse plure
veritas?
reducantur syllo-
gismæ & tertia figu-
reantur ut tertia
ratio figurarum
est.
dicatur quarta
que modi.
tertia figuræ ty-
bere consequen-
nos esse.
tamen in natura
& 13. 16.
ille super vacan-

I N D E X.

Fasum
est ex veris. 2. 3.
so potest sequi verū. 2. 4.
modo dato uno in conve-
nti dicantur sequi alia
initia? 2. 5.

Fides
entia quemodo differat?
15. 90.
est notitia inevidens. 15.
ita possunt & sciri esse.
15. 90.

Figura Syllogismi
ex iohis p̄missis defini-
atur. 1. 67.
edicatur figura? 5. 6.
x figuræ syllogismorum?
5. 13.

Fallacia
firmatur usus secundæ &
tertix figuræ. 5. 15.
cutil sit esse plures unâ fi-
guras? 5. 6.
reducantur syllogismi se-
cundæ & tertix figuræ? 5. 17.
natura, quæ dicitur dicantur & p̄missis 5. 18.
fectio figurarum est in duo-
bus. 6. 9.
dicatur quarta figura c-
julque modi. 5. 19.
quare figuræ syllogismos
habere consequentiam, &
bonos esse. 5. 26.
esse tamen innaturales. 5. 27.
& 18. 56.
tam esse super vacuum. 5. 28.

Figuræ non rectè definituntur
mentione quaritatis & qua-
litis propositionum? 5. 31.
An rectè medicarum nomi-
tur Barbaris vocabulis. 5. 32.

Figuræ syllogismi continent
tantum syllogismos simpli-
ces. 5. 35.
Prima figura explicatur. 6. 6.
Ejus propositio quemodo sem-
per sit universalis aut pro-
pria. 6. 22.
Assumptio ejus est negata. 6. 4.
Ejus canonis triplex limitatio.
6. 5.

Quomodo dicatur generalissi-
ma. 6. 8.
Quomodo sit perfectissima.
6. 9.

De modis ejus indirectis. 6. 11.
Duodecim ejus modi inutiles
& sophistici. 6. 18.
De secunda figura est. cap. 7.
Ejus definitio. 7. 1.
Non sunt ibi syllogismi negati-
tivi. 7. 2.
Cur secus sit in prima figura?
7. 4.

Ibi non debet esse propositio
particularis. 7. 2.
Modi ejus utiles & directi. 7. 6.
Inutiles & sophistici. 7. 8.
An habeat modos indirectos.
7. 10.
Explicantur ejus quatuor mo-
di indirecti. 7. 16.

Z S

I N D E X.

- De tertia figura est cap. 8.
 Valle iudicium de tertia figura. 8. 2.
 Approbatur tertia figura. 8. 3.
 Frustra dicitur non esse in usu naturali differentium. 8. 5.
 An hi syllogismi occurrant in tegri. 8. 7.
 Tertia figura definitio. 8. 12.
 & seqq.
 Ejus assumptio non debet esse negata. 8. 14.
 In tertia figura conclusio non sit universalis. 8. 15. & cur?
 Est in ea processus à specie ad genus. 8. 16.
 De ejus modis utilibus. 8. 18.
 Inutilibus & sophisticis. 8. 20.
 Indirectis. 8. 23.
 Quænam prima debeat esse inter figuras syllogismi. 8. 25.
 Approbatur Aristotelicus ordo. 8. 26.
 Tertia figura non simplicissima. 8. 27.
- Homogeneousum*
Inductio
 Quid sit in ratione Metaphysica. 18. 13.
 In scientiis speculativis sunt homogenea?
 Quæ in practicis?
 Quæ in particularibus tibus?
 Hypothesis, Hypotheses
 Quid Aristoteles eo non intelligat.
 Quomodo sit idem quod positum.
 Aristoteles sub eo non intelligit deductionem absurdam.
 Et syllogismum ex translatione.
 Non habet nostros Hypotheticos.
 Ex puris hypotheticis præmissis non sunt syllogismi hypothetici.
 Syllogismi relativi an sint hypothetici?
 An comparativi.

H

- Habitus*
 Habituum intellectivorum divisio. 16. 20.
 Homerus
 Homerica dispositio, quæ dicitur. 18. 85.
- Imperfectio*
Impossibile
 Quotuplex ea sit?
 Solum sequitur ex impossibile.
 Ex impossibili sequitur quodlibet.

INDEX.

Inductio

Logismo, quomodo disti-
nitur? 1.4.
guitas in ea voce. 13.18.
esse syllogismum. 13.21.
t esse ex materia insensi-
i 13.23.
modo dicat Aristoteles
m non esse sine sensu? 16.
semper est à singularibus.
13.24.
tinetur sub Enthymema.
13.26.
o sensu dicatur procedere
singularibus. 13.29.
omodo sit medium indu-
tionis. 13.30.
id sit inductio? 13.32.
od sit fundamentum con-
sequentiae in illa? 13.33.
ber enumerare omnes par-
tes. 13.35.
impendium in hac re. 13.37.
omodo complectatur indu-
ctio? 13.39.

Instrumentalis disciplina

unt subiectus practici & tamen
disponuntur methodo Syn-
thetica. 18.63.

Intellectum

Cognoscit & singularia. 4.26.
Inversus syllogismus
Quid sit? 13.131.

Reperitur etiam inversio in
Enthymemate. 13.115.
Ejus transpositionis correctio
13.116.
Oratoribus maxime usitata
Cur sit inversio? 13.116.

L

Logica

Si convenit Methodus Syn-
thetica, etiam haec disciplina
practica sit? 18.63.

λογος

Quid Aristoteli in definitione
syllogismi? 1.5.
Vocis istius ambiguitas? 1.10.
Quomodo enuntiatio dicatur
λογος? 1.14.
Quid Stoicis sit λόγος in appel-
latione λογότροπος? 11.2.
λογότροπος
Quid sit Stoicis? 1.2.
Cur frequentes sint λογότροποι
ibid.

M

Major } terminus. Vide terminus;
Minor } nus.
Medius }

Materia

Quomodo non habeat ratio?
nem? 15.50.

Nabes

INDEX

- Μεταβασις ἐν ἄλλο γένος* Digressio.
- Quando committatur. 1. 98. *Εκβασις*. Inversio. *ὁστισο*
- Non est, argumentando à ge- 18. 44. seqq.
- nere ad speciem. 1. 98. Methodus naturalis quæ
- Necque semper est argumen- 47.
- tando ex Philosophia ad Quæ methodus arbitrari
- Theologiam. 1. 98. 48.
- Methodus*. Ubi locum habeat?
- Est de ea cap. 18. & vide aliqua Methodus universalis, 18. 50.
- in voce ordo. 18. 50.
- Methodi vox undè dicatur? Methodus particularis. 18. 50.
18. 2. Quot sint genera meth-
- Ambiguitas in voce Metho- 18. 52.
- di. 18. 3. Methodus definitiva reji-
- Methodus & ordo quomodo 18. 53.
- differant? 18. 4. Methodus non est tantum
- Methodi & syllogismi discri- na.
- men. 18. 6. Alia est synthetica, alia ana-
- Ejus definitio. 18. 6. seqq. rica. 18.
- Methodi genus est *διανοια* 18. 9. Synthetica undè dicatur? 18.
- Omnis methodus continet pro- Quid sit? 18.
- positiones varias. 18. 11. Quibus disciplinis conveni-
- Ordinat Theoremata homo- 18. 61.
- genea. 18. 13. Convenit disciplinis spec-
- Officium methodi est dispo- tivis. 18.
- nere. 18. 7. Et instrumentalibus. 18.
- Methodus undè debeat pro- Methodus Analytica, quæ
- gredi. 18. 20. 18. 64.
- Adæquate procedit ex facilitio- Quibus disciplinis conveni-
- bus cognita. 18. 35. 18. 64.
- In methodo nihil desit nihil Methodi Analyticæ prog-
- superfluit. 18. 38. sus. 18.
- peccata in methodo vitanda. De methodo tractandi the-
18. 39. tis simplicis. 18.
- Methodi erypses. 18. 42. De methodo thematis et
- In Methodo redūdantia 18. 42. juncti. 18.

Met

INDEX.

- odus Homerica quæ di-
 ar. 18.85.
 dus disputandi. Vide
 ratio. 18.100.
 Modus Syllogismi.
 dicatur? 5.7.
 iaa modorum græca &
 ina. 5.8.
 cantur ea nomina. 5.9.
 comprehendunt omnes
 odas. 5.11.
 Etè nomenclatur Barba-
 vocabulis? 5.33.
 triplex eorum vocabulo-
 m. 5.33.
 Etè ab Aristotele omiffi
 modi singulares? 5.34.
 quæ modi habent aliquem
 terminum universalem. 5.37.
 firmatum. 5.38.
 Nam sunt modi inutiles? 5.
 39.
 figurarum triplices. 6.10.
 Modalis Syllogismus.
 fit? 13.97.
 Eome doctrine Aristotelice
 le modalibus syllogismis.
 13.98. seqq.
 necessaria fit hæc doctri-
 13.112.
 N.
 Natura.
 auram non abundare in ne-
- cessariis, quomodo intellige-
 rur? 5.16.
 Necessarium.
 Necessarium non colligitur
 nisi ex necessario. 2.8.
 Necessarium sequitur ex quo-
 liber. 2.9.
 Negatio.
 Ex puris negativis cur nihil se-
 quatur? 2.14.
 Nomen.
 Idem, potest significare & ha-
 bitum & potentiam. 1.24.
 Ad nominis cognitionem, quæ
 pertineant? 17.82.
 Qualia verba debeant esse di-
 spuratorum. 18.124.
 An possint uti Barbaris voca-
 bulis. 18.125.
 Nomina obsoleta rejiciuntur.
 18.127.
 Notio.
 Notius natura & nobis, quo-
 modo opponantur. 15.83.
 Notius alio dicitur quid trifi-
 riam. 18.36.
 Notius nobis quid dicatur. 18.
 37.
 Eius forma quomodo dicatur
 unitas? 2.9.
 O.
 Opinio.
 Quid sit? 15.89. & 16.21.
 Sub se comprehendit fidem
 humanam. 16.21.
 Et tripliciter gignitur. 16.22.
 Formi.

I N D E X.

- Formido assentiendi, quomodo sit in opinione? 16.22.
 Est ea duplex. *ibid.*
Opponens
 Ejus officia. 18.116.
Oratio
 Quid dicatur. 1.6.
Ordo
 Methodi & ordinis discrimen 18.4.
 Ordo dignitatis an debeat attendi in methodo? 18.21.
 Quando is adhibeatur? 18.22.
 An debeat attendi ordo temporis? 18.23.
 An ordo loci? 18.24.
 An ordo à causa ad effectum? 18.25.
 An à parte ad totum? 18.27.
 An à natura prioribus? 18.28.
 Ordo naturæ intendentis & generatis quis dicatur? 18.29.
 Ordo naturæ intendentis absolute non est ordo naturæ. 18.30.
 Ordo doctrinæ non potest adæquate sumi ex ordine naturæ. 18.31.
 Cur eū Aristoteles inde sumserit? 18.32.
 Quo sensu omnis ordo doctrinæ possit dici ordo naturæ? 18.34.
 Procedit à facilioribus et tu.
 Ordo definitivus quis est? 18.33.
 Rejicitur.
 Quomodo coincidat cum methodo resolvente?
 Non est tam naturalis quam artificialis.
P
Pars
 Partes sunt idem quod totum. 13.33.
 Quæ partium prædicata sint de totis enunciantur. 14.
Particulare
 Ambiguitate dicitur. Vide propositio.
Syllogismus
 Non est species syllogismi phistici.
Planta
 Ejus partes nominantur à naturalium paribus. 18.
 Plantarum doctrina est prior doctrina animalium. 18.49.
Principium
 In demonstratione duplex. 15.43.
 Non semper ibi est vera causa. 15.43.
 Principii petitio quæ dicatur. 17.55.

Probabilis
 Ambiguitate
 Probabilis
 Philosophia
 Philosophia ad The
 quando argu
 sumus.
 Problema
 dicatur?
 differentia à Theo
 problema Dialect
 16.7.
 Propositio
 modis dicatur in
 ponitur semper
 cognoscatur,
 propositio
 major etiam
 aptio. 1.4.
 dicatur propositio
 propositio univ. salis
 difficilis pro
 refutetur.
 negans di
 dicatur, facile ev
 14.
 affirman
 dicatur difficle
 negans fa

I N D E X.

X.
a facilitioribus
conclutives que
r.
do coincider
s resolvende?
tam natural
ialis.
P
Pars
nt idem quod
b.
rium predicat
rotus enunciat
Particular
dicatur.
ositio.
exinde Syllogismus
pecies syllogismi
Plant
es nominantur
um paribus. 13.
doctina est pe
ctina animal
principium
iteratione duplex
3.
er ibi est vera cau
ecitio quz dicat
5.

Probabile
a ab ambiguitate expo-
r. 16. 13.
licantur probabilia? 16.
14.
quatuor genera. 16. 14.
Philosophia
philosophia ad Theolo.
iam quando argumen-
possimus. 1. 38.
Problema
dicatur? 16. 6.
differentia à Theorema-
16. 6.
problema Dialecticum? 16. 7.
Propositio
e modis dicatur in syllo-
gismo? 1. 45.
ponitur semper primo
eo. 1. 46.
e cognoscatur, quz sit
ibid.
propositio?
est major etiam dici as-
umptio. 1. 47. & 53.
e dicatur propositio? 1. 52.
propositio universalis asser-
tae difficius probetur, &
facile refutetur. 1. 83.
versa negans difficulter
probat, facile evenitur. 1.
84.
particularis assermans facile
probat, difficulter evenit.
1. 84.
particularis negans facile pro-

batur difficulter refutatur &
cur. 1. 85.
Ex puris particularibus cur ni-
hil sequatur? 2. 12.
Quando sequatur ex particu-
laribus aliquid? 2. 13.
Ex negativis puris nihil sequi-
tur. 2. 14.
Propositiones syllogisticae de-
beat habere idem predica-
tionis genus. 2. 29.
Propositionibus compositis
quodam modo convenit
quantitas. 4. 3.
Propositiones demonstrativae
non semper sumuntur ex
tribus gradibus necessitatis.
15. 72.
Propositio major in demon-
stratione, cur debeat esse
immediata. 15. 78.
Prosyllogismus
An pertineat ad syllogismos
compositos? 10. 25.
Est species syllogismi cryptici.
13. 50.
Quid differat prosyllogismus
& prosyllogismus. 13. 50.
Pseudosyllogismus
Quis dicatur Aristoteli? 14.
21.
Non est quarta species syllo-
gismi. 14. 13.
K

I N D E X.

<i>Q.</i>	De aliorum modorum
<i>Questio.</i>	dionibus.
Questio Dialectica quæ sit?	Fundamenta reductionum
16. 6.	sylogismorum.
Questio solum debet contineretur dubias.	De reductione per exp
16. 8.	nem.
Questionum Dialecticarum an sint quatuor genera?	<i>Regressus.</i>
16.	Quid sit?
9.	A circulo quomodo ali
Questio quid sit, quando præcedat questionem an sit?	gressum distinguantur.
18. 74.	Probatur regressus.
Quæ questiones debeant disputari?	<i>Relata.</i>
18. 108.	Relativi syllogismi qui
<i>R.</i>	quo pertineant.
<i>Ramus.</i>	Relationem cur Arist
Ejus in Logica defectus. pag.	docuerit ante qualitate
349.	categoria.
<i>Ratio.</i>	<i>Respondens.</i>
Ejus definitio.	Ejus officia.
1. 43.	<i>S.</i>
<i>Reductio syllogismorum.</i>	<i>Scientia.</i>
Explicatur ea, cap. 9.	Quomodo se habeat ad
Quomodo fiat? Est in theorematibus.	tiam. <i>Quia, & propter</i>
Ibid.	15. 12.
An reductiones tradendæ in Logicis?	Scientia ex quibus constet
9. 1.	33. & 18. 62.
Has non esse simpliciter necessarias.	Scientiæ vox ambigua.
9. 3.	18.
Ad quid cōducatur reductio?	Quid sit scientia in disti
9. 4.	ne ab opinione?
Quam præstet evidentiam?	Scientiæ & fidei discrim
9. 5.	90.
Cur fiat reductio?	Scita possunt & credita esse
9. 7.	90.
Ejus definitio.	Scientia <i>nat</i> <i>divinorum</i> <i>Cia</i>
9. 12.	fariam sumitur.
Reductio per deductionem ad absurdum, declaratur in Baroco & Bocardo.	Scientiæ definitiones.
9. 13.	181.

CHRIST
HE
CADEM
PROFESSOR
GOGI
LI
Commen
Topi
F
LOCIS S
TIS
duo indices,
alorum, & qua
rev
Editio n
G
timebat CA
Anno

re esse 18. 181. inor.
ccierū habetur re.
9. solas p. fedē de
30. seq.

is sūt quatuor. 3. 10
jectum.

c. 8. Ejus variis si
2. An subjectum
is locus Dialecti.

8. 6
ferri ad retum. 7

8
explicatur. 8. 10
de bifariam dici-

17
fiet 18

conditiones. 20
declaratur 22

uncto. 33
iones. 8. 65

jectum 66
in is qd dicitur 60

cto. 191. (ativē. seq
de adjūcto quiddi-

gismus.
atione vocis nom

1. 9
egoremata.

169. Nom debent
initione ibid.

Tempus.
2. 8. an sic adjūctū

raliū 8. 63. Est ex-
el intrinsicum. ib.

ma an pertineat ad
4. tēpōis diff. 16.

Tq. 11.

